Mašony divadelní

EXTERIERY

NÁKLADEM PEPA MÁCA ÚJEZD

561587

MÁCOVY DIVADELNÍ PŘÍRUČKY

I. DÍL

EXTERIERY

NÁKLADEM VLASTNÍM • VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAZENA JAK CO DO TISKU, TAK I DO VYOBRAZENÍ

OBJEDNÁVKY VYŘIZUJE PEPA MÁCA - ÚJEZD U SOKOLNIC - MORAVA

Před 25 lety založil v Újezdě u Brna

Pepa Máca

divadelní závod pro výrobu jevištního zařízení. Dík nezdolatelné vůli podařilo se mu vybudovati podnik, který se může svým nynějším rozsahem i jakostí výrobků směle řaditi mezi největší a nejdokonalejší podniky toho druhu. Důvěra divadelních spolků vůči firmě Pepa Máca jest nejlepším dokladem toho, že její činnost směřuje ke zvýšení úrovně našeho divadelnictví, zvláště ochotnického.

Kdo zná každodenní ruch

v expedičním oddělení divad. závodu *Pepa Máca v Újezdě u Brna,* dovede si představiti, jak veliké oblibě se těší u našich ochotníků jeviště a jevištní zařízení vyrobená u této firmy. Závodní značka *„Mohyla míru na slavkovském bojišti"*, na kterém leží městys Újezd, je značkou solidních a účelně řešených výrobků. Tyto výrobky odpovídají všem požadavkům moderní inscenační techniky se zvláštním zřetelem na ochotnická jeviště. Jevištní technika prodělala v posledních desítiletích vývoj od neživotných prospektů, kulis a tahových dekorací ke kruhovému horizontu a scéně složené z drobnějších stojek, které nejen že vzbuzují u diváka dokonalejší ilusi, ale jsou snadno přenosné a skýtají veliké možnosti obměn. Mnoho ochotnických souborů se obrátilo s důvěrou na majitele závodu *Pepu Mácu,* aby jim zastaralá jeviště zmodernisoval. Četná uznání svědčí o tom, že tyto úpravy scén byly provedeny k úplné spokojenosti spolků a dokazují, že práce v těchto závodech je řízena rukou zkušeného odborníka, který má k divadlu kladný poměr a zná jeho potřeby. Tímto odborníkem je sám majitel firmy *Pepa Máca.* Jeho upřímný zájem o divadlo a podnikavý duch přivedly závod k dnešnímu rozvoji, ač začátky, jako vždy, byly těžké. Již ve svých učňovských letech v Přerově našel si jasnou cestu pro své budoucí podnikání, totiž, umožnit i těm nejmenším ochotnickým spolkům provozování divadelních her na jevištích za daných okolností co nejdokonalejších. Od této zásady, sloužit ochotníkům, se nikdy neodklonil a právě dokonalému využití všech prostorových a technických možností *u malých jevišť* věnoval většinu svého studia, dříve než zřídil vlastní dílny. S každým nově zařízeným nebo zmodernisovaným jevištěm získával nové zkušenosti, které s neustálým stykem s ochotnickými spolky a divadelními výtvarníky, jakož i neúnavným sledováním vývoje divadelní techniky stále obohacuje.

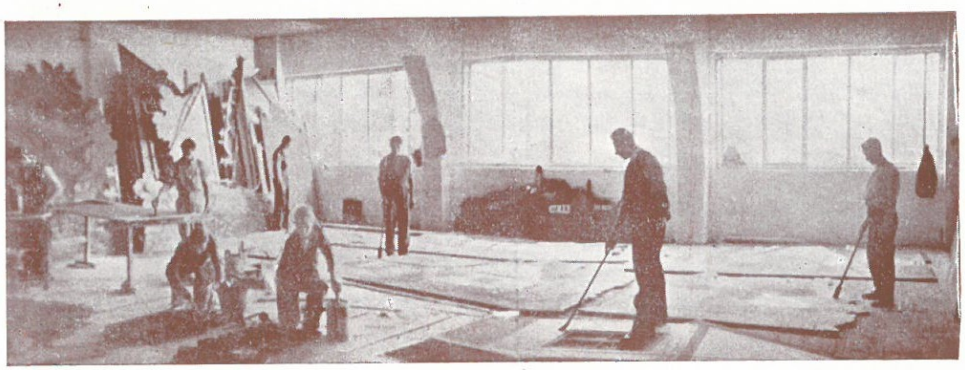

Od roku 1922 pracuje firma ve vlastních ateliérech a stolárnách, při čemž vyrábí také kašírované a látkové dekorace. Po několik let byla firma závislá na dodávce kovových a elektrických zařízení pro svá jeviště od jiných výrobců. Mnohá z těchto zařízení neodpovídala účelně řešeným Mácovým jevištím, a proto v roce 1930 byl závod rozšířen o dílny zámečnické s výrobou součástek pro zařizování kruhových horizontů a v roce 1936 také o dílny elektrotechnické. Od té doby rozšiřuje majitel rok od roku jednotlivá oddělení svého závodu, aby stačil obsáhnouti stále vzrůstající výrobu. Dík této neúnavné práci dosáhl *Pepa Máca* tako-

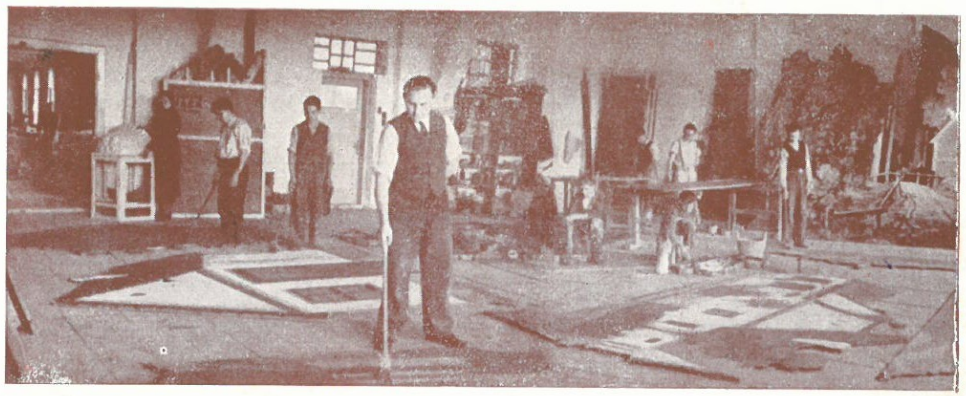

vého stupně výroby, že může uspokojiti poptávku takřka po všech divadelních zařízeních.

Pro nová jeviště dodá firma úplná zařízení kruhových horizontů i s osvětlením. Spoluprací s předními divadelními výtvarníky byly vyráběné dekorace sestaveny tak, že vzájemným, účelně zařízeným spojováním jednotlivých dílů a vhodnými nadstavky se dá ze zdánlivě zcela jednoduchých stojek sestaviti množství úplně nových kombinací, a to jak u exterierů, tak i u interierů. Ke svým dekoracím dodá závod na přání serii praktikáblů, jejichž rozměry jsou přesně propočteny pro nejrůznější sestavy a které ještě zvyšují tuto možnost kombinací. Pro interiery dodává firma také jevištní nábytek a látkové dekorace. Ve zvláštním oddělení jsou vyráběny nejrůznější kašírované rekvisity.

U moderních jevišť s náznakovými dekoracemi je kladen mimořádný důraz na scénické osvětlení. I tento problém zvládl úspěšně *Mácův závod.* Ve vlastních dílnách jsou seriově vyráběna osvětlovací tělesa všeho druhu a různých velikostí, které jsou odstupňovány podle rozlohy jevištního prostoru. Na přání dodává firma různé druhy širokoúhlých reflektorů, hledáčky, sálové reflektory s automatickými měniči barev, mrakové přístroje a pod. Pro dokonalou regulaci světelných efektů vyrábí se v závodech kompletní rozvodové desky s regulačními transformátory a odporovými tlumiči světel.

Dnes jsou *Mácovy výrobky* dostatečně známy naší široké ochotnické obci. O jejich oblibě však podávají nejpádnější svědectví četné objednávky ze zahraničí, jako Slovenska, Bulharska, Chorvatska, Belgie atd.

Divadelní exterier.

Úvodem.

Divadelní představení je výslednicí spolupráce mnoha činitelů, kteří mají přispěti k dokonalému vyjádření dramatické myšlenky, dané autorem hry. Zástupcem autorovým při nacvičování hry je režisér, který ústy herců, vystupujících na jevišti, zprostředkuje divákovi prožití dějů a myšlenek, které autor uložil v libretu. Není úkolem této příručky zabývati se hercem, nýbrž technikou přípravy jeviště pro jeho hru tak, aby napomáhalo účinně uměleckému projevu a přispět radou ochotnickým režisérům při výpravě scén a to specielně scén exterierových.

Byly doby, kdy pod pojmem „les“ předepsaným autorem libreta, rozumělo se samo sebou, že se postaví tři lesní kulisy vpravo, tři vlevo, spustí se lesní sufity a do pozadí přes celé jeviště prospekt s namalovaným lesem, obyčejně s nezbytnou studánkou, polní cestou nebo potokem. Návštěvník viděl tento „les“ pokaždé stejný, ať již byl v jedné hře dějištěm veselé lidové slavnosti za vesnicí, nebo měl představovati hluboký hvozd, který se stal, nebo se stane, dějištěm těžkého zločinu. Takový exterier nehrál s hercem, nepomáhal mu nijak podtrhnouti jeho výkon. Mezi výpravou — možno říci výzdobou jeviště — a divadelní hrou nebylo vnitřního vztahu. Ty doby minuly. Snad ještě na nejstarších vesnických scénách možno spatřiti tyto Mohykány staré ilusionistické slávy. V dalším vývoji k dnešnímu modernímu jevišti byl nahražen zadní prospekt lesní nebo vesnický prospektem oblohy, který byl natřen modře a osvětlován bíle. Tento prospekt byl zavěšen buď ploše nebo zakřiven v podobě U. Bylo zapotřebí míti prospekty oblohy bez obláčků, s obláčky, nebo s bouřkovými mraky. Na velikých jevištích byl za-

tlačen prospekt nebe vynálezem španělského malíře Mariana Fortuny, který zhotovil první skutečný jevištní horizont, jemuž dal čtvrtkulovou formu. Byl zhotovován buď látkový nebo pevný, který měl před látkovým přednost v tom, že odrážel lépe světelné paprsky osvětlovacích těles. Odtud byl již jen krůček k nynější formě kruhového horizontu, který zdomácněl velmi rychle, jako samozřejmá základní dekorace pro exterierové scény, neboť správně osvětlen dodá jevištnímu prostoru dojmu rozsáhlosti a dokonale znázorní oblohu. Kruhový horizont, lépe řečeno válcový horizont, bývá zhotovován buď pevný nebo plátěný, na bocích svinovatelný. Poněvadž by plátěné předivo propouštělo značnou část světelných paprsků, které by byly pro osvětlení jeviště prakticky ztraceny, opatřuje se odrazová plocha horizontu nátěrem (postřikem), který má za úkol nejen ucpati póry plátna, ale také čistotou barvy zvýšiti světelný efekt. Podle úsudku předních divadelních odborníků barví se horizont modře, poněvadž by bylo nutno stejně použíti modrého zabarvení pro znázornění oblohy. Tímto opatřením je možno použíti těles, která by jinak sloužila k modrému osvětlení horizontu, jinak. Kruhový horizont se již probojoval i na většinu ochotnických jevišť a zatlačil současně nesnadno přenosné vysoké kulisy na vykrývání boků jeviště. Na jejich místo nastoupily lehké a snadno přenosné stojky. A není to již většinou sám režisér, který vypravuje hru, nýbrž má k ruce výtvarníka, jehož úkolem je vytvořiti na jevišti prostředí potřebné pro hru, prostředí, které odpovídá tak jako způsob hercovy mluvy a jeho jednání vnitřnímu obsahu hry a zesiluje její účin na diváka.

Mezi režisérem a výtvarníkem musí býti ovšem dokonalá spolupráce, aby jejich společné dílo mělo jednotnou linii, t. j. bylo prodchnuto společným tvůrčím duchem.

Spoluprací obou pak dojde k vytvoření nové divadelní skutečnosti pro každou hru.

Zdálo by se, že takovouto divadelní skutečnost, vždy novou, může si dovolit vytvořit jen výtvarník na velkém jevišti, kde se pro každou hru namalují nové kulisy, které se snadno zaplatí při velkém počtu repris. Není tomu tak. Cílem výpravy není vytvoření nové kulisy, nebo součástky, nýbrž nového prostředí na scéně, které se dá uskutečnit účelnou obměnou toho, co je po ruce. Musí býti ovšem hned při výrobě jevištní součástky na možnosti obměn pamatováno. Řešení jevištního prostoru na malých jevištích je snadnější než na jevištích velikých, neboť jeho rozměry jsou menší.

Ochotnická scéna, na které není možno často pořizovat nové dekorace, musí pracovat s praktickými dekoračními typy, s možností mnoha obměn. Účelná ‚stavebnice' exteriérových kulis umožní na př. dokonalé rozdělení jevištního prostoru a tvoření stále nových divadelních prostředí. Čím bohatší možnost obměn má taková ‚stavebnice', tím lépe vyhovuje. Firma *Máca* po dlouholetém vývoji a zkoušení dospěla k výrobě takových typů s možností mnoha obměn. Krajinný exterier dělí se pravidelně do hloubky na tři základní části: *pozadí, střed a popředí jeviště.* V pozadí před kruhovým horizontem, který dodává jevišti hloubky a představy rozsáhlosti, je prostor pro zadní stojky; ve středu t. j. asi v polovině jeviště pro mezistojky a v popředí jeviště, těsně za prosceniovým portálem, prostor pro nejvyšší partie a stojky stromů, domů a pod. K těmto třem základním typům stojek přistupují ještě různé stojky doplňkové (drobné skalky, stromy, pařezy, trávníky, keře a j.) a trojrozměrně zhotovené dekorace jako můstky, skalky, boží muka, studny a j., které tvoří přechod mezi malovanou kulisou a skutečností.

Pozadí exterierů.

Prvním ze základních typů exterierové výpravy je pozadí. Stojka pozadí nastoupila místo malovaného zadního prospektu po všeobecném zavedení kruhového horizontu, který býval výsadou velkých divadel, i na menší ochotnická jeviště. Zadní stojky staví se do pozadí jeviště před horizont tak, aby nebyly těsně u něho, neboť pak ztrácí scéna na zdání hloubky a rozhlehlosti. Mimo to bývají za zadní stojkou umístěna spodní horizontní osvětlovací tělesa. Je nutno při stavbě pamatovat na místo pro ně. Zadní stojka musí dovolovati veliké množství obměn, protože právě ona ohraničuje prostorově dějiště divadelní hry. Pozadí jeviště určuje, zda se děj odehrává v hlubokém lese, či na pokraji lesa, v nížině či na horách, na mořském břehu nebo v poušti, ve městě či na vesnici, v zámeckém parku nebo před zahrádkou selského děvčete. Boční kulisy nejsou zdaleka tak důležité a divák v hledišti jich často vůbec nepostrádá, jsou-li nahraženy závěsy.

Požadavkům značného množství obměn ideálně vyhovuje Mácova třídílná universální stojka krajiny č. 5999, která jest malbou přizpůsobena tak, aby se hodila pro kombinaci veškerých nadstavků a představků. Střední díl *c* jest vyměnitelný, jak vidno v dalších vyobrazeních. Boční díly *a, b* jsou malbou přizpůsobeny tak, že se hodí ke každému střednímu dílu *c, d, e, f,* atd. Díly *a, b* se staví pololomeně, takže stojka nepotřebuje žádných podpěr, které by mezi stojkou a horizontem překážely při instalaci spodních horizontních světel a znemožňovaly při nedostatku místa na jevišti postavení stojky do bezprostřední blízkosti horizontu.

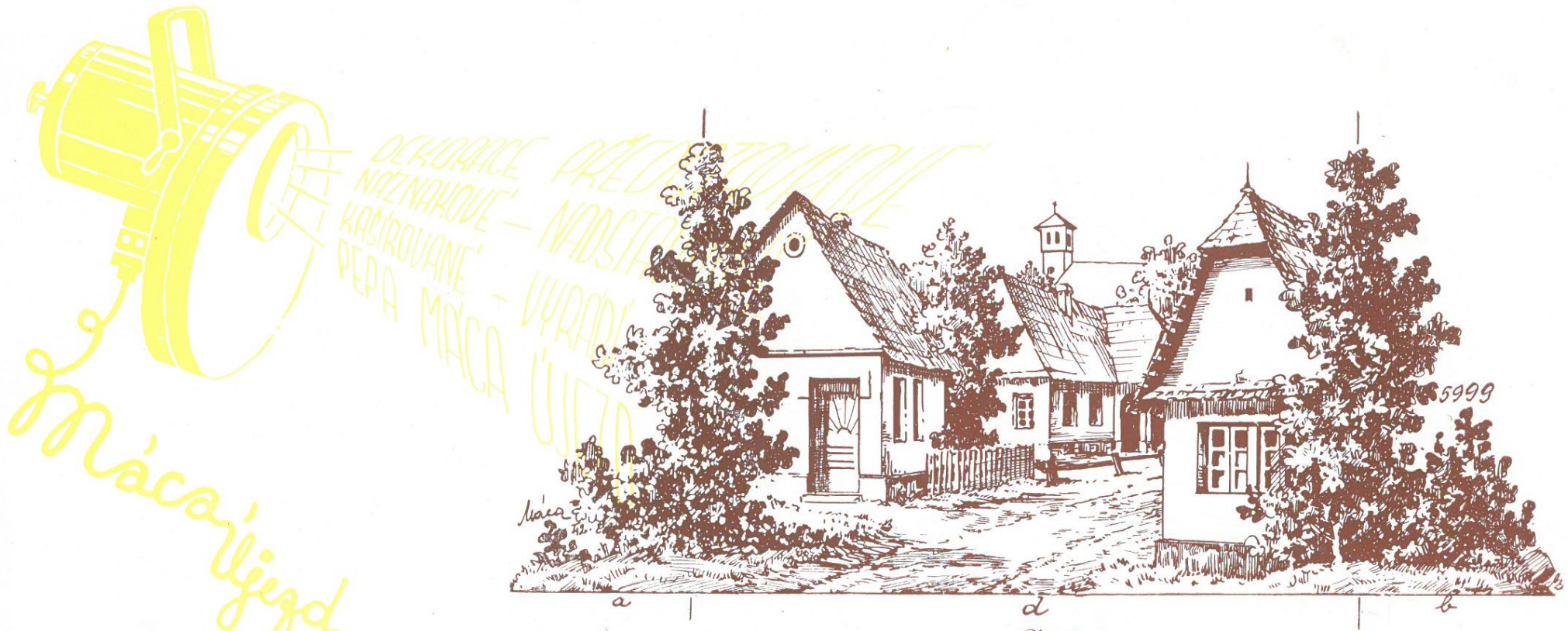

Obr. 4

Střední stojky čís. 5999 zhotovují se v mnoha obměnách. Základním typem této stojky je č. 5999 se středním dílem *c*, která je vhodná pro téměř všechny exterierové scény, odehrávající se v našich krajinách. Pro scény lesní zhotovuje se střední díl *e*, vesnickým scénám odpovídá střední díl *d* (obr. 4, 5)

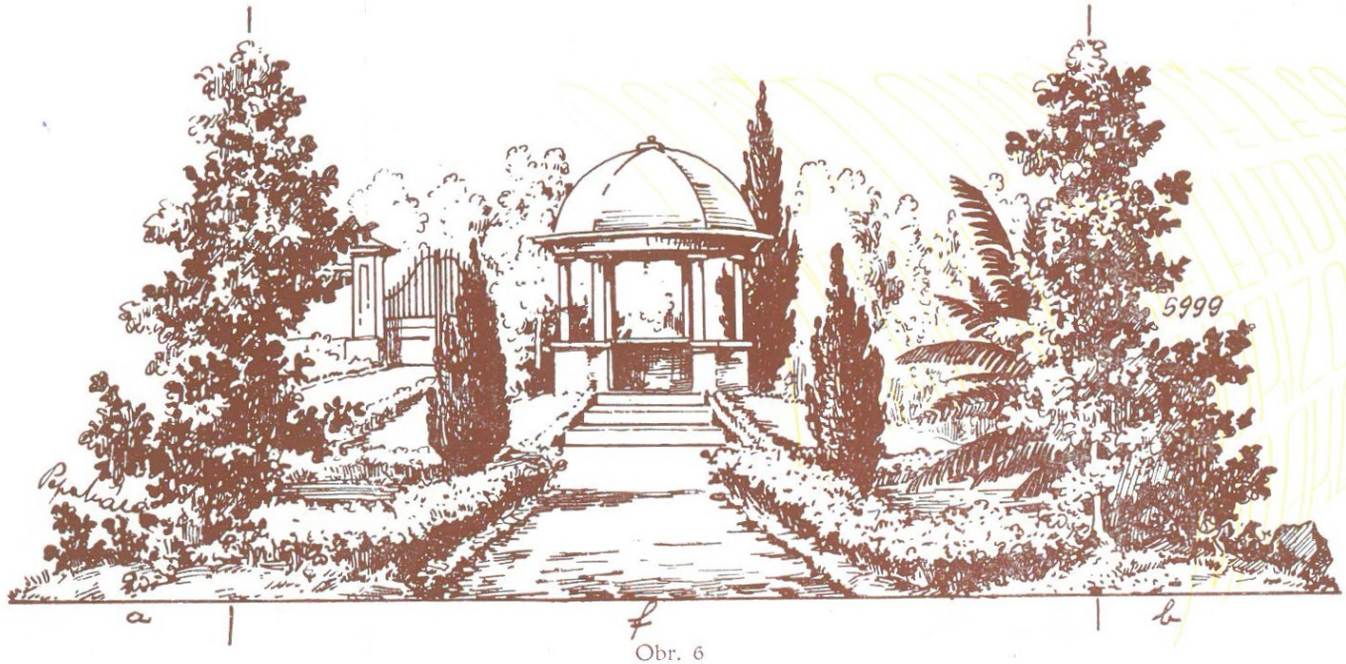

Obr. 6

Pro scénu parkovou je možno použíti na jevišti buďto lesní stojky 5999 *e*, nebo vhodnější parkové stojky 5999 *f*, při čemž boční díly *a*, *b*, tvoří nenápadný přechod k partiím lesních stromů, kterých můžeme užíti pro popředí parkové scény (obr. 6)

Stojka č. 5999 *ch* představuje mořské pobřeží v našich zeměpisných šířkách. Na přání je možno zhotoviti stejnou stojku s bočními díly vegetace jižních krajin (obr. 7). Pro městské exteriery je určena městská stojka č. 5999 *i* (obr. 8)

Obr. 7

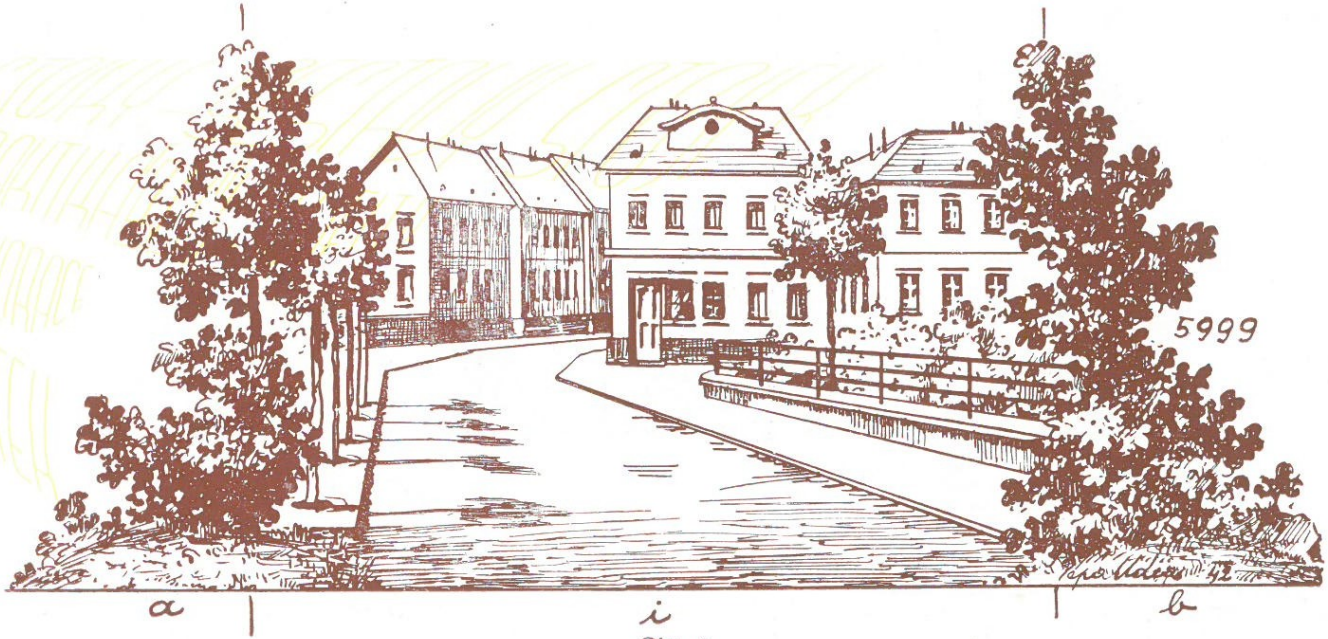

Obr. 8

Obr. 9

Zvláštní potíže činí režisérům a výtvarníkům vytvoření zimních exterierů. Pro tento účel zhotovují Mácovy ateliery zadní stojku zimní krajiny č. 5999 *l* s bočními díly *m* a *k*. Scénu je možno řešiti náznakově pouze použitím zadní stojky a látkových výkrytů po stranách. Mnohem lépe však vynikne zimní exterier, použije-li se pro pozadí uvedené stojky a pro střední a přední část jeviště mezistojek č. 5113 a 5114, nebo zasněženého stavení 5141 (obr. 13, 54, 55 a obr. 134 a 141).

Obr. 10

Obr. 11

Obr. 12

Obr 13.

Obr. 14

Obr. 15

Nadstavky.

Stojku č. 5999 lze doplniti vhodnými nadstavky, které mají za úkol umístiti blíže dějiště hry v širším rámci neutrální krajiny. Určují na př., že dějiště je v lesnatém pohoří (č. 5013, obr. 10), na úpatí velehor (5026, obr. 19) nebo v obydleném středohoří (5014, 5015, obr. 11. a 12). Nadstavky č. 5014 a 5017 umisťují děj do podhradí, nadstavky č. 5024 a 5025 do blízkosti vesnice, č. 5029 do blízkosti města. - K zimní stojce č. 5999 *l* se zhotovuje nadstavek 5016, k parkové zadní stojce 5999 *f* nadstavek 5019. Exotický ráz má nadstavek č. 5027.

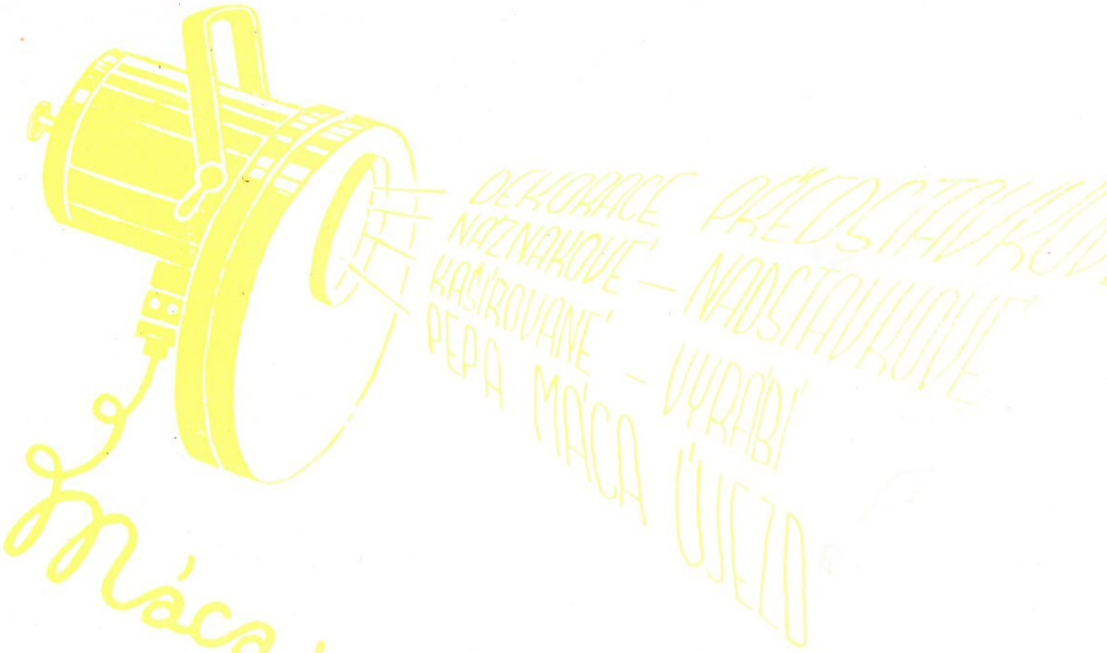

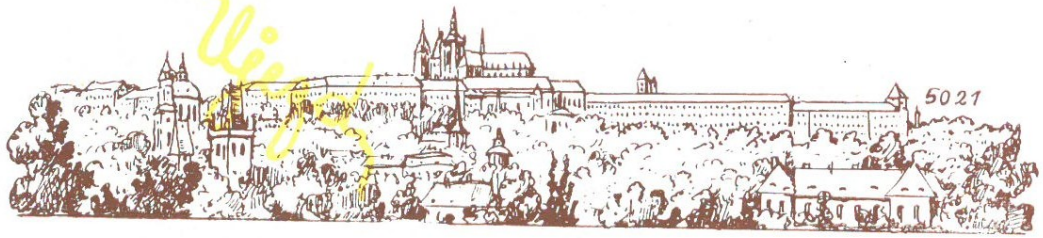

Obr. 16

Obr. 17

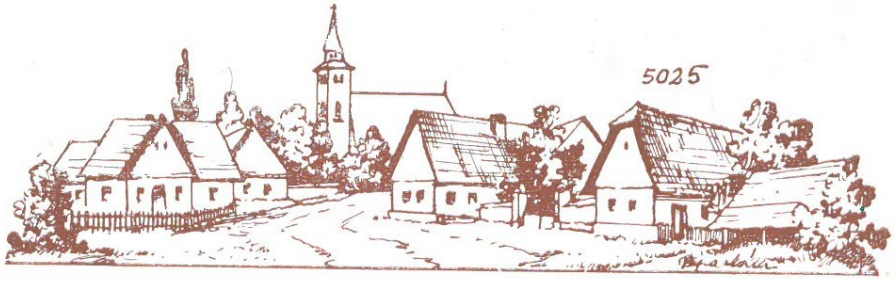

Obr. 18

Obr. 19

Zvláště dobře se uplatní nadstavky ve hrách, které vyžadují umístění děje do určitého místa nebo města. V tom případě stačí doplniti neutrální stojku pozadí nadstavkem s panoramatem požadovaného místa. Příkladem je nadstavek 5021, který umisťuje děj jednoznačně do Prahy. — Připevnění nadstavků na stojku pozadí je velmi jednoduché. Na každém rámu středního dílu jsou vzadu zhotoveny z překližek zvláštní záchyty, do kterých se nadstavky prostě zasunují. Podle potřeby je možno použíti i více nadstavků nad sebou. V takovém případě se přišroubují nad sebe divadelními vrtáčky (obr. 22 a 23).

Obr. 20

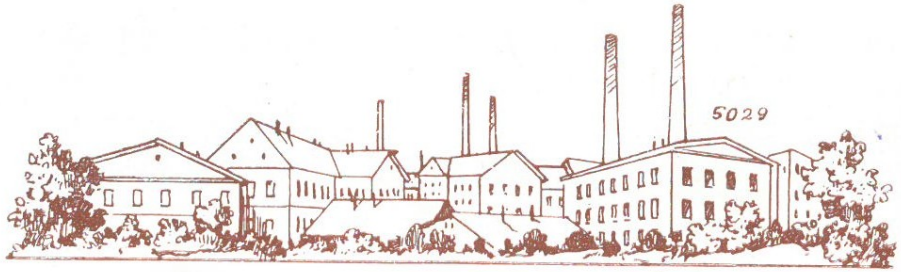

Obr. 21

Obr. 22

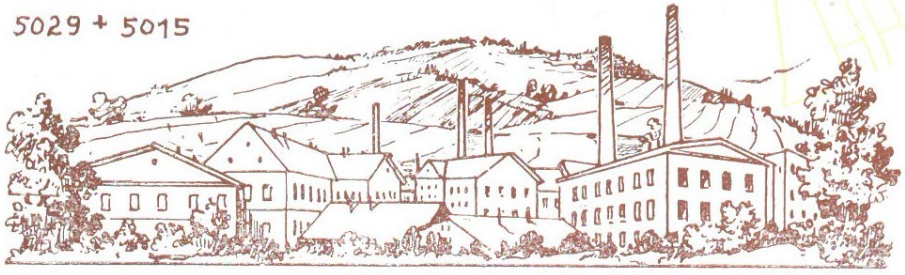

Obr. 23

Chceme-li dodati scéně širšího výhledu a vzdušnosti, můžeme použíti v pozadí pouze nadstavků bez základního středního dílu. Stavíme je pak přímo nad sebou. Spojují se pak opět divadelními vrtáčky (obr. 22 a 23). Obvykle se však používá nadstavků ve spojitosti se základní stojkou pozadí 5999. Na obr. 24 je základní stojka 5999 *c* rozšířena o nadstavky 5017 a 5026.

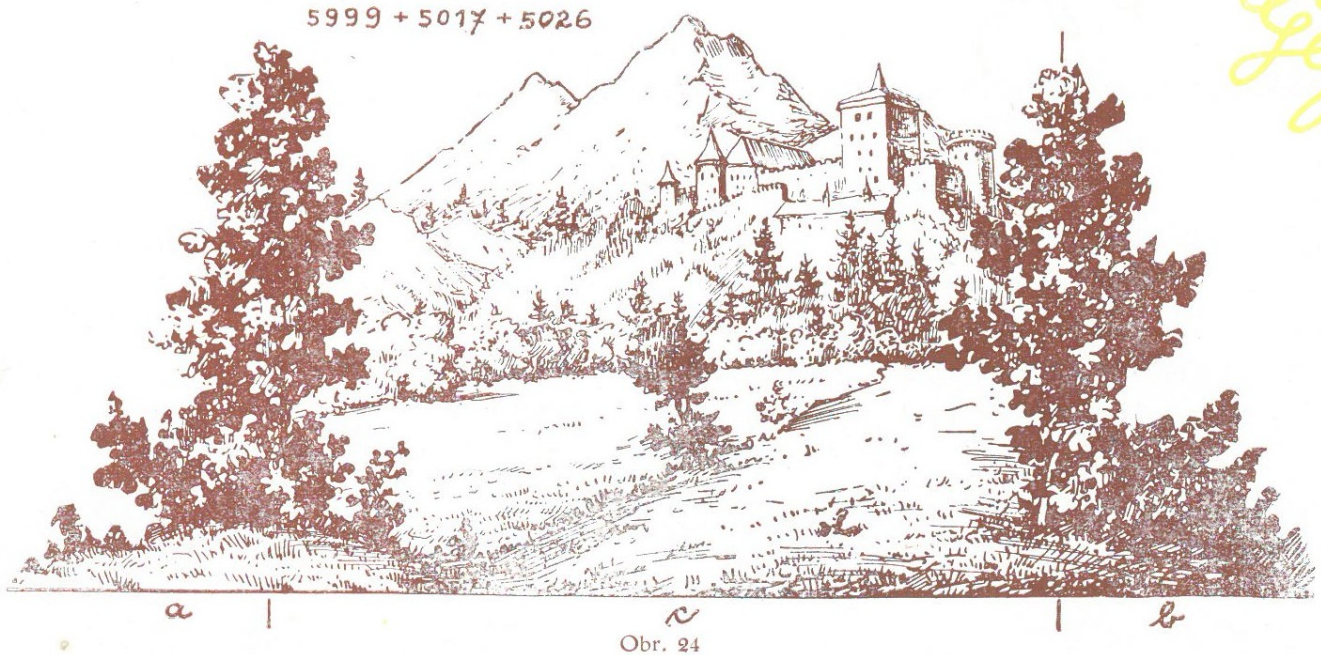

Obr. 24

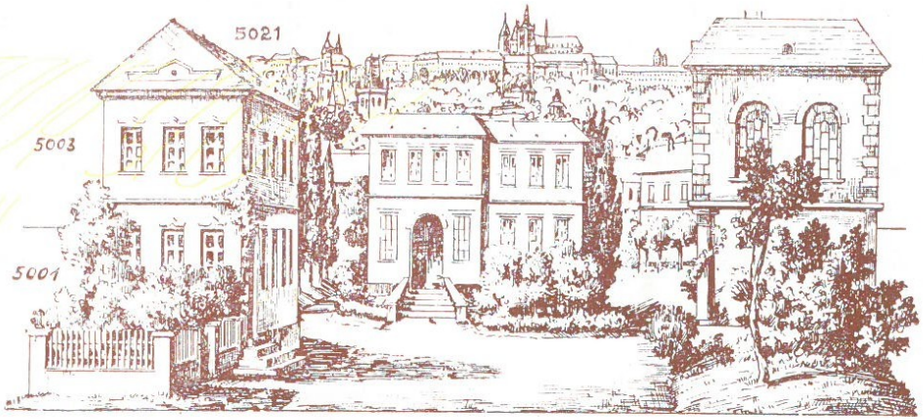

Obr. 25

Velmi prakticky je řešena stojka pro pozadí 5001 (obr. 25). Její použití je obdobné jako u stojky 5999. K stabilnímu spodnímu dílu stojky se zhotovují tři různé nadstavkové díly. Kombinací základního dílu s nadstavkem 5002 vznikne stojka návesní, s nadstavkem 5004 pozadí zámeckého parku a s nadstavkovým dílem 5003 zadní stojka města. Stojka i nadstavky jsou zhotoveny ze tří dílů spojených panty, takže se snadno sklápějí, přenášejí a uskladňují. Další jejich výhodou je, že při stavbě nepotřebují vzpěry. Také tuto stojku je možno dále kombinovati s různými nadstavky, o kterých byla zmínka dříve (obr. 25). Význam tak dokonalé kulisy, kterou je možno během půl minuty změniti podle libosti z vesnice na park nebo město, pro zkrácení přestávek mezi představením, jistě dovede oceniti každý režisér a výtvarník.

Obr. 26

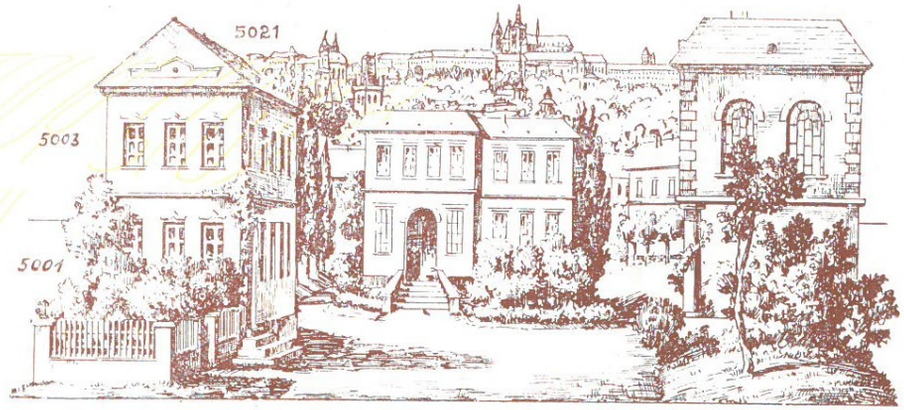

Obr. 25

Velmi prakticky je řešena stojka pro pozadí 5001 (obr. 25). Její použití je obdobné jako u stojky 5999. K stabilnímu spodnímu dílu stojky se zhotovují tři různé nadstavkové díly. Kombinací základního dílu s nadstavkem 5002 vznikne stojka návesní, s nadstavkem 5004 pozadí zámeckého parku a s nadstavkovým dílem 5003 zadní stojka města. Stojka i nadstavky jsou zhotoveny ze tří dílů spojených panty, takže se snadno sklápějí, přenášejí a uskladňují. Další jejich výhodou je, že při stavbě nepotřebují vzpěry. Také tuto stojku je možno dále kombinovati s různými nadstavky, o kterých byla zmínka dříve (obr. 25). Význam tak dokonalé kulisy, kterou je možno během půl minuty změniti podle libosti z vesnice na park nebo město, pro zkrácení přestávek mezi představením, jistě dovede oceniti každý režisér a výtvarník.

Obr. 26

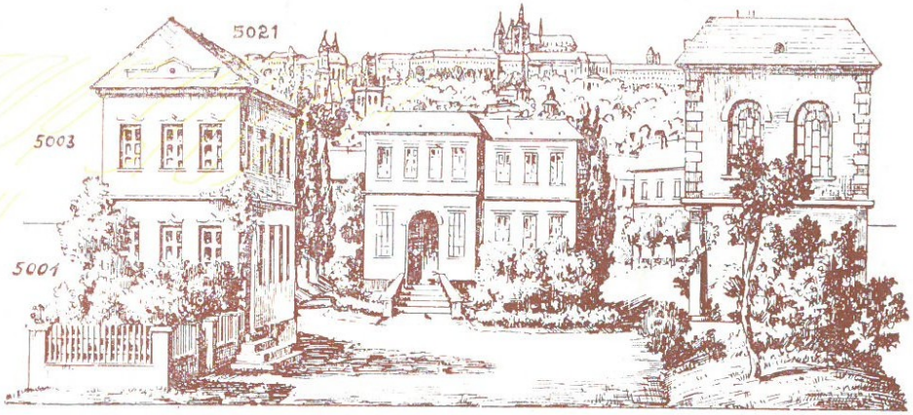

Obr. 25

Velmi prakticky je řešena stojka pro pozadí 5001 (obr. 25). Její použití je obdobné jako u stojky 5999. K stabilnímu spodnímu dílu stojky se zhotovují tři různé nadstavkové díly. Kombinací základního dílu s nadstavkem 5002 vznikne stojka návesní, s nadstavkem 5004 pozadí zámeckého parku a s nadstavkovým dílem 5003 zadní stojka města. Stojka i nadstavky jsou zhotoveny ze tří dílů spojených panty, takže se snadno sklápějí, přenášejí a uskladňují. Další jejich výhodou je, že při stavbě nepotřebují vzpěry. Také tuto stojku je možno dále kombinovati s různými nadstavky, o kterých byla zmínka dříve (obr. 25). Význam tak dokonalé kulisy, kterou je možno během půl minuty změniti podle libosti z vesnice na park nebo město, pro zkrácení přestávek mezi představením, jistě dovede oceniti každý režisér a výtvarník.

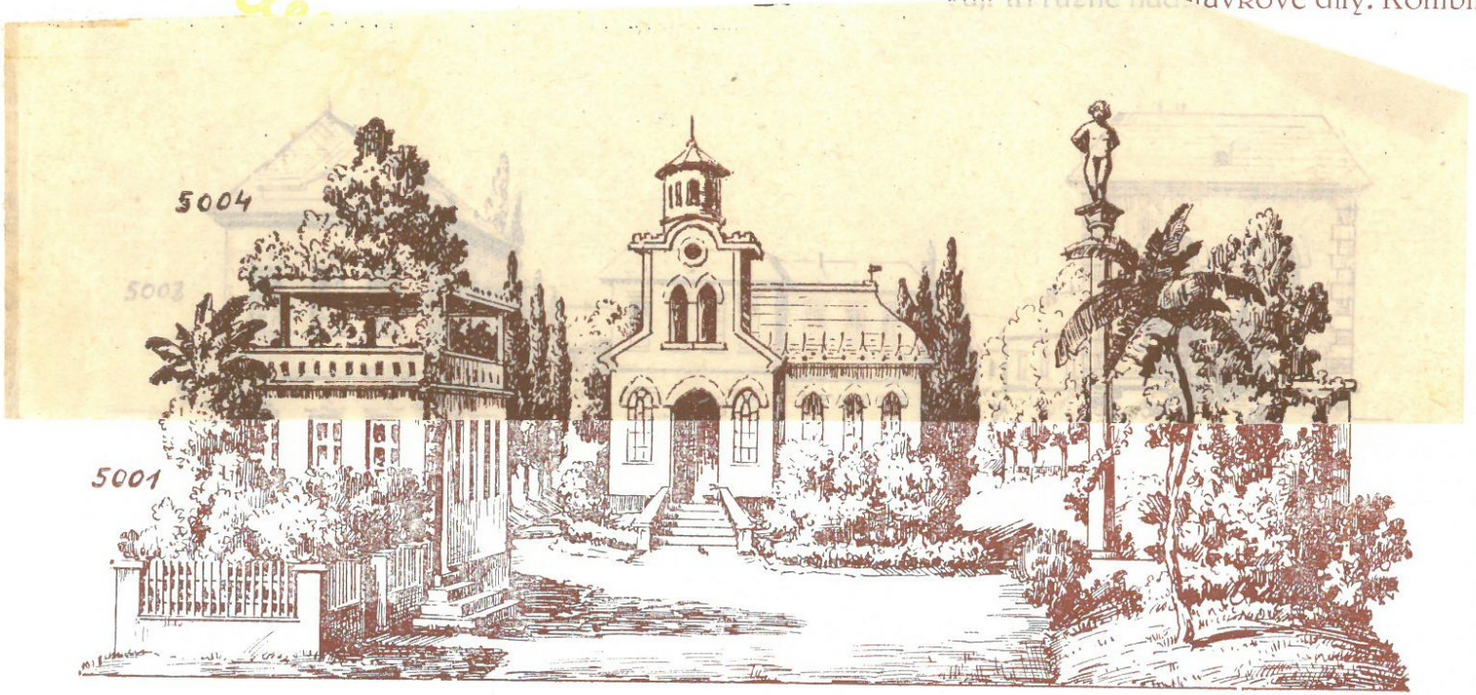

Obr. 26

Obr. 27

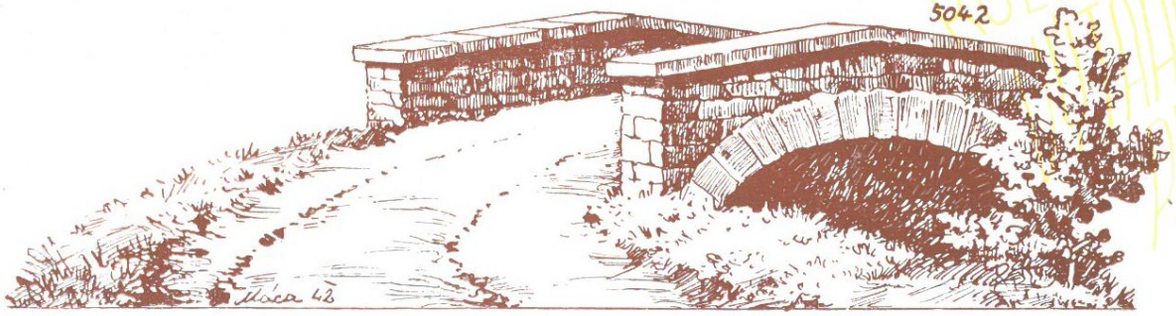

Obr. 27 a

Představky.

Další množství obměn stojky pozadí umožňují představky. Jsou to jednoduché, snadno přenosné stojky, které umisťujeme do bezprostřední blízkosti pozadí, které se jimi podstatně změní a nemusíme je vyměňovati při přestavbě scény. Na obr. 27 a 27a jsou můstky, jež jsou rozměry přizpůsobeny zadní stojce 5009. Velmi účelně je zhotoven můstek 5043, po kterém se může přecházet (obr. 31). Za stojku se umístí vhodný praktikábl. Stojka je třídílná. Dílů *a*, *b*, je možno použíti také samotných a představují pak různé trsy trávy (obr. 28, 29, 30).

a Obr. 28 b

b Obr. 29 a

a Obr. 30 b

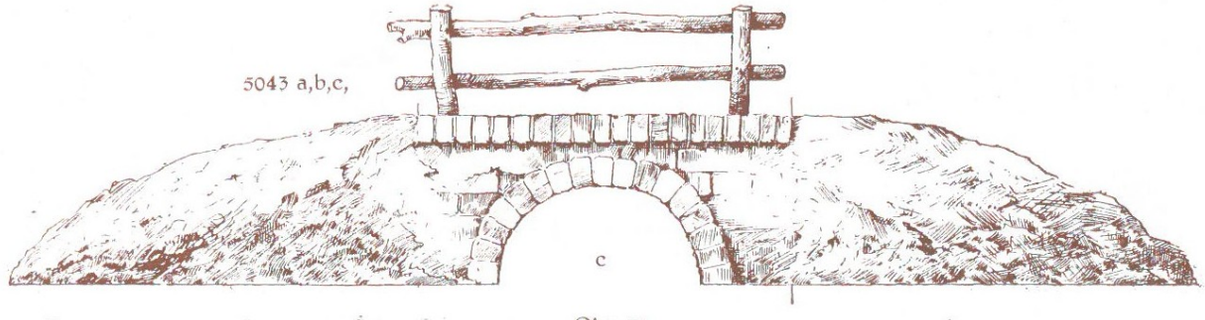

a Obr. 31 b

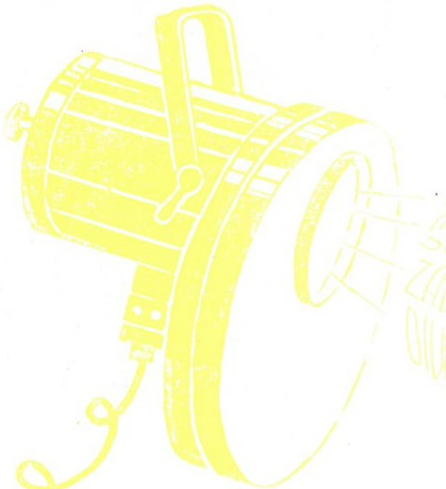

Máchův kraj

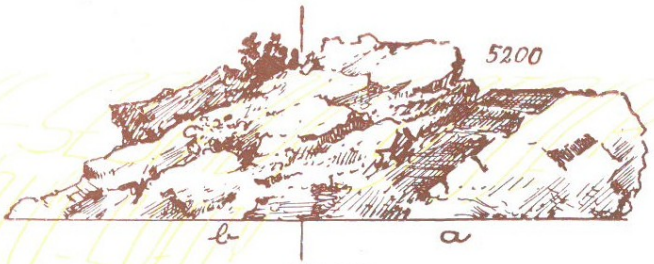

Obr. 35

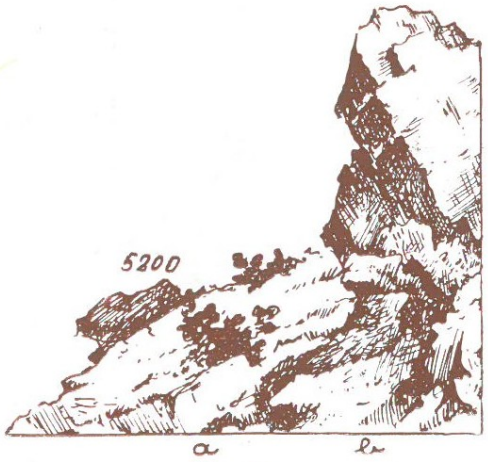

Obr. 36

Obr. 32

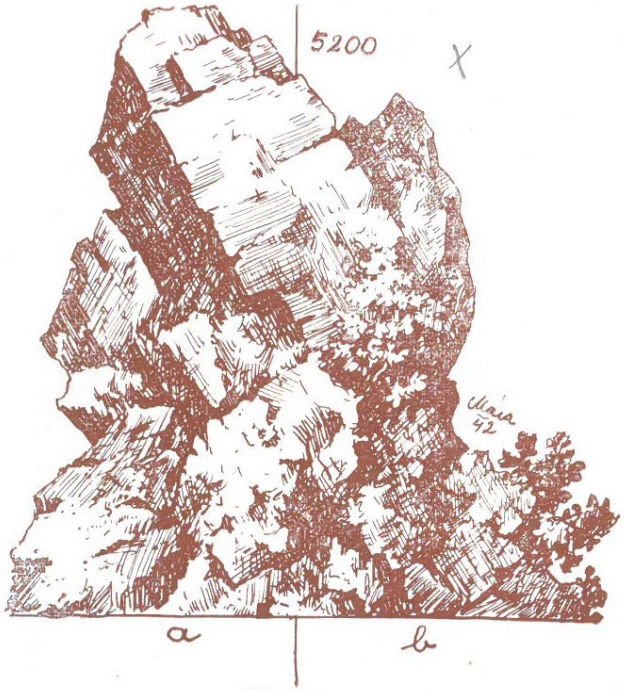

Obr. 34

Obr. 33

Vyžaduje-li text hry, aby dějiště bylo ve skalách, kombinují se stojky pozadí partiemi skal, které jsou tvarem i barvou řešeny s ohledem na množství obměn. Základ partie tvoří dva díly *a*, *b* (obr. 32, 33). Obou dílů je možno použíti samostatně na protějších stranách jeviště. Jejich základní kombinací je partie skal 5200, které je možno použíti při výpravě interierů na různých stranách a místech jeviště buď jako vysokého skalního útesu (obr. 34), nízké skalky (obr. 35) nebo útesu vystupujícího z pravé strany jeviště (obr. 36) a pod.

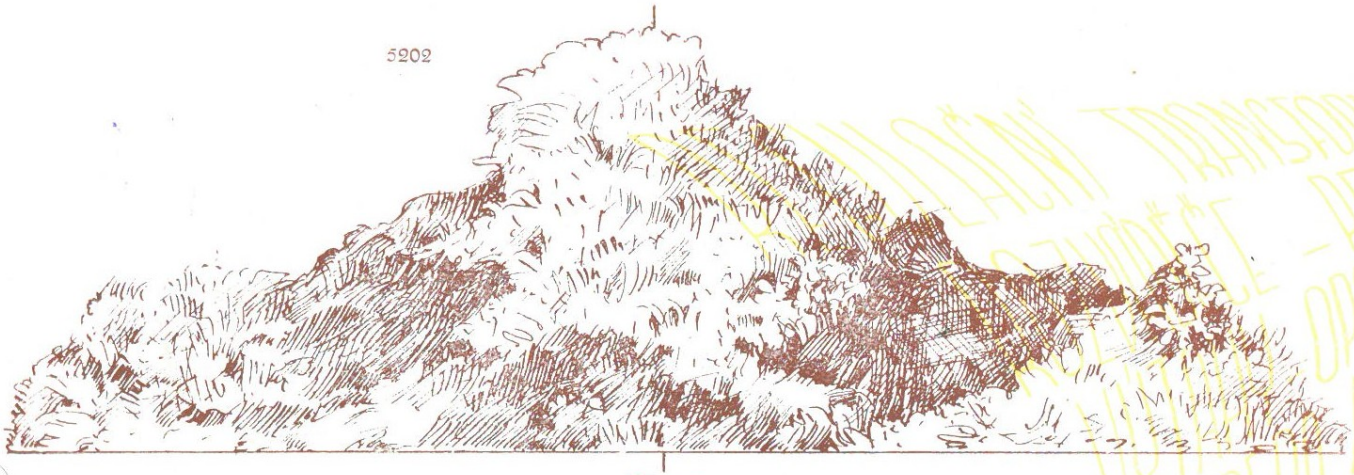

Obr. 37

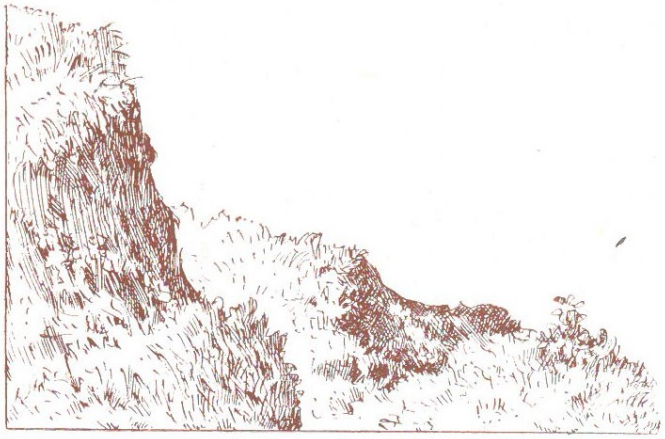

Obr. 38

Obr. 39

Obr. 40

Stejně prakticky jako skála na předešlé stránce jsou zhotoveny břehy 5202. Také jejich použití je všestranné (viz obr. 37, 38, 39, 40). Každý díl tvoří samostatný prvek výpravy. Výhradně lze použíti jak mostu 5043 tak i skalní partie 5200 a břehů 5202 k výkrytu praktikáblů a schodů.

Střední část exterierů.

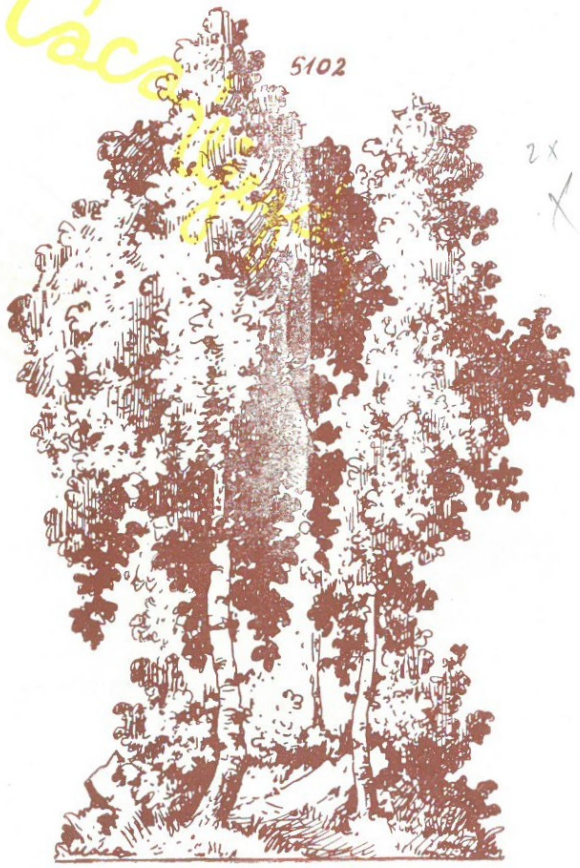

Obr. 41

Obr. 42

Prostřední třetina jeviště bývá vyplněna tak zvanými mezistojkami, které tvoří perspektivně přechod mezi pozadím a popředím. Podle potřeby rozděluje si režisér mezistojkami zadní dvě třetiny jeviště na více samostatných oddílů, jak toho některé hry vyžadují. Mezistojky dále umožňují výkryt boků jeviště a nahradily tak těžko přenosné boční kulisy. Za mezistojky používá se v exterierových scénách nejčastěji skupin stromů, různých parkových představků, nebo konečně stavení. Všech mezistojek je možno použíti k doplnění nebo rozšíření stojek v pozadí. Často s nimi splývají v jeden celek. Nejoblíbenější a všeobecně používané jsou mezistojkové partie stromů 5100, 5101, 5102, 5103 a 5104 (obr. 41—45) pro mnohé jejich přednosti. Jelikož jsou v půli sklápěcí, dají se snadno přenášeti a uskladňovati. Díly jsou při tom sklopeny malovanou plochou na sebe, takže malba netrpí. Postaví-li se pololomeně, není zapotřebí podpěr, které zavazejí zvláště na malých jevištích při nástupech. Jemné kontury jsou zhotoveny z překližek.

Obr. 43

Obr. 44

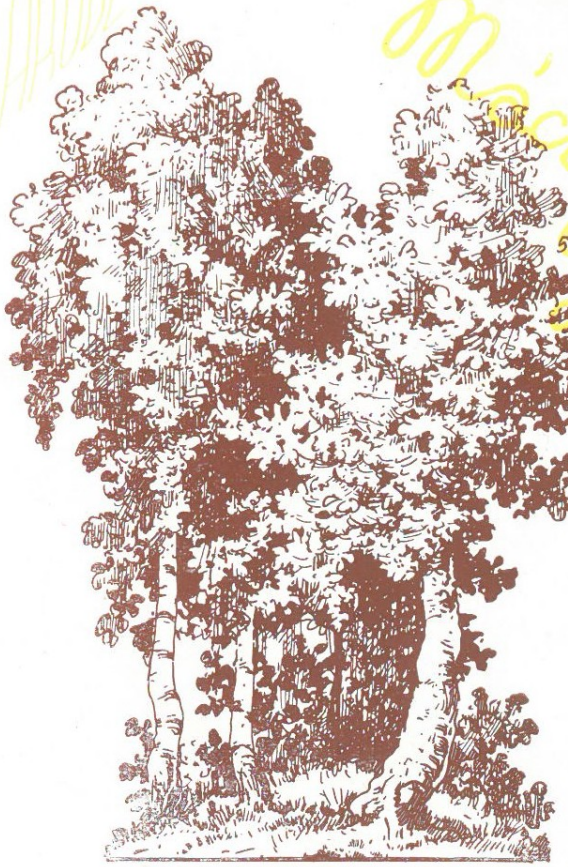

Obr. 45

Mezistojka 5100 (obr. 45) představuje skupinu listnatých stromů s břízami, 5101 (obr. 44) smíšený les, 5102 (obr. 41) skupinu bříz, 5103 (obr. 43) skupinu smrků, 5104 skupinu vrb, která se zvláště dobře uplatní na znázornění hráze potůčku.

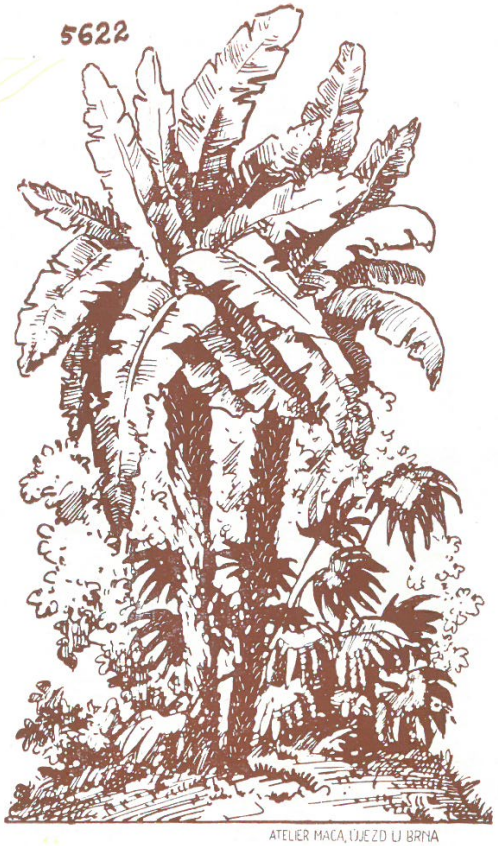

Obr. 46

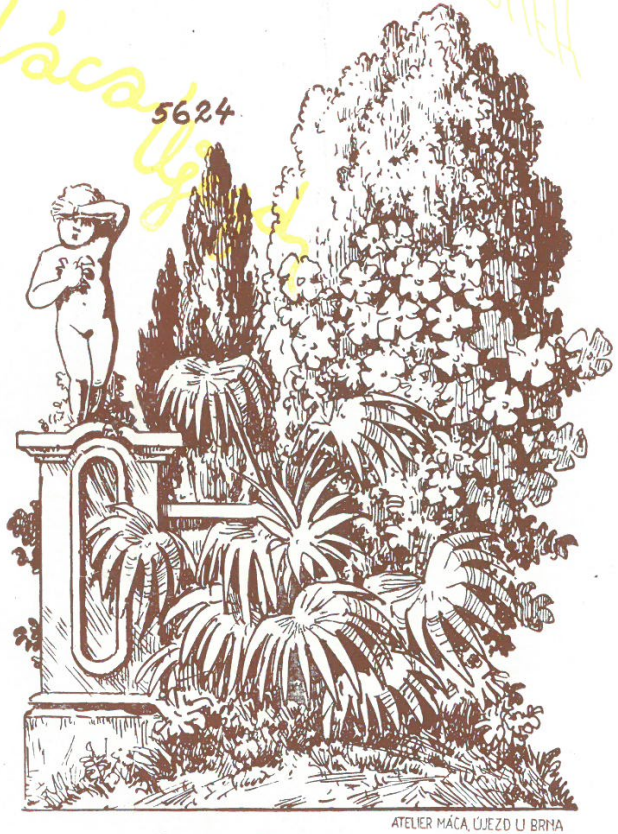

Obr. 48

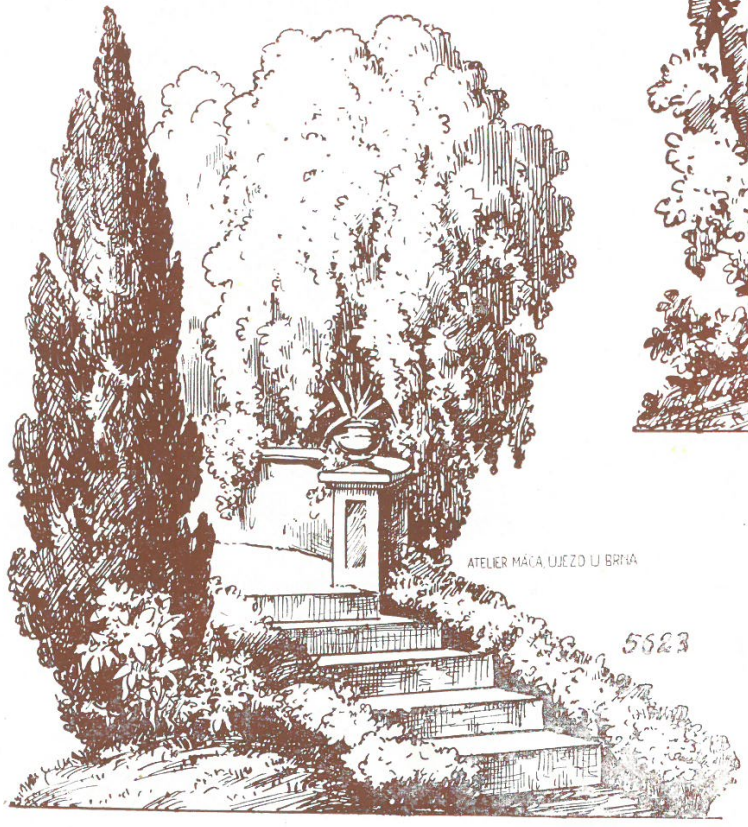

Mezistojek 5622 (obr. 46), č. 5623 (obr. 47) a 5624 (obr. 48) je možno výhodně použíti nejen pro scény parkové, ale s vhodným výkrytem i pro exotické scény s jižním rostlinstvem.

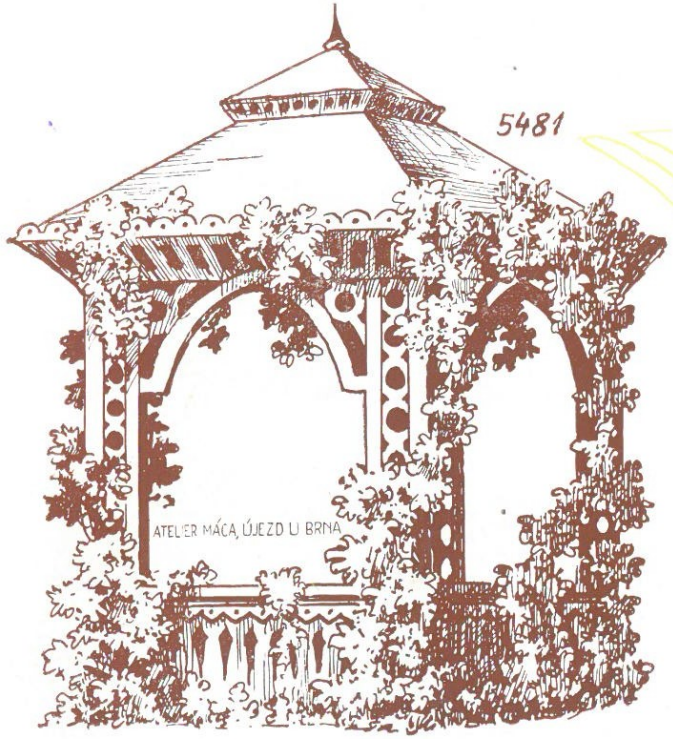

Obr. 49

Parkový altán 5481 (obr. 49) patří mezi mezistojky, ale stejně dobře je možno, aby nahradil v pozadí zadní stojku 5999, nebo byl postaven přímo před ni (výhled do kraje). — Parkových mezistojek 5069 a 5070 (obr. 50 a 51) je rovněž možno použíti na bocích jeviště, ale stejně dobře mohou tvořiti zadní (parkovou) stojku nebo pěkný představek před stojku pozadí 5999.

Obr. 50

Obr. 51

REGULACE TRANSFORMÁTORY
ROZVADĚČE – REGULÁTORY
VÝTAHY – OPONY – VRÁTKY
PE PA MÁCA ÚJEZD
Mácaříkovi

DEKORACE · PŘEDSTAVKOVÉ
NÁZNAKOVÉ – NÁSTAVKOVÉ
KAŠÍROVANÉ – VÝRAZNÉ
PEPA MÁCA ÚJEZD
Mácaríž

Obr. 52

Obr. 53

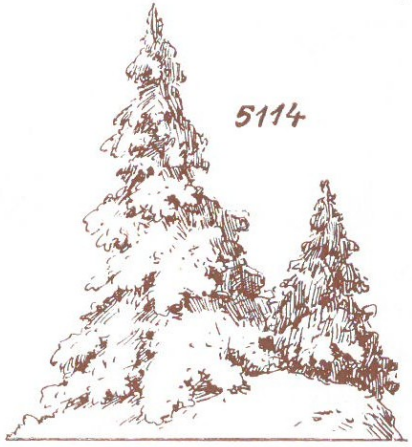

Obr. 54

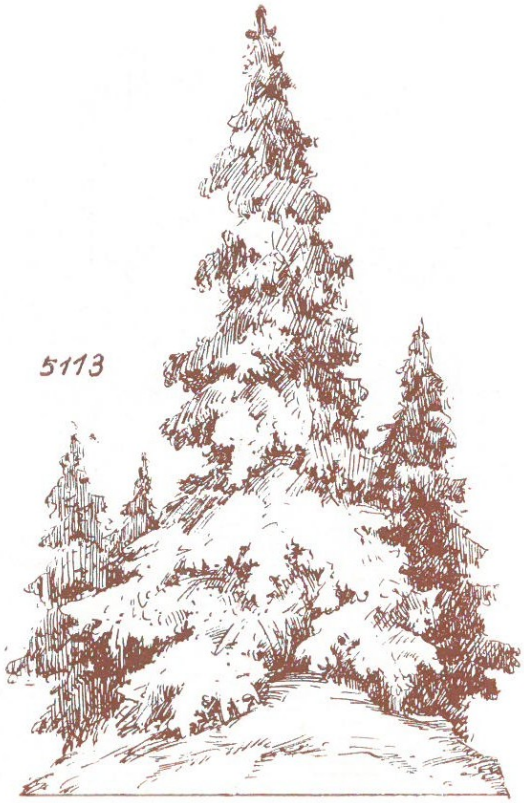

Obr. 55

V parkových a exotických scénách dopomůže vhodně k dokreslení prostředí mezistojka thují 5105 (obr. 52). Je dobrým doplňkem mezistojek 5622, 5623, 5624, 5481, 5069 a 5070. — Kmen vrby 5529 je mezistojka, které také lze dobře použíti jako představku k zadním stojkám 5999 zvláště ve spojení se skupinou vrb 5104 (obr. 42). O použití zimních mezistojek 5113 a 5114 (obr. 54, 55) bylo pojednáno na straně 11.

Obr. 56

Také mezistojky domů jsou sklápěcí, takže postaveny pololomeně nepotřebují vzpěr. Mezistojky statků 5057 a 5058 (obr. 56 a 59) mohou býti postaveny buď samostatně na bocích jeviště, nebo přímo před hlavní stojkou pozadí 5999. — Používatelnost mezistojek stavení je opět dána velkou možností obměn při snadné manipulaci. Dokonalým řešením problému jsou nadstavkové dvojdílné stojky. Mezistojka domu 5050 (obr. 57) je měnitelná pomocí nadstavků.

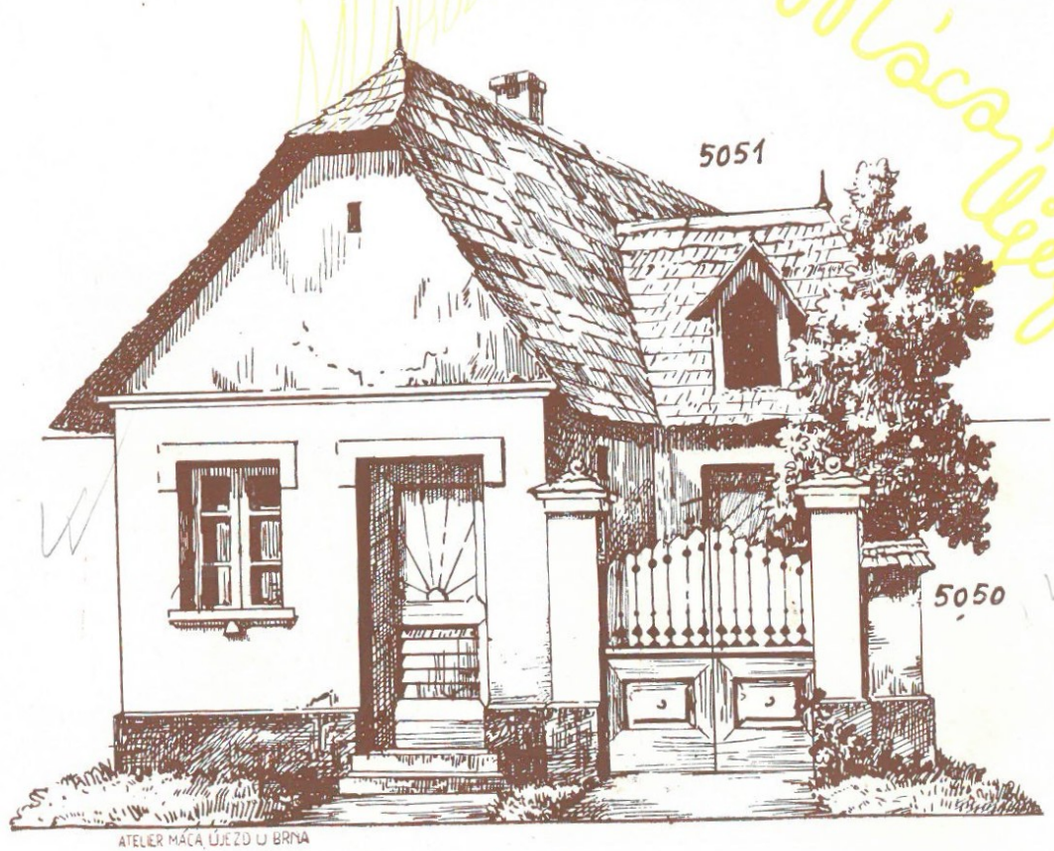

Obr. 57

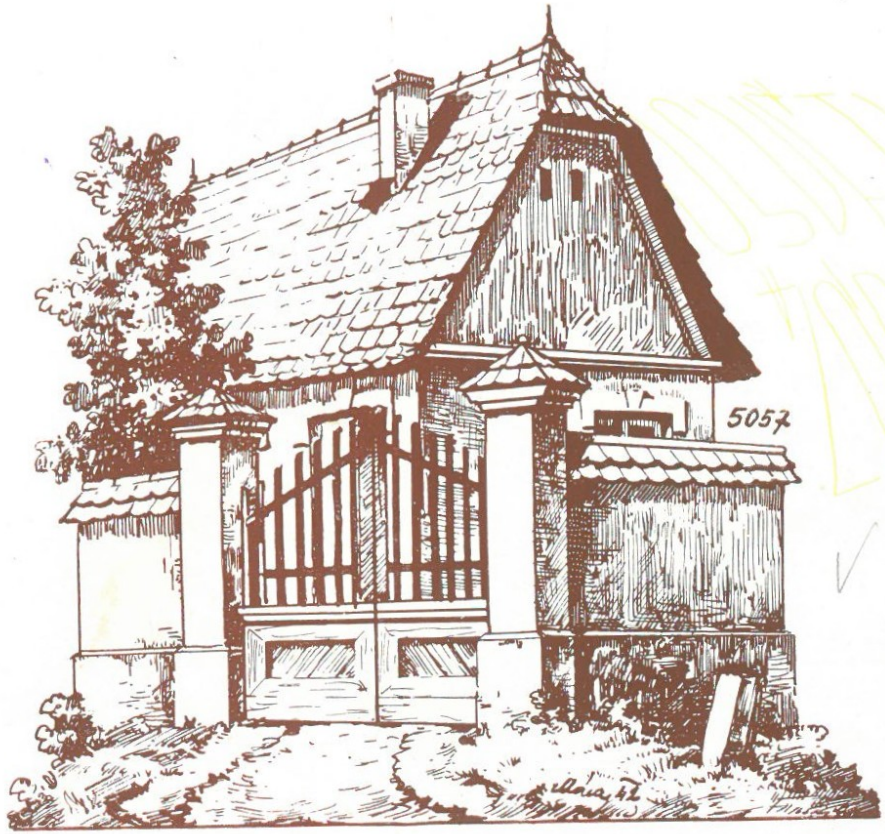

Obr. 56

Také mezistojky domů jsou sklápěcí, takže postaveny pololomeně nepotřebují vzpěr. Mezistojky statků 5057 a 5058 (obr. 56 a 59) mohou býti postaveny buď samostatně na bocích jeviště, nebo přímo před hlavní stojkou pozadí 5999. — Používatelnost mezistojek stavení je opět dána velkou možností obměn při snadné manipulaci. Dokonalým řešením problému jsou nadstavkové dvojdílné stojky. Mezistojka domu 5050 (obr. 57) je měnitelná pomocí nadstavků.

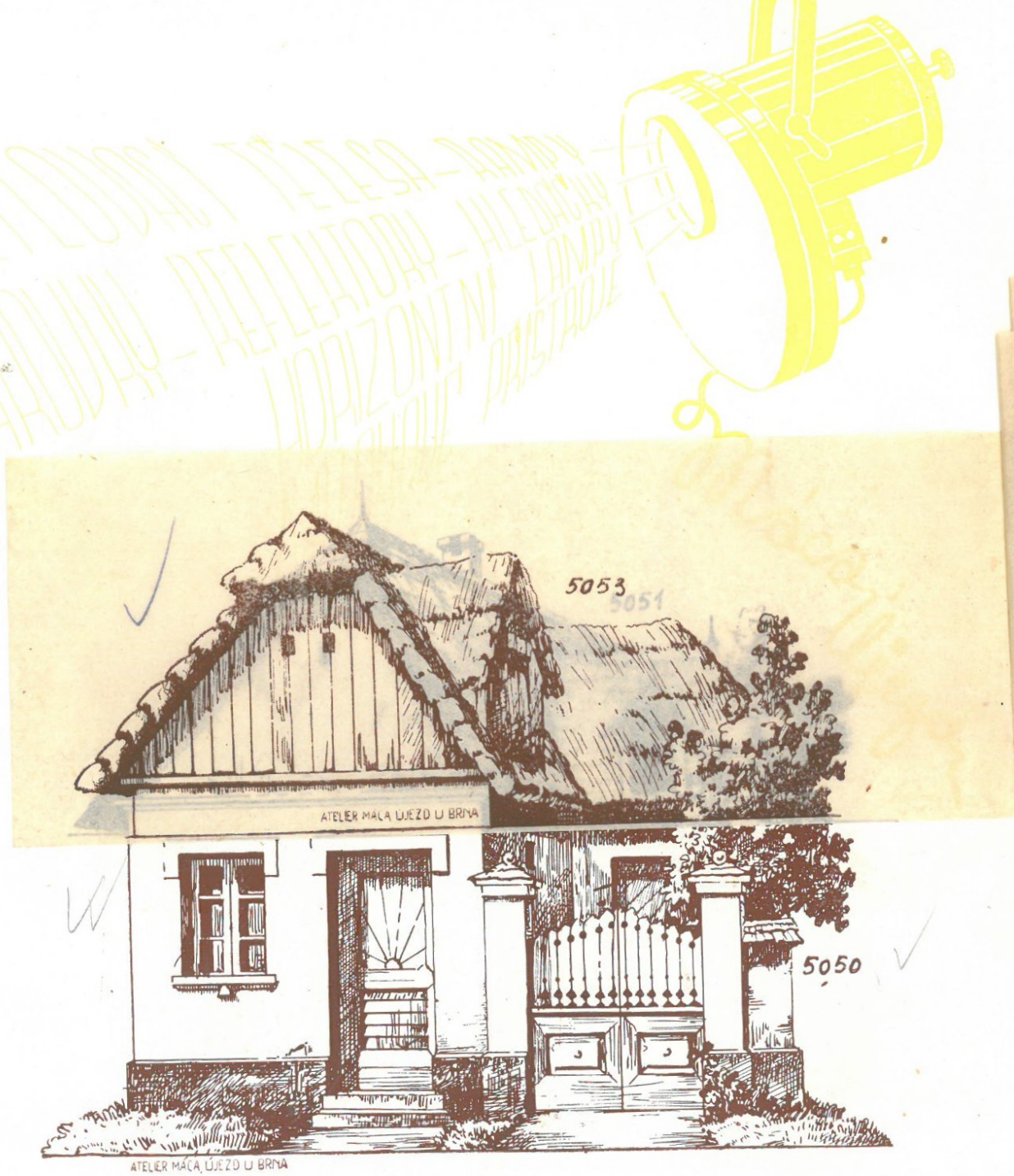

Obr. 57

Obr. 56

Také mezistojky domů jsou sklápěcí, takže postaveny pololomeně nepotřebují vzpěr. Mezistojky statků 5057 a 5058 (obr. 56 a 59) mohou býti postaveny buď samostatně na bocích jeviště, nebo přímo před hlavní stojkou pozadí 5999. — Používatelnost mezistojek stavení je opět dána velkou možností obměn při snadné manipulaci. Dokonalým řešením problému jsou nadstavkové dvojdílné stojky. Mezistojka domu 5050 (obr. 57) je měnitelná pomocí nadstavků.

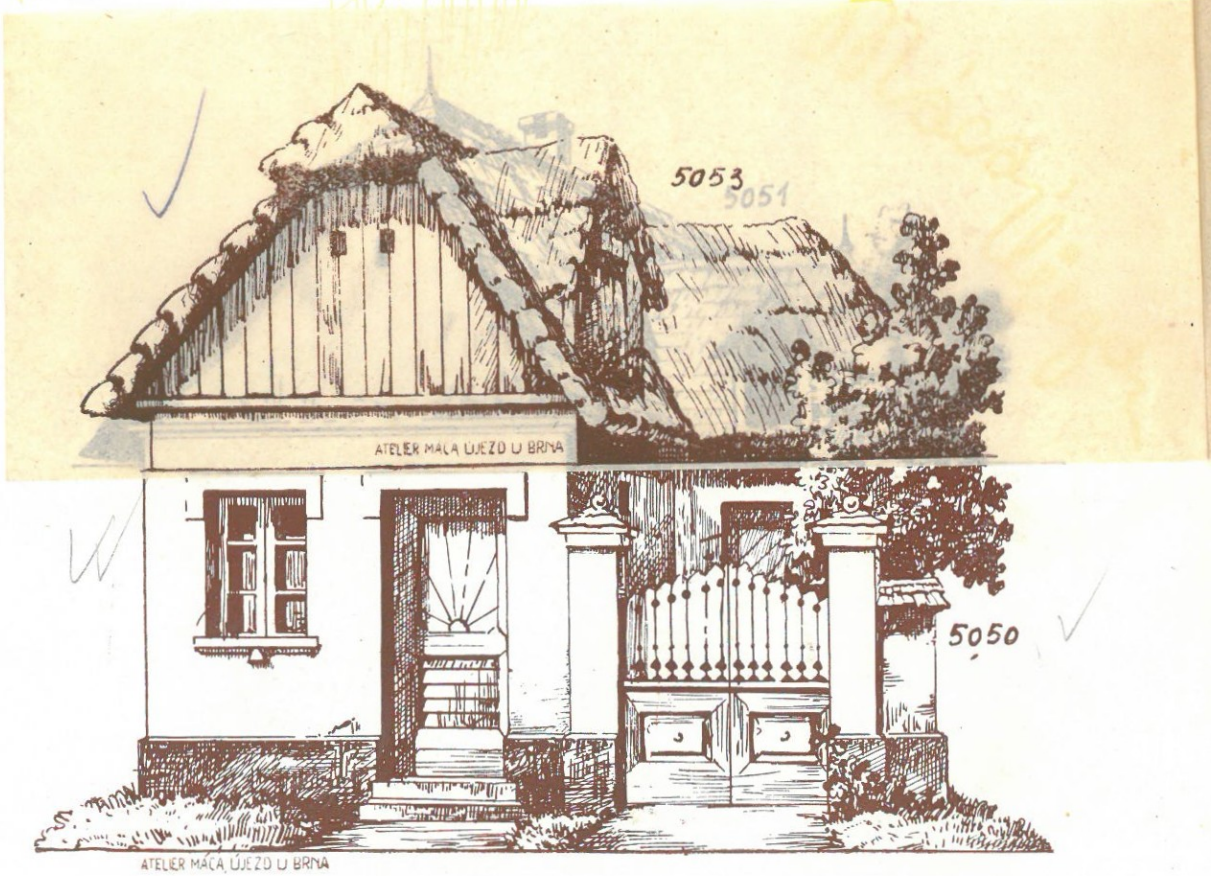

Obr. 57

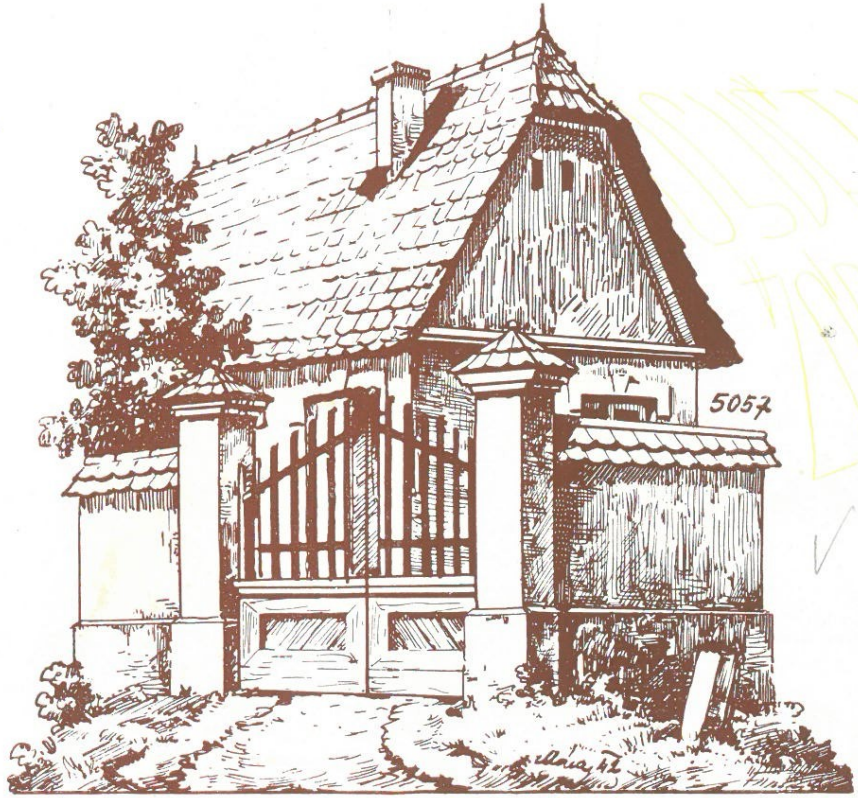

Obr. 56

Také mezistojky domů jsou sklápěcí, takže postaveny pololomeně nepotřebují vzpěr. Mezistojky statků 5057 a 5058 (obr. 56 a 59) mohou býti postaveny buď samostatně na bocích jeviště, nebo přímo před hlavní stojkou pozadí 5999. — Používatelnost mezistojek stavení je opět dána velkou možností obměn při snadné manipulaci. Dokonalým řešením problému jsou nadstavkové dvojdílné stojky. Mezistojka domu 5050 (obr. 57) je měnitelná pomocí nadstavků.

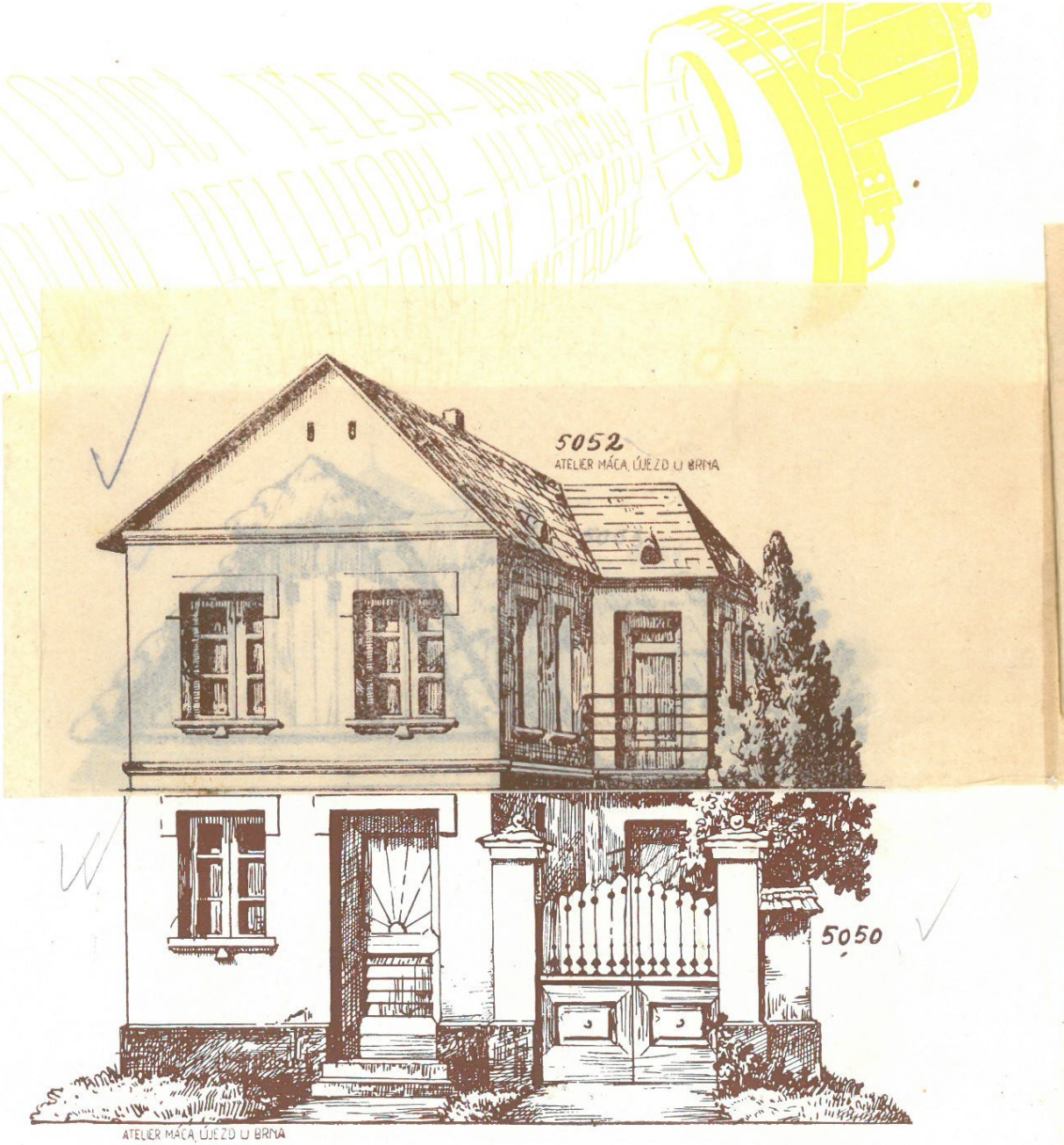

Obr. 57

DEKORACE PŘEDSTAVENÍ
NÁZNAKOVÉ – NADSTAVOVÉ
KAŠÍROVANÉ – VÝRAZ
PEPA MÁCA ÚJEZD

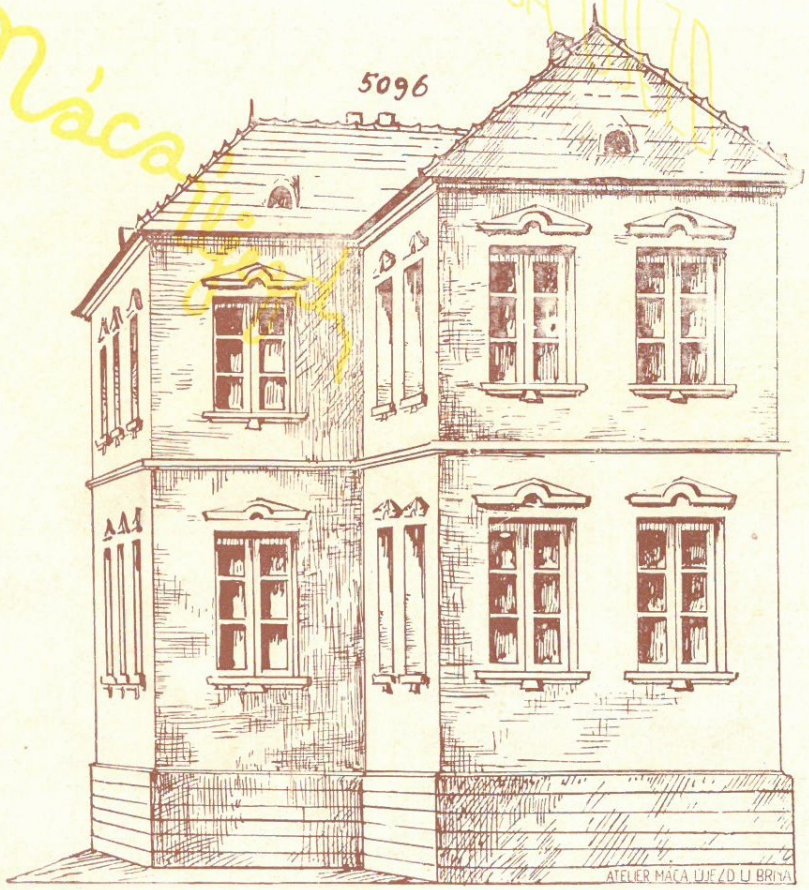

Obr. 63

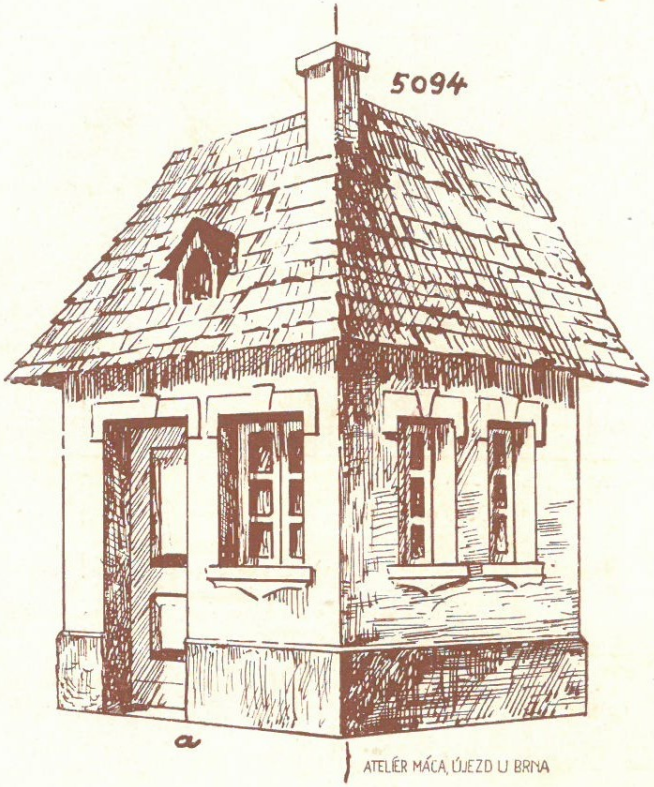

Obr. 64

Mezistojka městského domu 5096 (obr. 63) je vhodná pro městské scény, zvláště ve spojení se stojkou pozadí 5999*i* (obr. 8). Stojka domu č. 5094 (obr. 64) je dvoudílná, rozkládací a staví se jako městský domek. Jeho výhodou je, že se dá postaviti každá polovina zvlášť a to pravý díl na levou stranu a levý na stranu pravou.

DEKORACE PŘESTAVKOVÉ
NÁZNAKOVÉ – NÁDSTAVKOVÉ
KAŠÍROVANÉ – VYRÁBÍ
PEPA MÁCA

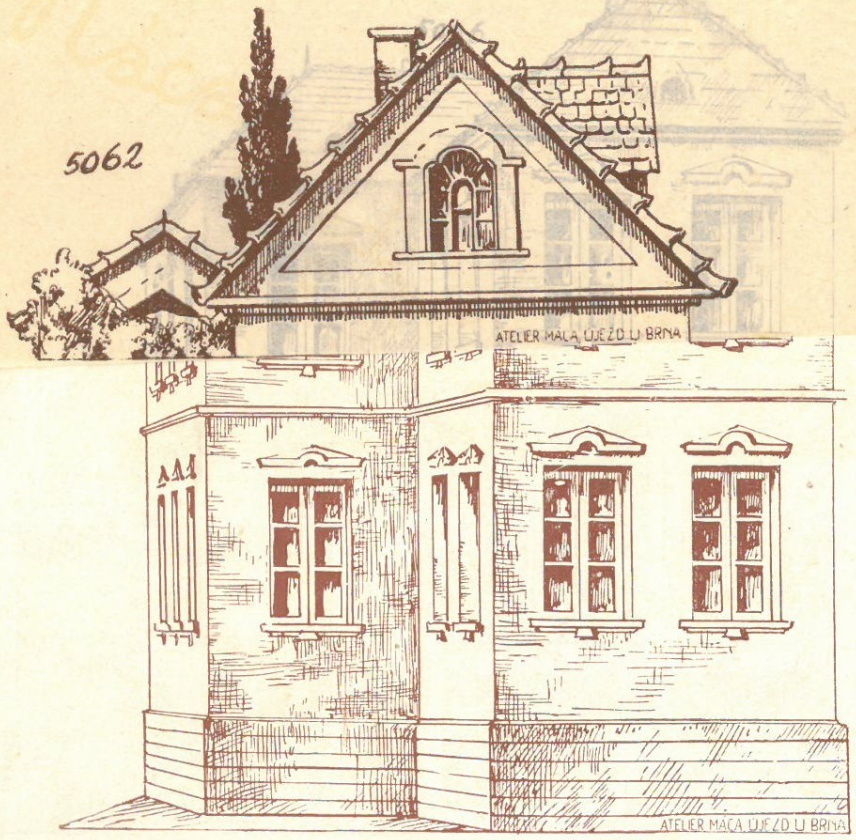

Obr. 63

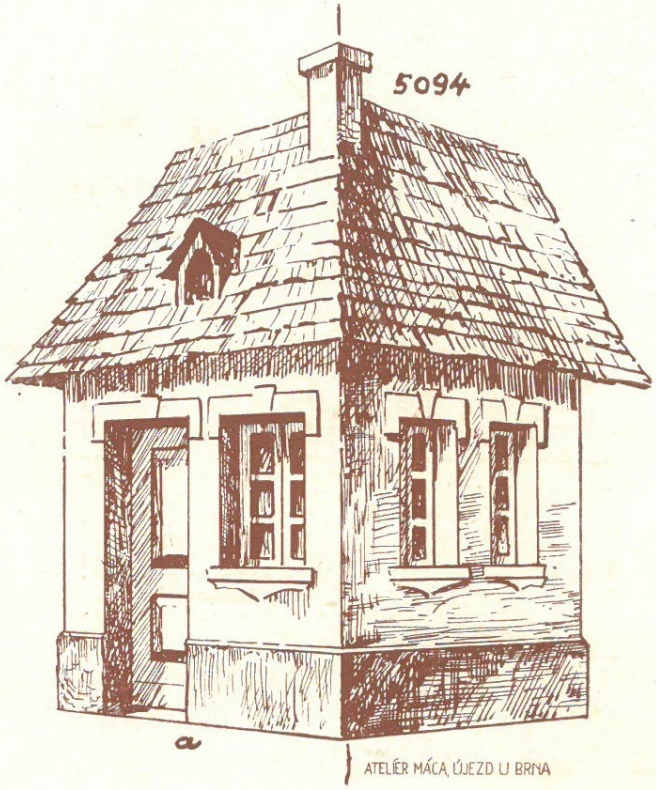

Obr. 64

Mezistojka městského domu 5096 (obr. 63) je vhodná pro městské scény, zvláště ve spojení se stojkou pozadí 5999*i* (obr. 8). Stojka domu č. 5094 (obr. 64) je dvoudílná, rozkládací a staví se jako městský domek. Jeho výhodou je, že se dá postaviti každá polovina zvlášť a to pravý díl na levou stranu a levý na stranu pravou.

DEKORACE PŘEDSTAVUJE
NÁZNAKOVÉ – NADSTAVBOVÉ
KAŠÍROVANÉ – VYRÁBÍ
PEPA MÁCA

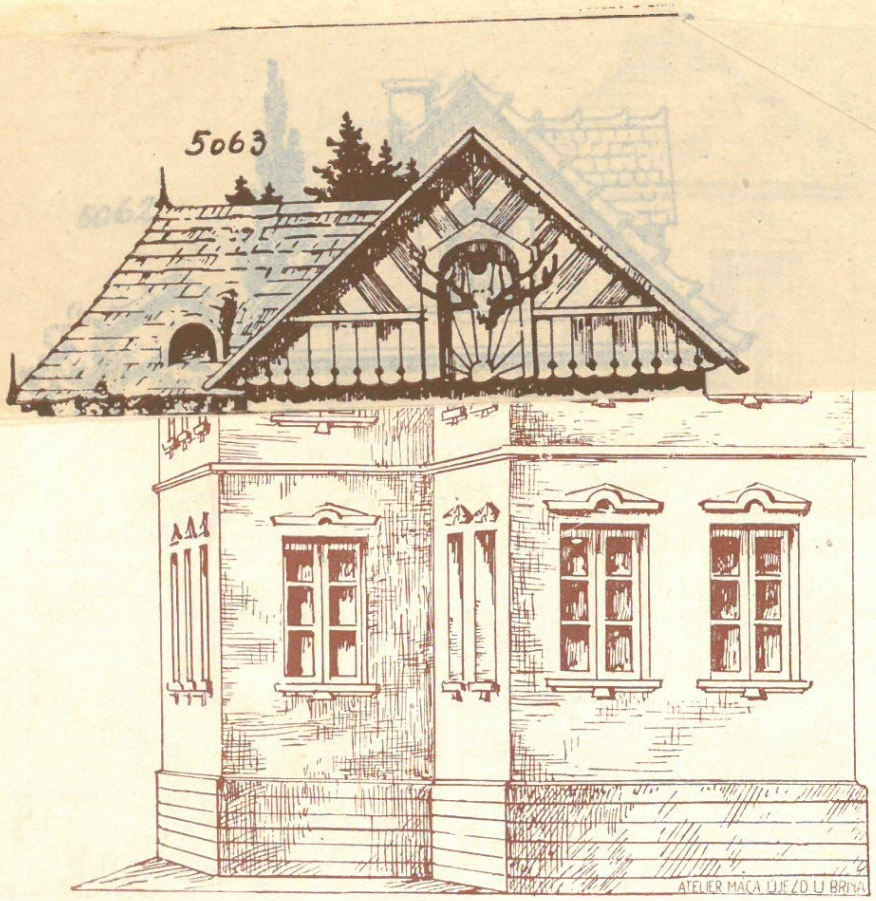

Obr. 63

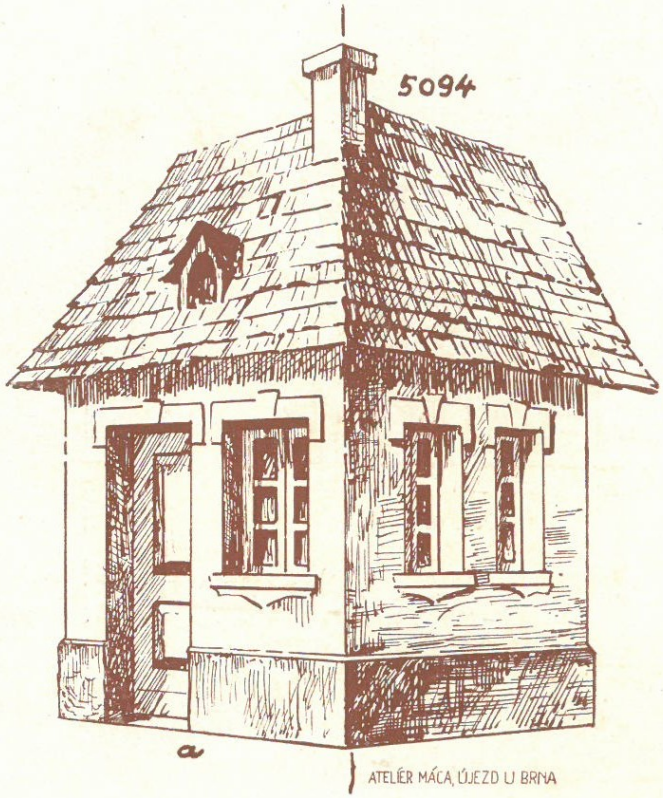

Obr. 64

Mezistojka městského domu 5096 (obr. 63) je vhodná pro městské scény, zvláště ve spojení se stojkou pozadí 5999*i* (obr. 8). Stojka domu č. 5094 (obr. 64) je dvoudílná, rozkládací a staví se jako městský domek. Jeho výhodou je, že se dá postaviti každá polovina zvlášť a to pravý díl na levou stranu a levý na stranu pravou.

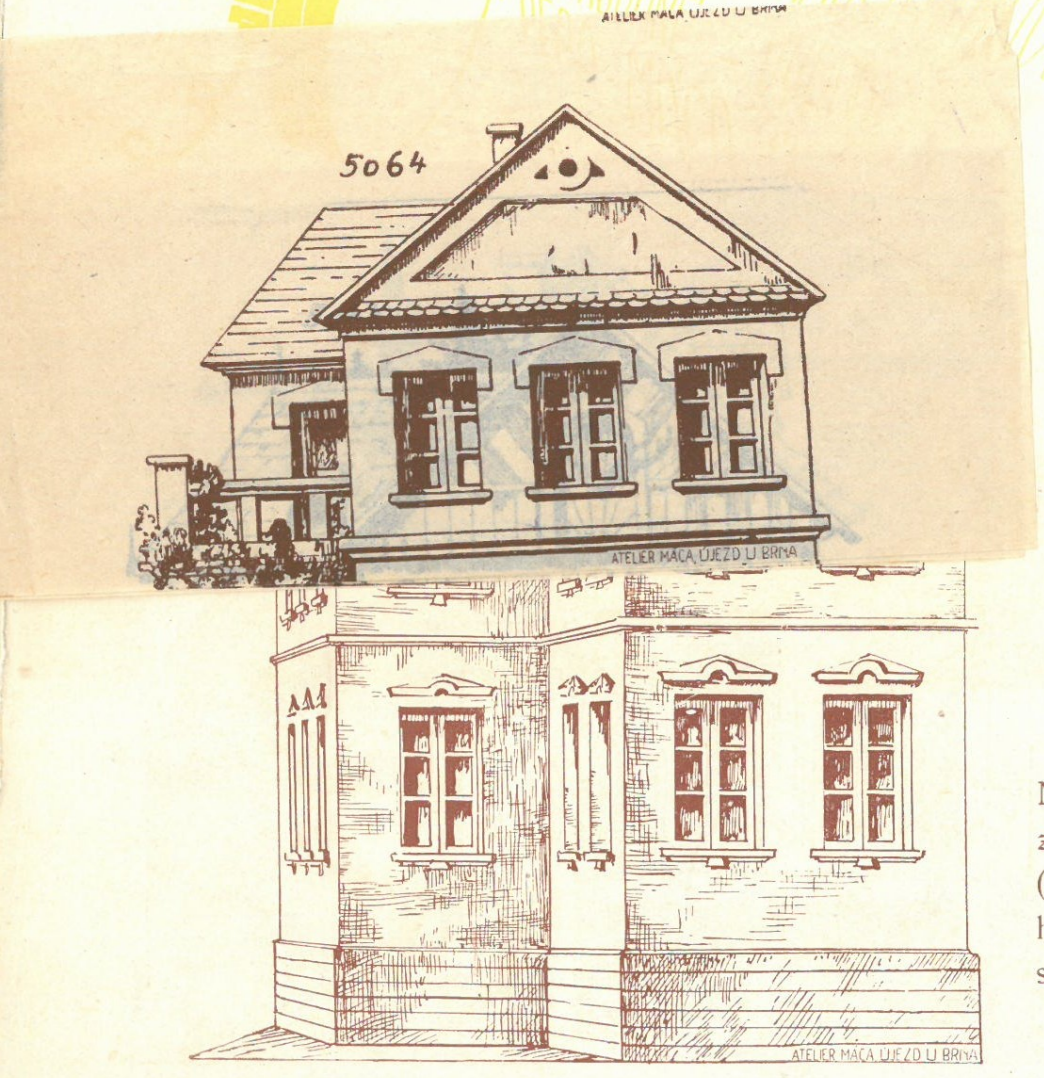

Obr. 63

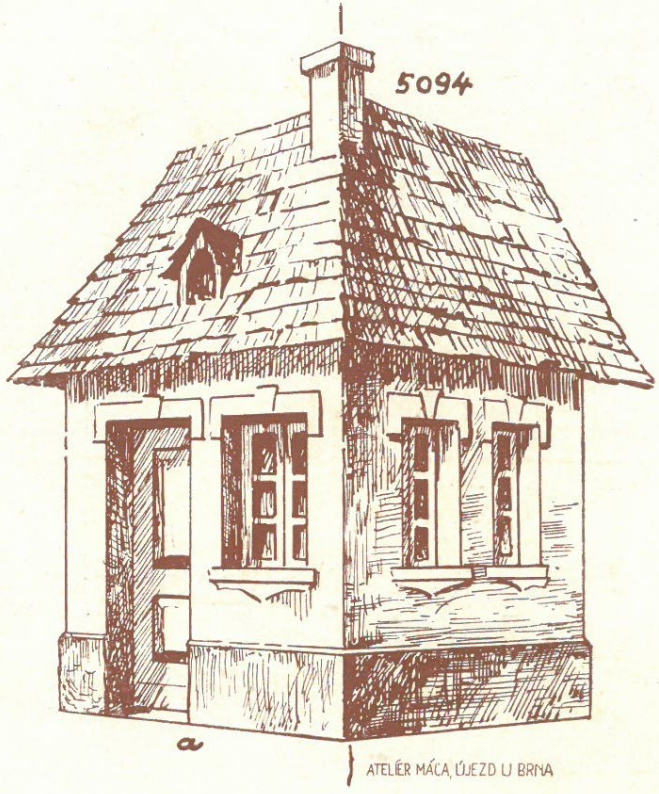

Obr. 64

Mezistojka městského domu 5096 (obr. 63) je vhodná pro městské scény, zvláště ve spojení se stojkou pozadí 5999*i* (obr. 8). Stojka domu č. 5094 (obr. 64) je dvoudílná, rozkládací a staví se jako městský domek. Jeho výhodou je, že se dá postaviti každá polovina zvlášť a to pravý díl na levou stranu a levý na stranu pravou.

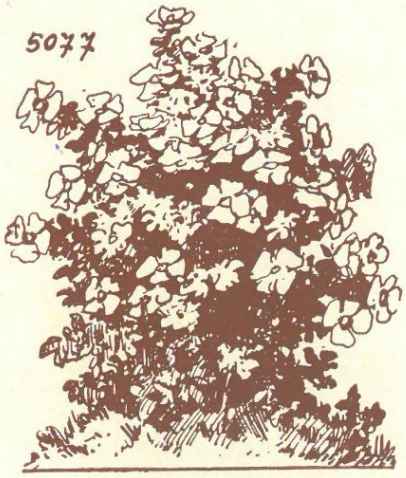

Obr. 65

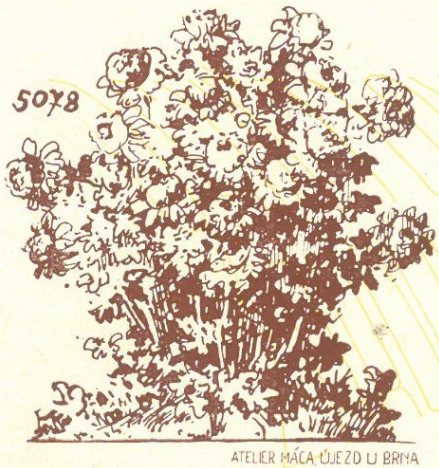

Obr. 66

Nutné doplňky při výpravě exterierů.

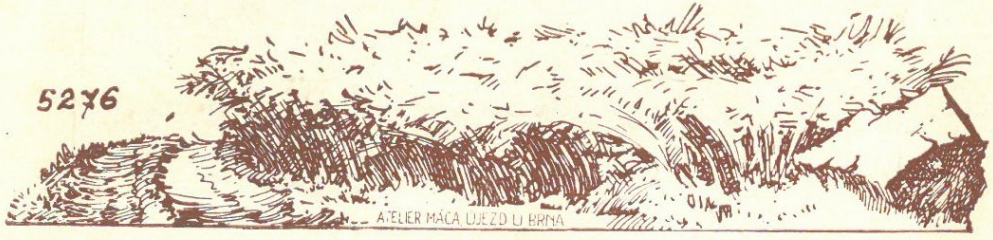

Obr. 67

K dokreslení exterierových scén nebo k vyjádření detailů, jež jsou někdy požadovány autorem hry, je nutno rozšířiti základní typové stojky o drobné exterierové dekorace, které často rozhodujícím způsobem dokreslují scény. K nim patří stojky skupin keřů tuzemských, jehličnatých 5074 (obr. 74) nebo listnatých, bez květů 5079 (obr. 73) či s květy 5077, 5078 (obr. 65, 66), keřů exotických 5075, 5076 (78, 79), různých skalek 5201, 5034, 5032 (obr. 71, 72, 75),

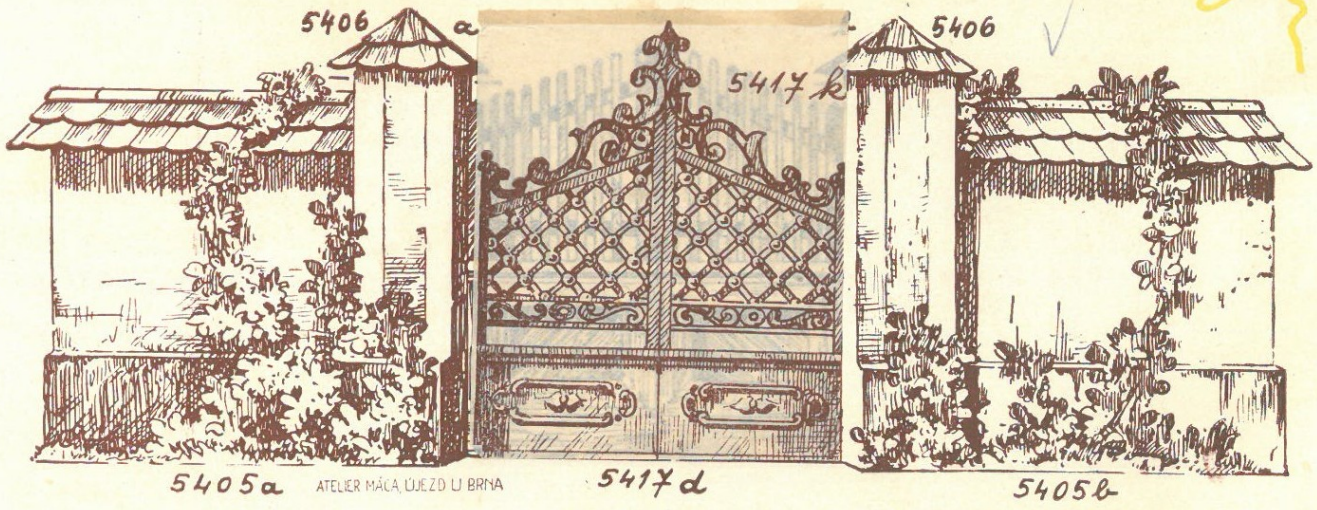

Obr. 68

Nutné doplňky při výpravě exterierů.

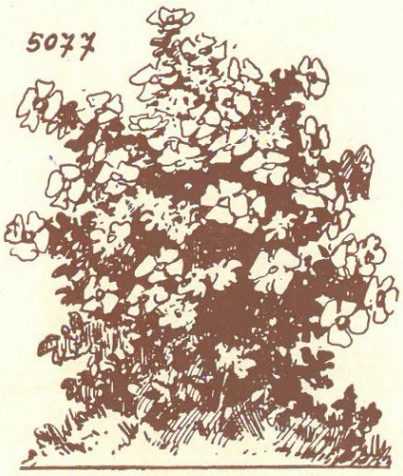

Obr. 65

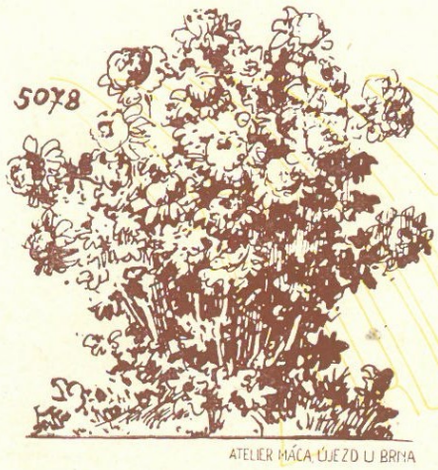

Obr. 66

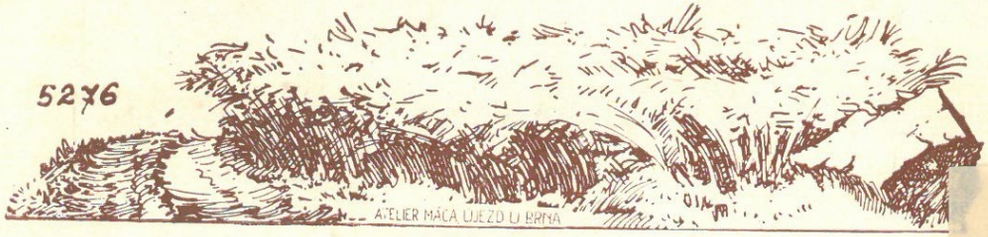

Obr. 67

K dokreslení exterierových scén nebo k vyjádření detailů, jež jsou někdy požadovány autorem hry, je nutno rozšířiti základní typové stojky o drobné exterierové dekorace, které často rozhodujícím způsobem dokreslují scény. K nim patří stojky skupin keřů tuzemských, jehličnatých 5074 (obr. 74) nebo listnatých, bez květů 5079 (obr. 73) či s květy 5077, 5078 (obr. 65, 66), keřů exotických 5075, 5076 (78, 79), různých skalek 5201, 5034, 5032 (obr. 71, 72, 75),

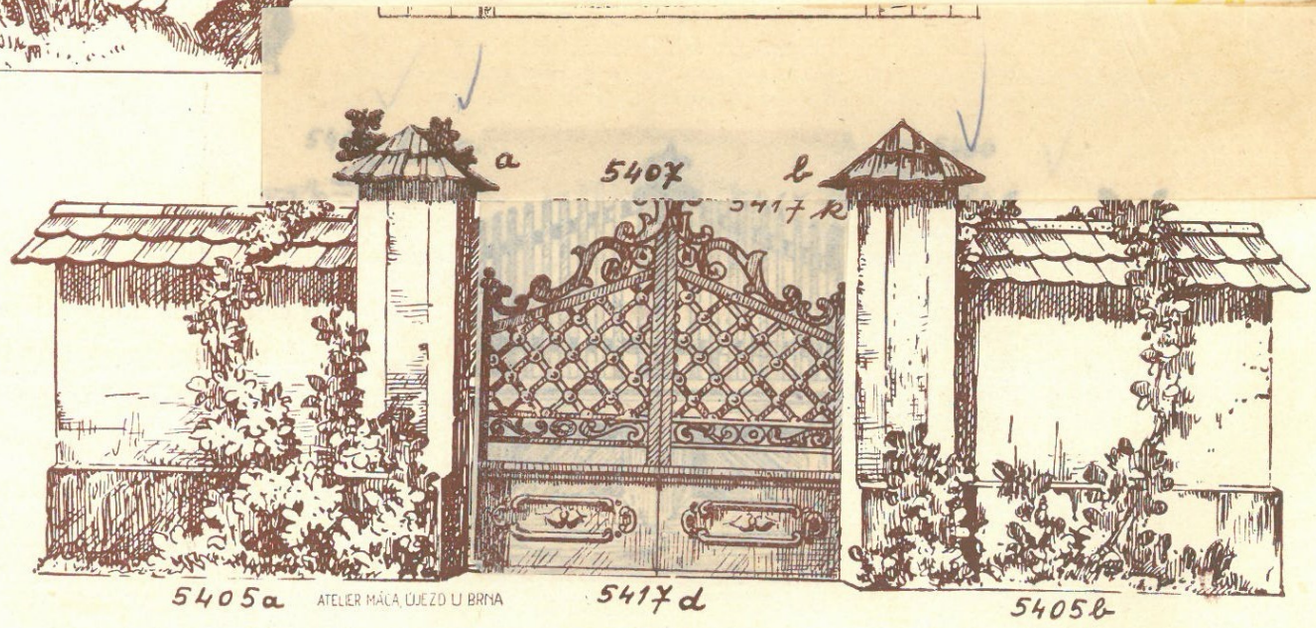

Obr. 68

Nutné doplňky při výpravě exterierů.

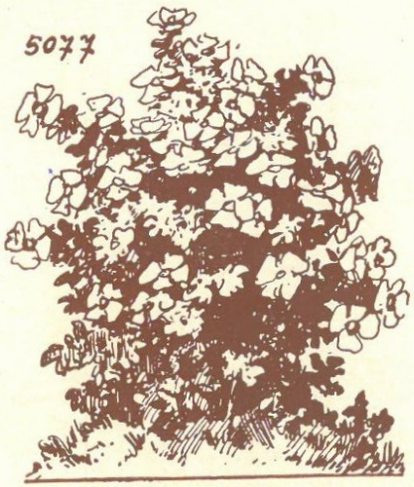

Obr. 65

Obr. 66

Obr. 67

K dokreslení exterierových scén nebo k vyjádření detailů, jež jsou někdy požadovány autorem hry, je nutno rozšířiti základní typové stojky o drobné exterierové dekorace, které často rozhodujícím způsobem dokreslují scény. K nim patří stojky skupin keřů tuzemských, jehličnatých 5074 (obr. 74) nebo listnatých, bez květů 5079 (obr. 73) či s květy 5077, 5078 (obr. 65, 66), keřů exotických 5075, 5076 (78, 79), různých skalek 5201, 5034, 5032 (obr. 71, 72, 75),

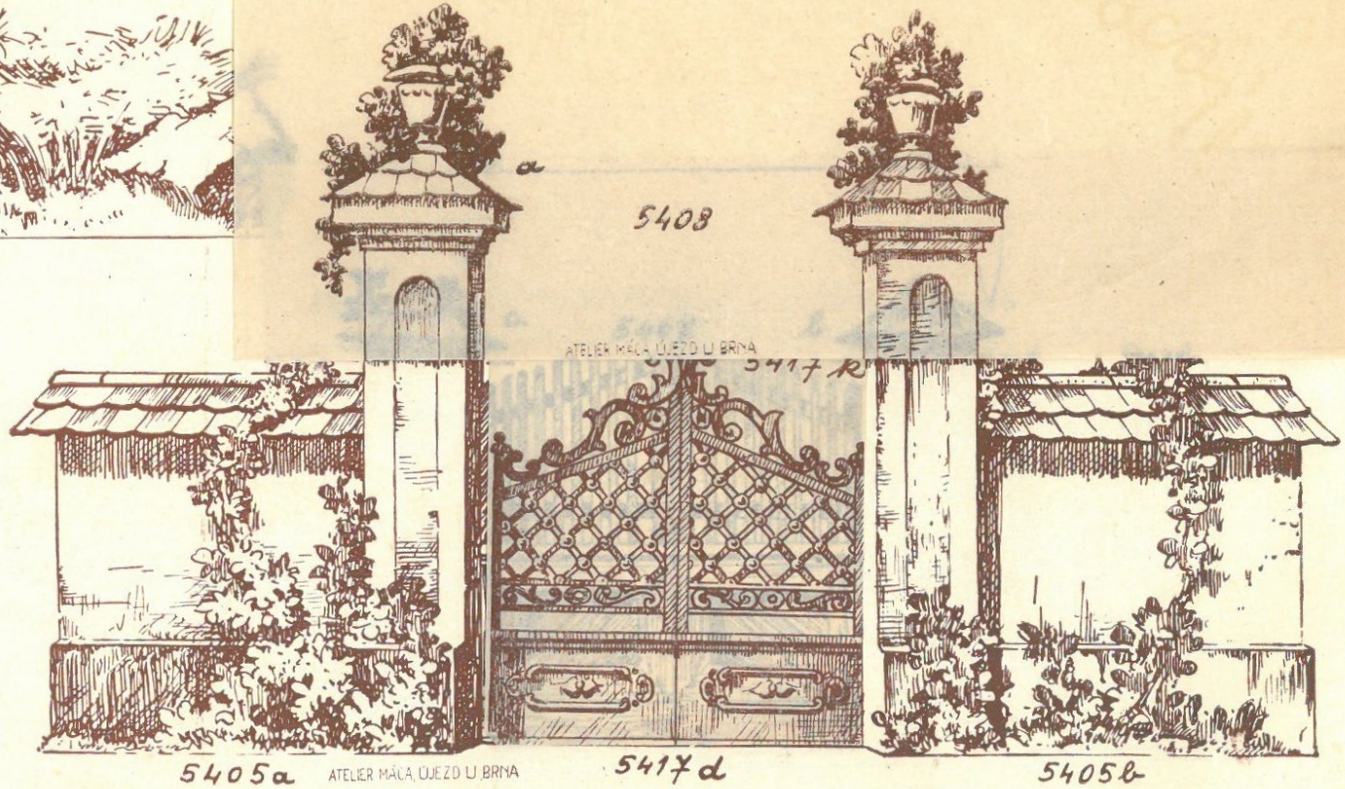

Obr. 68

Nutné doplňky při výpravě exterierů.

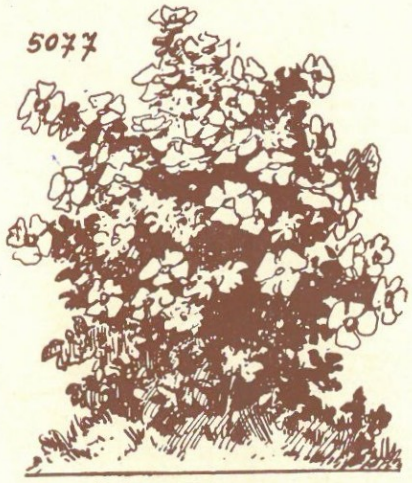

Obr. 65

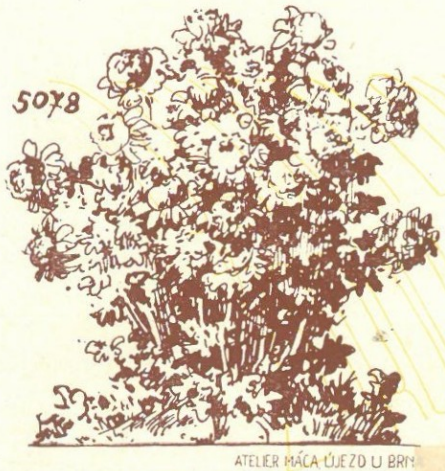

Obr. 66

Obr. 67

K dokreslení exterierových scén nebo k vyjádření detailů, jež jsou někdy požadovány autorem hry, je nutno rozšířiti základní typové stojky o drobné exterierové dekorace, které často rozhodujícím způsobem dokreslují scény. K nim patří stojky skupin keřů tuzemských, jehličnatých 5074 (obr. 74) nebo listnatých, bez květů 5079 (obr. 73) či s květy 5077, 5078 (obr. 65, 66), keřů exotických 5075, 5076 (78, 79), různých skalek 5201, 5034, 5032 (obr. 71, 72, 75),

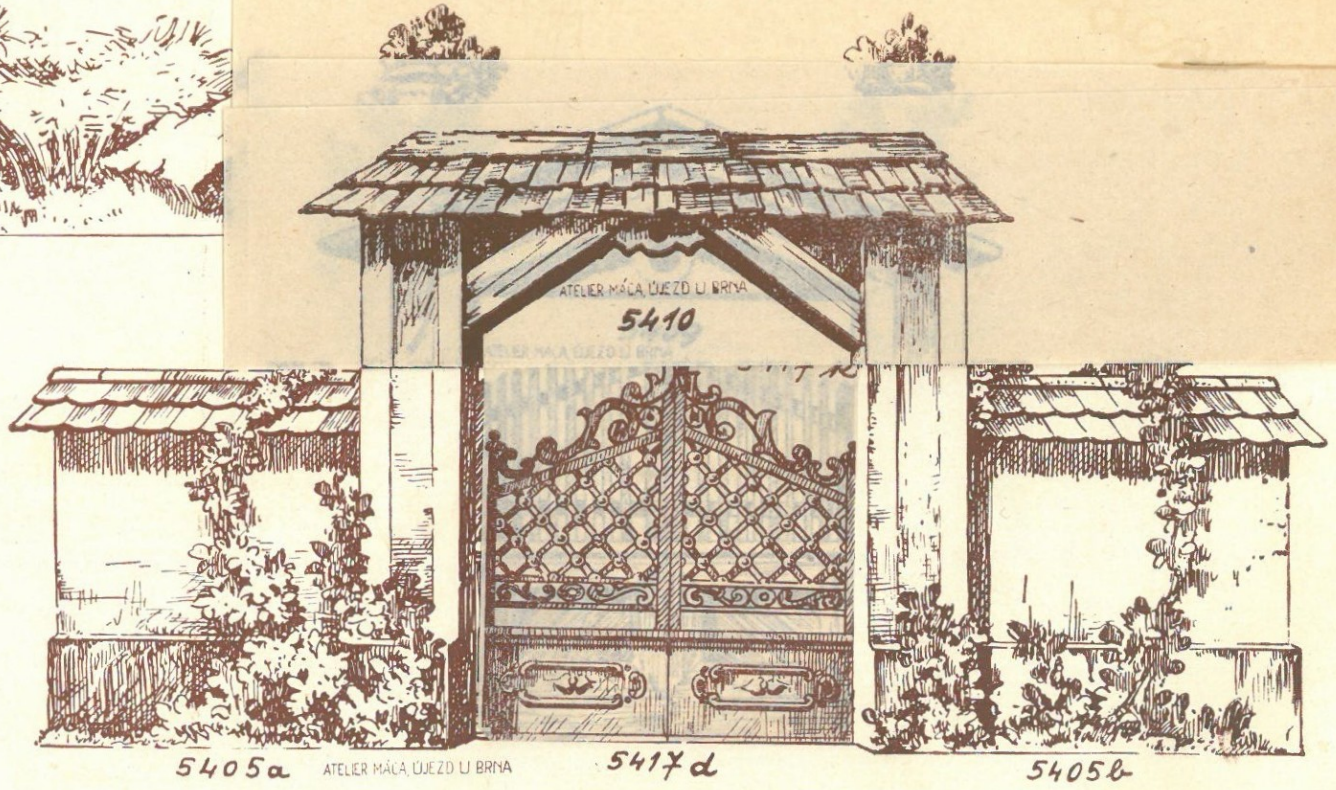

Obr. 68

Nutné doplňky

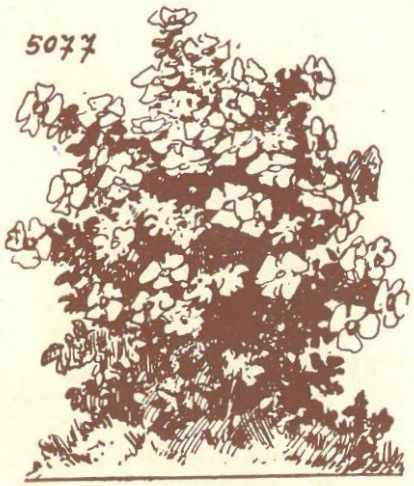

Obr. 65

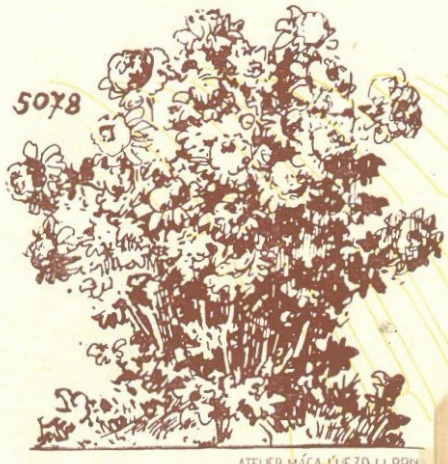

Obr. 66

Obr. 67

K dokreslení exterierových scén nebo k vyjádření detailů, jež jsou někdy požadovány autorem hry, je nutno rozšířiti základní typové stojky o drobné exterierové dekorace, které často rozhodujícím způsobem dokreslují scény. K nim patří stojky skupin keřů tuzemských, jehličnatých 5074 (obr. 74) nebo listnatých, bez květů 5079 (obr. 73) či s květy 5077, 5078 (obr. 65, 66), keřů exotických 5075, 5076 (78, 79), různých skalek 5201, 5034, 5032 (obr. 71, 72, 75),

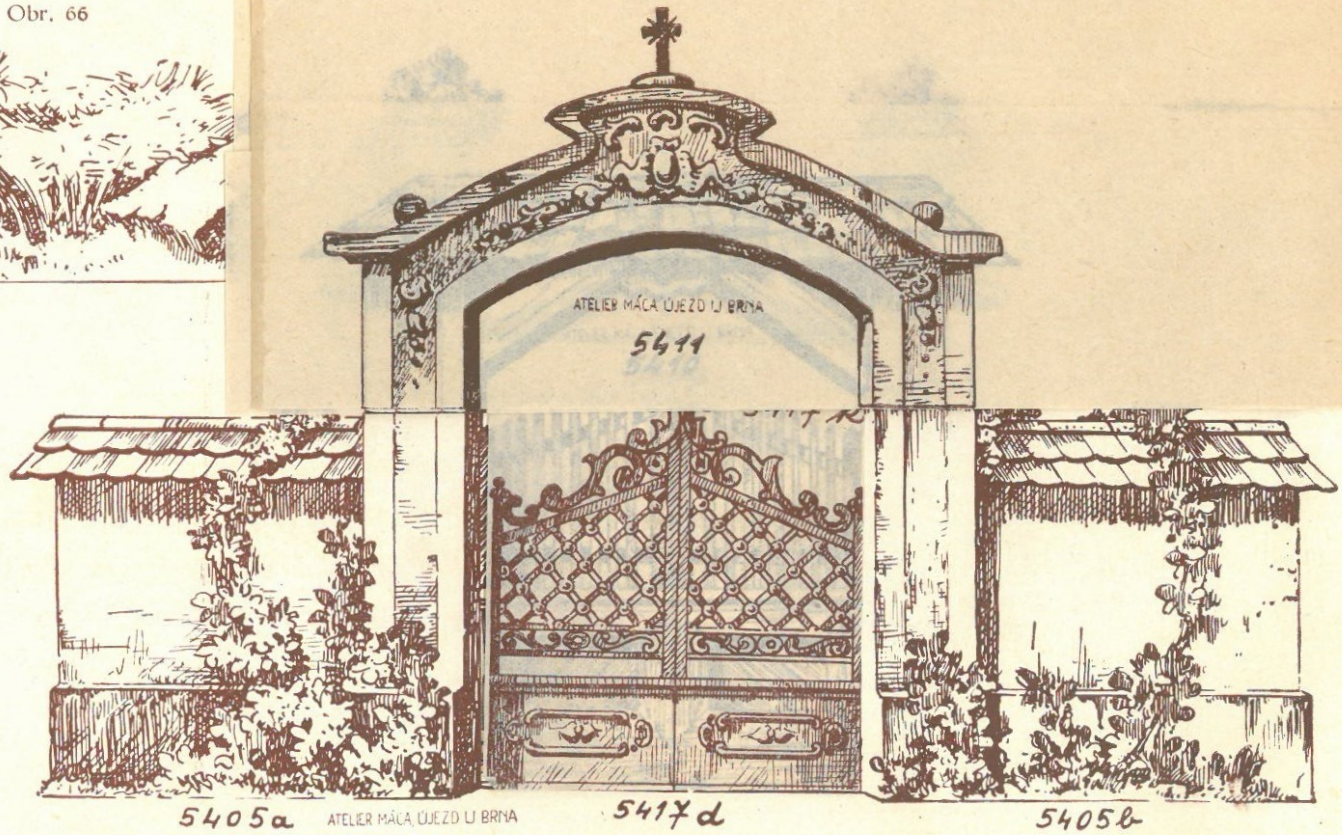

Obr. 68

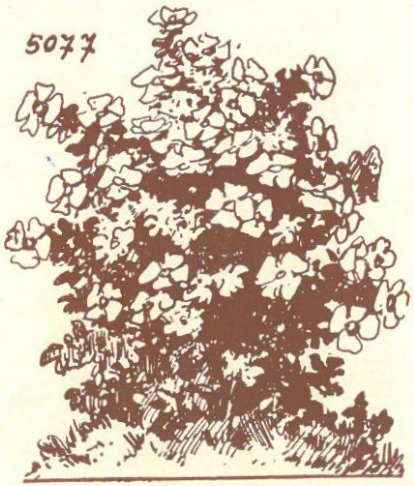

Obr. 65

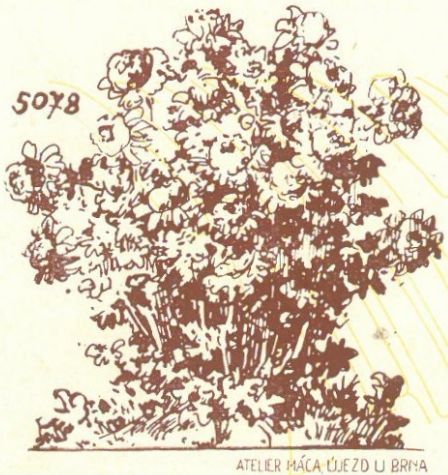

Obr. 66

Nutné doplňky při v[illegible] exterierů.

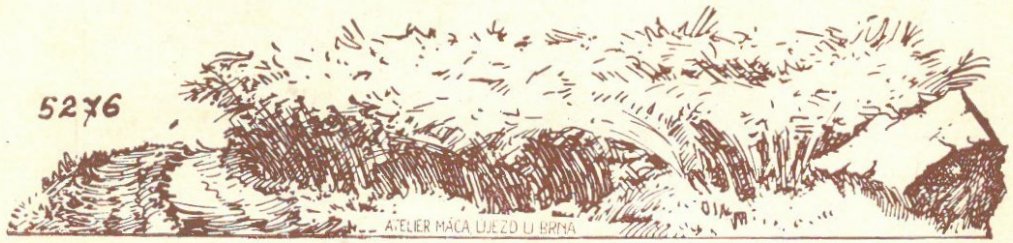

Obr. 67

K dokreslení exterierových scén nebo k vyjádření detailů, jež jsou někdy požadovány autorem hry, je nutno rozšířiti základní typové stojky o drobné exterierové dekorace, které často rozhodujícím způsobem dokreslují scény. K nim patří stojky skupin keřů tuzemských, jehličnatých 5074 (obr. 74) nebo listnatých, bez květů 5079 (obr. 73) či s květy 5077, 5078 (obr. 65, 66), keřů exotických 5075, 5076 (78, 79), různých skalek 5201, 5034, 5032 (obr. 71, 72, 75),

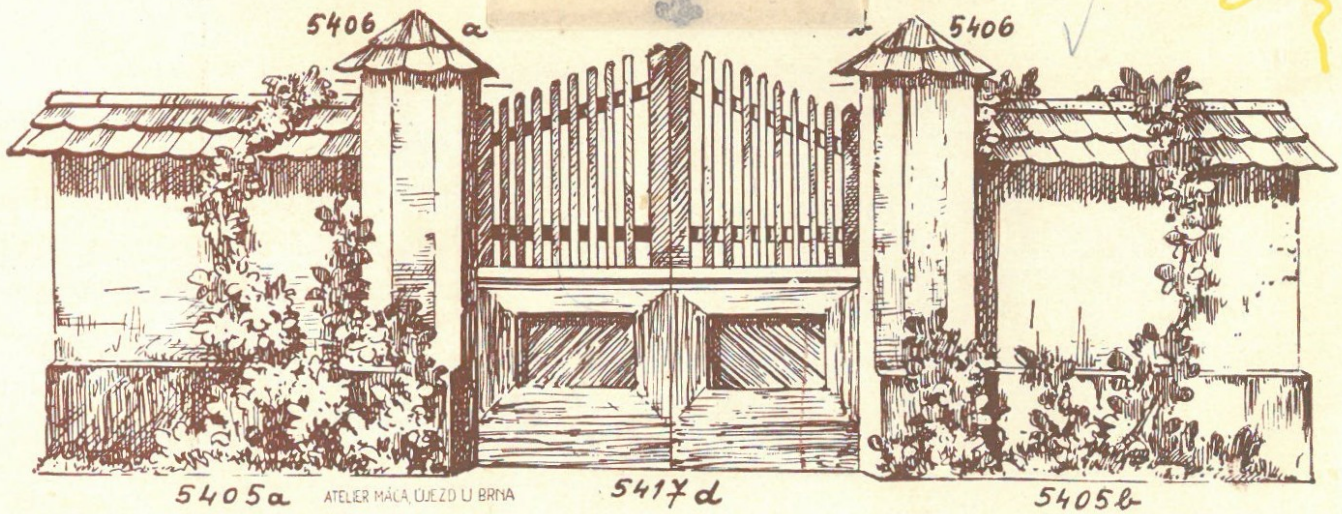

Obr. 68

Obr. 69

Obr. 71

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA

Obr. 72

Obr. 73

ATELIER MÁCA ÚJEZD U BRNA

Obr. 74

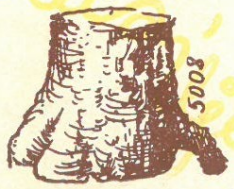

Obr. 70

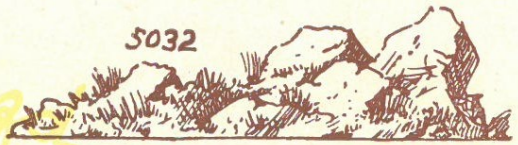

Obr. 75

ATELIER MÁCA ÚJEZD U BRNA

Obr. 76

Obr. 77

meze 5040 (obr. 76) a stojky lánů obilí 5276, 5038 (67, 77). Pařezy 5008 a 5009 (obr. 69 a 70) jsou kašírované a nahrazují sedátka. — Dvoudílná zídka 5405 (obraz 68) je uzpůsobena pro nadstavky, takže dovoluje množství obměn. S nadstavkem 5441 představuje hřbitovní bránu, s nadstavkem 5410 selská vrata, s nadstavkem 5408 vchod do zahrady. - Každý díl *a* i *b* je možno stavěti samostatně. Také branky je možno podle potřeby vyměňovati.

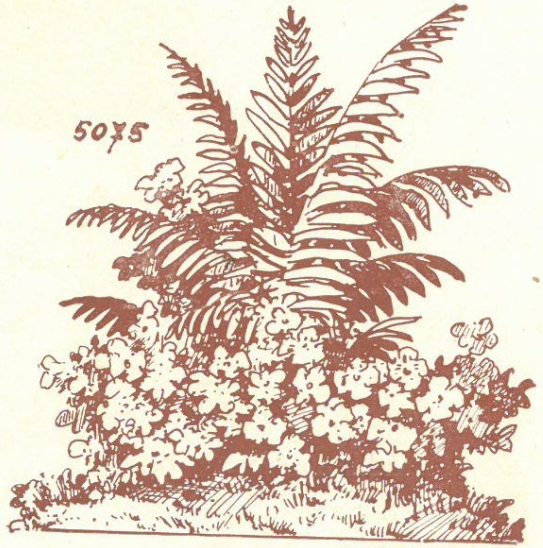

Obr. 78

Obr. 79

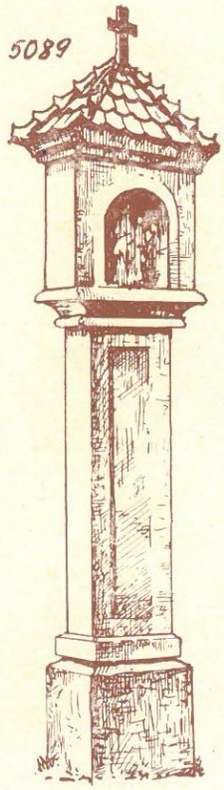

Obr. 80

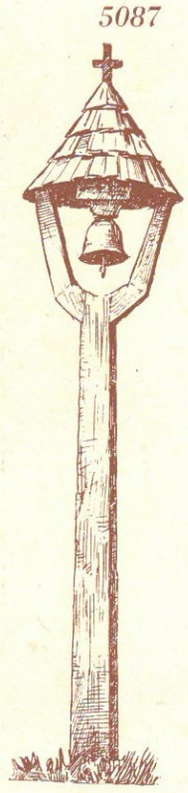

Obr. 81

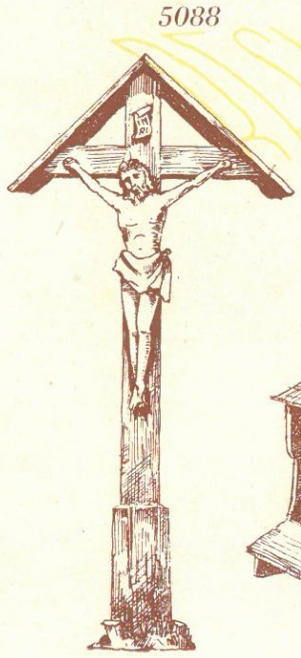

Obr. 82

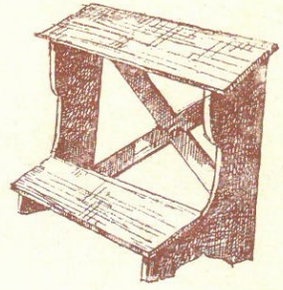

Obr. 83

Obr. 84

Obr. 85

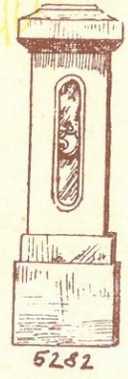

Obr. 89

Obr. 89a

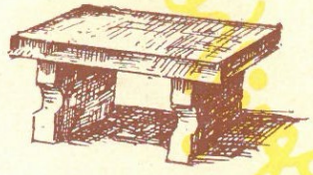

Obr. 89

K těmto doplňkům řadíme také kašírované nebo trojrozměrně zhotovené dekorace. Působí na jevišti velmi pěkně, ale budiž zásadou, aby se stavěly na jevišti jen tehdy, vyžaduje-li toho děj hry, tedy „hrají-li". Každá kulisa i předmět bezdůvodně na jevišti postavené zbytečně překážejí. Praktickými doplňky jsou kašírovaná boží muka 5089 (obr. 80), zvonička 5087 (obr. 81) a kříž 5088 (obr. 82). Balustrády, rovná 5280 a šikmá 5281, se staví na jevišti při scénách parkových, zámeckých a pod. Vhodné zakončení k nim tvoří sloupek 5282 (obr. 89) event. s nadstavkem kašírované květinové vázy 5284 (obr. 89a) nebo kašírovaného amorka 5283 (obr. 85). Stylově odpovídá balustrádám lavička (obr. 89), klekátko (obr. 83) se hodí do scén exterierových i interierových.

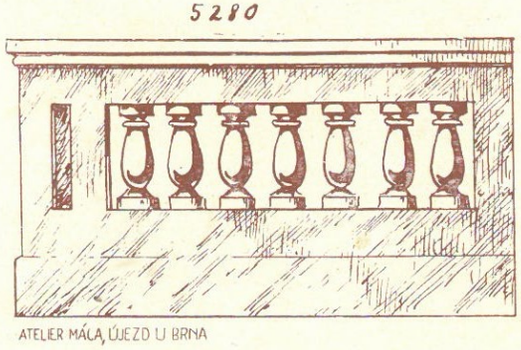

Obr. 88

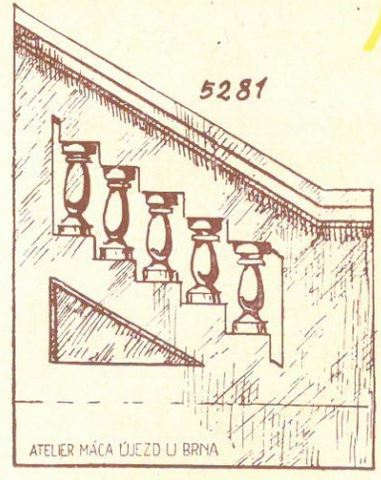

Obr. 87

Obr. 90

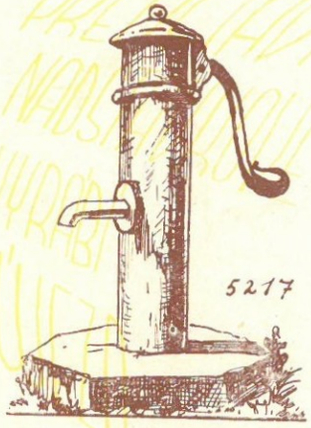

Obr. 91

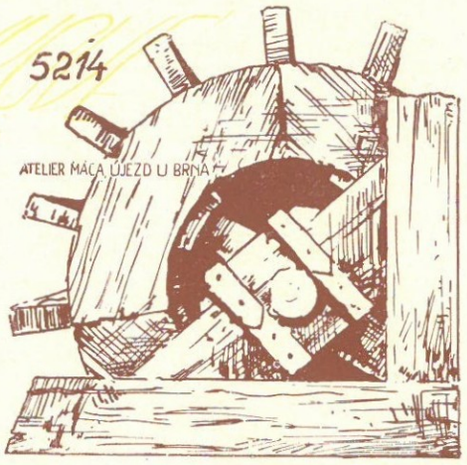

Obr. 92

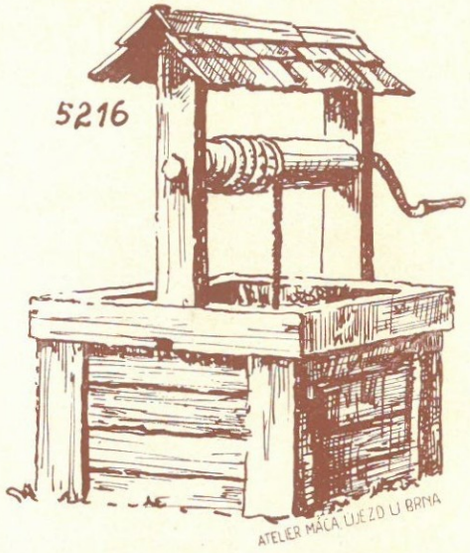

Obr. 93

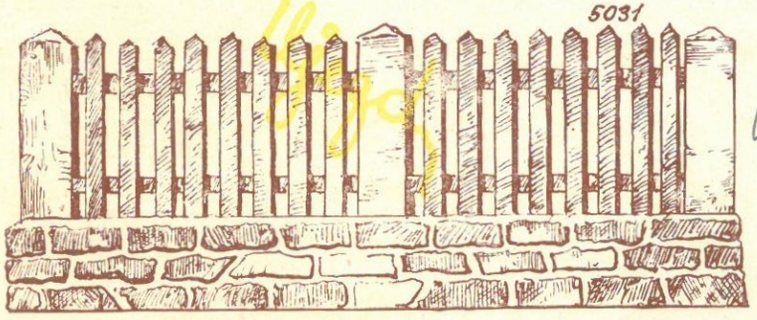

Obr. 94

5219

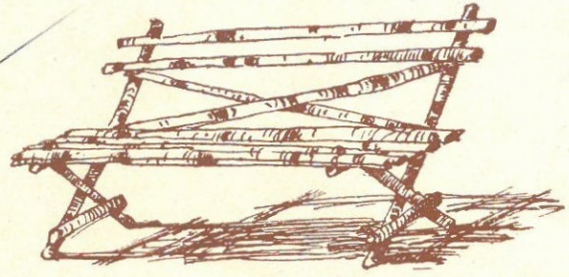

Obr. 95

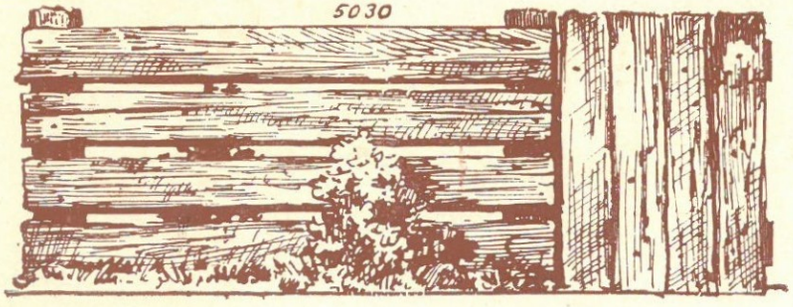

Obr. 96

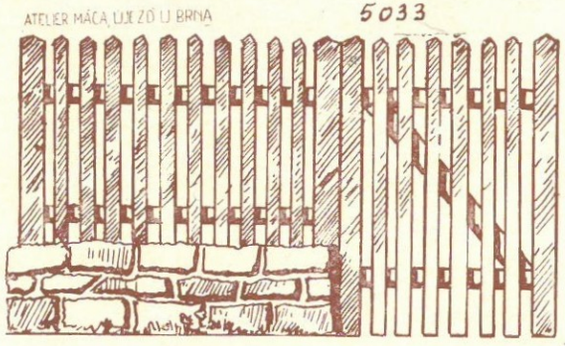

Obr. 97

Plastický mlýnský kámen (obr. 90) a oboustranně použitelné mlýnské kolo 5214 (obr. 92) jsou nutné doplňky k domu, který má znázorňovat mlýn. Velmi prakticky jsou řešeny trojrozměrné rekvisity: studna s rumpálem 5216 (obr. 93), do jejíž ohrady je možno postaviti nádrž s vodou a pumpa 5217 (obr. 91), ze které může, je-li to nutné, vytékati voda při pohybu vahadla. Často vyžaduje exterierová scéna použití plotu. K tomu účelu zhotovují Mácovy dílny plůtek 5031 (obr. 94) který je v půli sklápěcí, jeho pokračováním je díl 5033 (obr. 97) s brankou. Stejně je řešen deskový plot 5030 (obr. 96). Návesní i lesní scénu vhodně doplní březová lavička 5219 (obr. 95).

Ukázky řešení stavby zadních dvou třetin scény použitím kombinovaných zadních stojek, mezistojek a scén. doplňků.

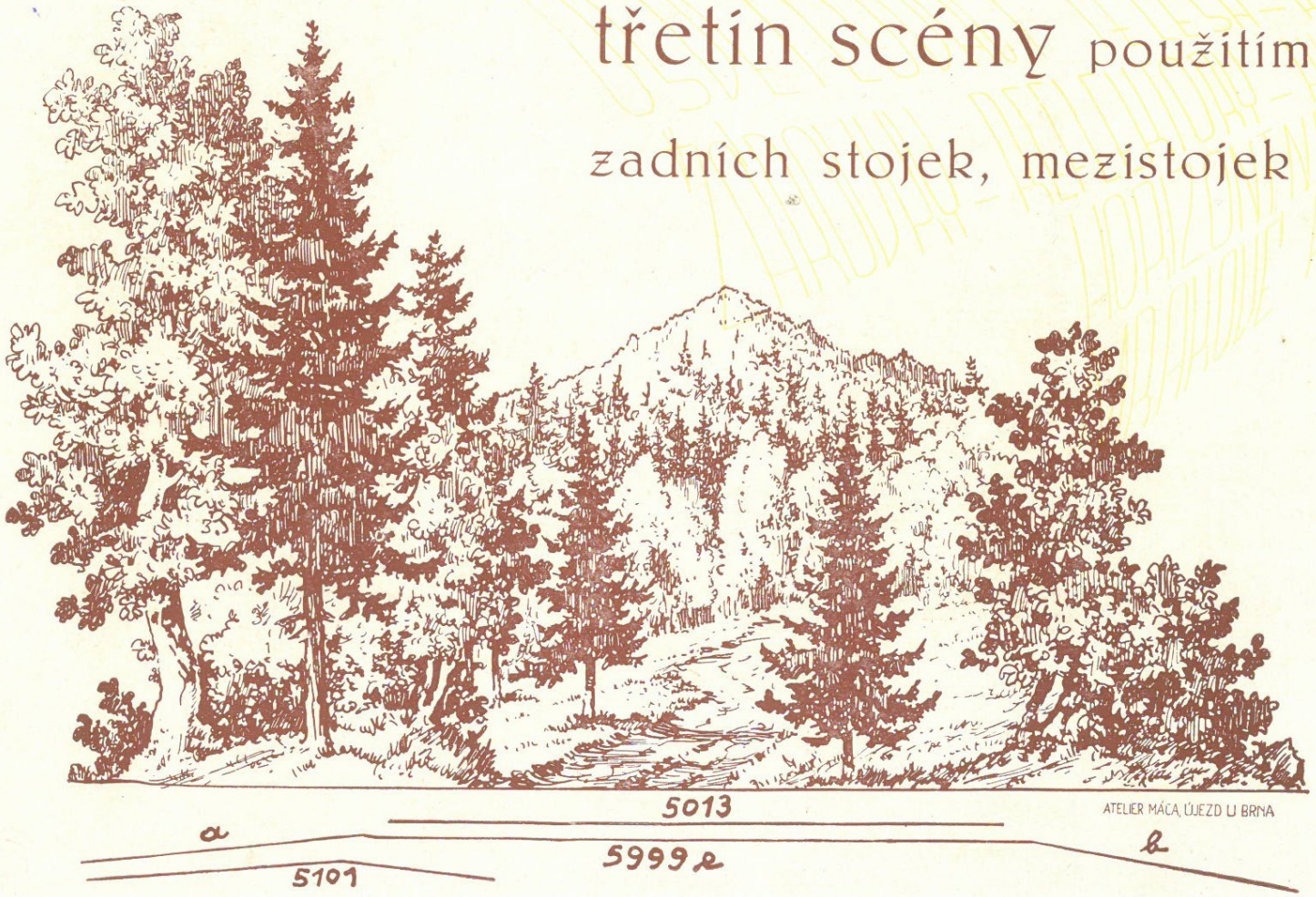

Obr. 98

Zadní třídílná stojka se středním dílem lesa 5999*e* (obr. 5), bočními díly *a*, *b* a nadstavkem lesa 5013 (obr. 10). — Vlevo je představek stromů 5101 (obr. 44).

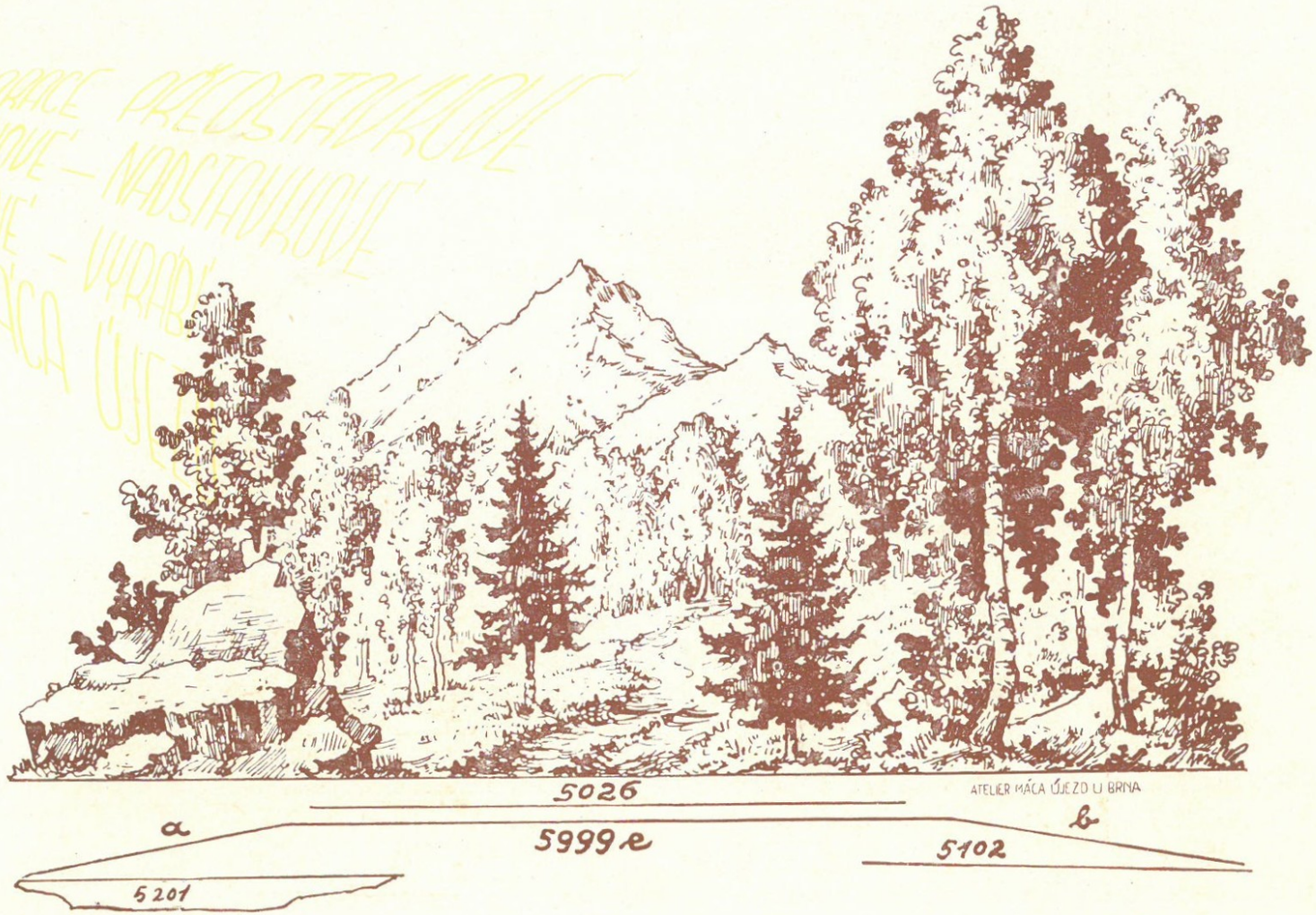

Obr. 99

Zadní třídílná stojka, jejíž střední díl je opět les 5999*e* (obr. 5) má boční díly *a*, *b*. Je použito nadstavku velehor 5026 (obr. 19) a představků skalky 5201 (obr. 72) a bříz 5102 (obr. 41).

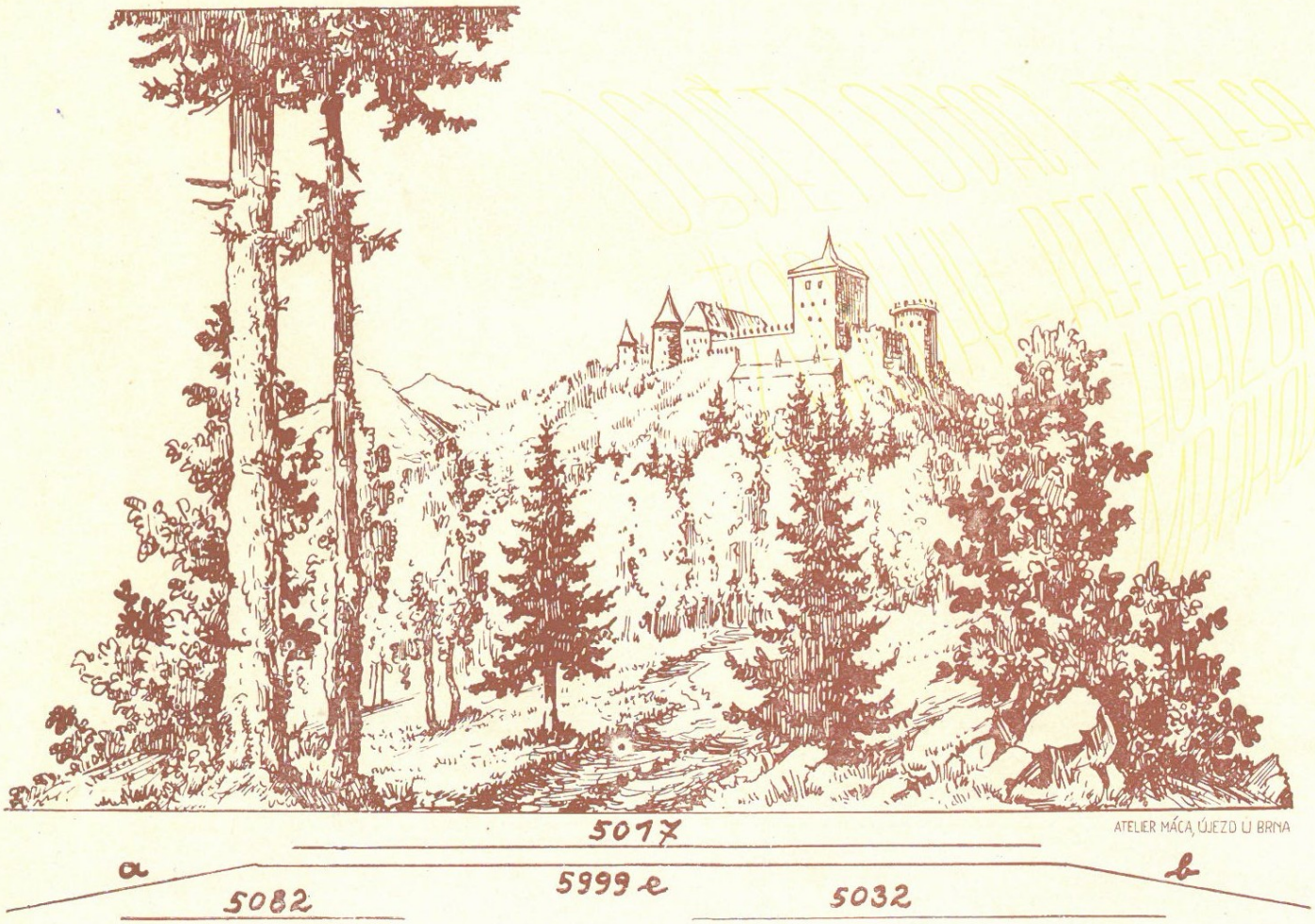

Obr. 100

I u této zadní stojky je použito středního dílu lesa 5999 *e* (obr. 5) s bočními díly *a, b.* Nadstavkem je tentokráte hrad 5017 (obr. 14). Před stojkou jsou umístěny tyto představky: Vpravo skalka 5032 (obr. 75), vlevo partie smrků 5082 (obr. 118).

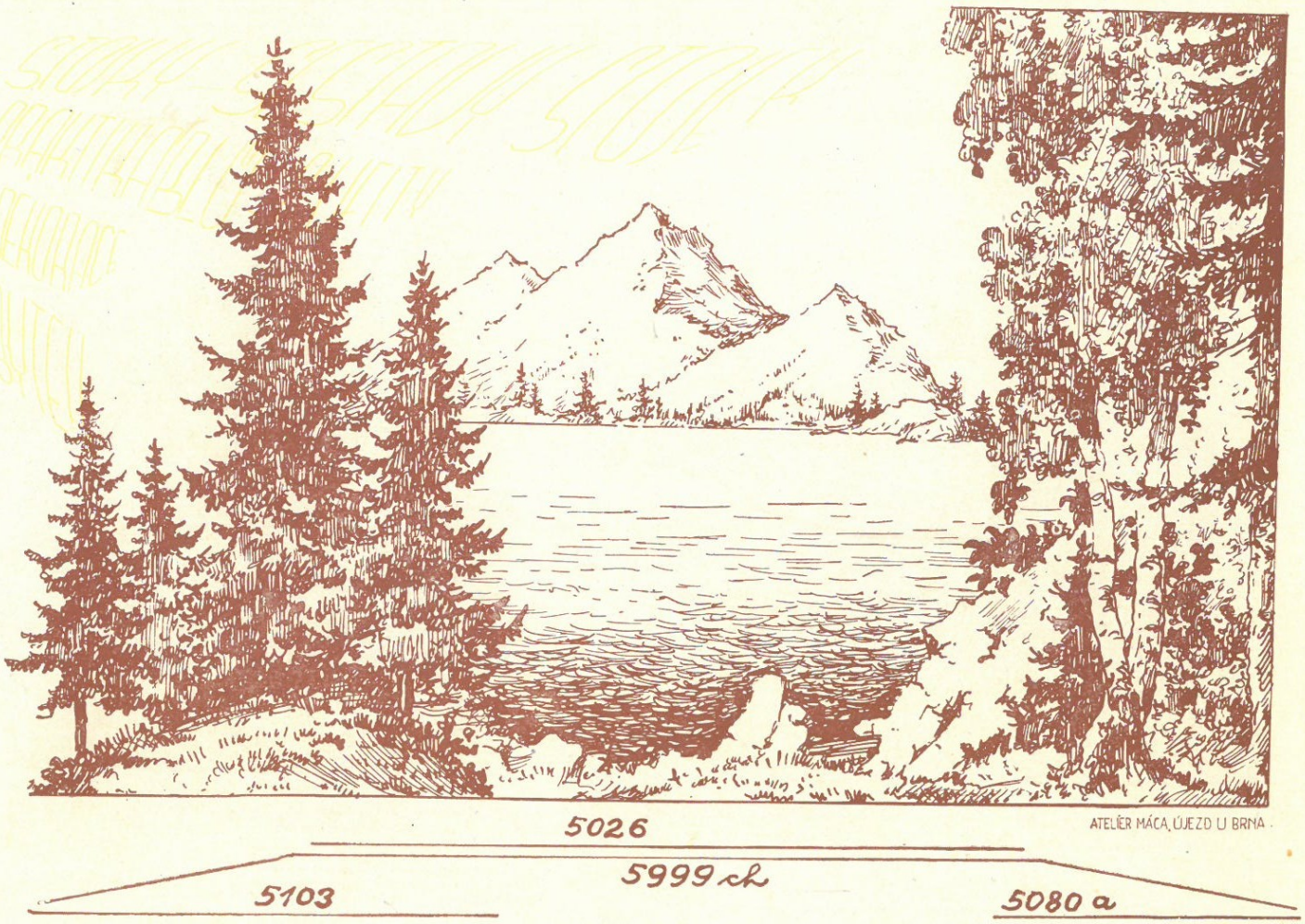

Obr. 101

Zadní třídílná stojka představující vysokohorské jezero je sestavena ze středního dílu moře 5999 *ch* (obr. 7), bočních dílů *a*, *b* a nadstavku velehor 5026 (obr. 19). Levým představkem je stojka smrků 5103 (obr. 43), představkem pravým je dvoudílná partie stromů 5080 díl *a* (obr. 132).

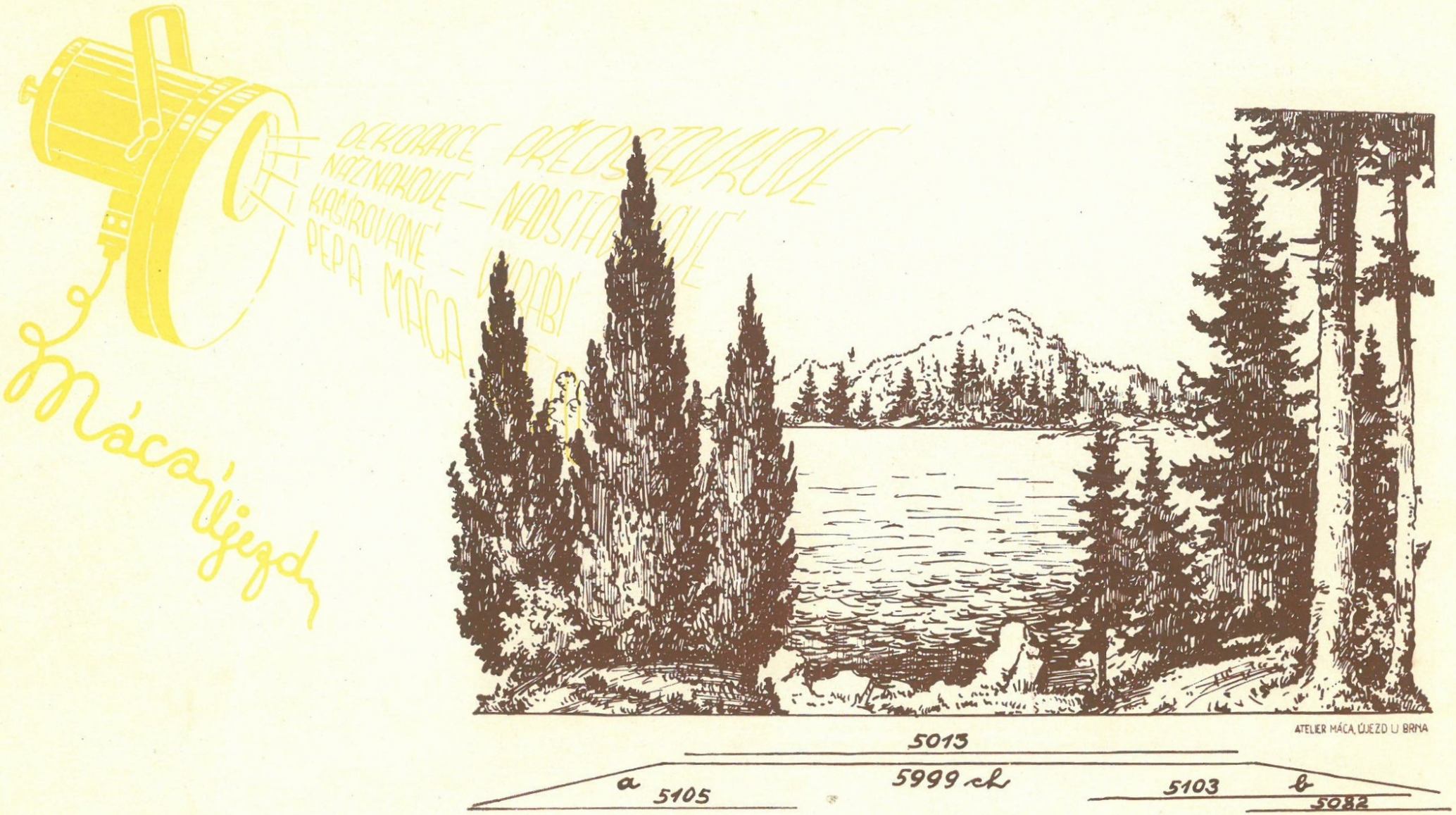

Obr. 103

Zadní třídílná stojka je opět sestavena ze středního dílu moře 5999 *ch* (obr. 7), bočních dílů *b a* a nadstavku lesa 5013 (obr. 10). Stojka thují 5105 (obr. 52) tvoří představek na straně levé a na pravé straně je stojka smrků 5103 (obr. 43), před ní stojí partie smrků č. 5082 (obr. 118).

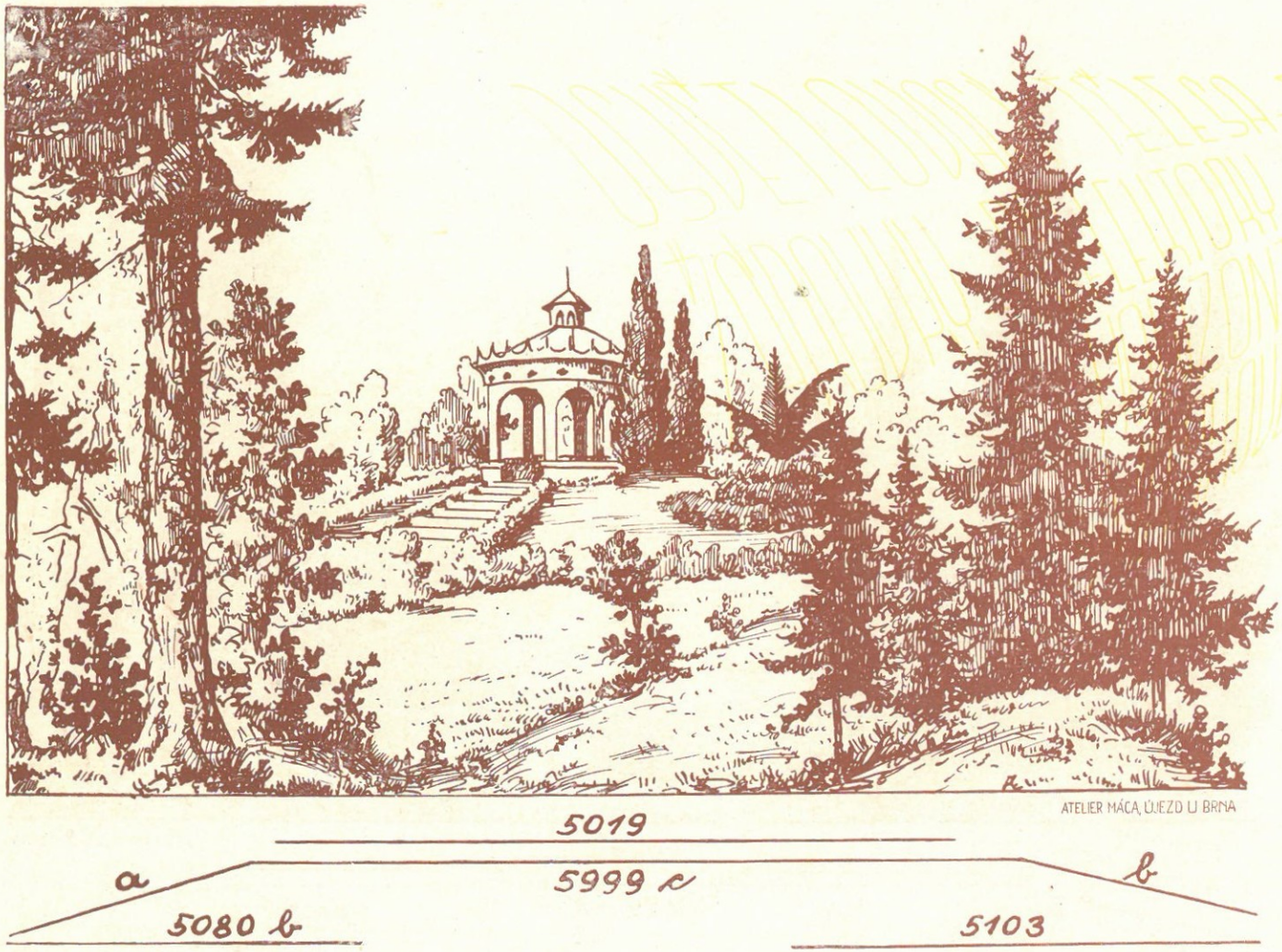

Obr. 104

Pozadí obr. 104 je sestaveno z třídílné universální stojky, jejíž střed je krajina 5999 *c* (obr. 3) s bočními díly *a b* a parkovým nádstavkem 5019 (obr. 15). Jako představky jsou postaveny vpravo stojka smrků 5103 (obr. 43) a vlevo dvoudílná partie stromů 5080 (obr. 132) díl *b*.

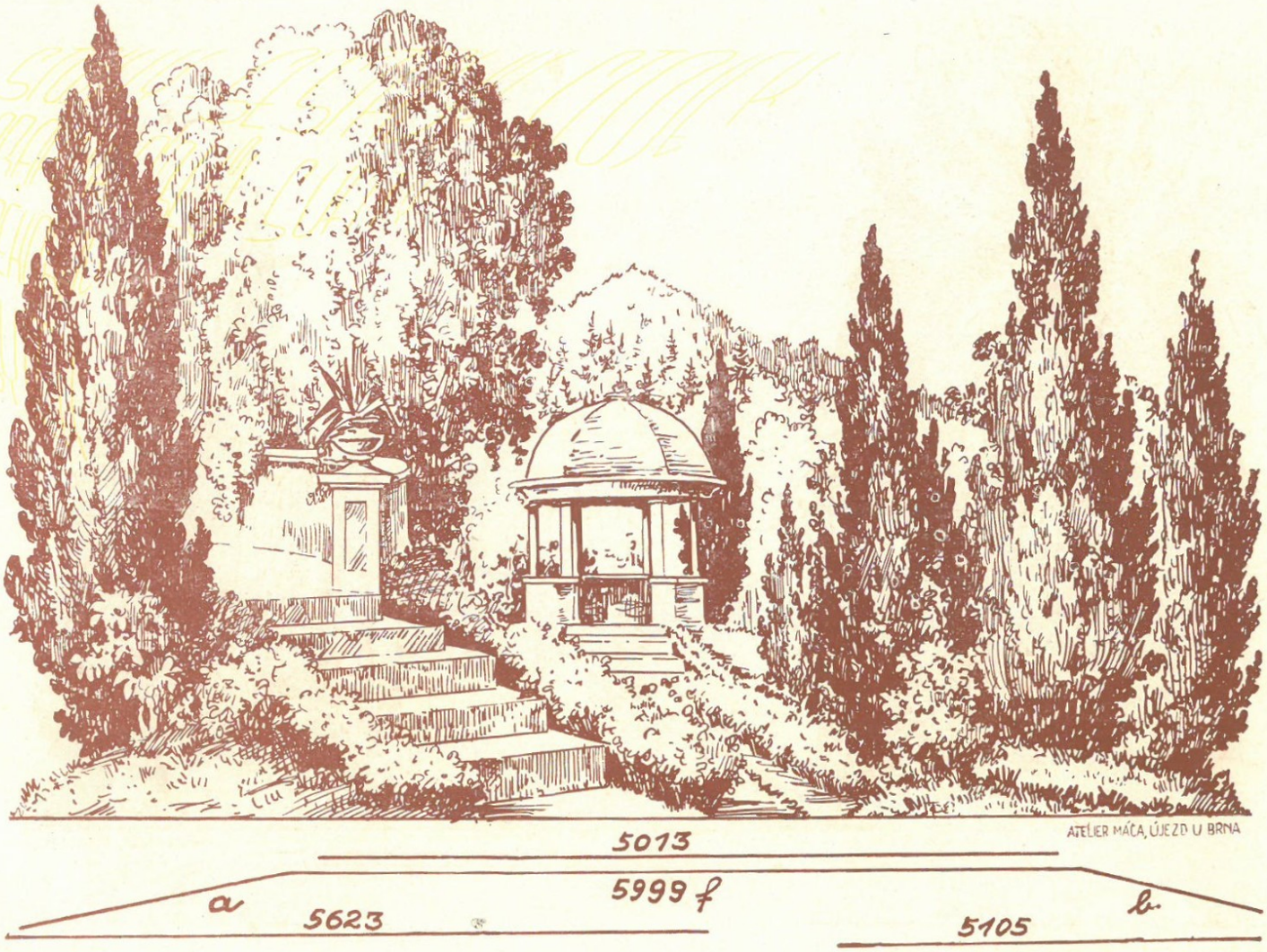

Obr. 105

Na obraze 105 je pozadí, jehož základ tvoří třídílná stojka s parkovým středem 5996 *f* (obr. 6) bočními díly *a*, *b* a s nadstavkem lesa 5013 (obr. 10). Levý představek je parková stojka schodiště 5623 (obr. 47), pravý představek je stojka thují 5105 (obr. 52).

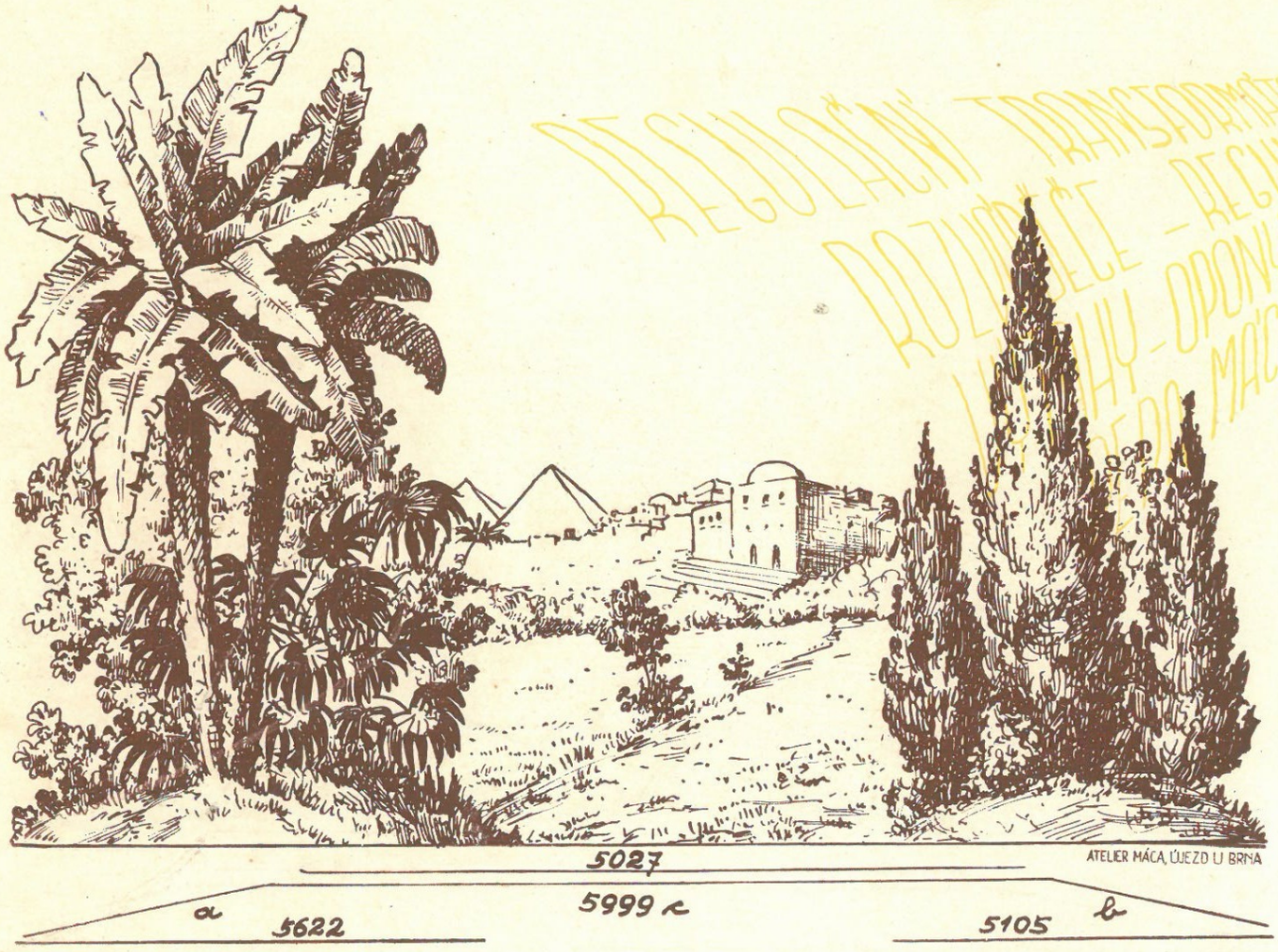

Obr. 106

Exotický ráz má pozadí na obr. 106. Je sestaveno z universální stojky 5999 *c* s bočními díly *a*, *b* a s nadstavkem 5027 (obr. 20). Vpravo je představena stojka thují 5105 (obr. 52), vlevo partie palem 5622 (obr. 46).

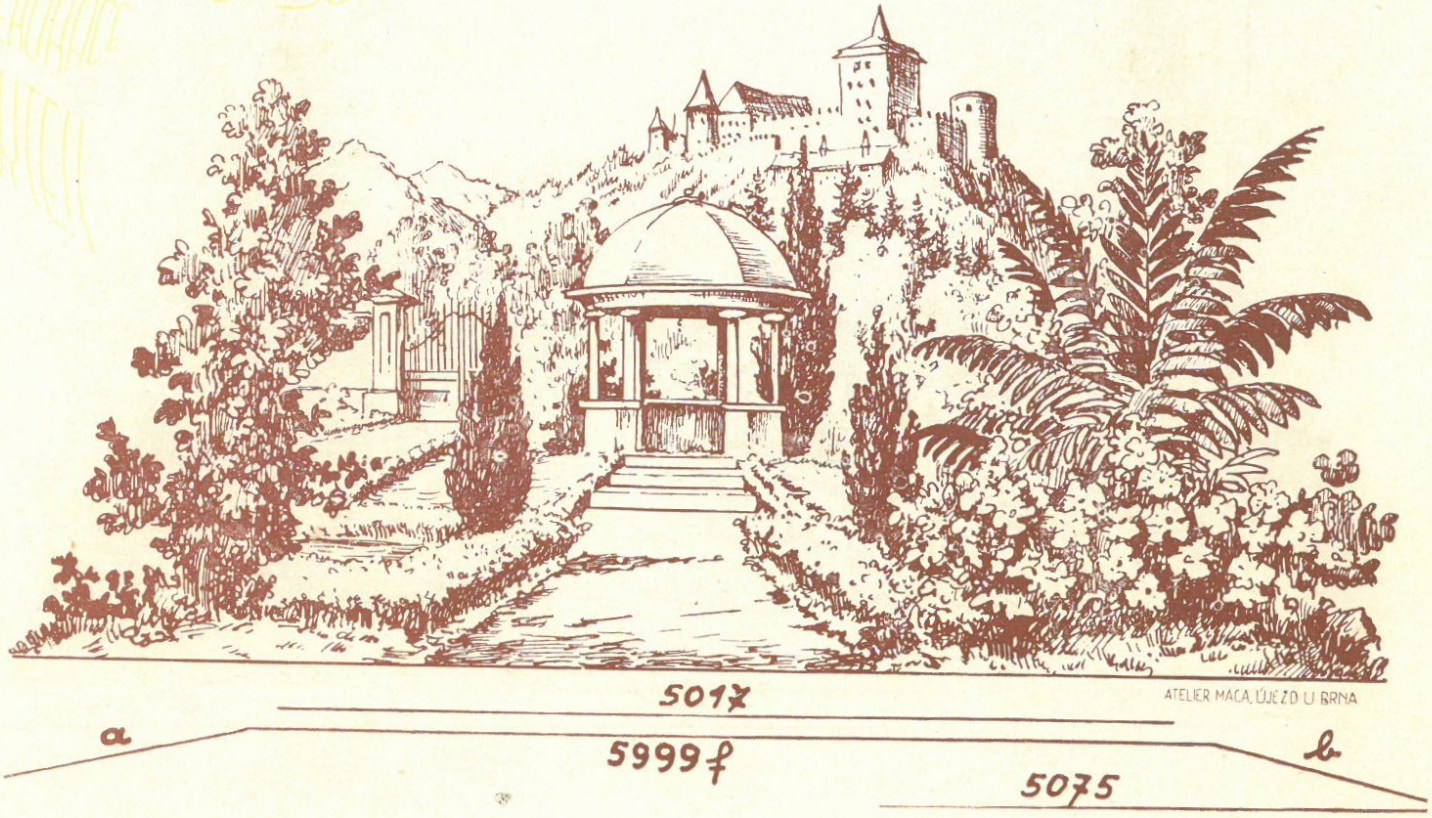

Obr. 107

Pozadí na obr. 107 má za základ třídílnou stojku s bočními díly 5999 *f* (obr. 6). Nadstavek 5017 (obr. 14) umísťuje park do podhradí. Pravý představek je parkový, kapradinový keř 5075 (obr. 78).

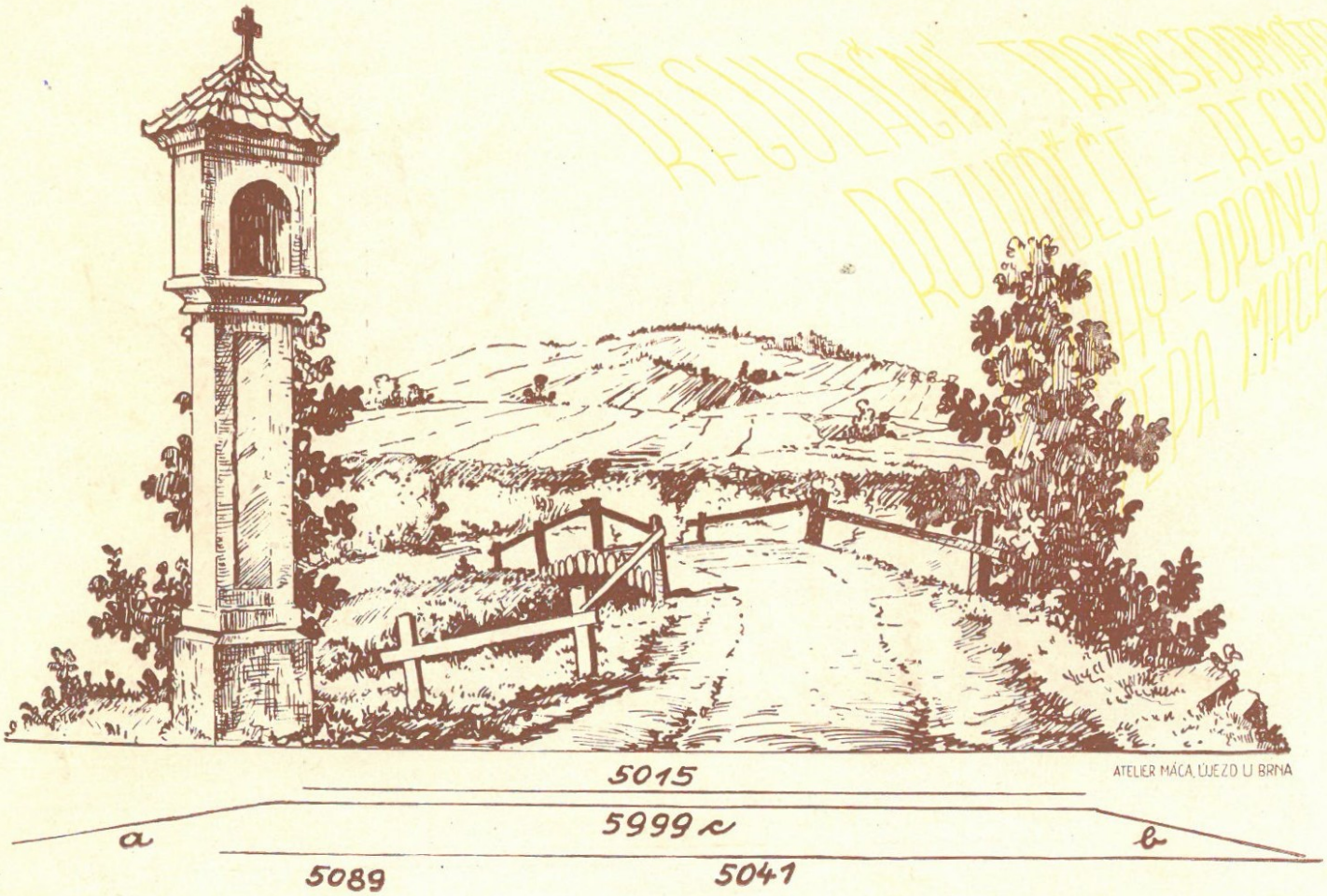

Obr. 108

Velmi přirozeně působí na jevišti pozadí otevřeného kraje na obr. 108. Universální třídílná stojka 5999 c (obr. 3) i s bočními díly je doplněna polnatým nadstavkem 5015 (obr. 12) a představkem cesty s mostem 5041 (obr. 27). Ústřední bod pozadí tvoří kašírovaná boží muka 5041 (obr. 80).

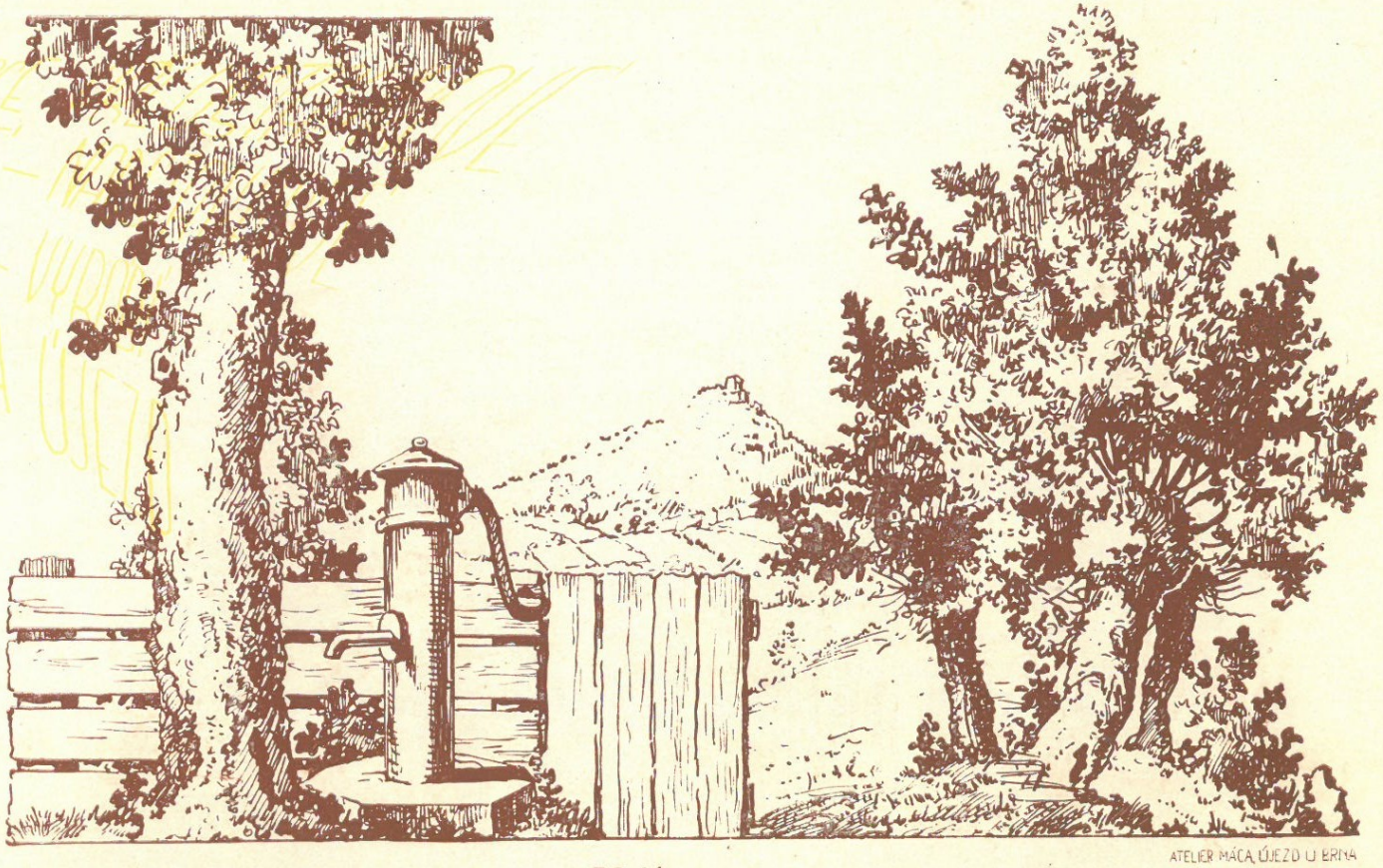

Obr. 109

Podobný ráz má pozadí na obr. 109. V pozadí stojí universální stojka 5999 *c* (obr. 3) i s bočními díly a s nadstavkem zříceniny hradu 5014 (obr. 11). Představky: Prkenný plot 5030 (obr. 96), před kterým je kmen stromu s rozvětvením 5085 (obr. 116) a pumpa 5217 (obr. 91). Vpravo je představena mezistojka vrb 5104 (obr. 42).

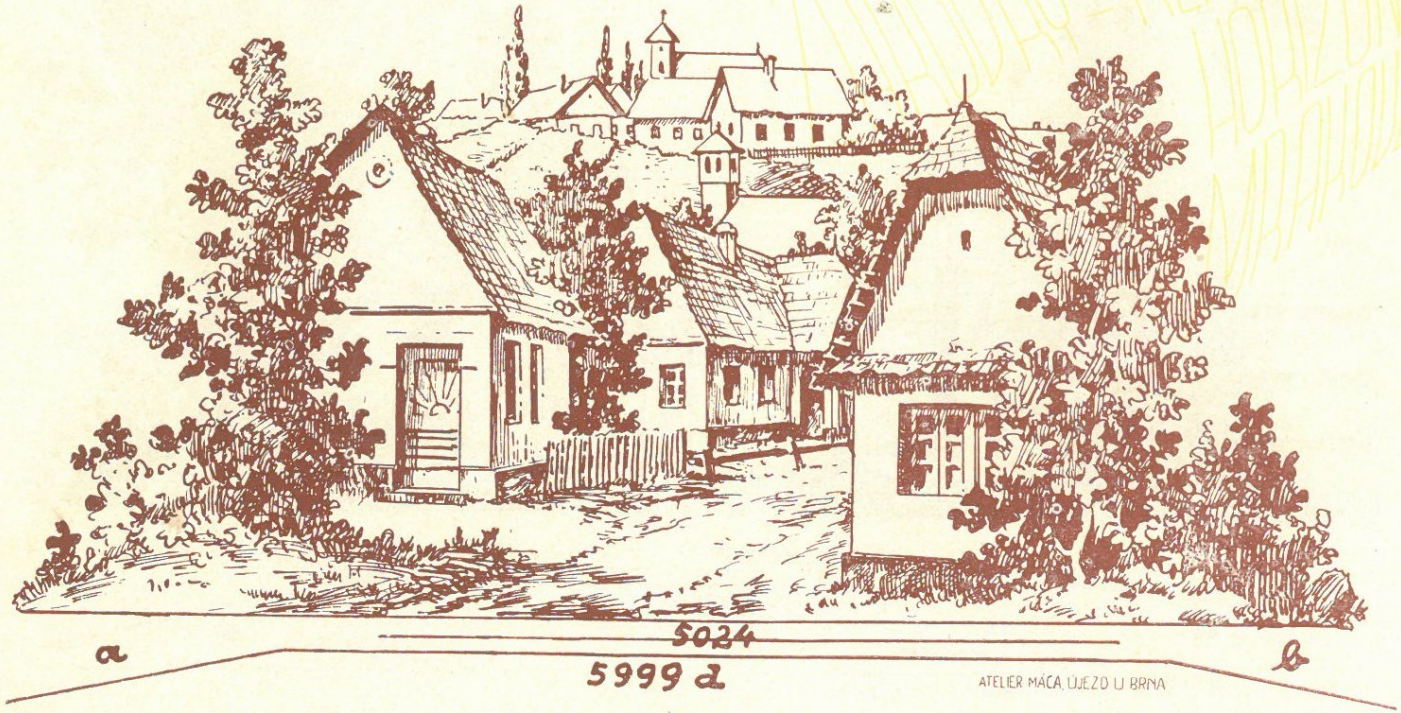

Obr. 110

Názorným příkladem jednoduché obměny zadní stojky je pozadí na obr. 110, 111 a 112. Na obr. 110 tvoří pozadí pouze trojdílná stojka 5999 *d* s bočními díly a nadstavkem 5024 (obr. 17). Pozadí představuje ulici na vesnici bez bližšího určení místa.

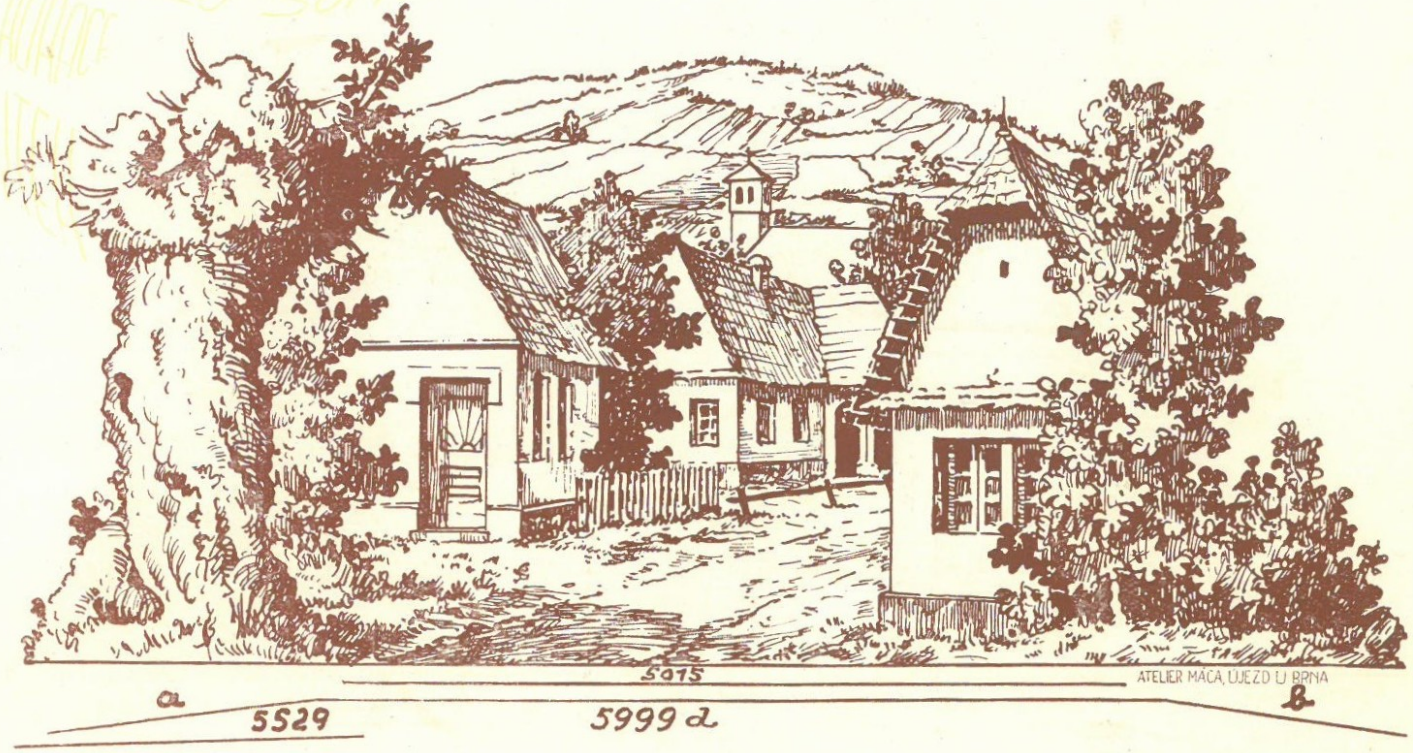

Obr. 111

Výměnou nadstavku návesního za polnatý 5015 (obr. 12) a představením mezistojky staré vrby 5529 (obr. 53) změní se v několika vteřinách úplně ráz pozadí, takže přestavíme-li poněkud kulisy v popředí, změníme v krátkém čase celou scénu (obr. 111). Vrba je náznakem, že vesnicí protéká potok, což některá hra přímo vyžaduje.

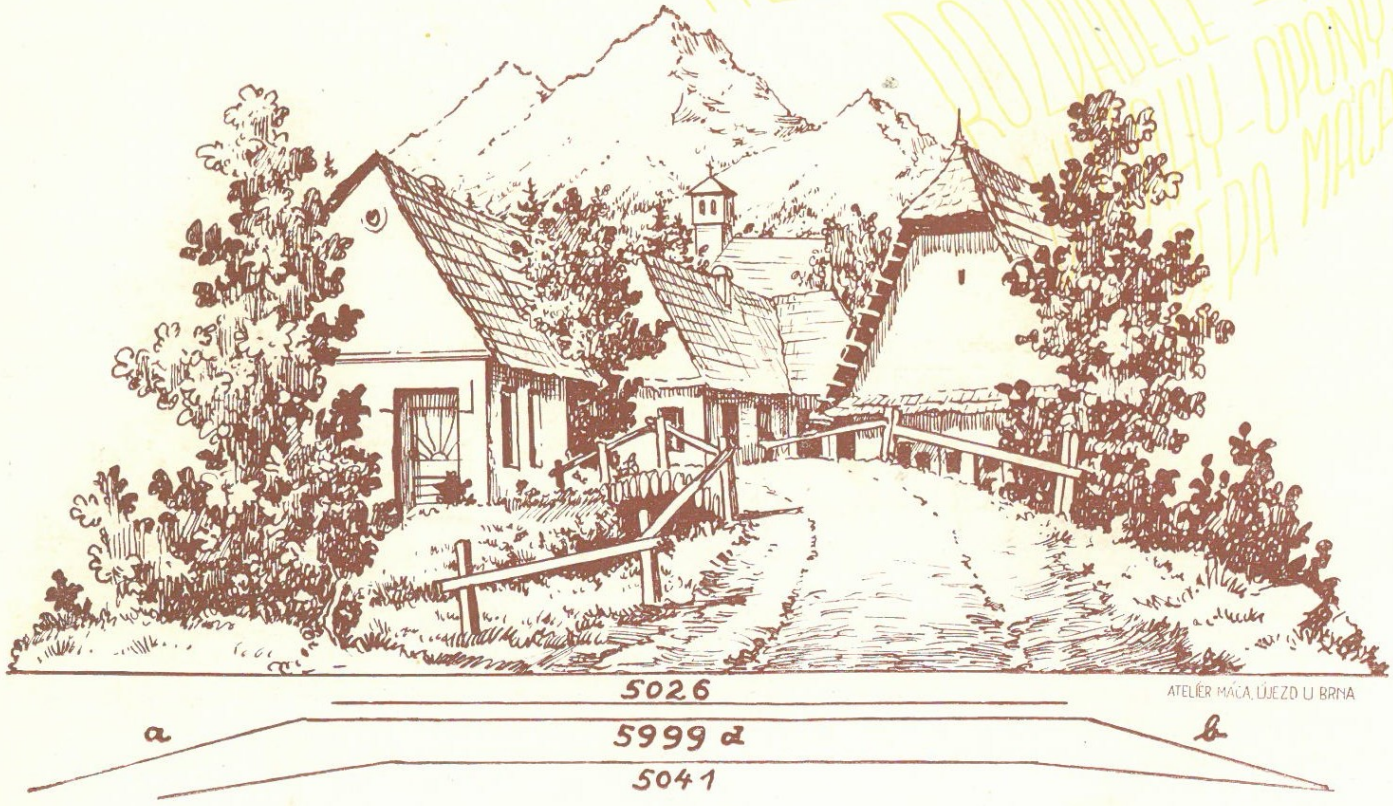

Obr. 112

Nahradíme-li dále polnatý nadstavek nadstavkem velehorským 5026 (obr. 19) a představek staré vrby stojkou cesty s roubenýin mostem 5041 (obr. 27) přesune se dějiště do vysokohorské vesničky, kterou zpravidla protéká potůček.

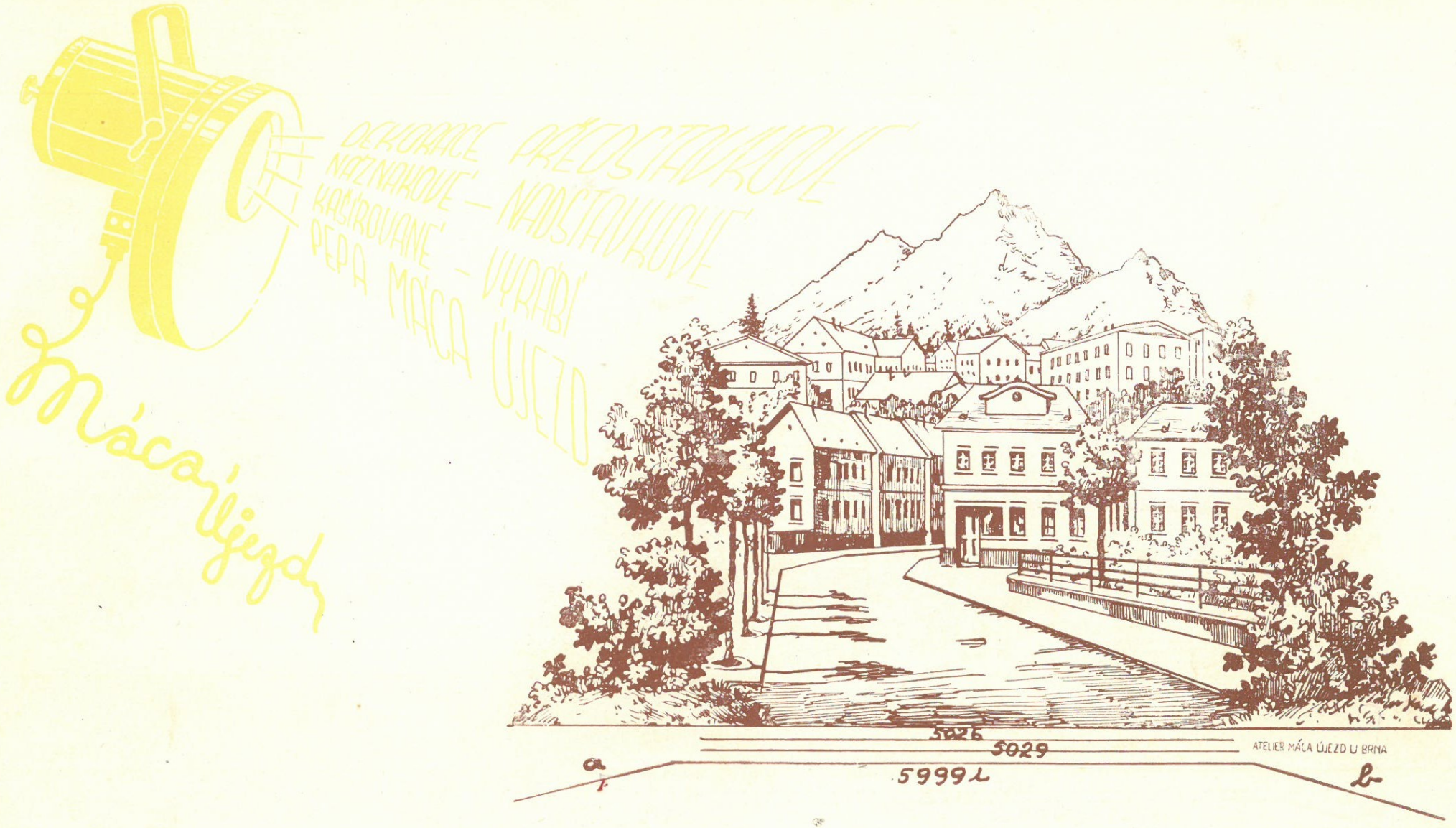

Obr. 113

Podobně je možno obměňovati třídílnou stojku pozadí města 5999 *i* s bočními díly *a, b.* Na obr. 113 je tato stojka *i* s bočními díly doplněná dvěma nadstavky a to města 5029 (obr. 21) a hor 5026 (obr. 19).

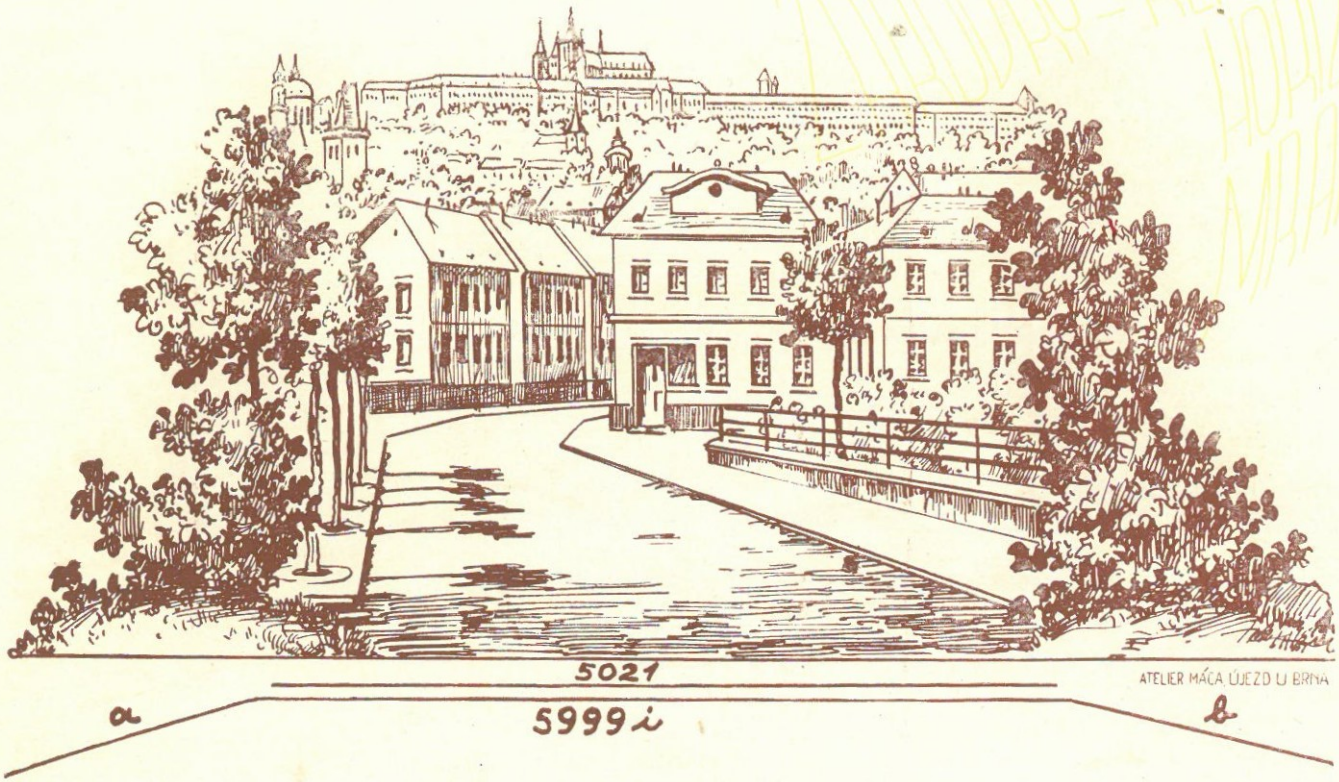

Obr. 114

S nadstavkem Hradčan 5021 (obr. 16) představuje stojka pozadí 5999 *i* s bočními díly *a*, *b* pražskou ulici.

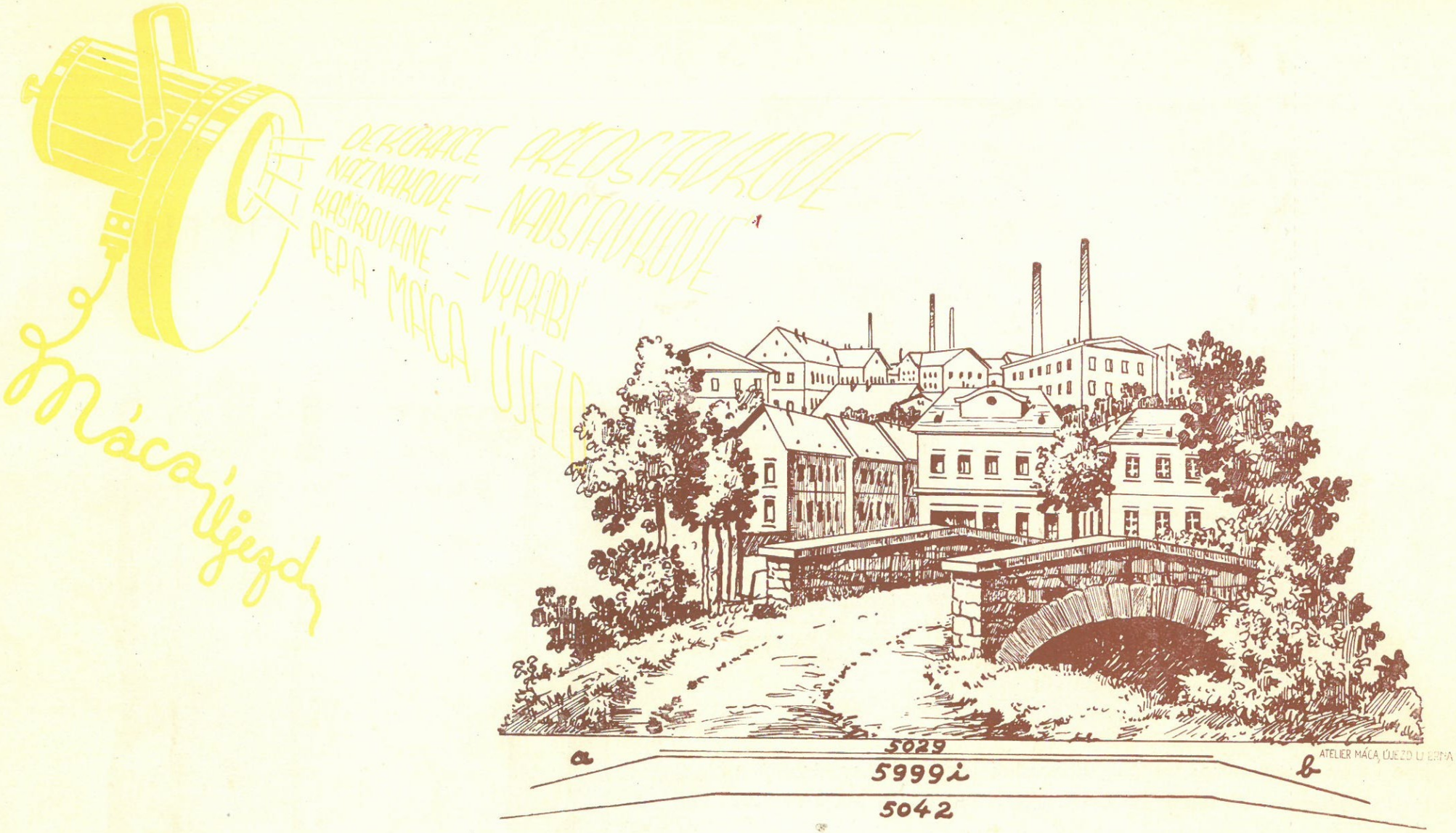

Obr. 115

Nadstavek továrny dodá základní stojce pozadí 5999 *i* znaku průmyslového městečka. Představena je mezistojka kamenného můstku 5042 (obr. 27 *a*).

Popředí exterierů.

Obr. 116

Obr. 117

Celkový rámec exterierové scény dokreslují přední kulisy stromů a budov. Rozměry odpovídají postavě herců. Tvoří třetí kulisový typ a musí umožňovati jako oba předešlé typy dostatečné množství obměn. Proto se zhotovují tak, aby se daly použít oboustranně a také u nich, zvláště u kulis budov, se používá nadstavků. Přední kulisy se staví zpravidla hned za portál a tvoří pak současně boční výkryt scény. Ovšem že je možno použíti těchto kulis na kterémkoliv místě hrací plochy.

Obr. 118

Obr. 119

Obr. 120

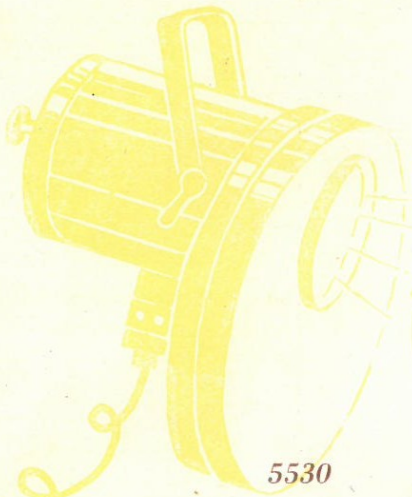

5530

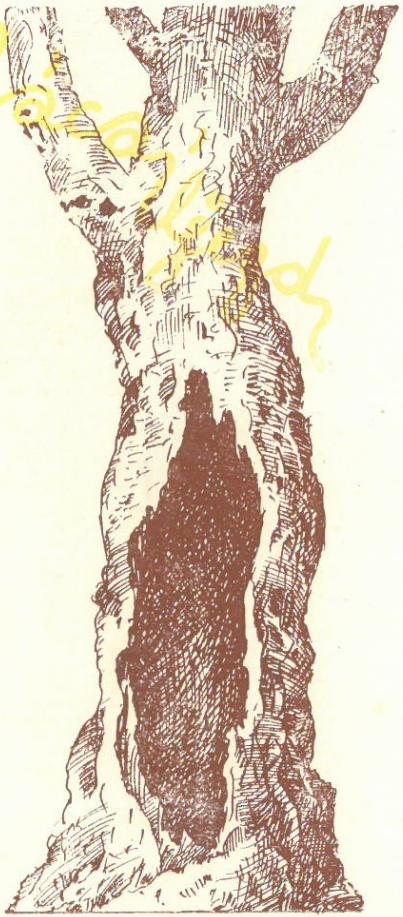

Obr. 121

5534

Obr. 122

5533

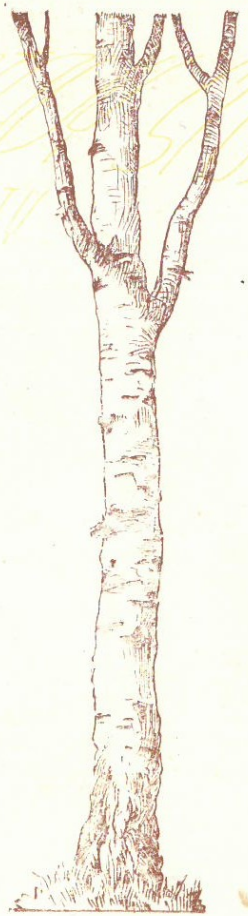

Obr. 123

5531

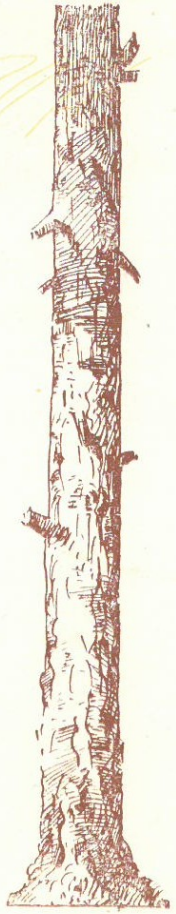

Obr. 124

5532

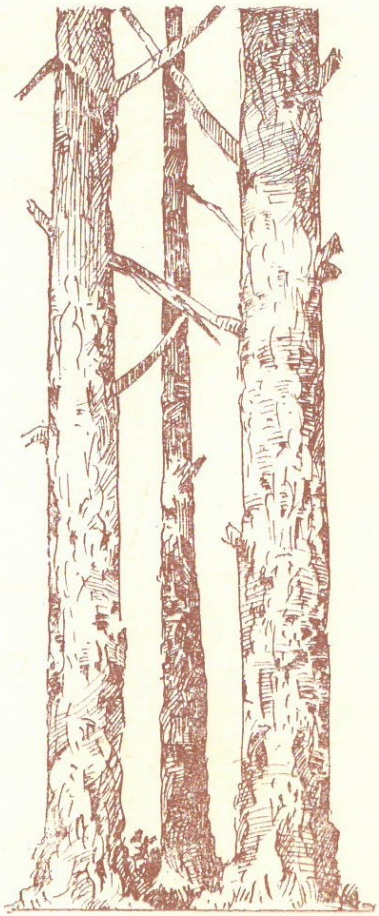

Obr. 125

Pně stromů zhotovují se buď malované na hladké ploše nebo kašírované (obr. 121). Stromy 5085, 5086 a 5082 (obr. 116, 117 a 118) mají pevnou korunu, jejíž okraje jsou zhotoveny z překližek, kmeny 5083, 5084, 5530, 5531, 5532, 5533 a 5534 (obr. 119 - 125) jsou bez korun. Koruny k nim se zhotovují zvlášť a zavěšují před ně v provazišti. Kmeny stromů 5086 a 5530 (obr. 117 a 121) mají otevírací otvor a umožňují zmizení nebo objevení se herců.

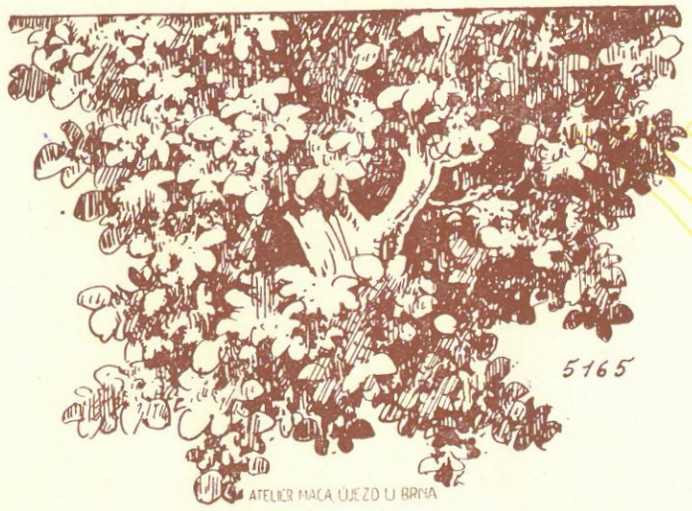

Obr. 126

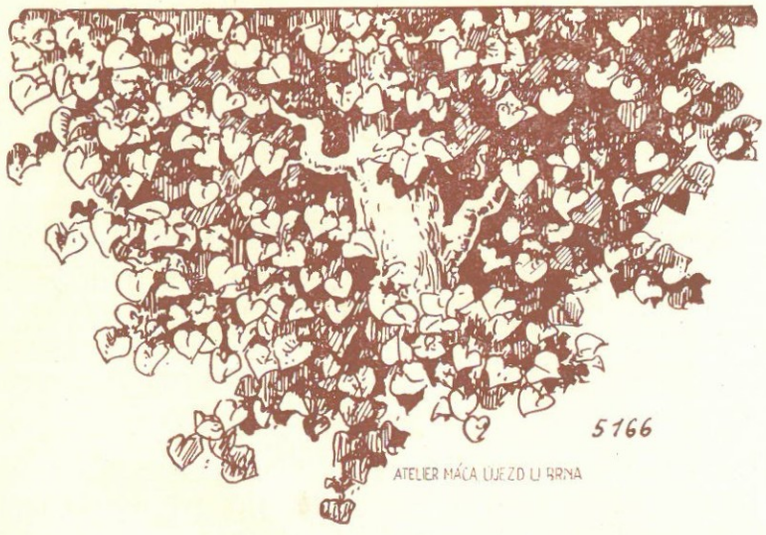

Obr. 127

Obr. 128

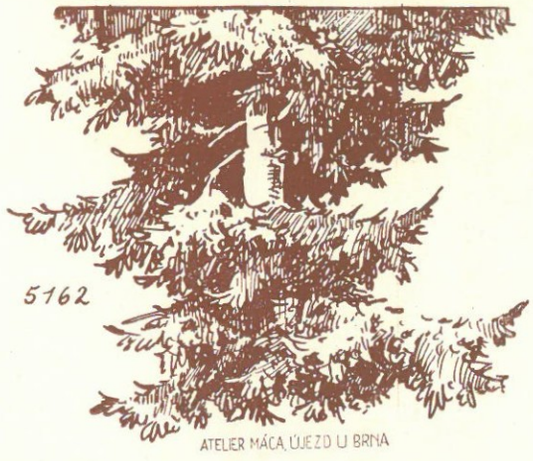

Obr. 129

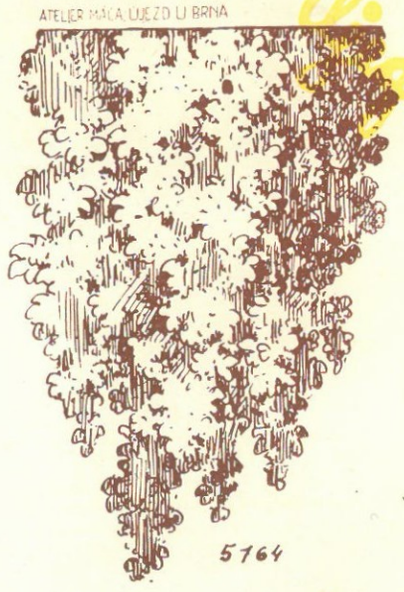

Obr. 130

Na obr. 126 - 130 jsou zobrazeny koruny ke kmenům na předešlé stránce. Koruny listnatých stromů 5165 a 5166 (obr. 126 a 127) jsou zhotoveny ke kmenům 5083 a 5530 (obr. 120 a 121). Jehličnatá koruna 5162 (obr. 129) odpovídá kmenům 5082 a 5531 (obr. 118 a 124). Pro kmeny bříz 5084, 5533 a 5534 (obr. 119, 122 a 123) se zhotovuje závěsná koruna 5164 (obr. 130). Lesní sufita 5702 (obr. 128) se zavěšuje při scénách krajinových, hlavně však lesních bezprostředně za rozhrnovací oponu.

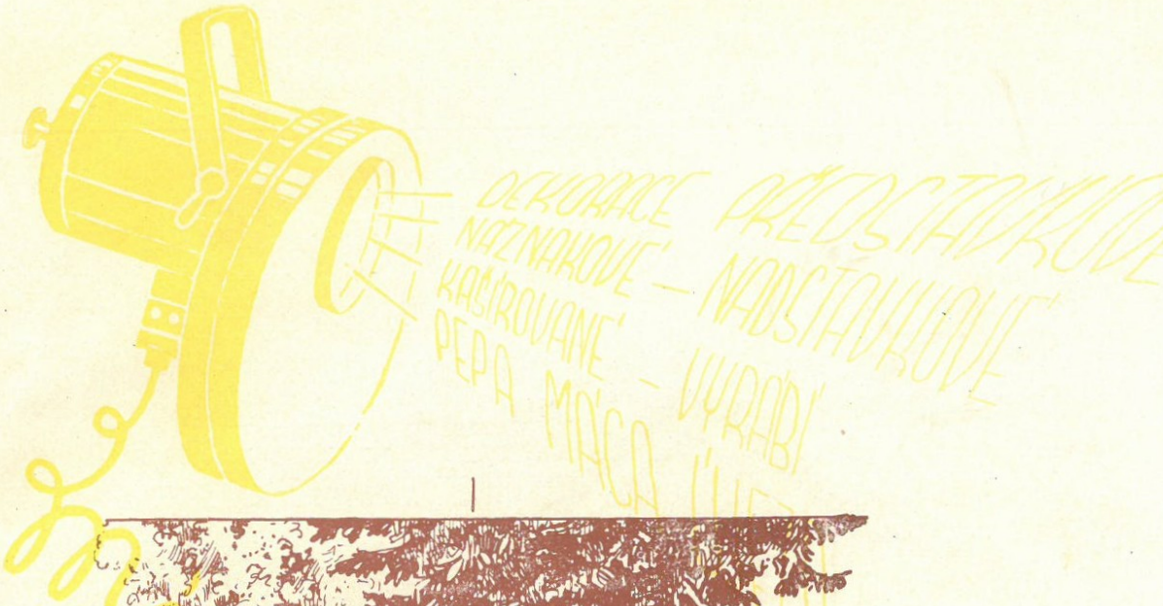

Obr. 131

Obr. 132

Přímo za portál jeviště se staví partie bříz s jehličnatými stromy 5080 a partie listnatých stromů 5081 (obr. 131, 132). Obě tyto skupiny stromů jsou dvoudílné, rozkládání a jejich díly tvoří samostatné kulisy. (Díly *a* se pak staví na straně pravé a díly *b* na straně levé).

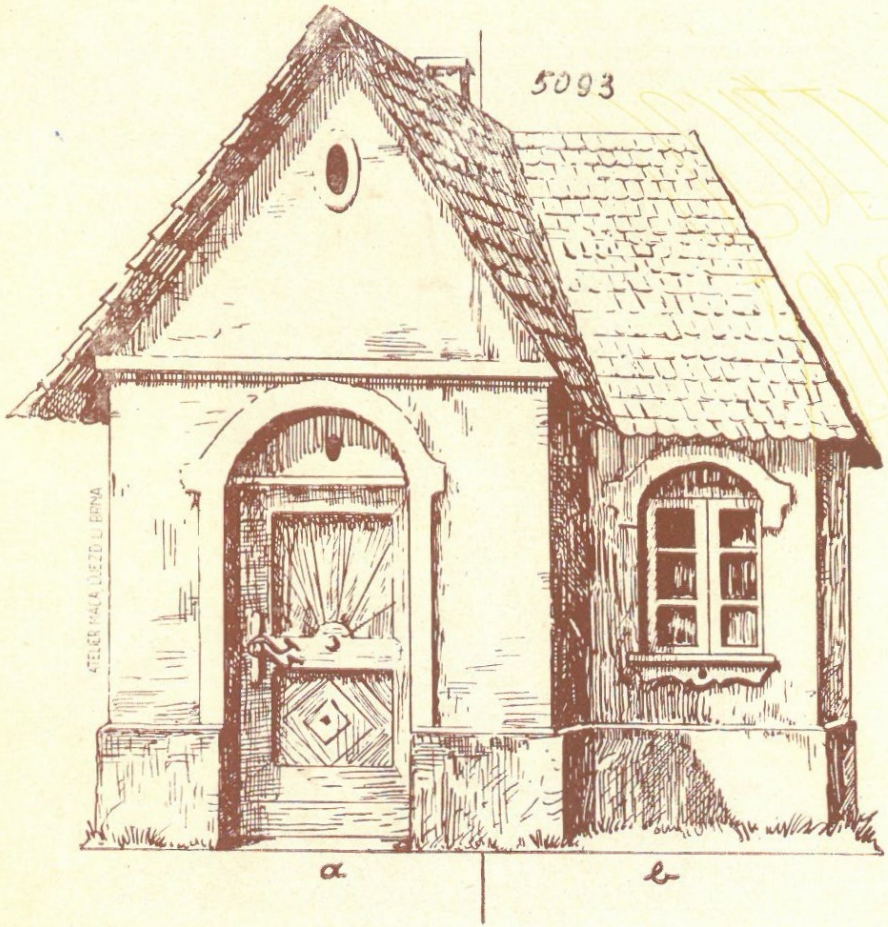

Obr. 133

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

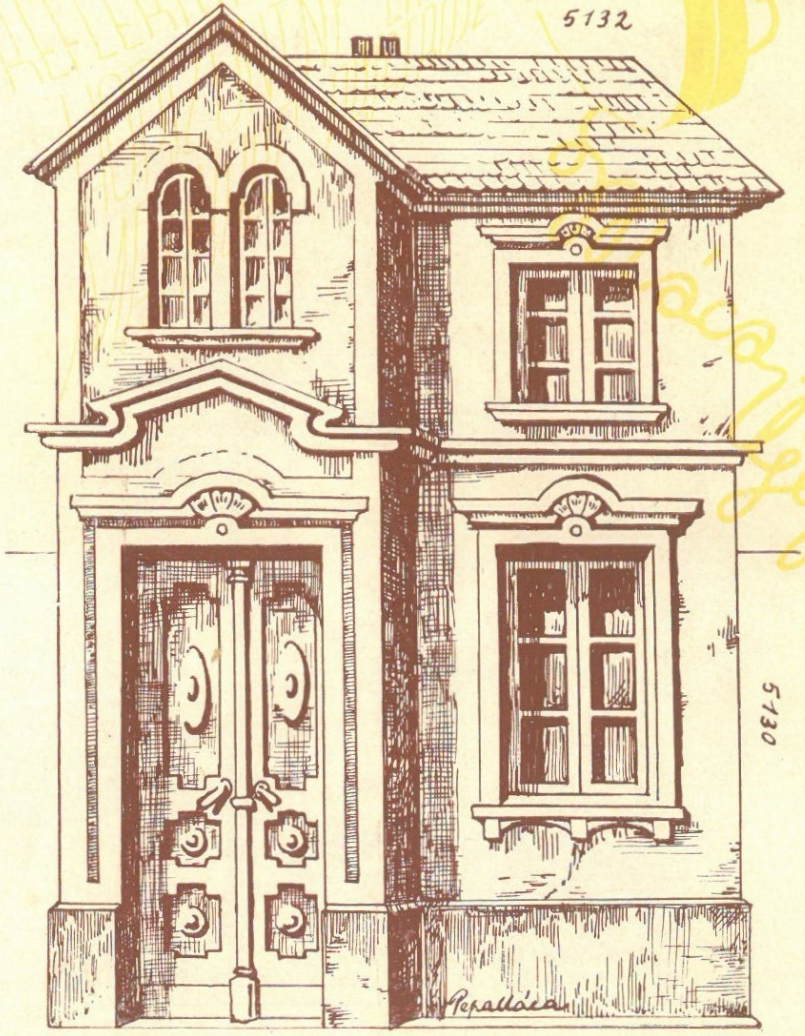

Obr. 134

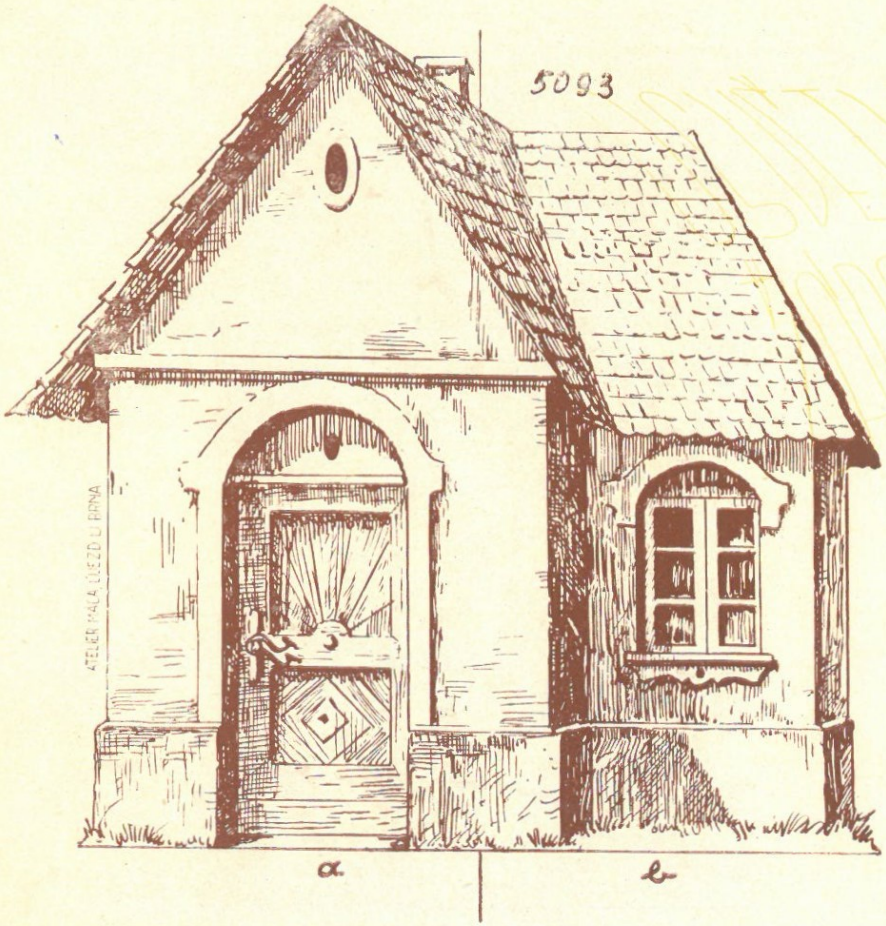

Obr. 133

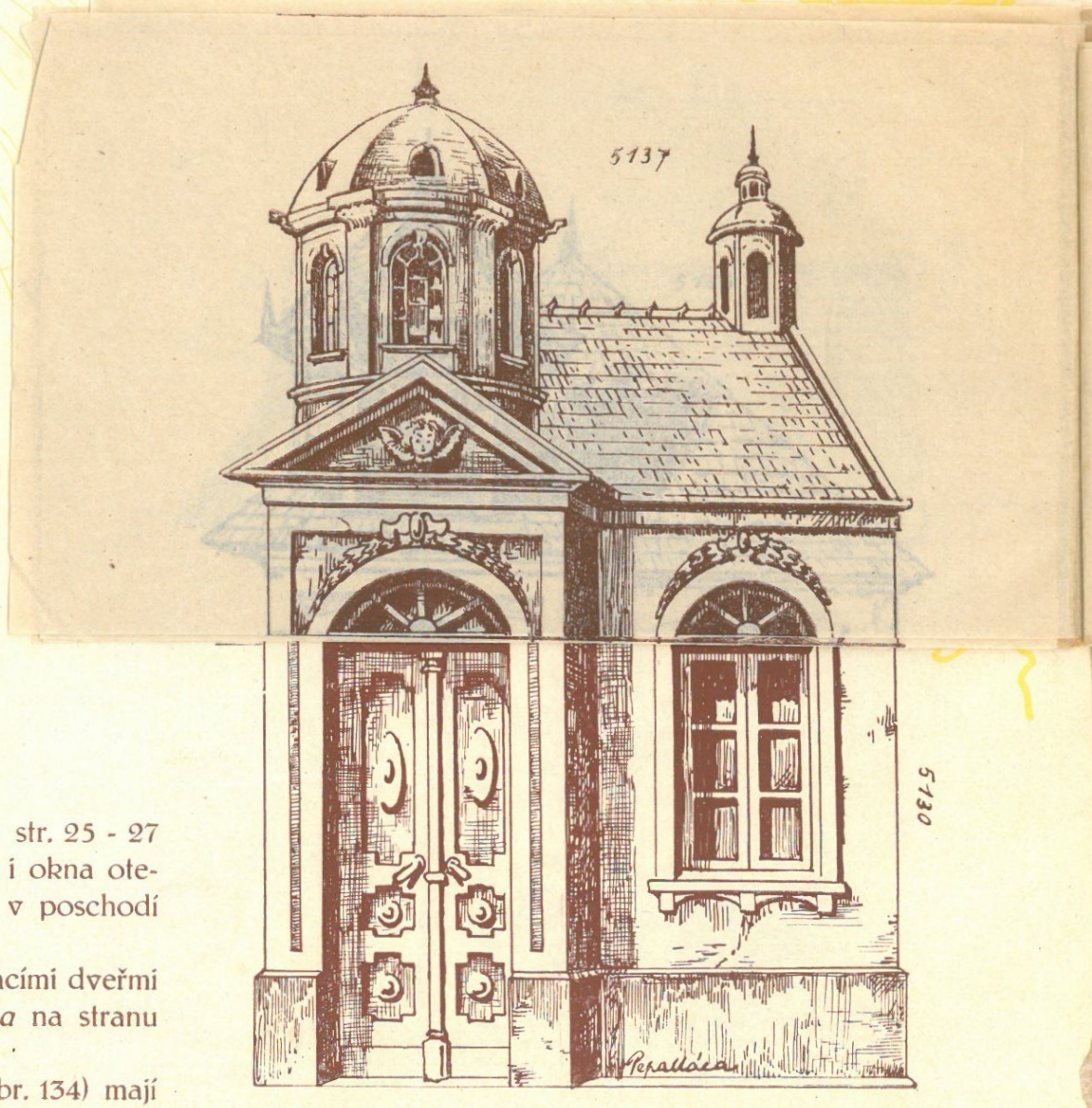

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

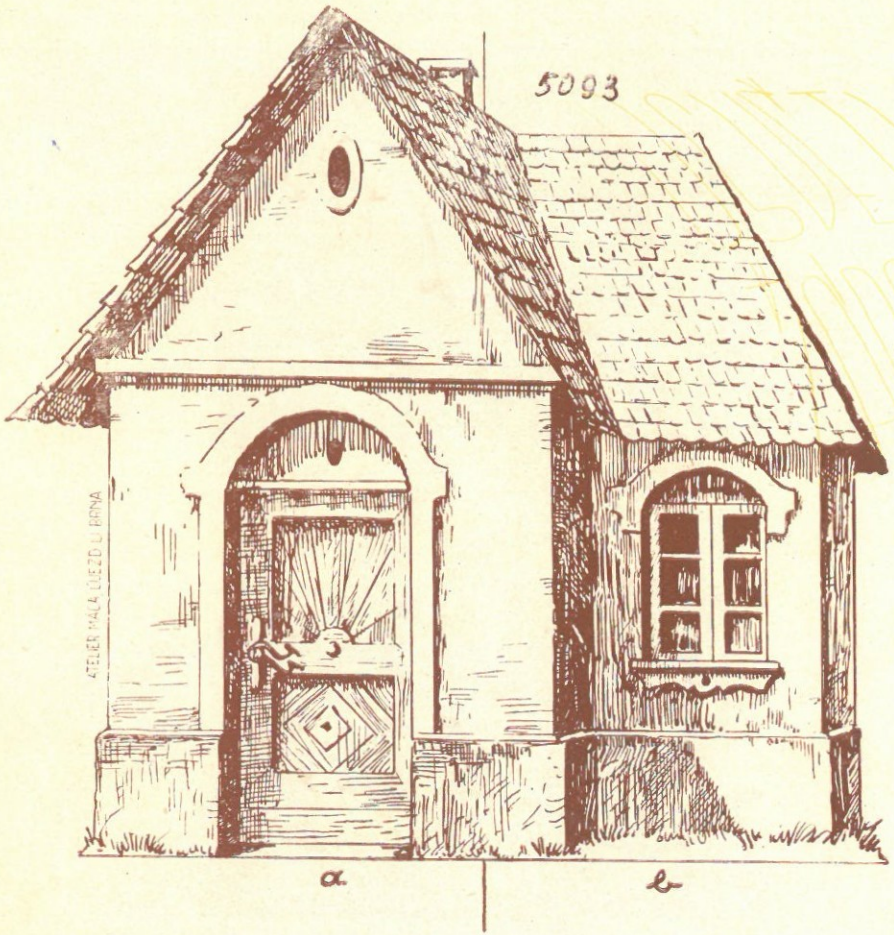

Obr. 133

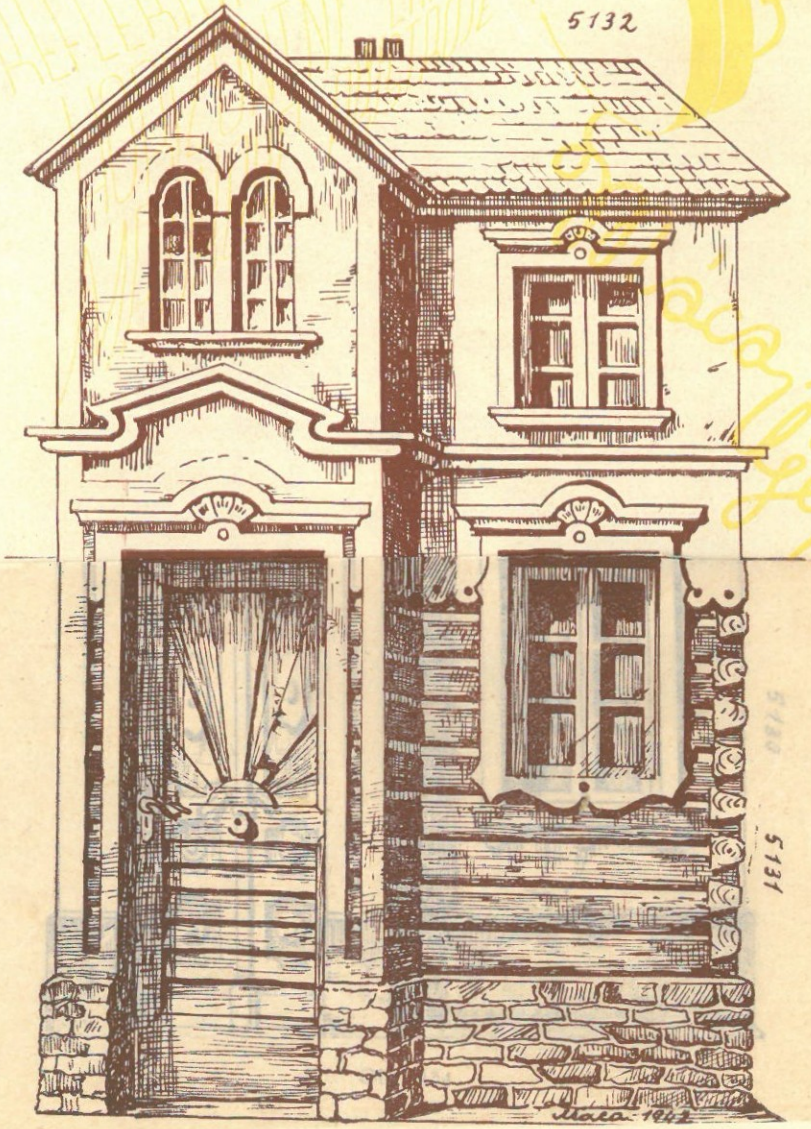

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 2 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna ote vírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschod budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřm i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na strani pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) ma

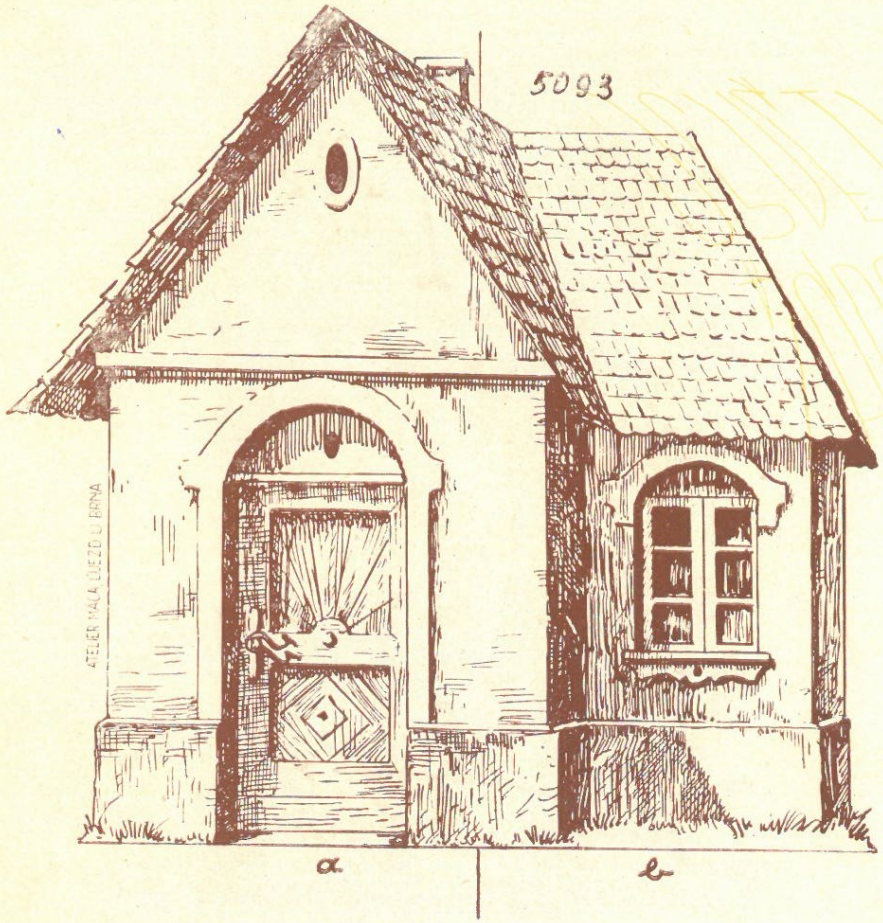

Obr. 133

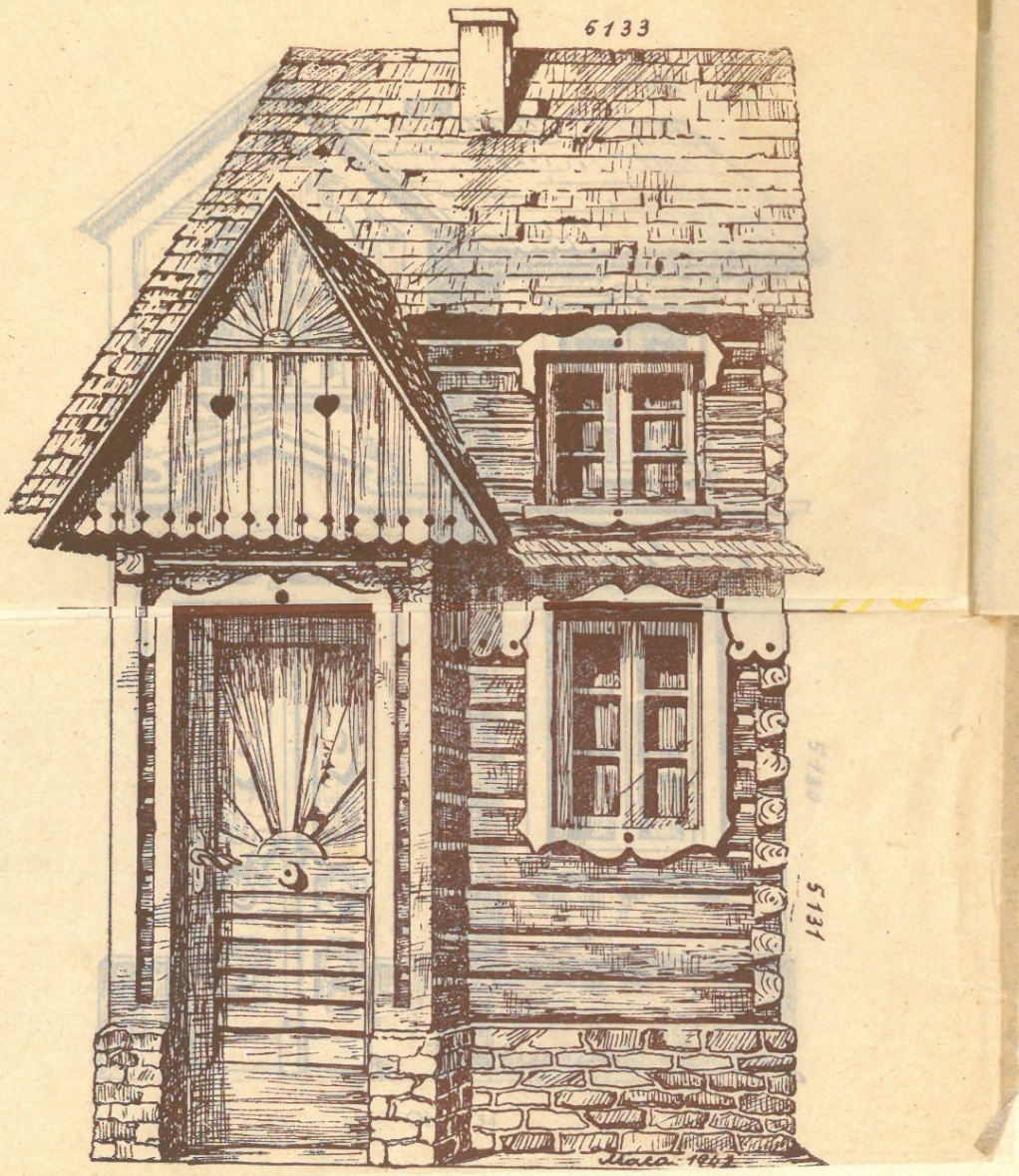

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) maj

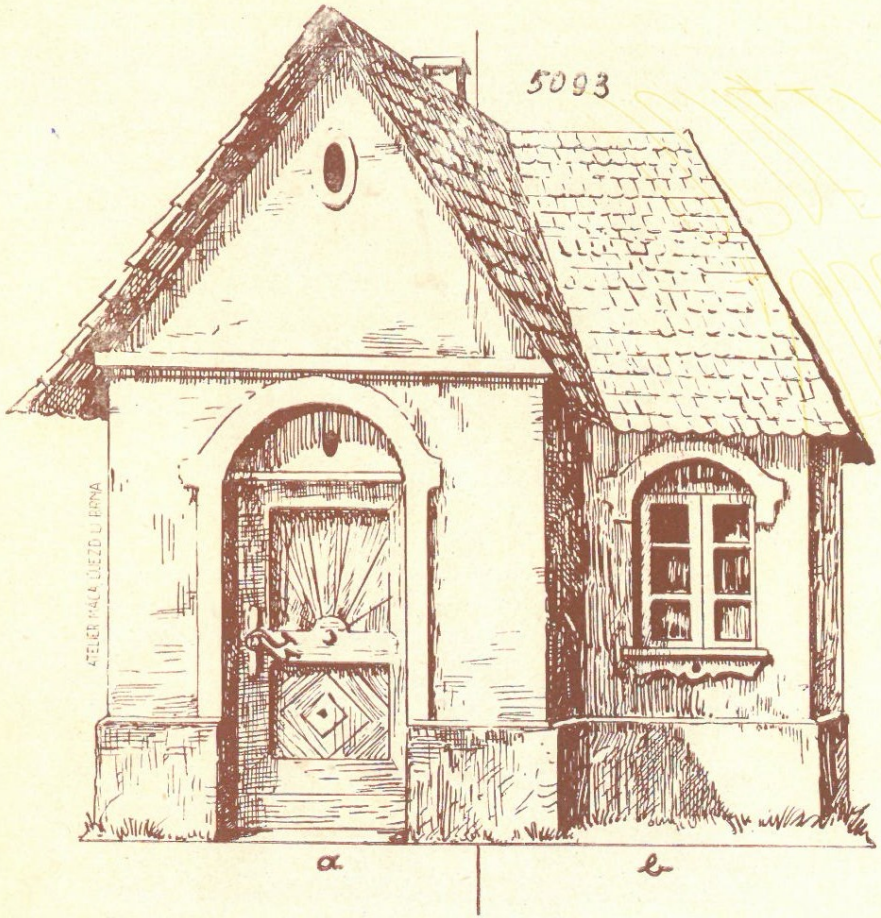

Obr. 133

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

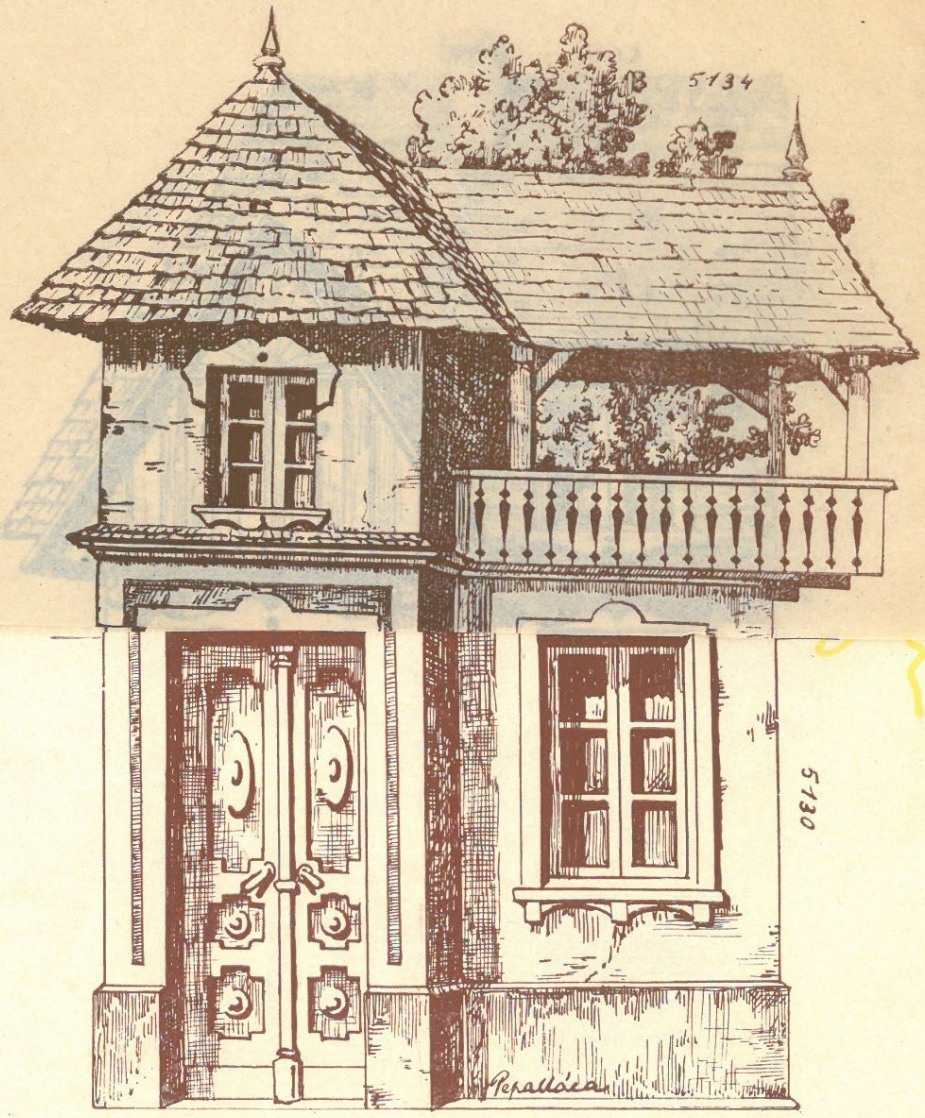

Obr. 134

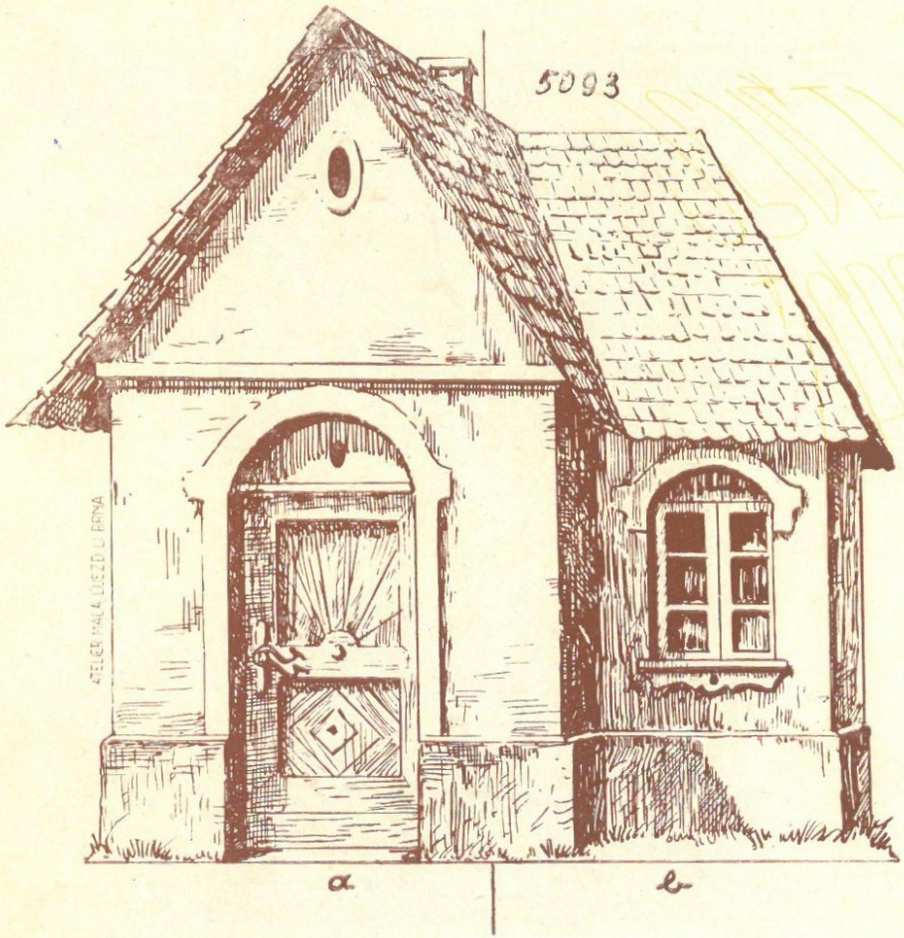

Obr. 133

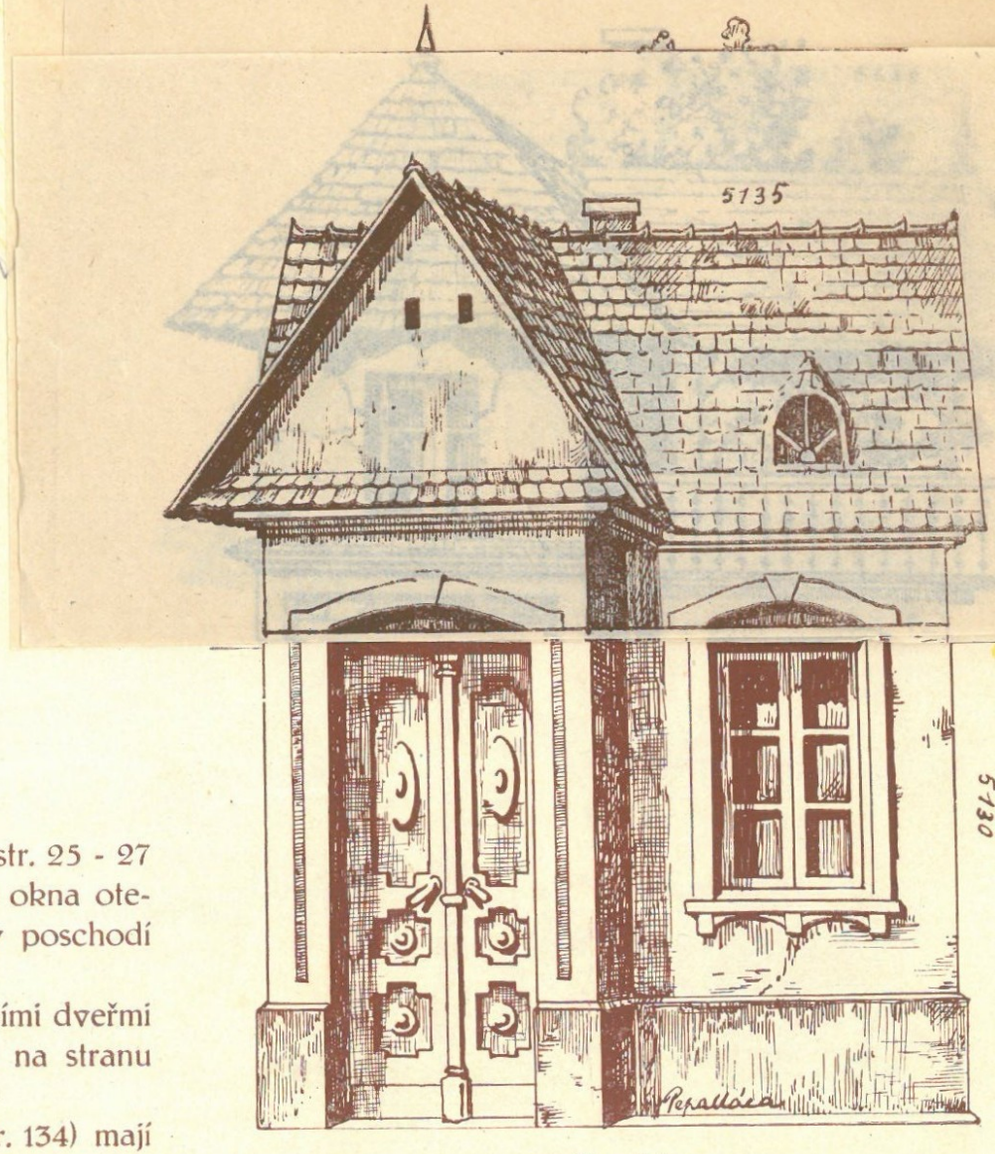

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

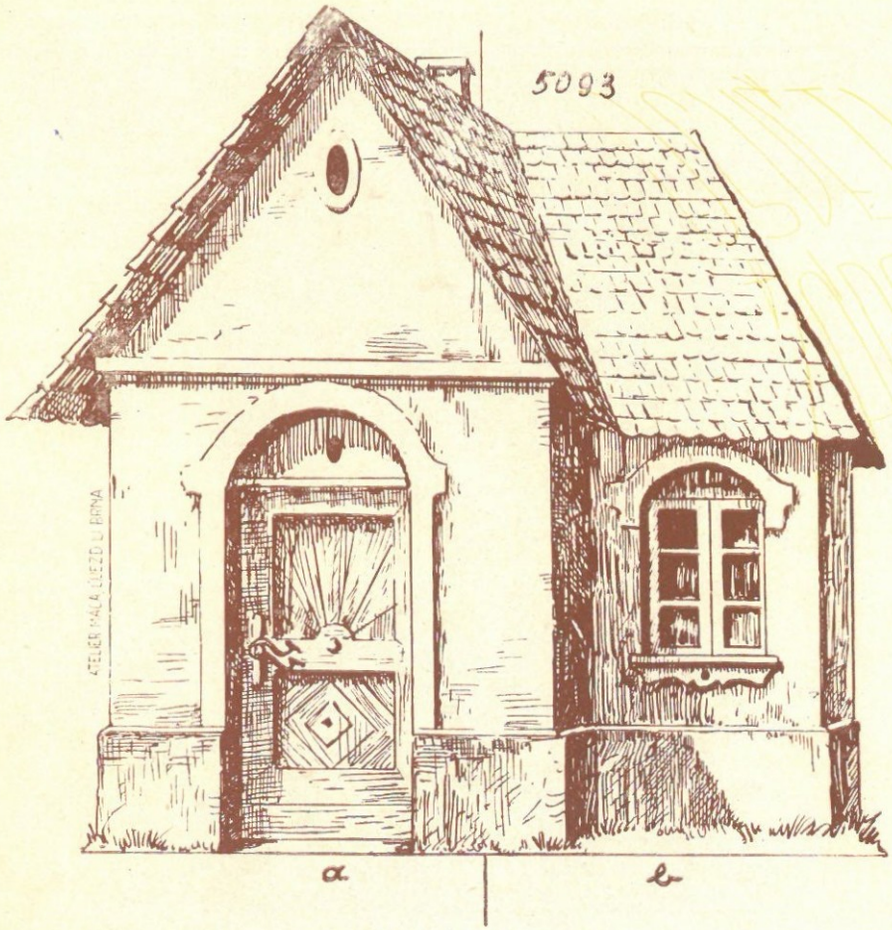

Obr. 133

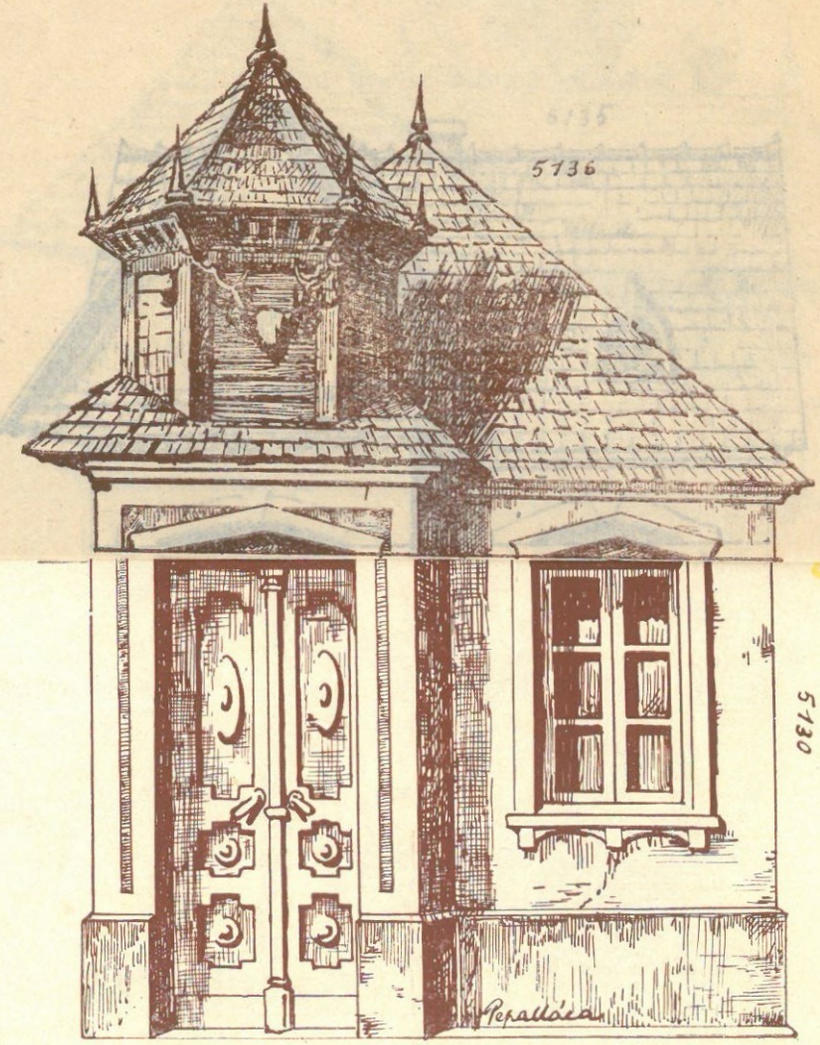

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

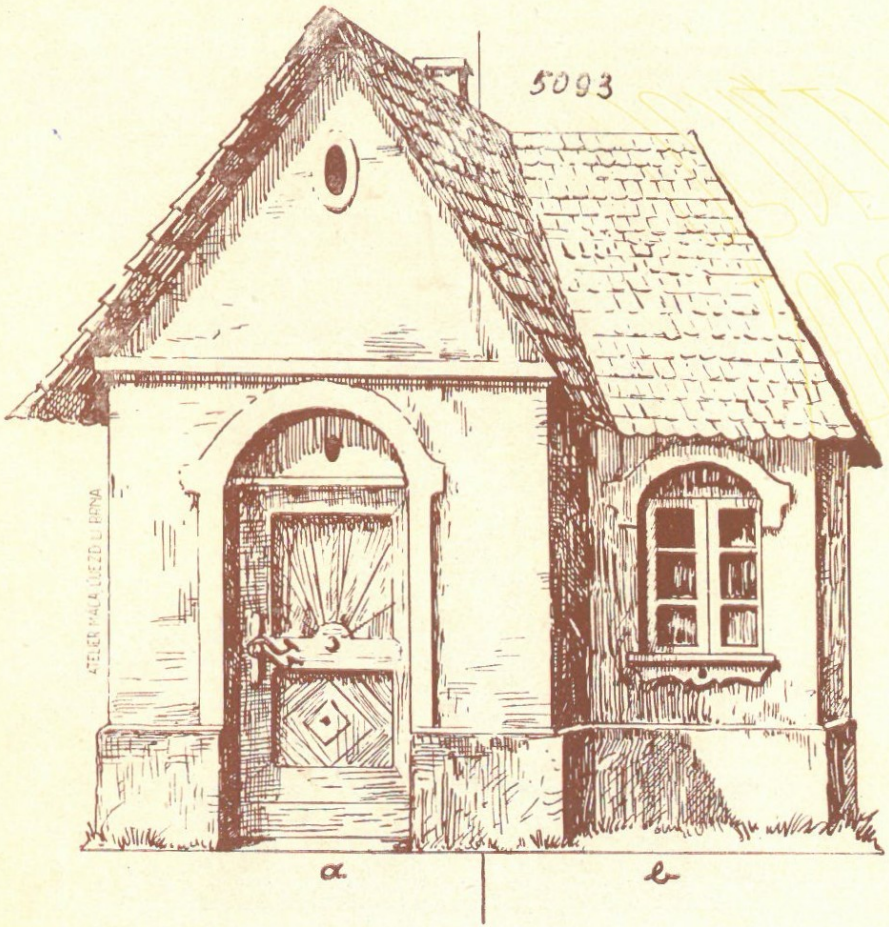

Obr. 133

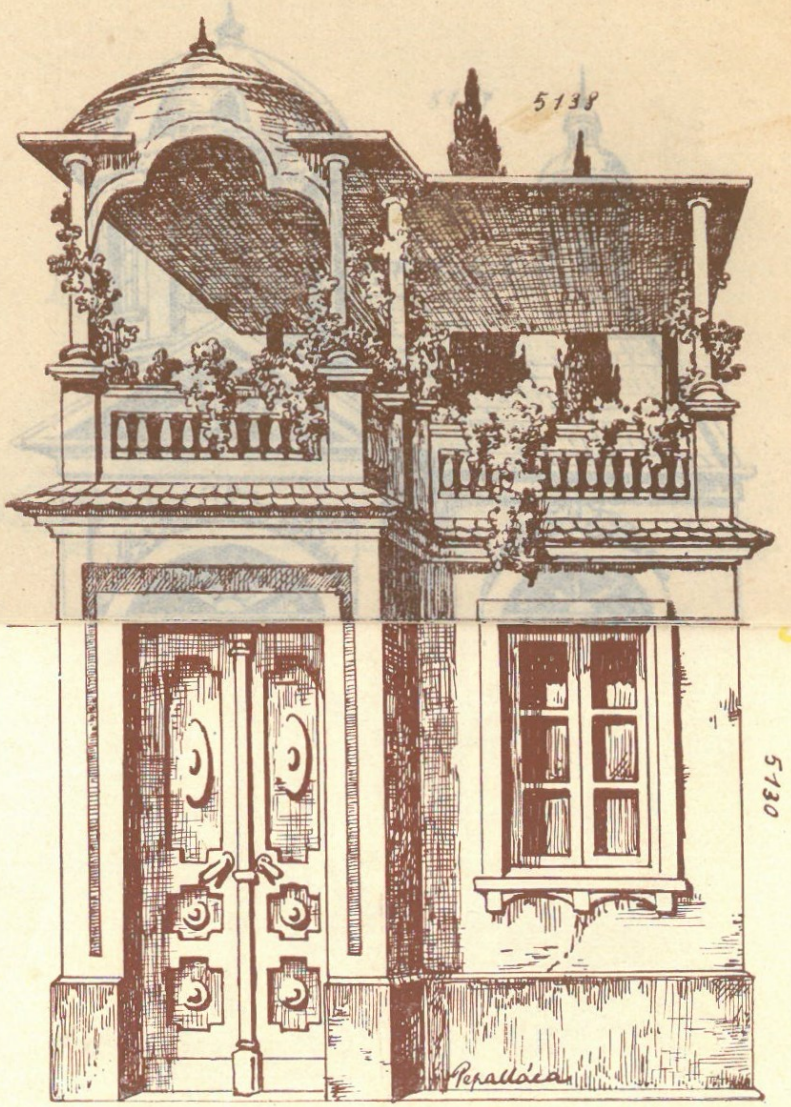

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

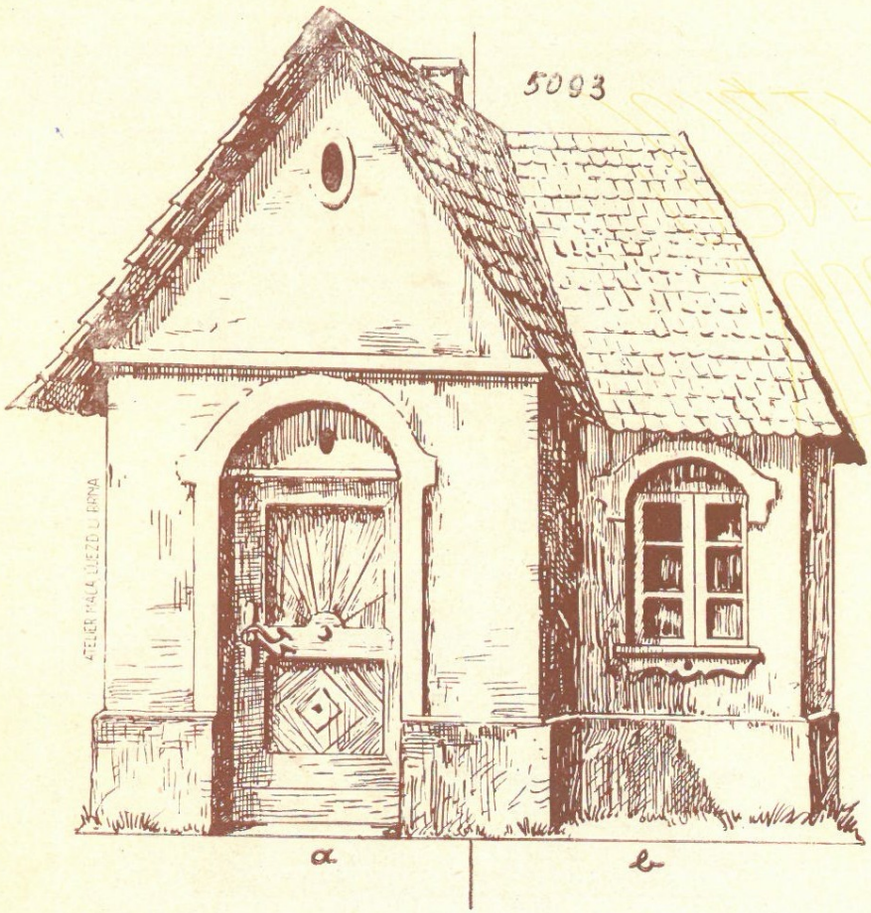

Obr. 133

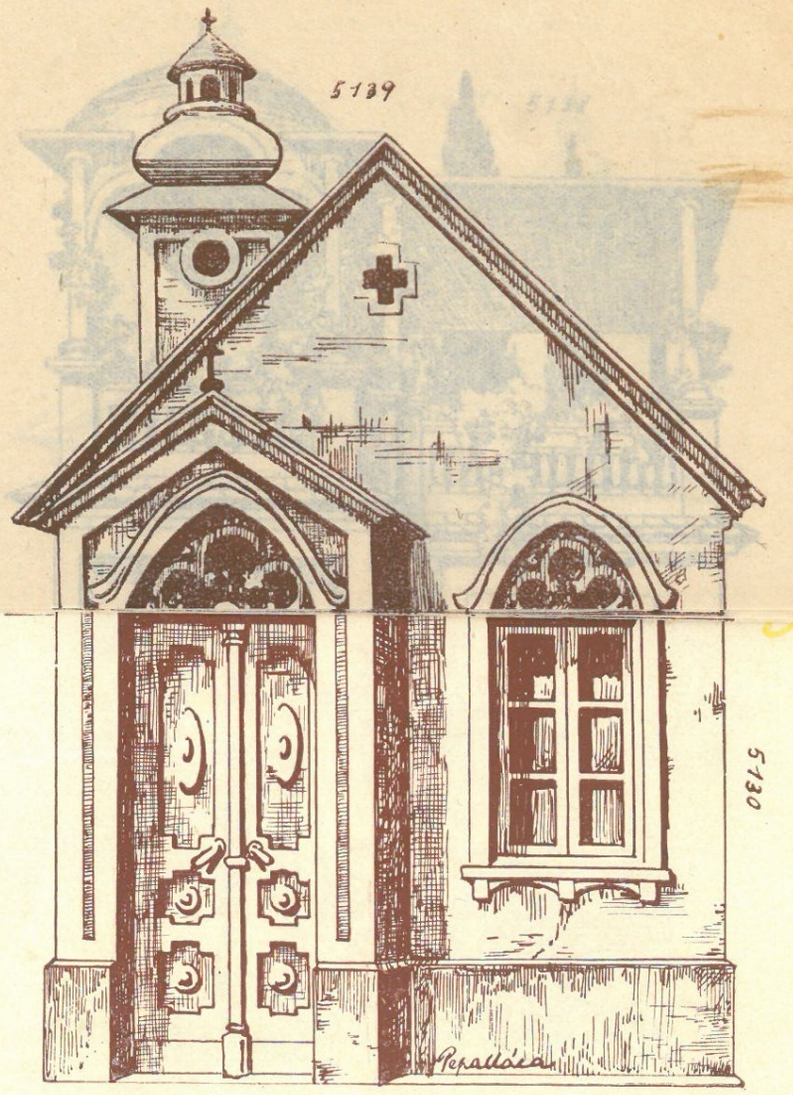

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

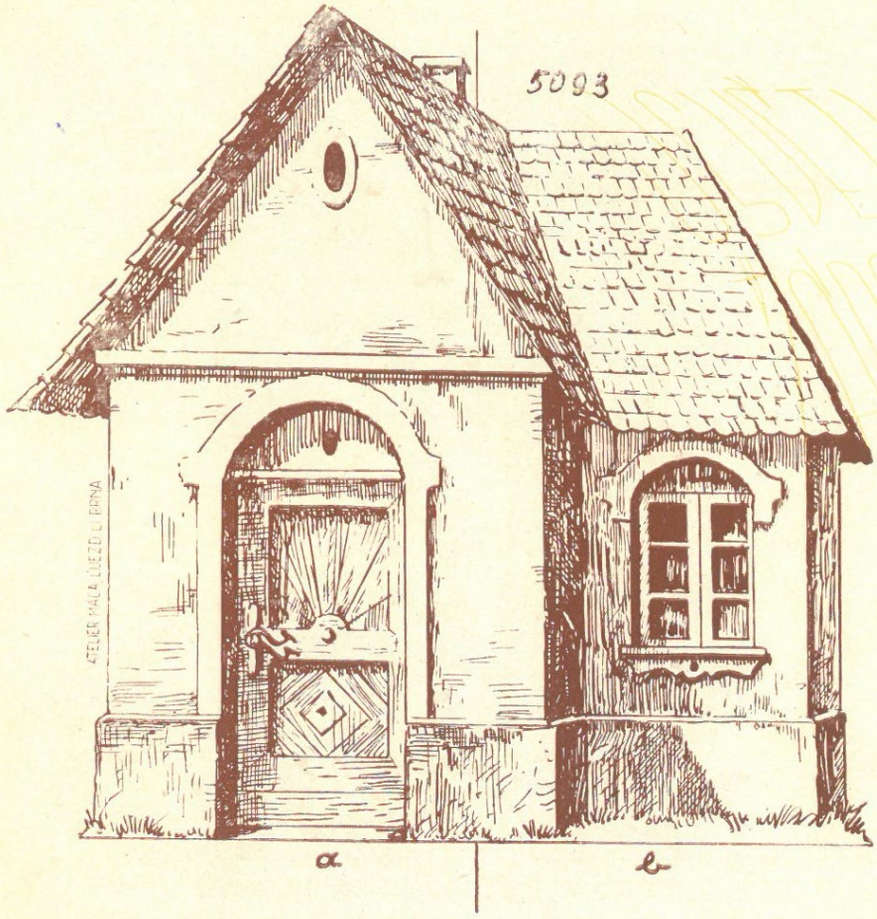

Obr. 133

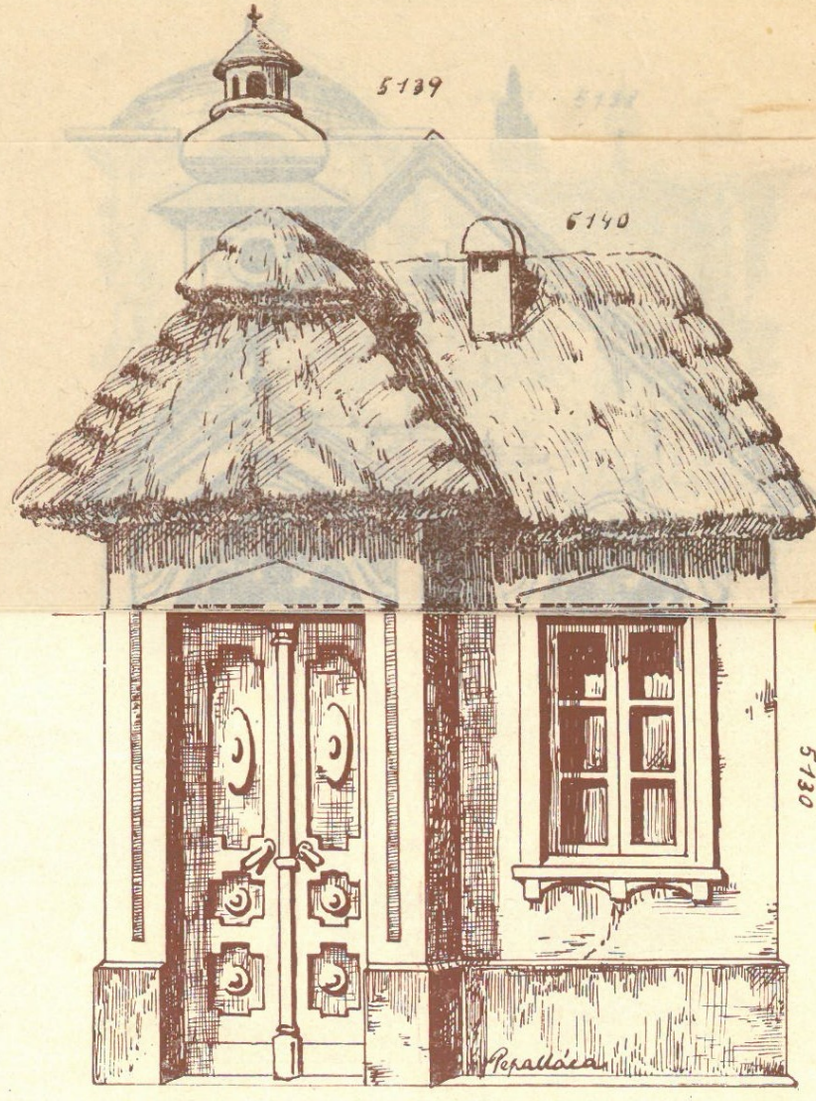

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

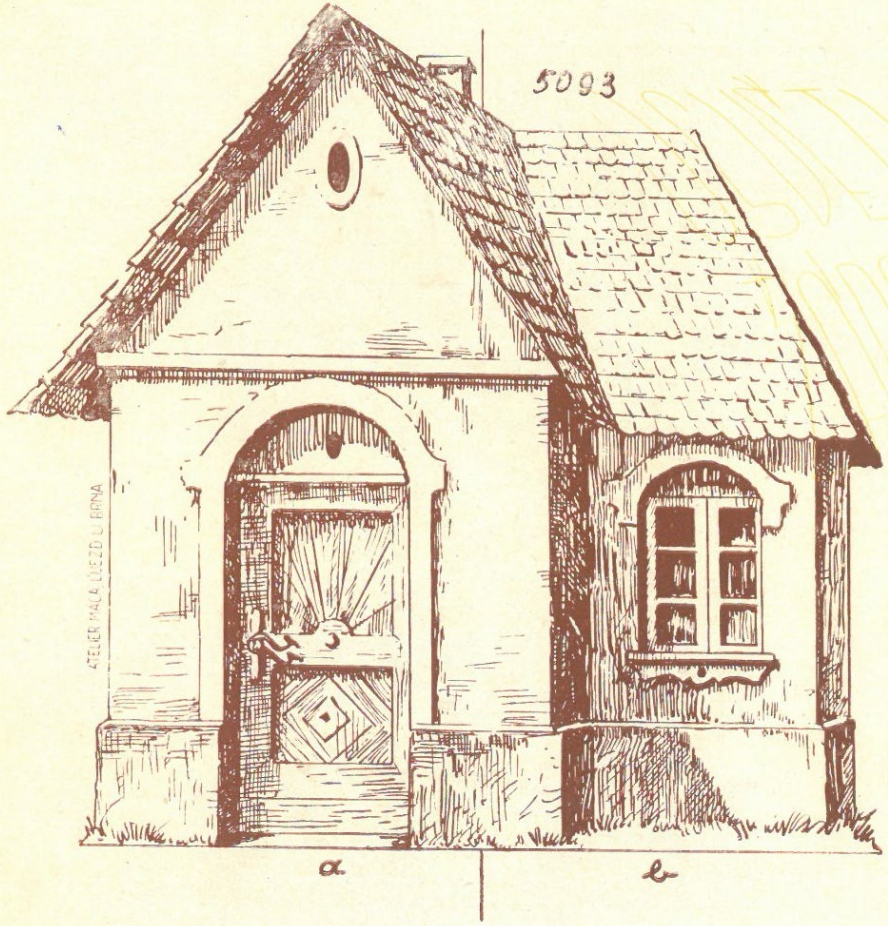

Obr. 133

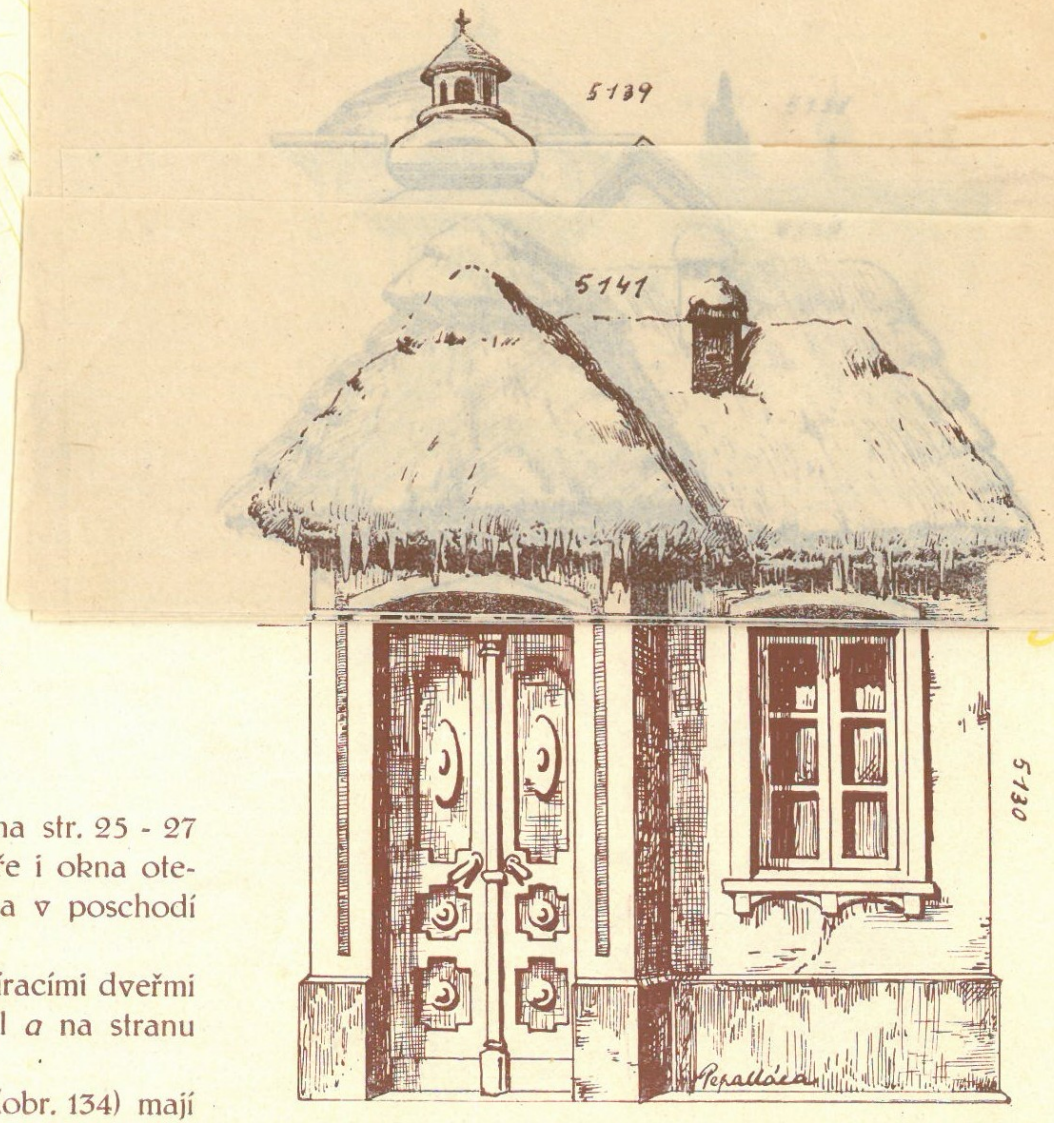

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

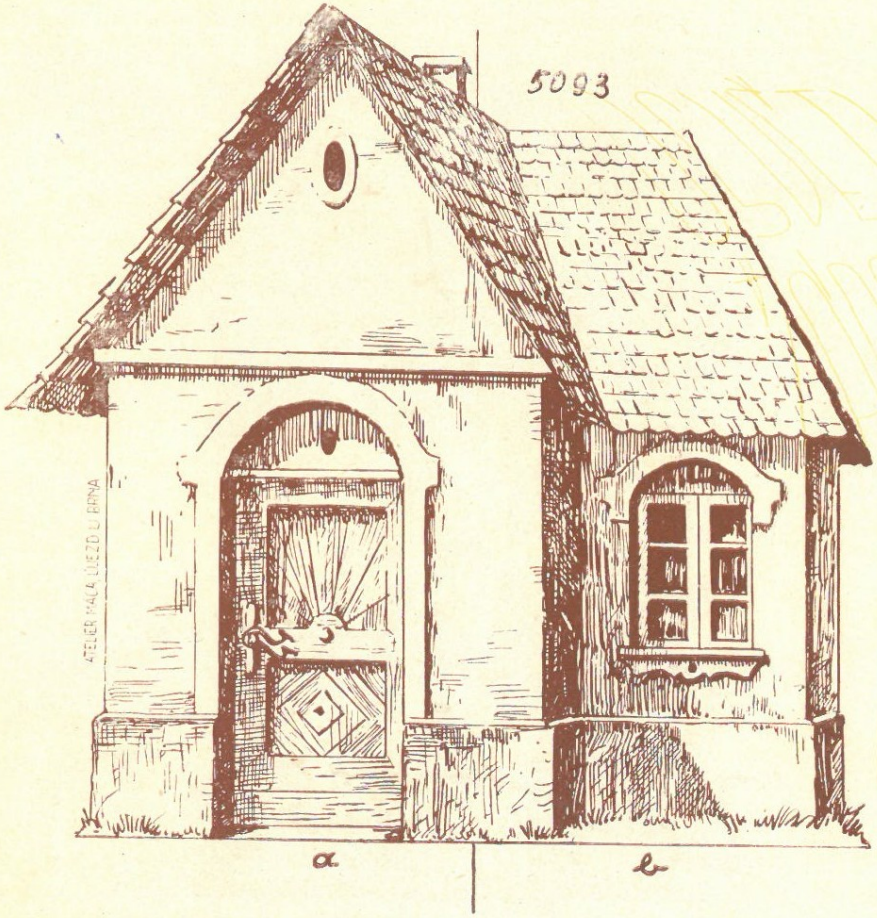

Obr. 133

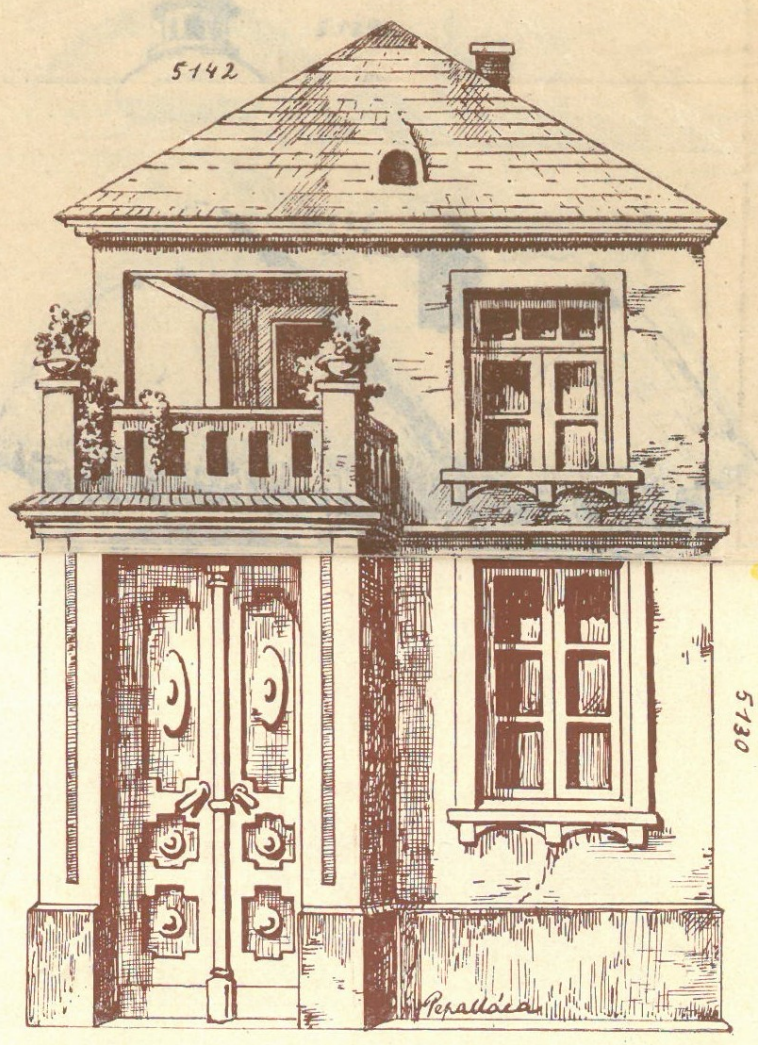

Obr. 134

Stojky stavení pro přední část jeviště se liší od mezistojek na str. 25 - 27 tím, že rozměry odpovídají výšce lidské postavy a mají dveře i okna otevírací. U stojek určených pro velká jeviště jsou také okna v poschodí budov otevírací.

Vesnický dům 5093 (obr. 133) je dvoudílný rozkládací s otevíracími dveřmi i oknem. Díly *a* i *b* je možno stavěti samostatně a to díl *a* na stranu pravou, díl *b* na stranu levou.

Dva nadstavkové domy v polovině sklápěcí 5130 a 5131 (obr. 134) mají

5092/II

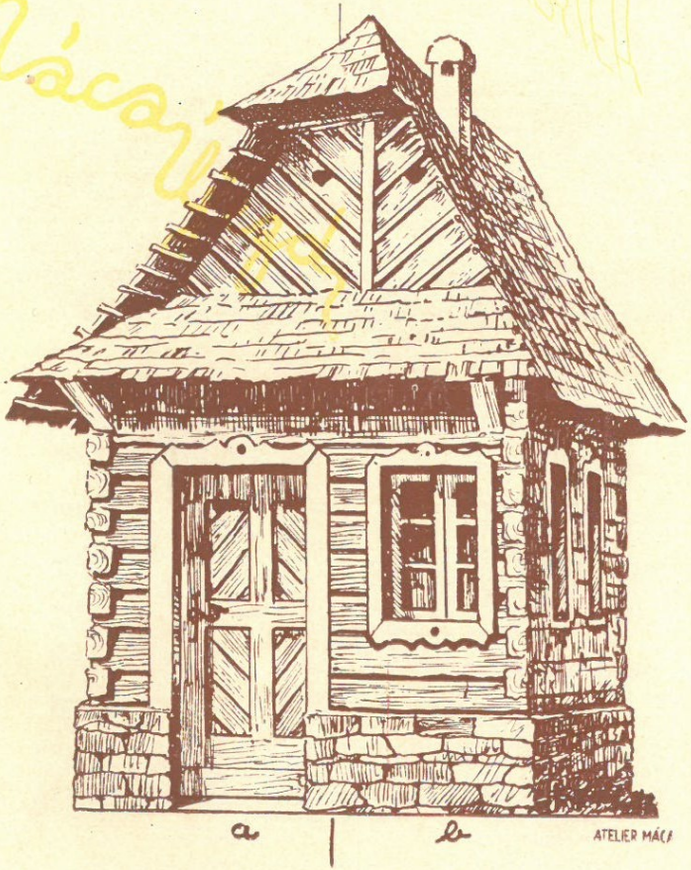

Obr. 135

5092/I

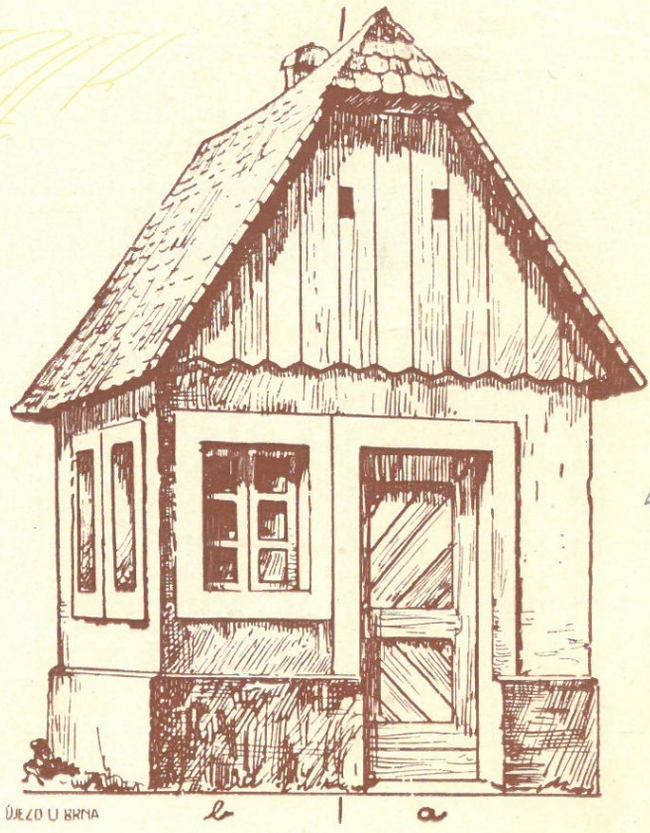

Obr. 136

dveře i okno otevírací. Kterýkoliv z nadstavků 5132 až 5142 je možno použíti k oběma základním kulisám domů 5130 a 5131. Upevňování nadstavků na dům jest velmi jednoduché a rychlé, poněvadž příslušný nadstavek se do základní kulisy jen zasouvá.

Dvoudílné oboustranné domy 5092 I a 5092 II (obr. 135 a 136) mají rovněž okna i dveře otevírací. Použijeme-li každého dílu těchto stojek samostatně, stavíme u domu 5092/I díl *b* na pravé straně scény, díl *a* na levé straně.

U srubového domku 5092/II stavíme pravý díl na levé straně jeviště a levý na straně pravé.

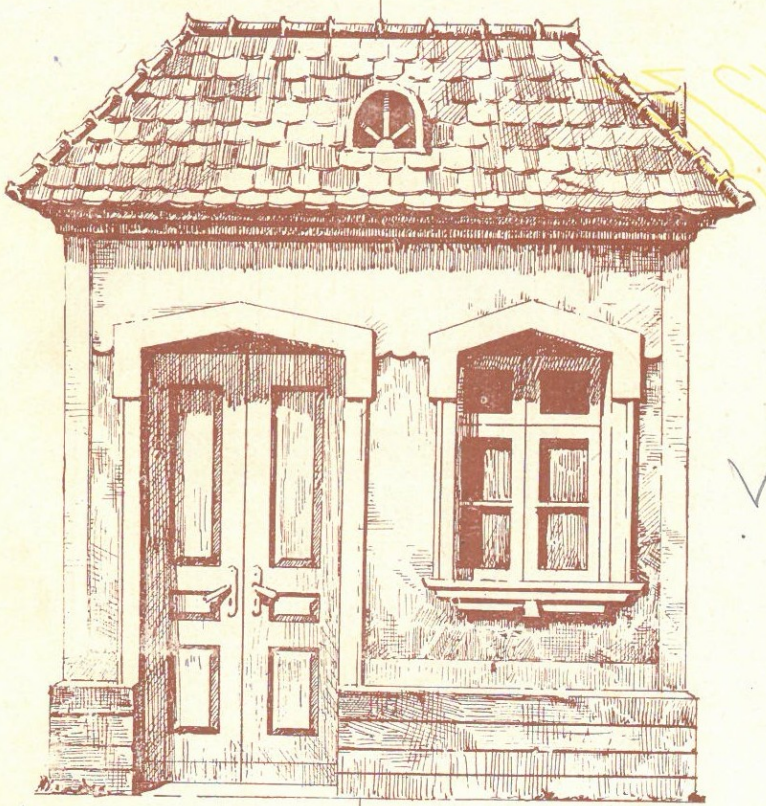

Obr. 137

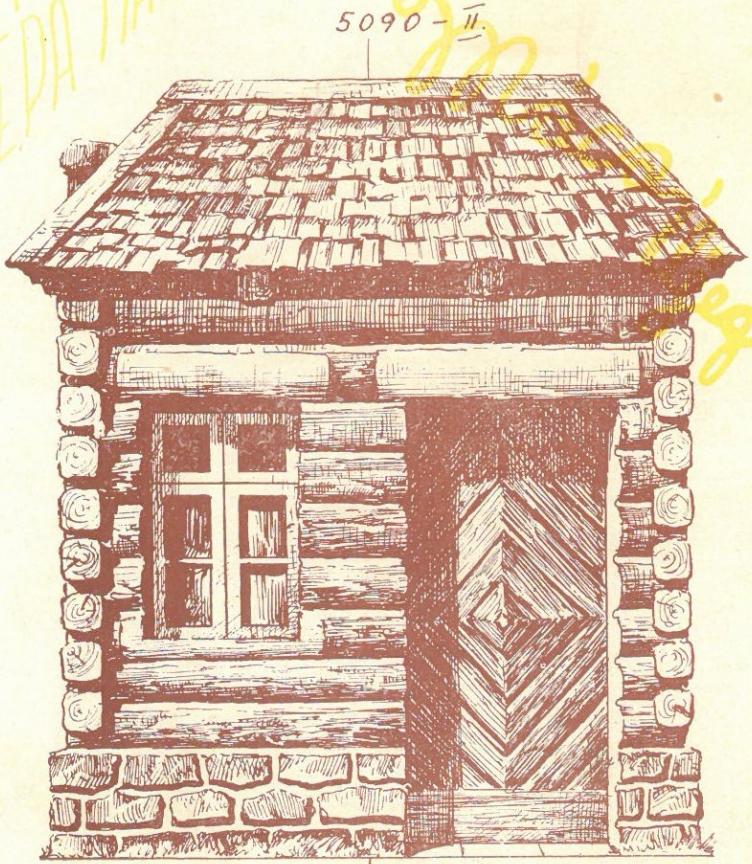

Obr. 138

Dvoudílné oboustranné domky 5090/I a 5090/II (obr. 137 a 138) jsou zhotoveny se zvláštním zřetelem k malé výšce menších jevišť. Také u těchto domků jsou okna i dvéře otevírací a podle potřeby je možno použíti jenom jejich dílů na obou stranách jeviště, obdobně jako u stojek na obr. 133 - 136.

Obr. 139

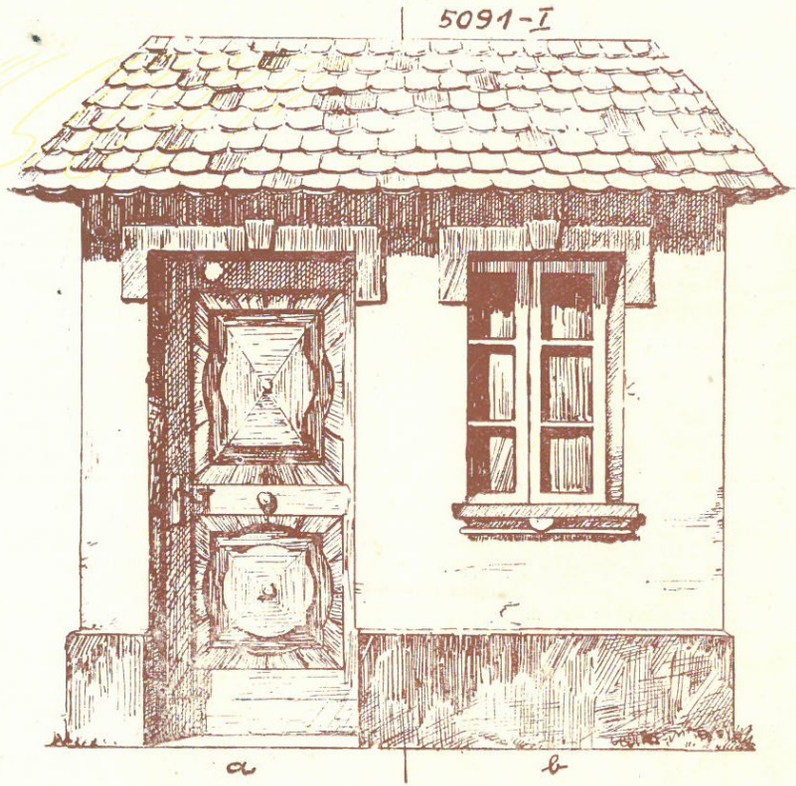

Obr. 140

Obdobně jsou zhotoveny i domky 5091/I a 5091/II. Také tyto stojky se hodí zvláště pro malá jeviště, kde s výhodou se dá použíti jejich dílů v popředí, hned za normální oponou. U velkých jevišť by byly pro popředí malé, ale hodí se dobře za mezistojky do střední neb zadní části jeviště.

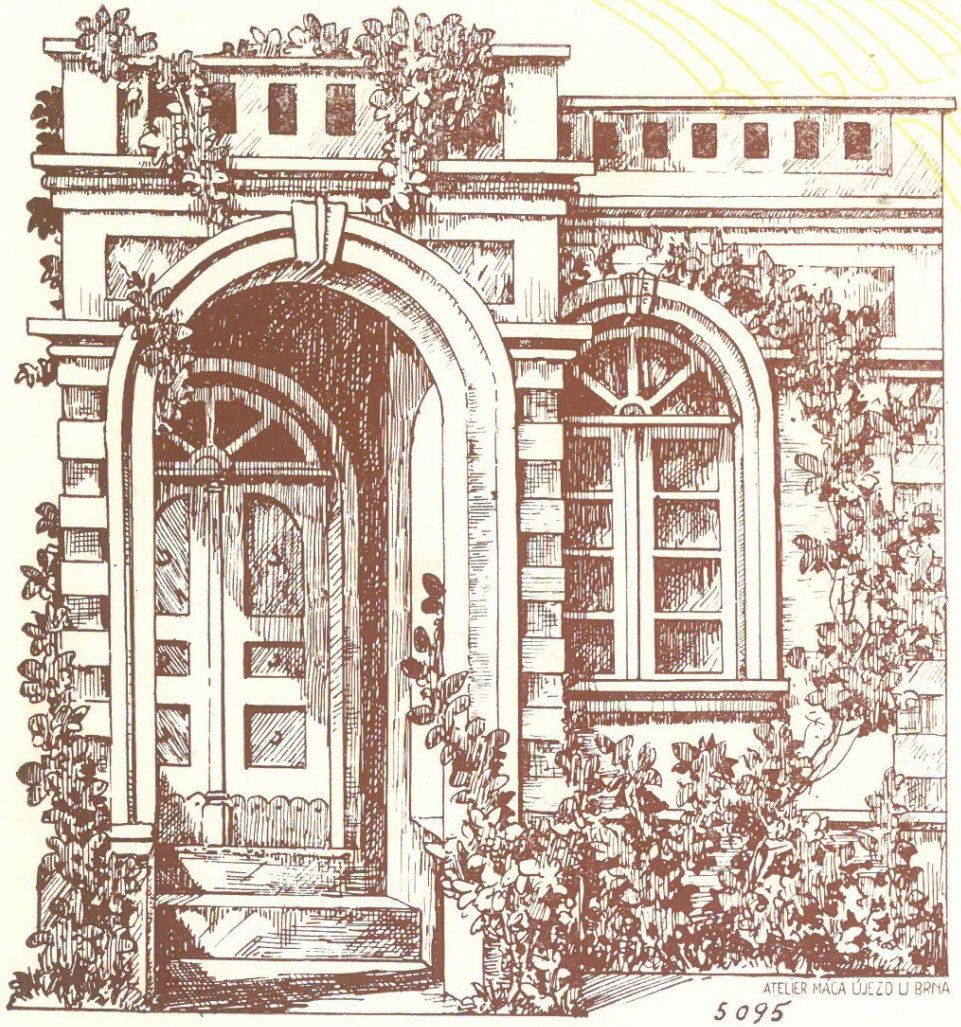

Obr. 141

Zvláště výhodně řešenou kulisou je pětidílný dům 5095 (obr. 141). Jeho sestavení je naznačeno v půdorysu. Použití této kulisy je všestranné. Základní díl s oknem a dveřmi je dvoudílný. Je možno stavěti jej na obou stranách jeviště a to buď v celku, nebo každý díl samostatně. Představením předního oblouku s balkonem nabude kulisa nového imposantního vzhledu a můžeme ji postaviti na kterékoliv straně jeviště. Na přání je možno zhotoviti ještě jeden okenní díl na levou stranu kulisy. Potom se kulisa zvláště pěkně vyjímá stojí-li uprostřed jeviště.

Ukázky možných obměn z daných kulisových typů.

Výstavba celé scény.

V posledním díle publikace jsou vyobrazeny celé exteriérové scény s uplatněním všech možností obměn jevištních typů, které byly v předcházejících dílech předvedeny. Nutno si zde ještě jednou uvědomiti, že nejdůležitějším vodítkem při sestavování scény je předpis autorův. Režisér, herec i výtvarník jsou pouze vyjadřovateli myšlenky autorem ve hře uložené. Při řešení jeviště vycházíme z půdorysu a potřeb herců. Není účelem nastavět plné jeviště stojek, které máme po ruce, byť by to vypadalo sebe pěkněji, když by herci neměli místa na hraní. Zásadou tedy budiž: Na scéně má býti jenom to, co je nezbytně nutné k vytvoření nové jevištní skutečnosti a co zdůrazní herců projev. Při tom je nutno stále pamatovati na doplňování jevištních zařízení i když jen o sebenepatrnější doplňky základních kulisových typů. Tímto způsobem se jednou dospěje k stadiu, kdy bude možno vlastními dekoracemi vybavit téměř každou hru.

Krajina s boží mukou, v pozadí s vesničkou a promítnutými mraky je sestavena z následujících dekorací:

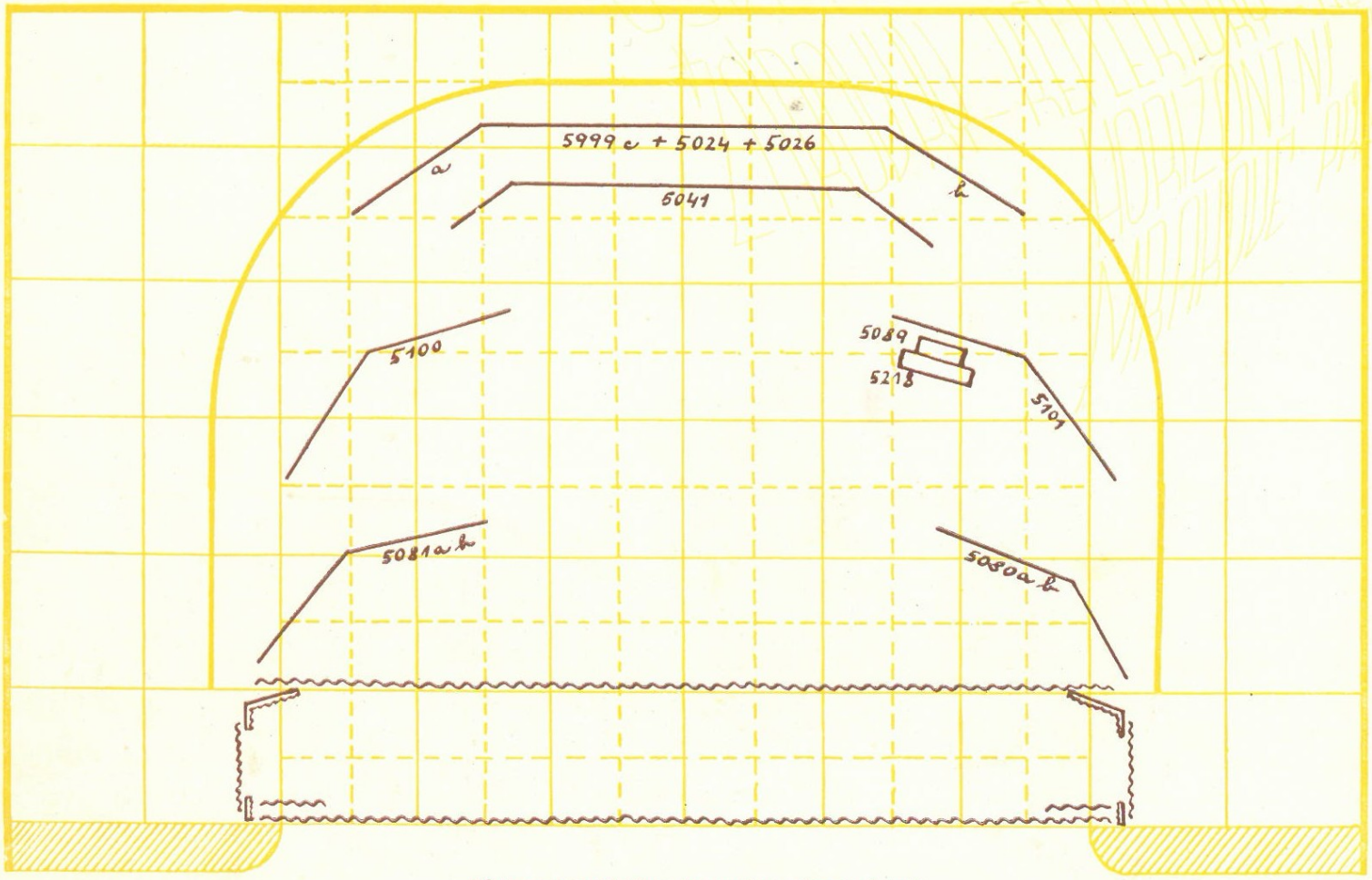

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 143.

V pozadí je třídíná zadní stojka č. 5999 *c* s bočními díly *a, b,* se dvěma nadstavky: návesním č. 5024 a hor č. 5026; představkem této stojky je polní cesta s mostem č. 5041, levá mezistojka je partie stromů č. 5100, pravá je partie stromů č. 5101. Těsně za zaoponními kulisami jsou: vlevo dvoudílná partie listnatých stromů č. 5081 *a, b,* vpravo dvoudílná partie bříz se stromy listnatými č. 5080 *a, b.* Před pravou mezistojkou je postavena kašírovaná kaplička č. 5089 s klekátkem č. 5218.

Scéna před vesničkou je sestavena z těchto dekorací: V pozadí universální stojka 5999 *c*, s bočními díly *a*, *b* a nadstavkem návesním 5025. Na straně levé jako představek je selský statek 5058, před tímto statkem, ve středu jevišlě, je postavena polní cesta s mostem 5041, těsně za zaoponní kulisou na straně pravé je stojka vrb 5104 a na straně levé pravý díl dvoudílné partie stromů 5081 *b*.

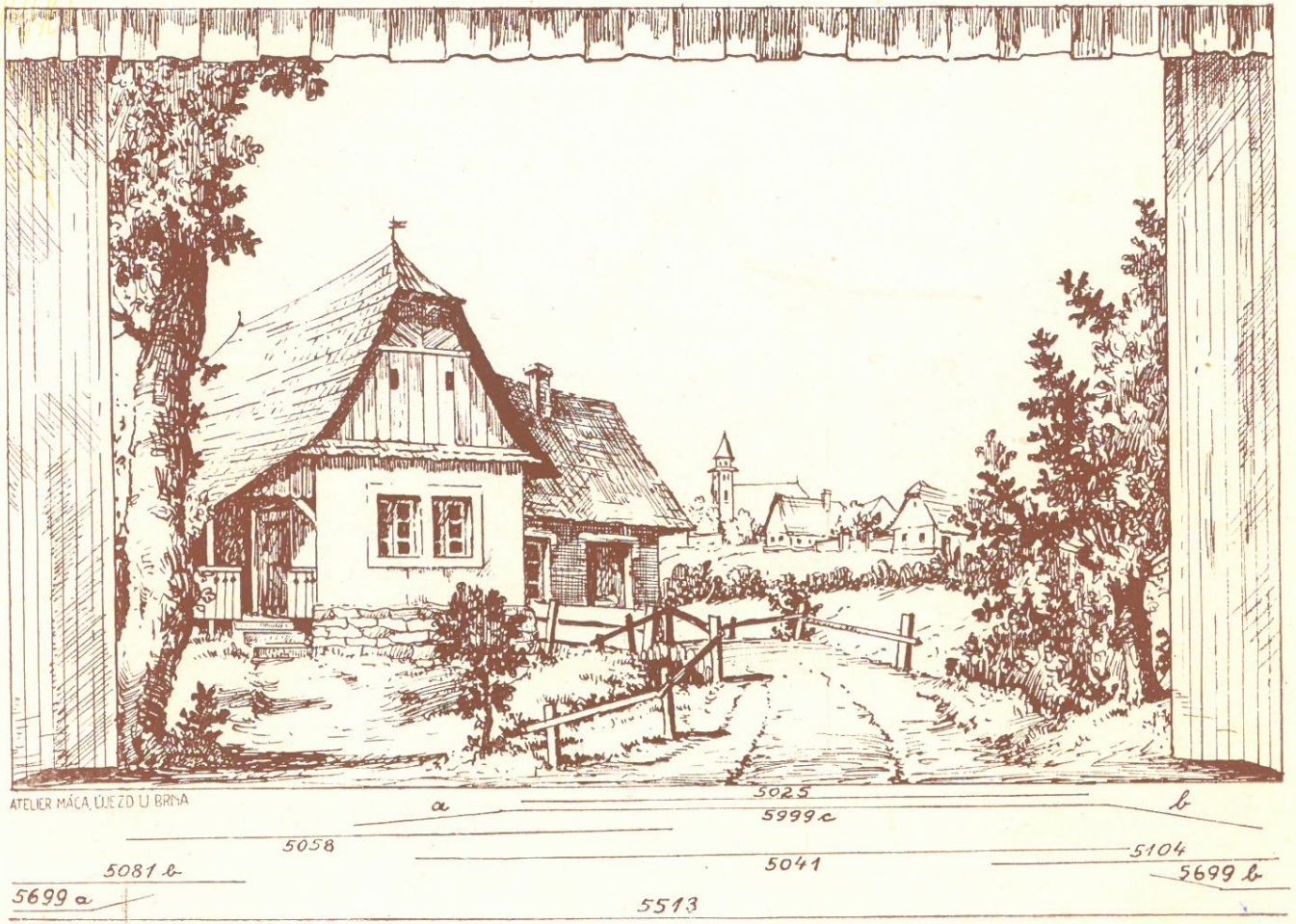

Obr. 142

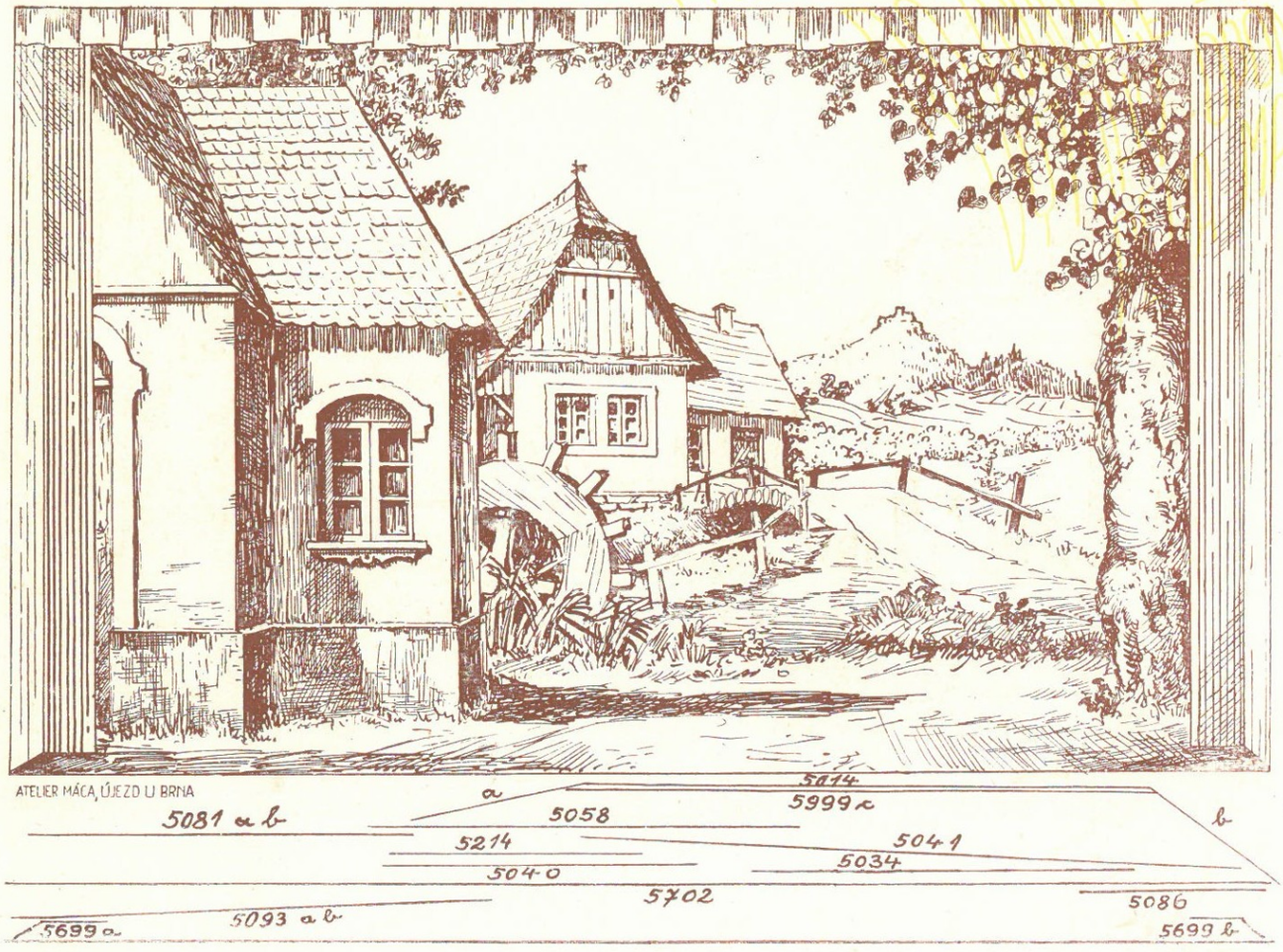

Obr. 144

Scéna u mlýna
je sestavena z těchto dekorací:
Na straně pravé v polovině jeviště, těsně před horizontem, je postavena universální stojka 5999 *c* s bočními díly *a, b* a nadstavkem krajiny s hradem 5014. Jako levý představek je selský statek 5058 jehož levým představkem je dvoudílná partie stromů 5081 *a, b*, pravým představkem polní cesta s mostem 5041. Za zaoponní levou kulisou stojí dvoudílný dům 5093 *a, b*, za pravou kmen lípy 5086. Od tohoto kmene k dvoudílné partii stromů 5081 *a, b* je zavěšena lesní sufita 5702. Těsně u polní cesty s mostem 5041 jako levý představek je mlýnské kolo 5214 a rákosí č. 5040. Jako pravý představek je trs trávy č. 5034.

Scéna vesnice

je sestavena z následujících dekorací: Zadní stojka se středním dílem návesním č. 5999 *d*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem polnatým č. 5015 tvoří pozadí. Jako levý představek, avšak těsně za zaoponní kulisou, je dvoudílný oboustranný dům č. 5092 *a*, *b* s prkenným plotem č. 5030. Pravým představkem zadní stojky je selský statek č. 5057, jehož představkem je plotek č. 5031 a dvoudílná zídka č. 5405 *b* s nadstavkovou stříškou u sloupku č. 5406 *b*. Mezi selským statkem č. 5057 a dvoudílnou zídkou č. 5405 *b* je postaven kmen stromu s rozvětvením č. 5085.

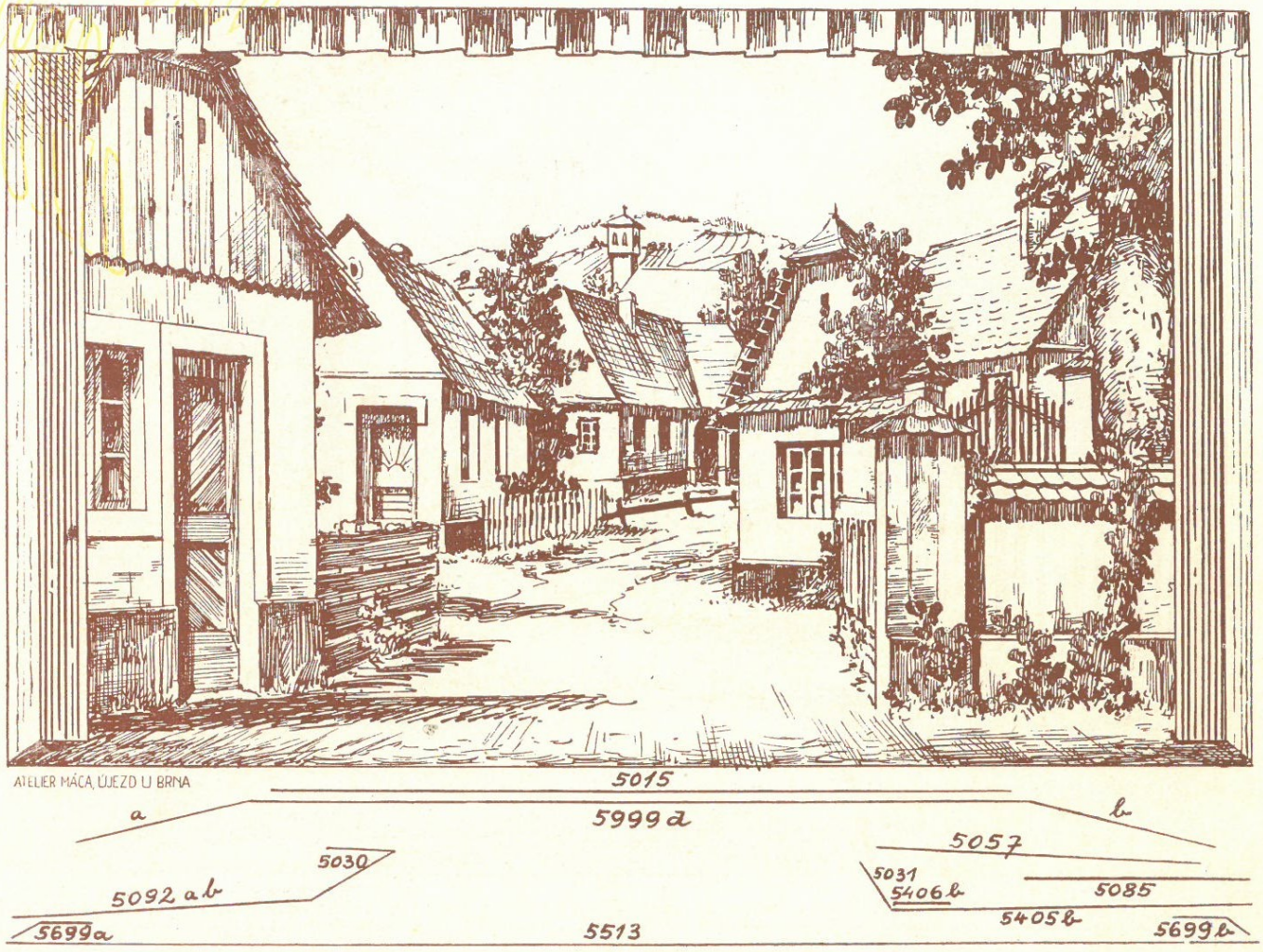

Obr. 145

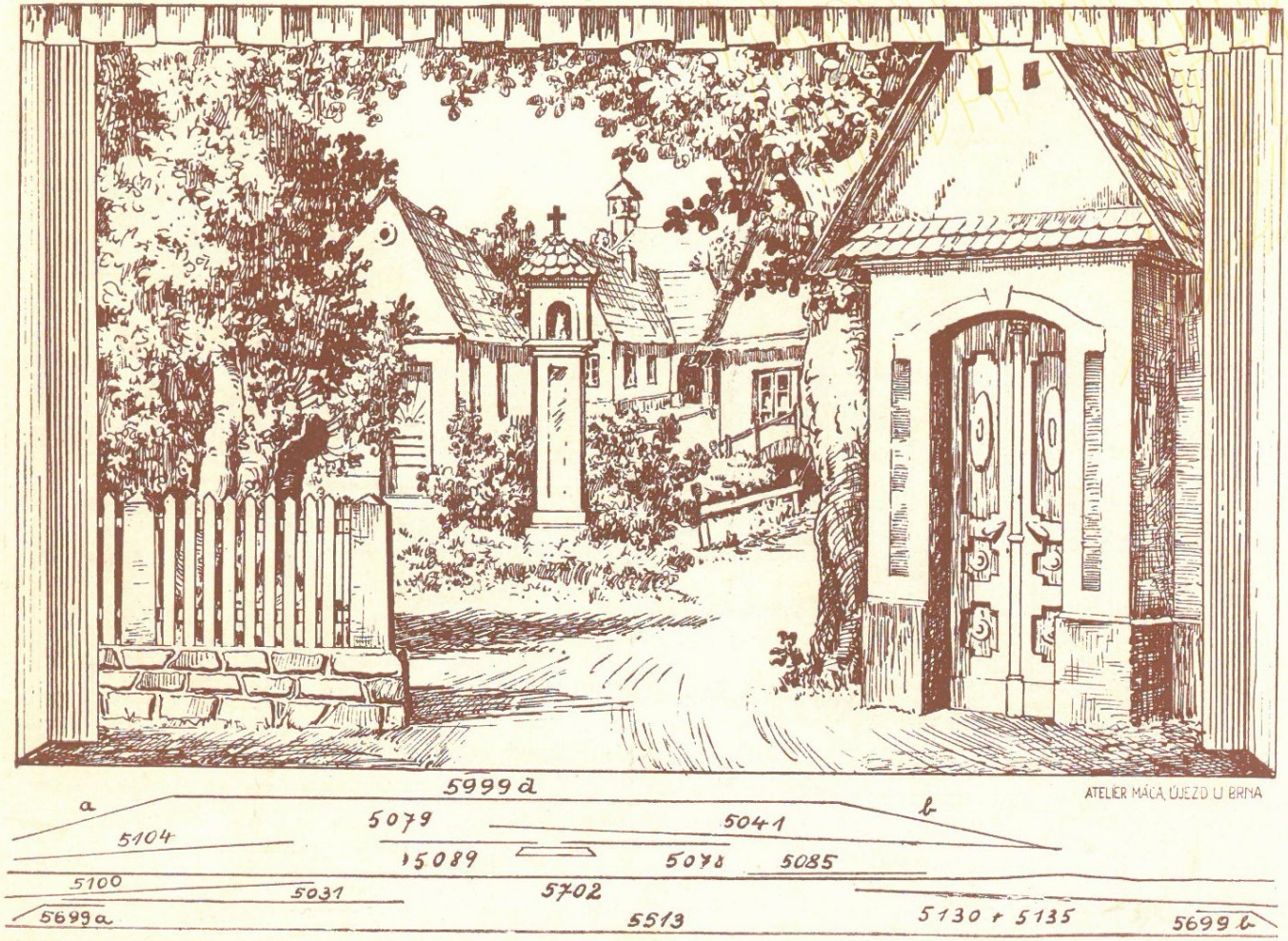

Obr. 146

Scéna kaplička na návsi
je sestavena z následujících dekorací: V pozadí je postavena třídílná zadní stojka, jejíž střední díl je návesní 5999 *d* a boční díly *a*, *b*. Levý představek zadní stojky je stojka vrb č. 5104, před níž je postavena stojka stromů č. 5100 a těsně u ní plotek č. 5031. Pravý představek zadní stojky je polní cesta s mostem č. 5041. Ve středu jeviště, jako levý představek polní cesty s mostem jsou dva keře č. 5079 a č. 5078, mezi kterými je postavena kašírovaná kaplička č. 5089. Na straně pravé, za zaoponní kulisou je postaven nadstavkový dům 5130 s nadstavkem břidlicové střechy 5135, za tímto domem stojí kmen stromu s rozvětvením 5085. Od stojky stromů 5100 ke kmeni stromů s rozvětvením 5085 je zavěšena lesní sufita 5702.

Návesní scéna
je sestavena z dekorací:
Universální stojka krajiny 5999 *c* s bočními díly *a*, *b* a nadstavkem návesním 5025 tvoří pozadí. Představek na levé straně této stojky je statek pro nadstavky 5050 s nadstavkem šindelové střechy 5051, jako mezistojka je postavena pravá polovina dvoudílné partie stromů 5081 *b*. V prostředku jeviště je představek kamenného mostu 5042, za nímž stojí stojka vrb 5104. Mezistojkou na straně pravé je levá část dvoudílného domu 5093 *a*. Těsně za zaoponní kulisou vpravo i vlevo jsou postaveny zídky 5405 *a* na straně levé, 5405 *b* na straně pravé.

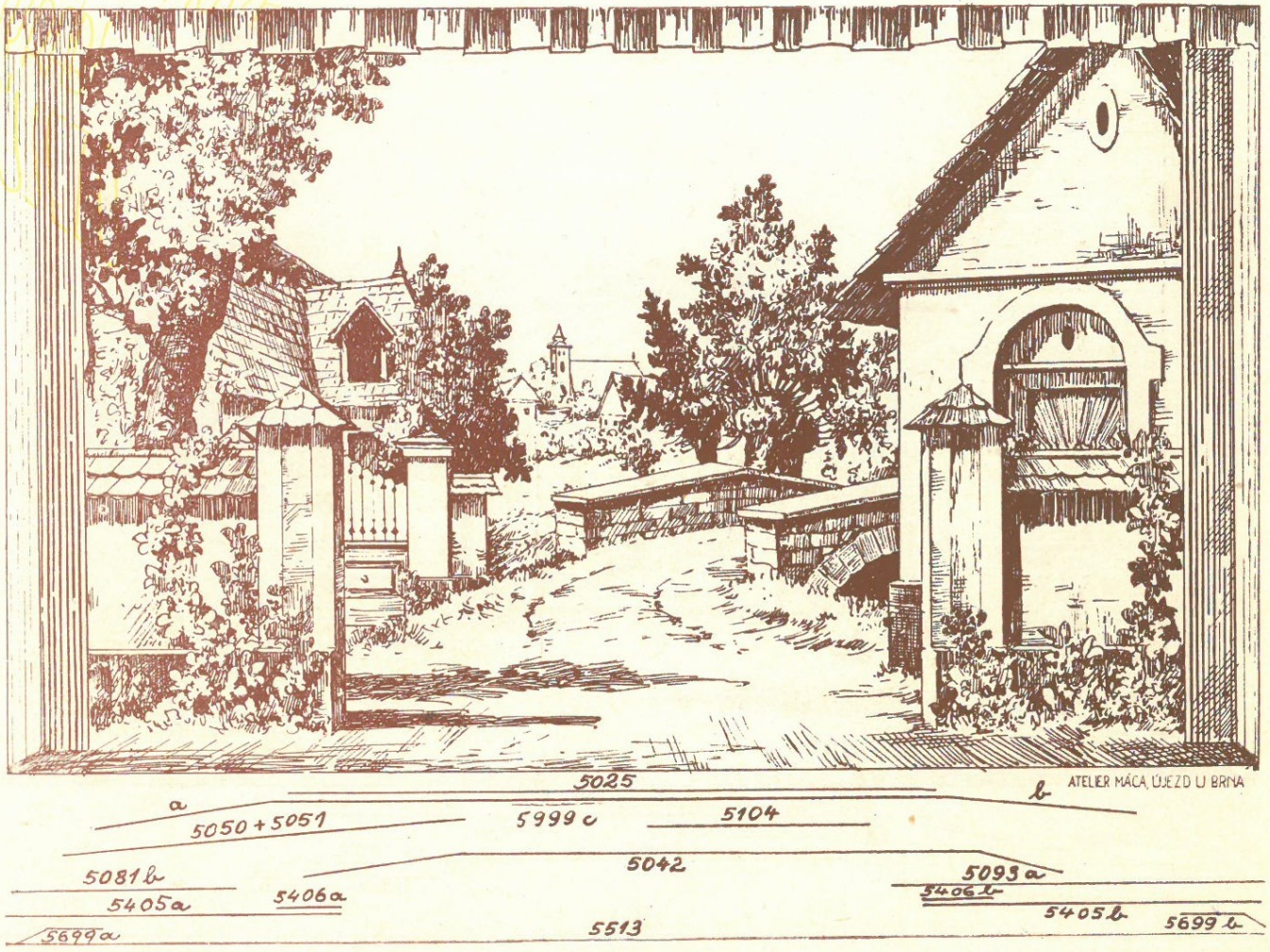

Obr. 147

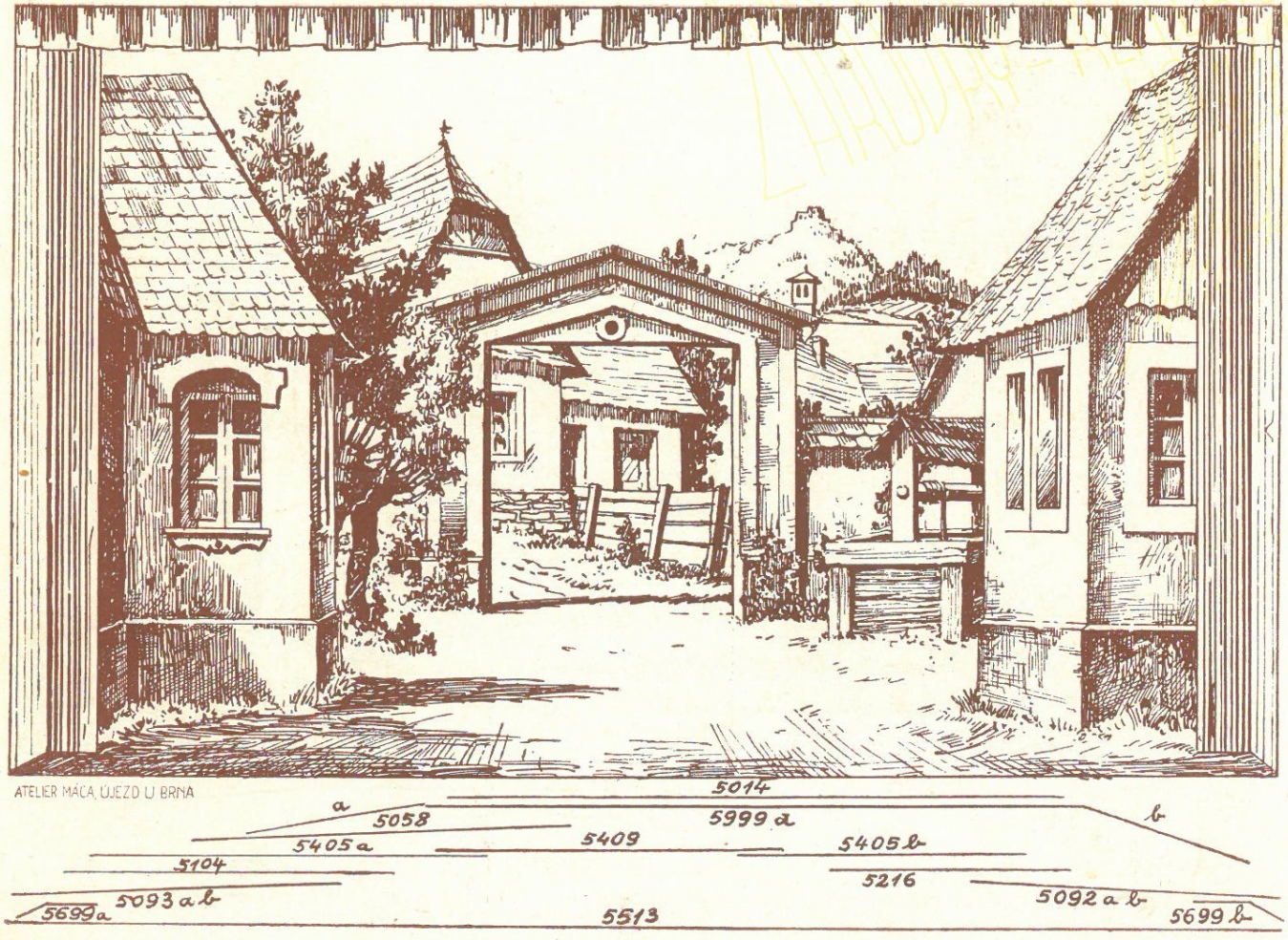

Obr. 148

Návesní scéna v pozadí s hradem sestává z dekorací:
Pozadí je sestaveno ze zadní třídílné stojky, jejíž střed je návesní 5999 *d*, má boční díly *a*, *b* a nadstavek lesa s hradem 5014. Na levé straně této stojky je jako představek selský statek 5058, před tímto statkem ve středu jeviště, stojí dvoudílná zídka 5405 *a*, *b* s nadstavkem brány 5409. Jako mezistojky jsou na straně levé vrby 5104, na straně pravé plastická studna s rumpálkem. Za zaoponními kulisami vpravo stojí dvoudílný dům 5093 *a*, *b*, vlevo dvoudílný oboustranný dům 5092 *a*, *b*.

Scéna pokraje návsi
sestavená z těchto dekorací:
Pozadí je postaveno ze šikma a to střední díl je návesní 5999 *d* s bočními díly *a*, *b* a nadstavkem polnatým 5015. Představek, který je hned za zaoponními kulisami, je stojka vrb 5104. Pravým představkem u pozadí je stojka stromů 5100. Uprostřed jeviště jest postavena dvoudílná zídka 5405 *a*, *b* s nadstavkovou šindelovou branou 5410 a s dřevěnými obyčejnými vraty 5417. Za touto zídkou stojí selský statek 5058. Představkem pravého dílu zídky 5405 *b* je nadstavkový dům 5130 s nadstavkem doškové střechy 5141. Představky u tohoto domu: keř 5079 a prkenný plot 5030.

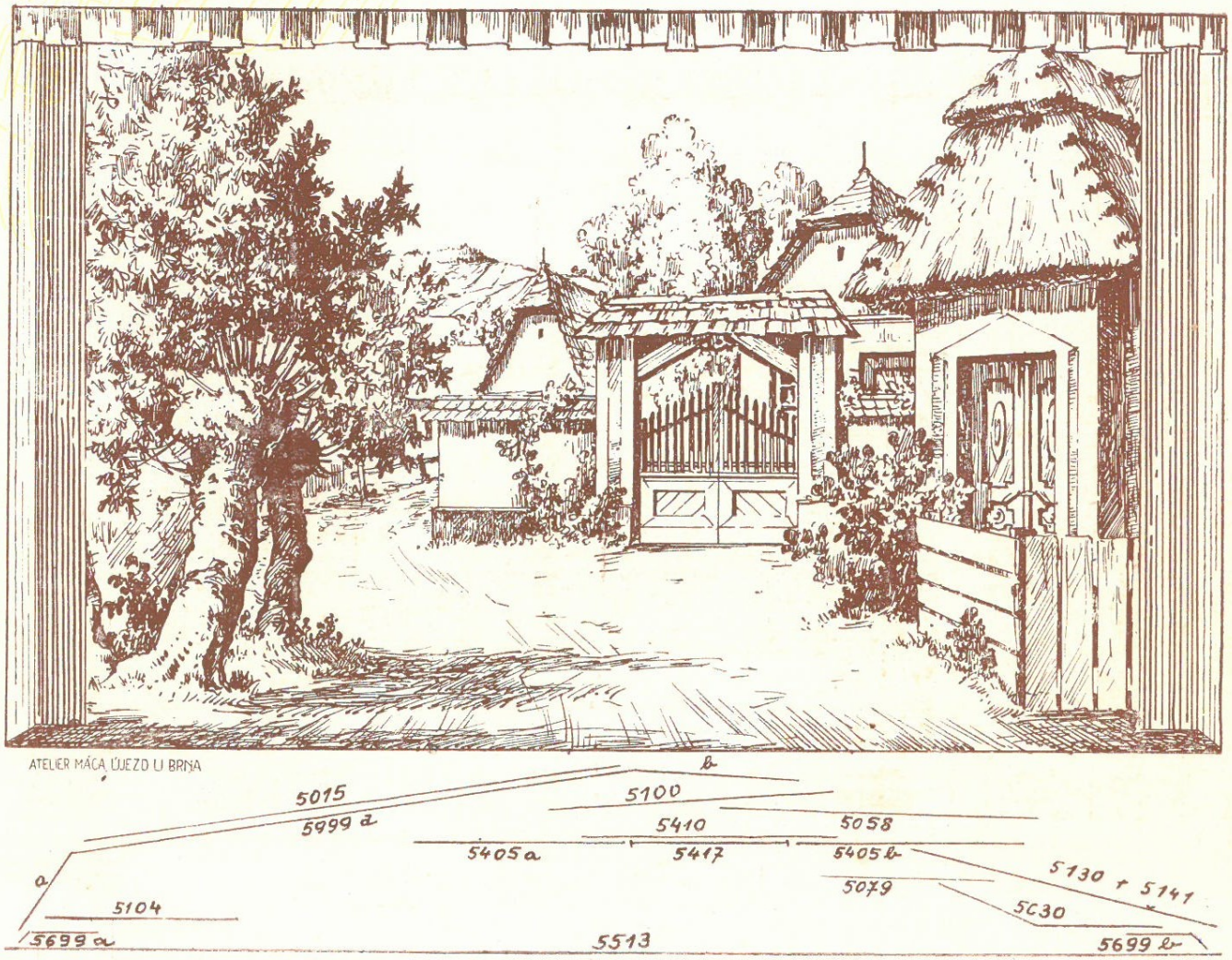

Obr. 149

Lesní mýtina s myslivnou s promítnutými mraky a měsícem na kruhovém horizontě je sestavena následovně:

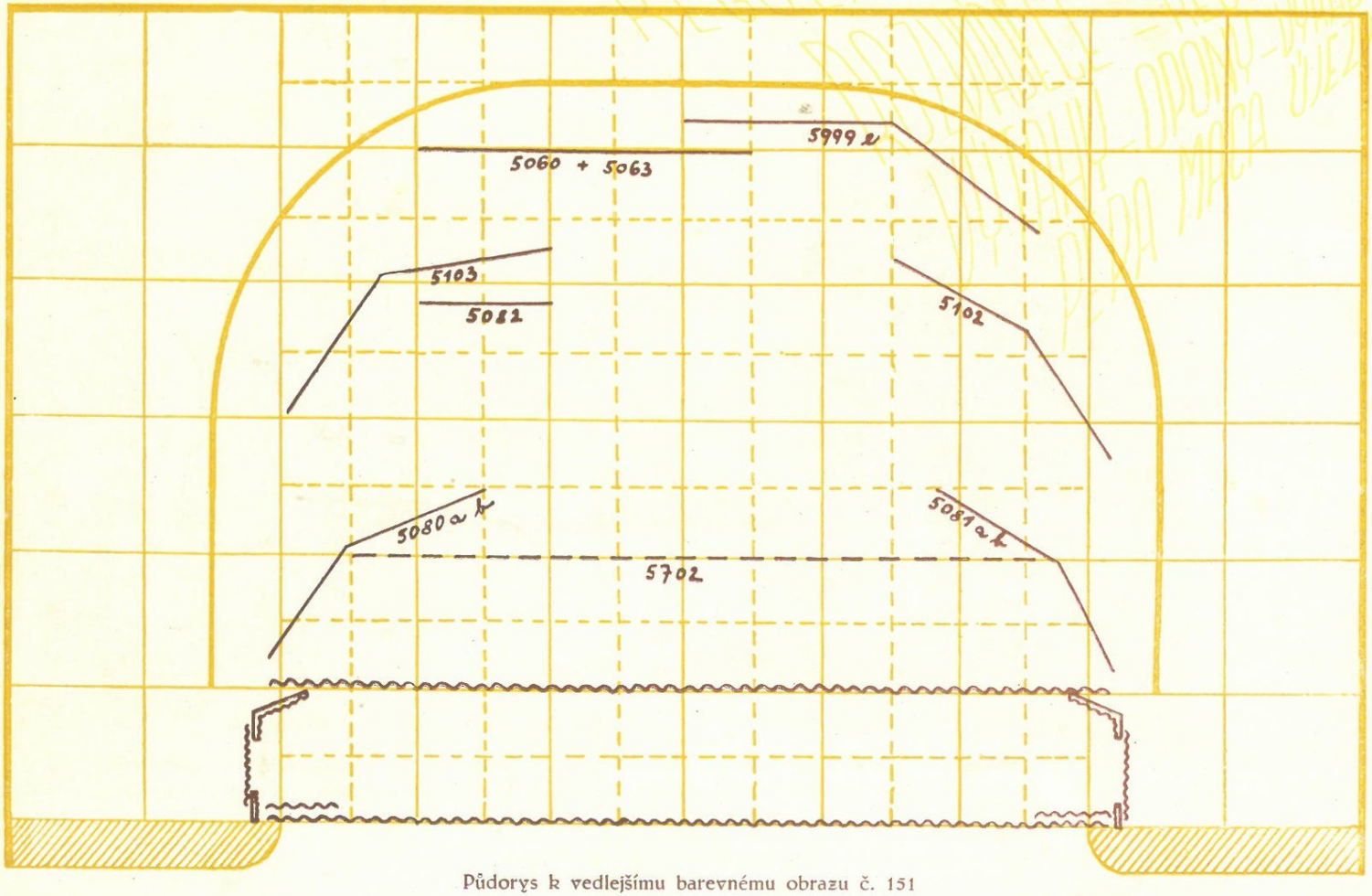

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 151

Před horizontem na pravé polovině jeviště stojí střední díl zadní stojky 5999 *e*, ve středu jeviště těsně před zadní stojkou je myslivna, která je sestavena ze spodního dílu domu 5060 a nadstavku myslivny 5063. Mezistojky jsou: vpravo partie bříz 5102, vlevo stojky smrčků 5103, před kterými stojí dva smrky 5082. Dvoudílná partie stromů 5080 *a, b* je postavena za levou zaoponní kulisou, dvoudílná partie stromů listnatých 5081 *a, b* je za levou zaoponní kulisou. Mezi těmito dvěma partiemi je zavěšena lesní sufita 5702.

Scéna u rybníka
je sestavena z dekorací:
Pozadí, které je sestaveno ze středního dílu moře 5999 *ch* a bočních dílů *a, b,* nadstavku polnatého 5015, představuje vesnický rybník. Představkem této zadní stojky 5999 *ch* je kamenný most 5042 a kmen vrby 5529 postavené ve středu jeviště. Stojka stromů 5100 a dvoudílný oboustranný dům 5092 *a, b* jsou postaveny na straně pravé jako mezistojky, zahrádka 5033 je představkem dvoudílného oboustranného domu 5092 *a, b.* Těsně za zaoponní kulisou je postaven kmen stromu s rozvětvením 5085. Na levé straně jako mezistojka je postavena stojka vrb 5104, před ní je prkenný plot 5030.

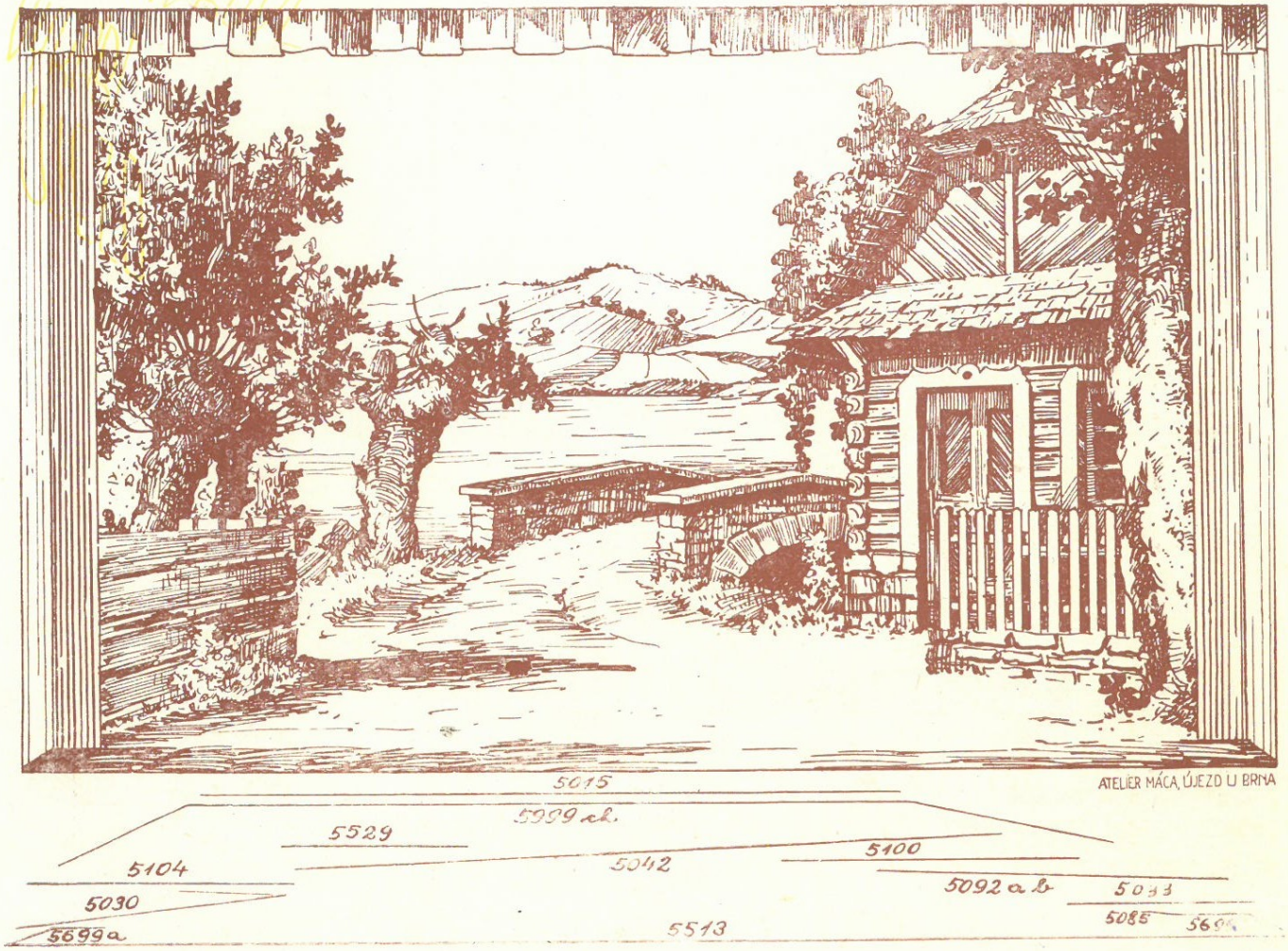

Obr. 150

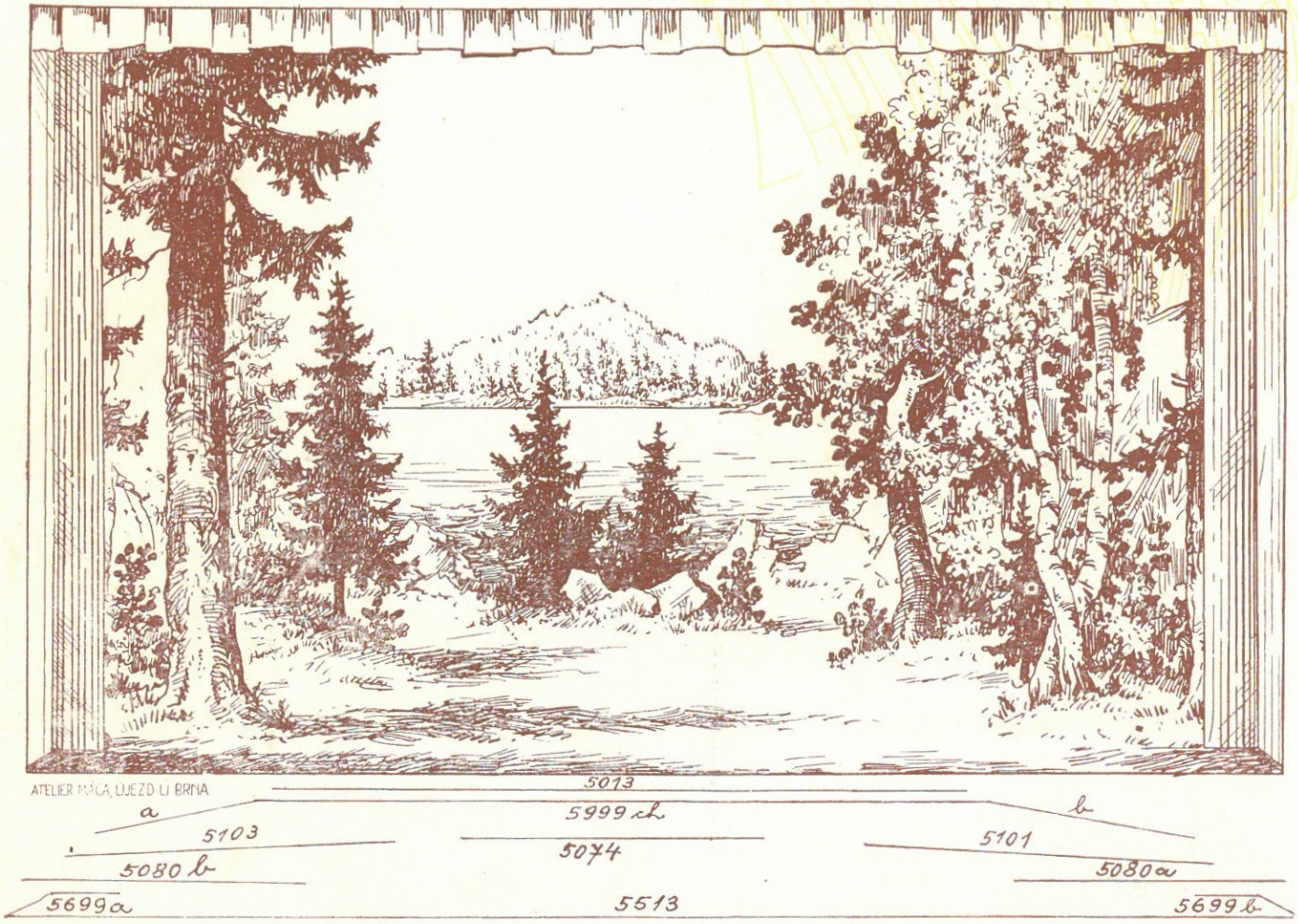

Obr. 152

Scéna s lesním jezírkem je sestavena takto: Zadní třídílná stojka se středním dílem moře 5999 *ch*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem lesa 5013 může znázorňovati lesní jezero aneb řeku a pod. Mezistojky této scény jsou: na levé straně stojka smrků 5103, na straně pravé stojka stromů 5101. V menší vzdálenosti od zaoponních kulis stojí dvoudílná partie stromů 5080 *a*, *b*, jejíž díl *a* je na straně pravé, díl *b* na straně levé.

Scéna skalnaté krajiny je sestavena z dekorací: Universální stojky 5999 *c* s bočním dílem *b* a nadstavkem hor, levým představkem dvoudílné skály 5200 *a*, *b*. V popředí je postavena partie kmenů smrků 5082. Za zaoponní kulisou levou stojí díl *b* dvoudílné partie stromů 5080, za pravou, jako mezistojka, stojka smrků 5103.

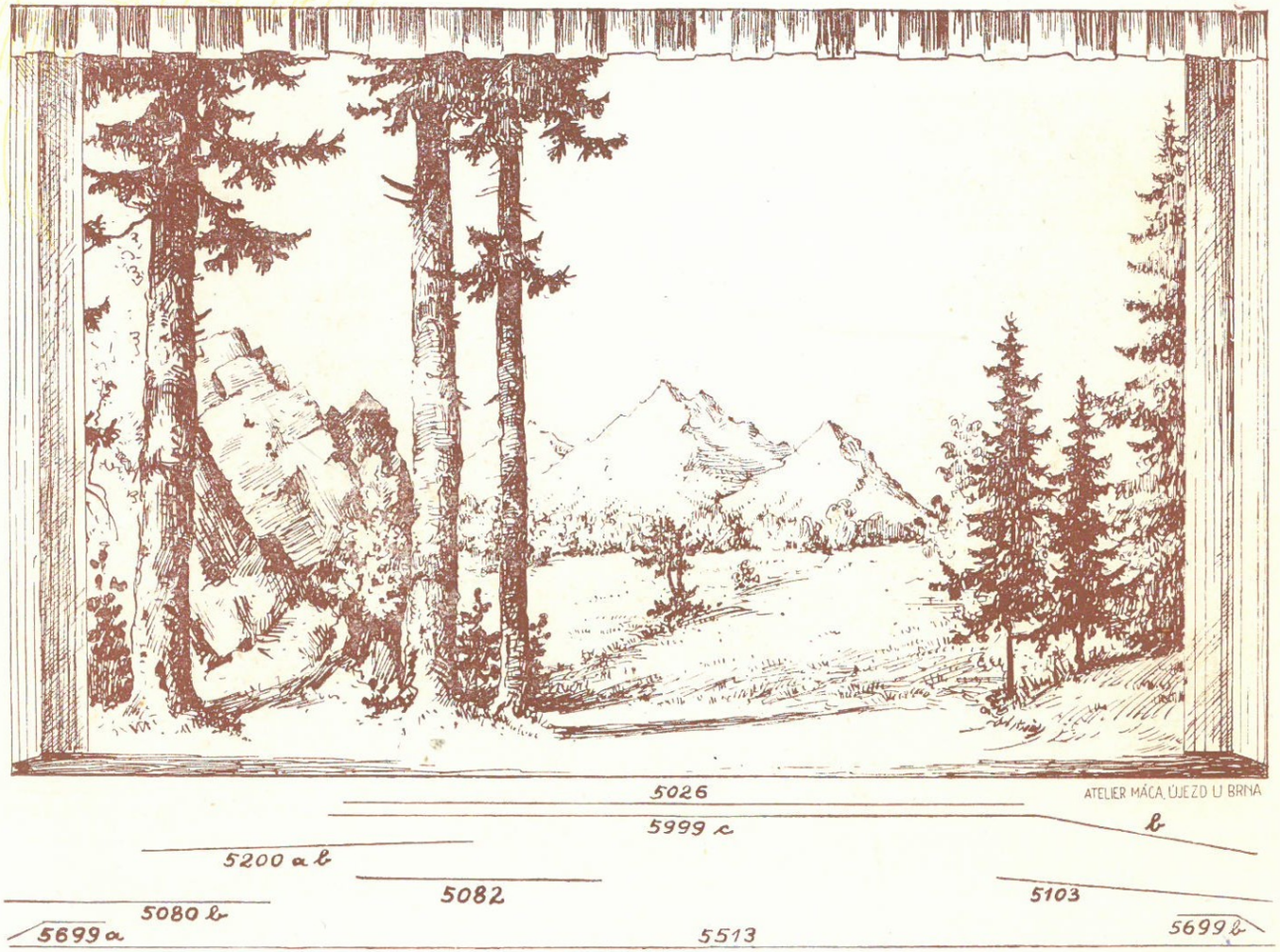

Obr. 153

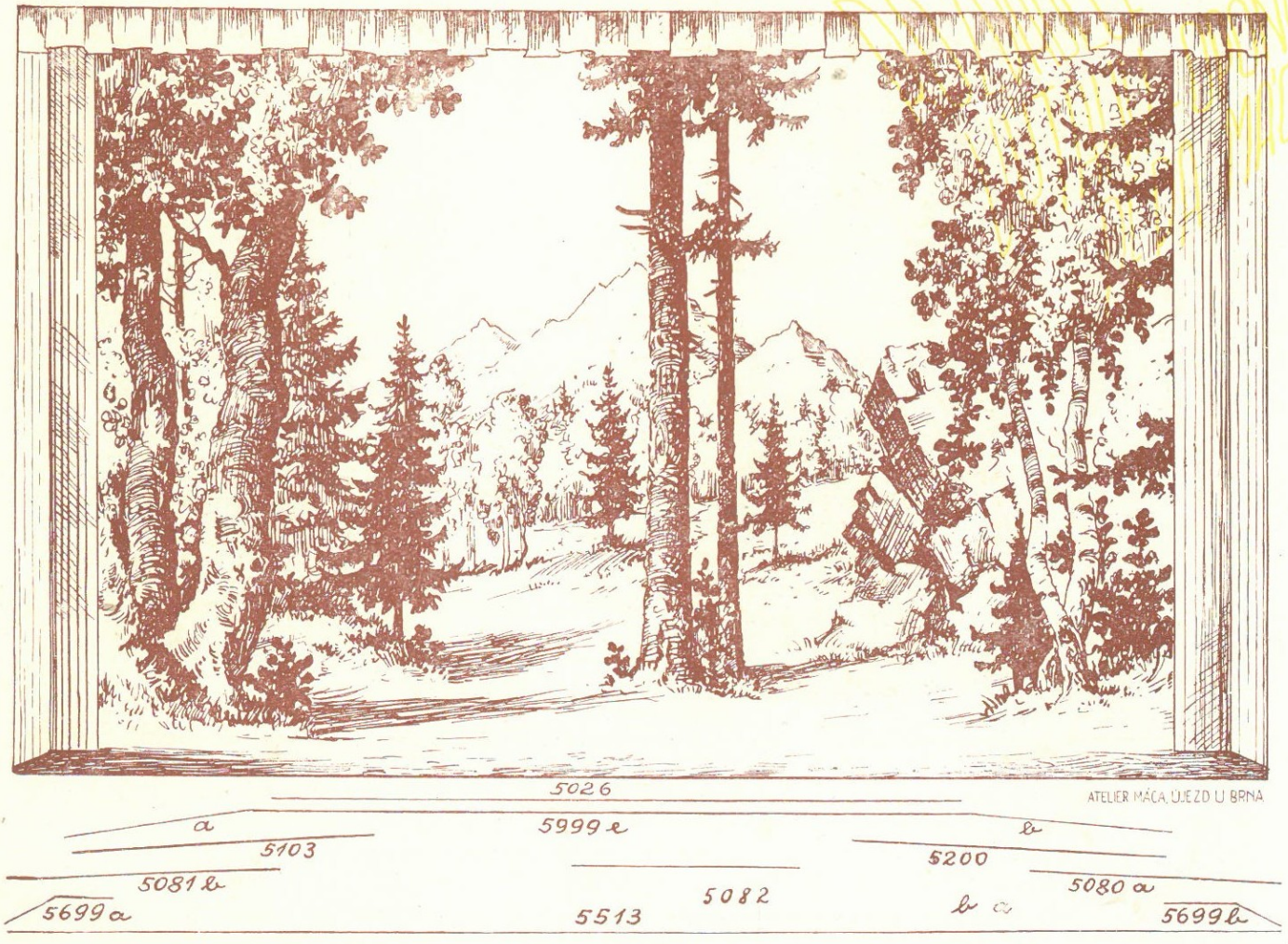

Obr. 154

Sestavení scény pokraje lesa:
V pozadí je zadní třídílná stojka se středním dílem lesa 5999 *e*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem hor 5026, na straně levé jako představek stojí stojka smrků 5103 a před ní pravý díl dvoudílné partie stromů 5081 *b*. Pravý představek u této scény je dvoudílná skála 5200 *a*, *b* a v menší vzdálenosti od zaoponní kulisy postaven je díl *a* dvoudílné partie stromů 5080.

Lesní scéna
je z následujících dekorací:
Třídílná zadní stojka se středním dílem lesa 5999 *c*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem lesa s hradem 5014 znázorňuje vzdálenější hradní pevnost. Polní cesta s mostem 5041 je postavena těsně před zadní stojku jako představek. Mezistojky této scény jsou: na straně levé jehličnatý keř 5074, na straně pravé stojka stromů 5100. Před těmito stojkami je postavena vlevo dvoudílná partie stromů 5081 *a*, *b*, vpravo kmen stromu s rozvětvením 5085. Lesní sufita 5702 je zavěšena od dvoudílné partie stromů ke kmeni s rozvětvením.

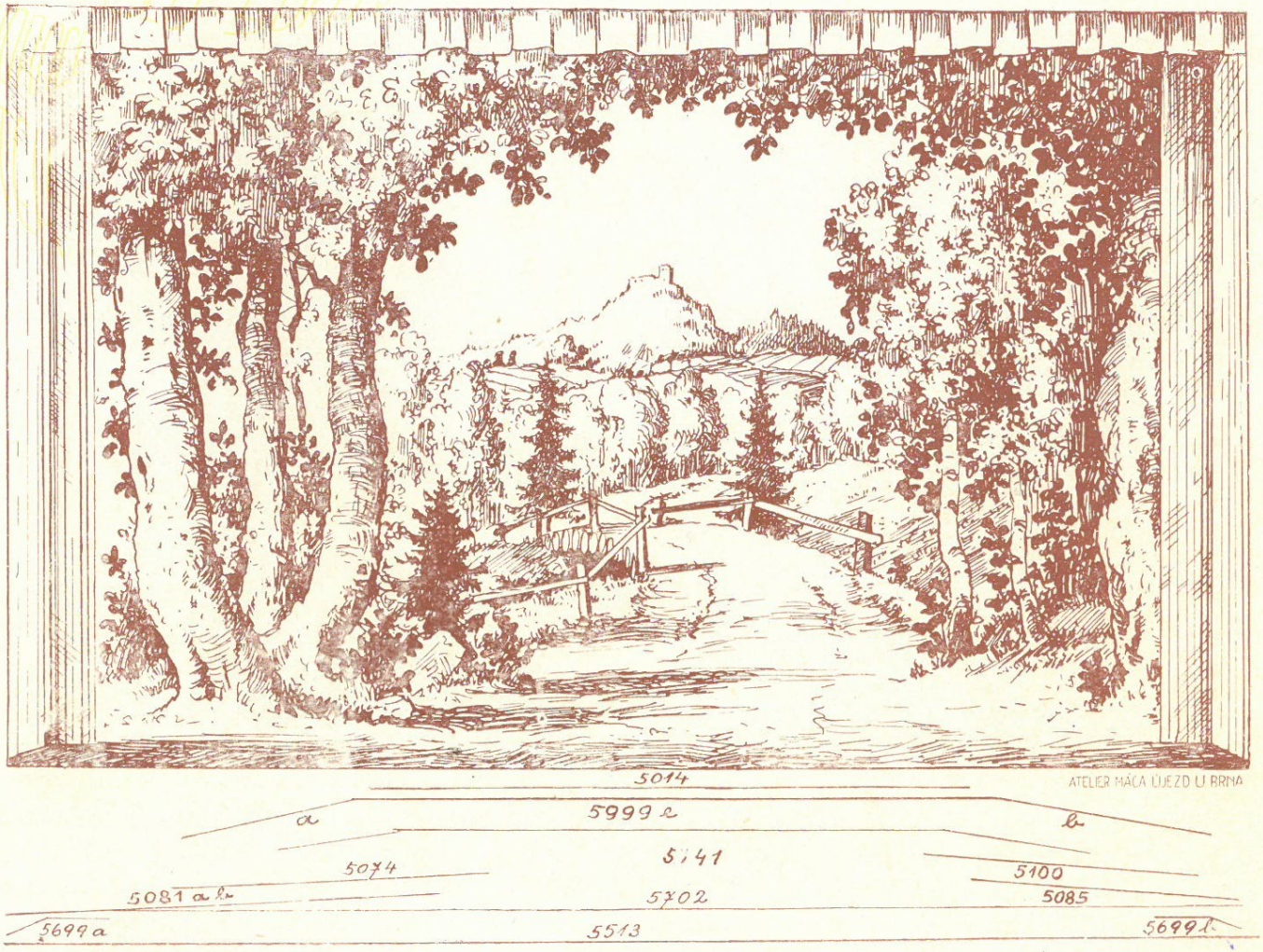

Obr. 155

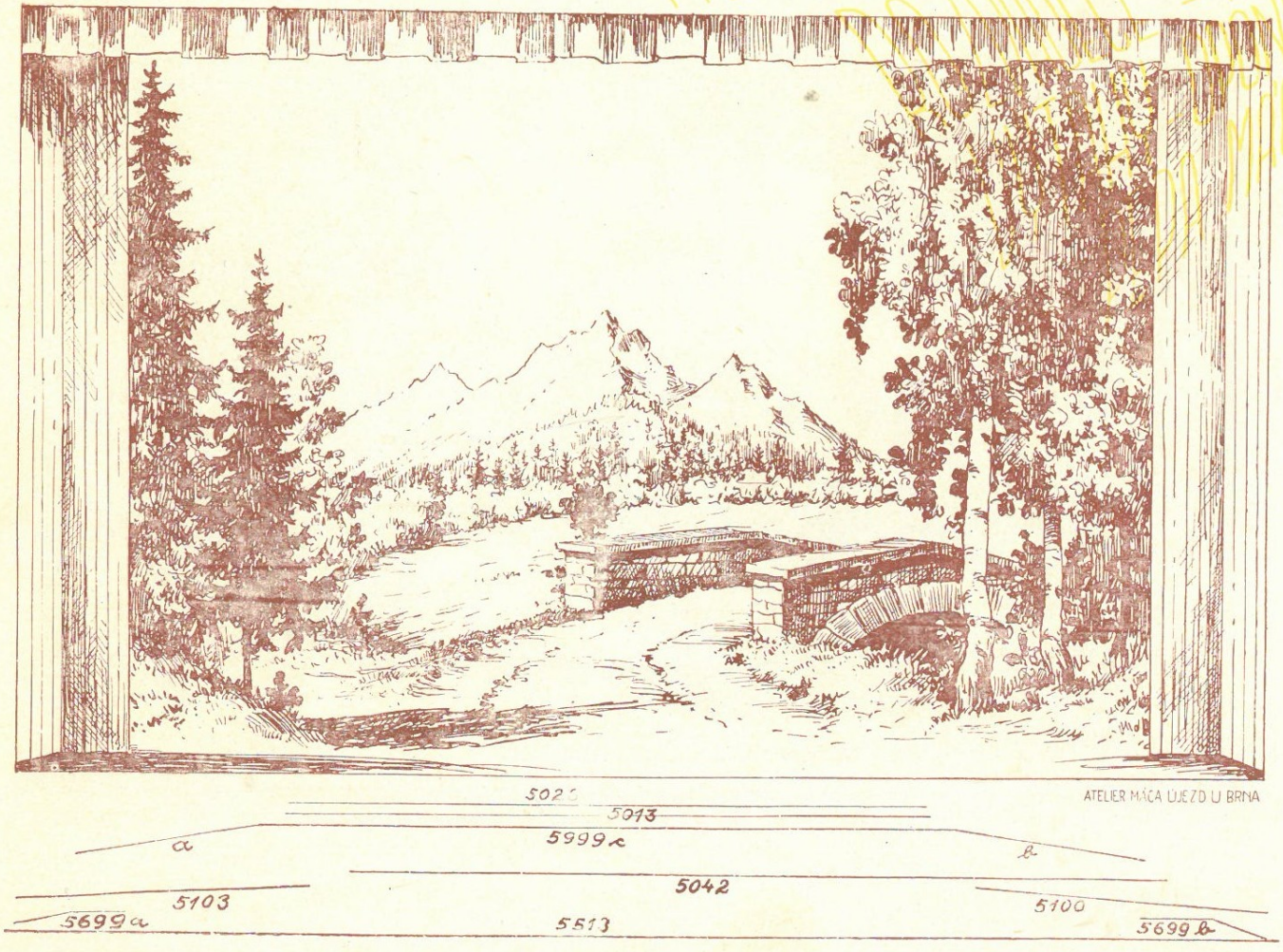

Obr. 156

Lesní krajina s horami sestává z dekorací:
Pozadí tvoří zadní třídílná universální stojka 5999 *c* se dvěma bočními díly, s nadstavkem lesa 5013 a nadstavkem hor 5026. Představkem tohoto pozadí je kamenný most 5042, v menší vzdálenosti od levé zaoponní kulisy je postavena stojka smrků 5103, těsně za pravou zaoponní kulisou je partie bříz se stromy listnatými 5100.

Lesní mýtina
je sestavena následovně:
Na pravé polovině jeviště, v pozadí, stojí třídílná zadní stojka se středním dílem lesa 5999 *e*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem lesa 5013, jejím představkem (na levé polovině jeviště) je lesní stojka 5047. Za zaoponní kulisou vlevo stojí dvoudílná partie stromů 5080 *b* (pravý díl) a vpravo dvoudílná partie stromů 5081 *a*, *b* sahající až do poloviny jeviště, za níž je postaven levý díl dvoudílné partie stromů 5080 *a*. Jako přírodní sedadla jsou na scéně dva pařezy a to pařez 5008 a dva pařezy 5009. Od pravého dílu dvoudílné partie 5080 *b* k dvoudílné partii stromů 5081 *a*, *b* visí lesní sufita 5702.

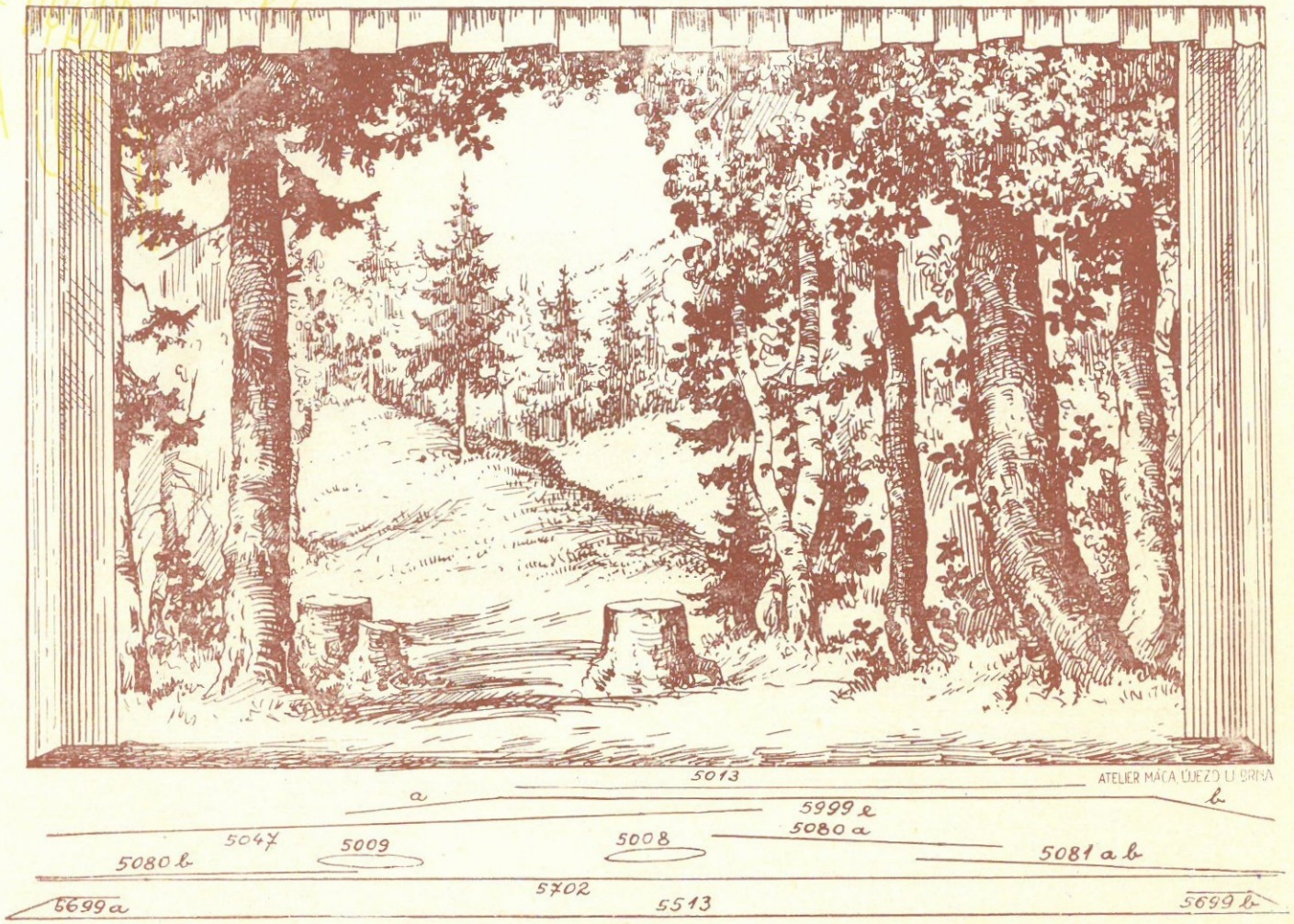

Obr. 157

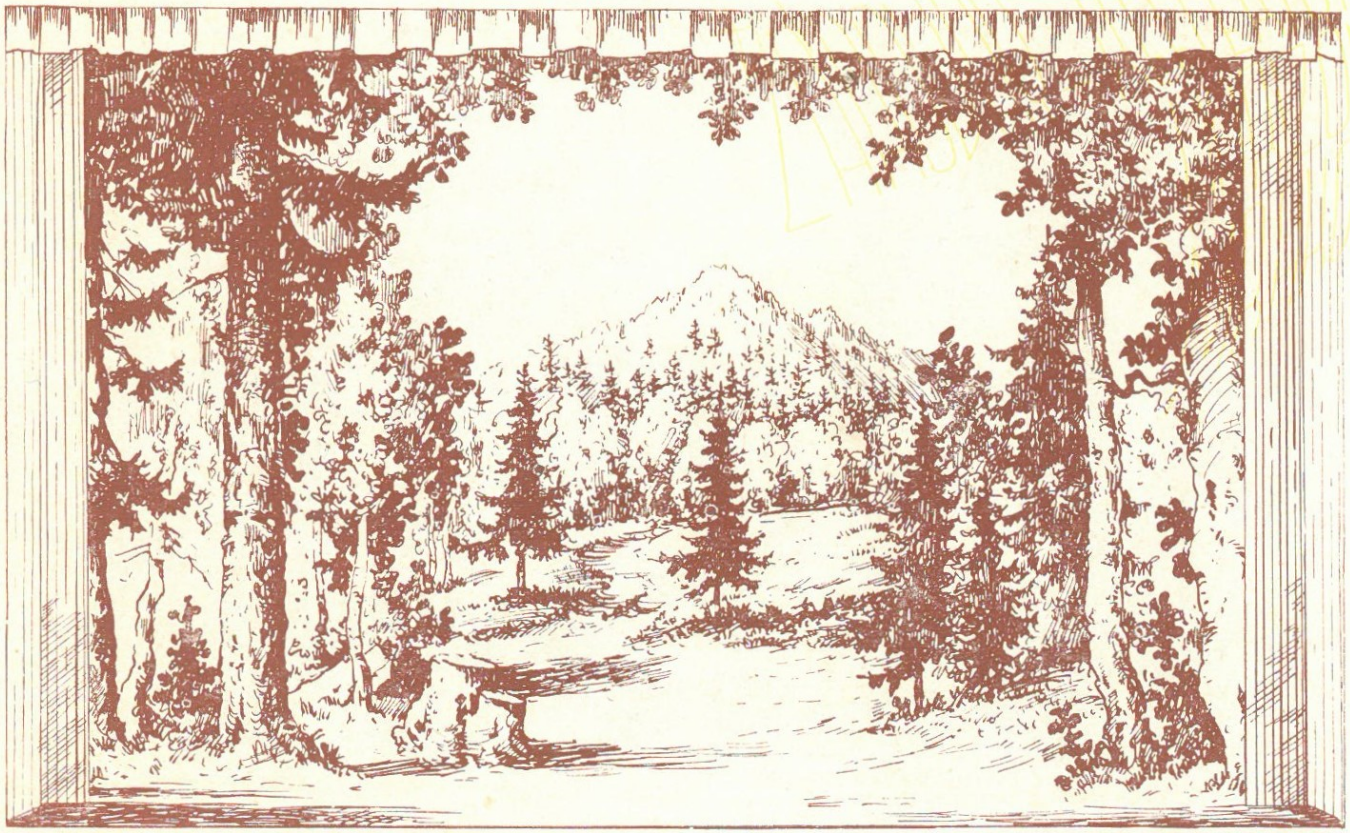

Obr. 158

Lesní palouček
je z těchto dekorací:
Pozadí tvoří zadní třídílná stojka se středním dílem lesa 5999 *e*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem lesa 5013. Levým představkem stojky je stojka bříz 5102, pravým stojka smrků 5103. Těsně za zaoponní kulisou stojí díl *b* dvoudílné partie stromů 5080 vlevo, vpravo díl *a* od dvoudílné partie stromů 5081. Mezi těmito dvěma partiemi visí lesní sufita 5702. Na levé straně jeviště u stojky 5102 je kašírovaný dvoupařez 5009.

Scéna zámeckého parku sestává z dekorací:

Spodní díl nadstavkové vilky 5060 má nadstavek zámečku 5061, za kterým na straně levé je stojka stromů 5100 a na straně pravé stojka bříz 5102. Jako představky zámečku jsou keře, vlevo parkový keř kapradinový 5075, vpravo keř růží 5078. Mezistojky této scény jsou před keřem kapradinovým 5075 stojka tuljí 5105 a před keřem růžovým 5078 partie palem 5622. Před těmito mezistojkami jsou postaveny na straně levé i pravé balustráda rovná 5280 s balustrádním sloupcem 5282 (kašírované) a vázou 5284.

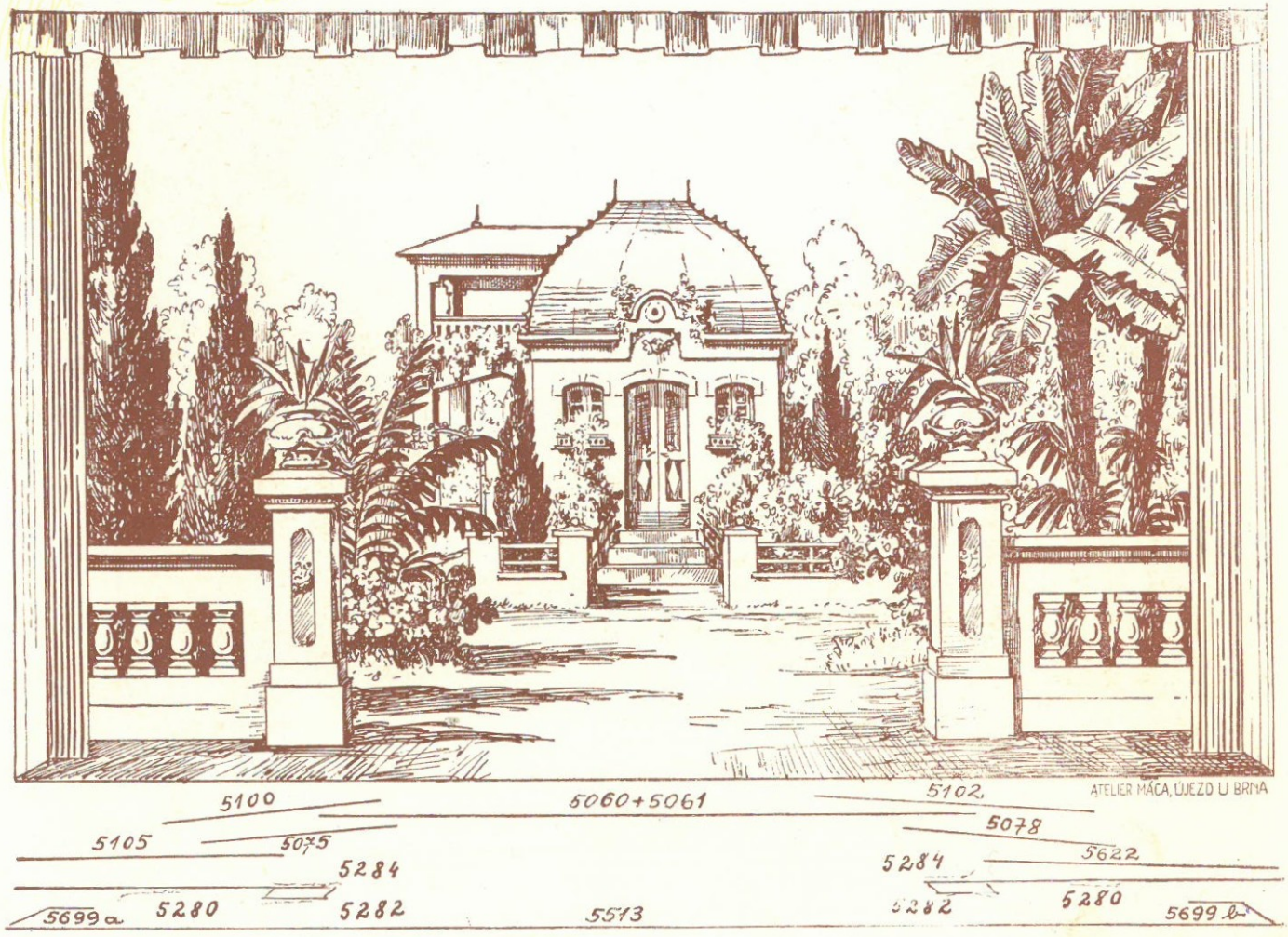

Obr. 159

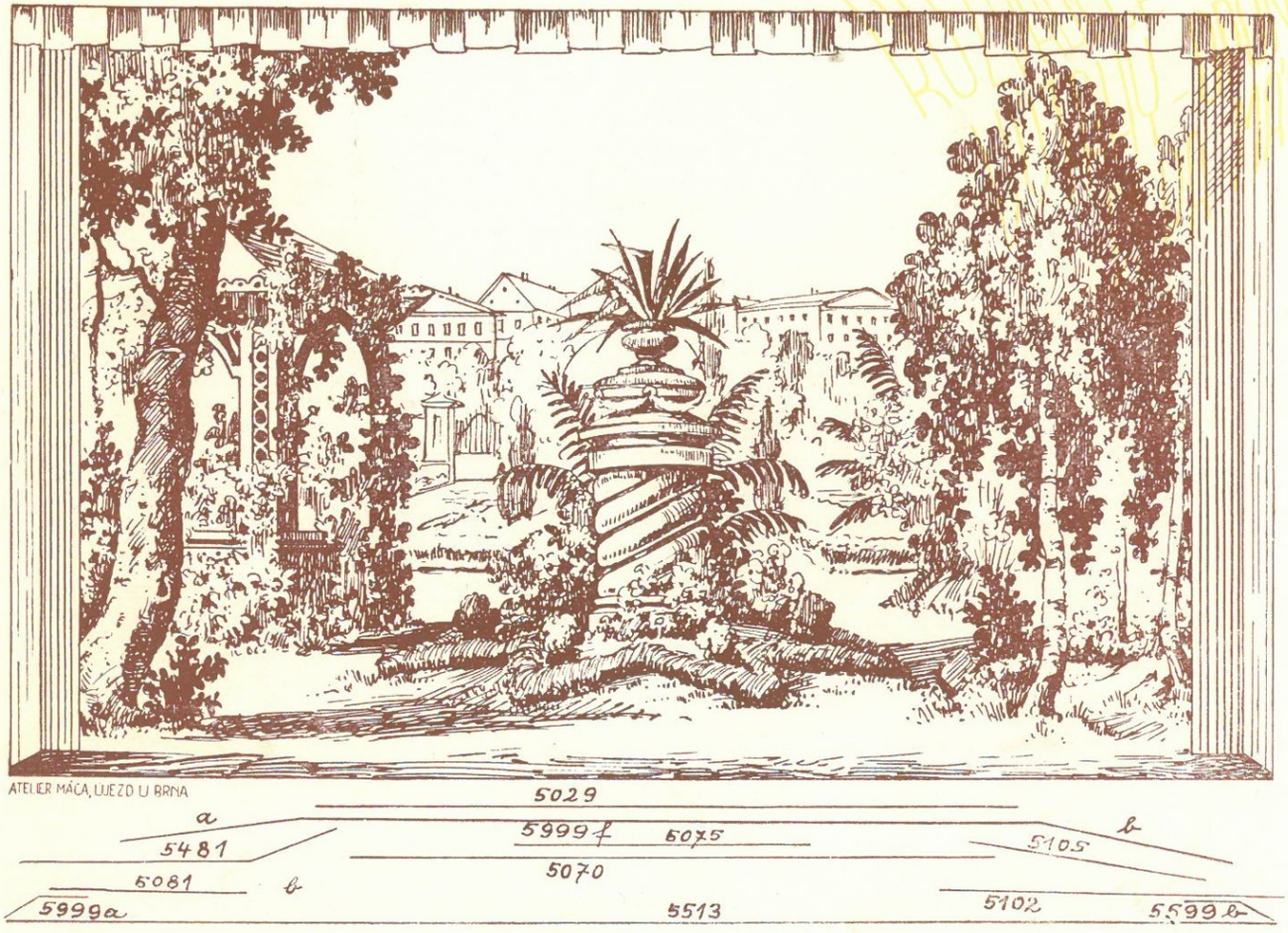

Obr. 160

Scéna městského parku
je sestavena z dekorací:
Jako pozadí je třídílná zadní stojka se středním dílem parkovým 5999 *f*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem továrního města 5029, levým představkem zadní stojky je parkový altánek 5481, pravým představkem stojka tují 5105. V těsné blízkosti zaoponních kulis vlevo stojí pravý díl dvoudílné partie stromů 5081 *b*, vpravo stojka bříz 5102. Uprostřed jeviště před zadní stojkou je postaven parkový záhon 5070 a za ním stojí parkový keř kapradinový 5075.

Scéna pozůstává z následujících dekorací:
Třídílná zadní stojka se středním dílem parkovým 5999 *f*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem lesa 5013 má levý představek z partie 5622 a před touto partií v menší vzdálenosti stojí pravý díl dvoudílné partie stromů 5080 *b*. Ve středu jeviště před zadní stojkou je postavena kašna s nadstavkem 5069, při jejímž pravém konci stojí stojka tuljí 5105, před ní blízko zaoponní kulisy levý díl dvoudílné partie stromů 5080 *a*.

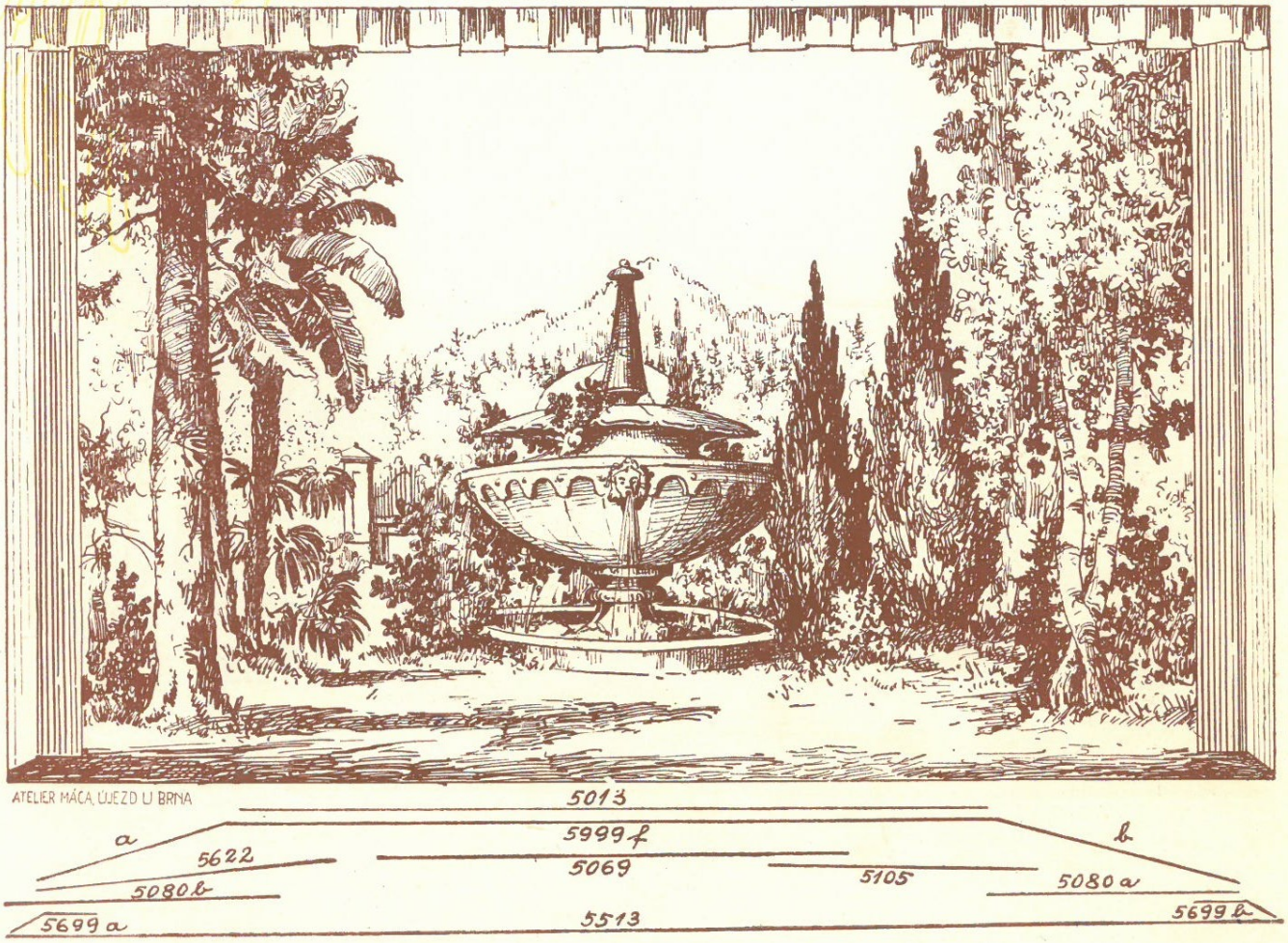

Obr. 161

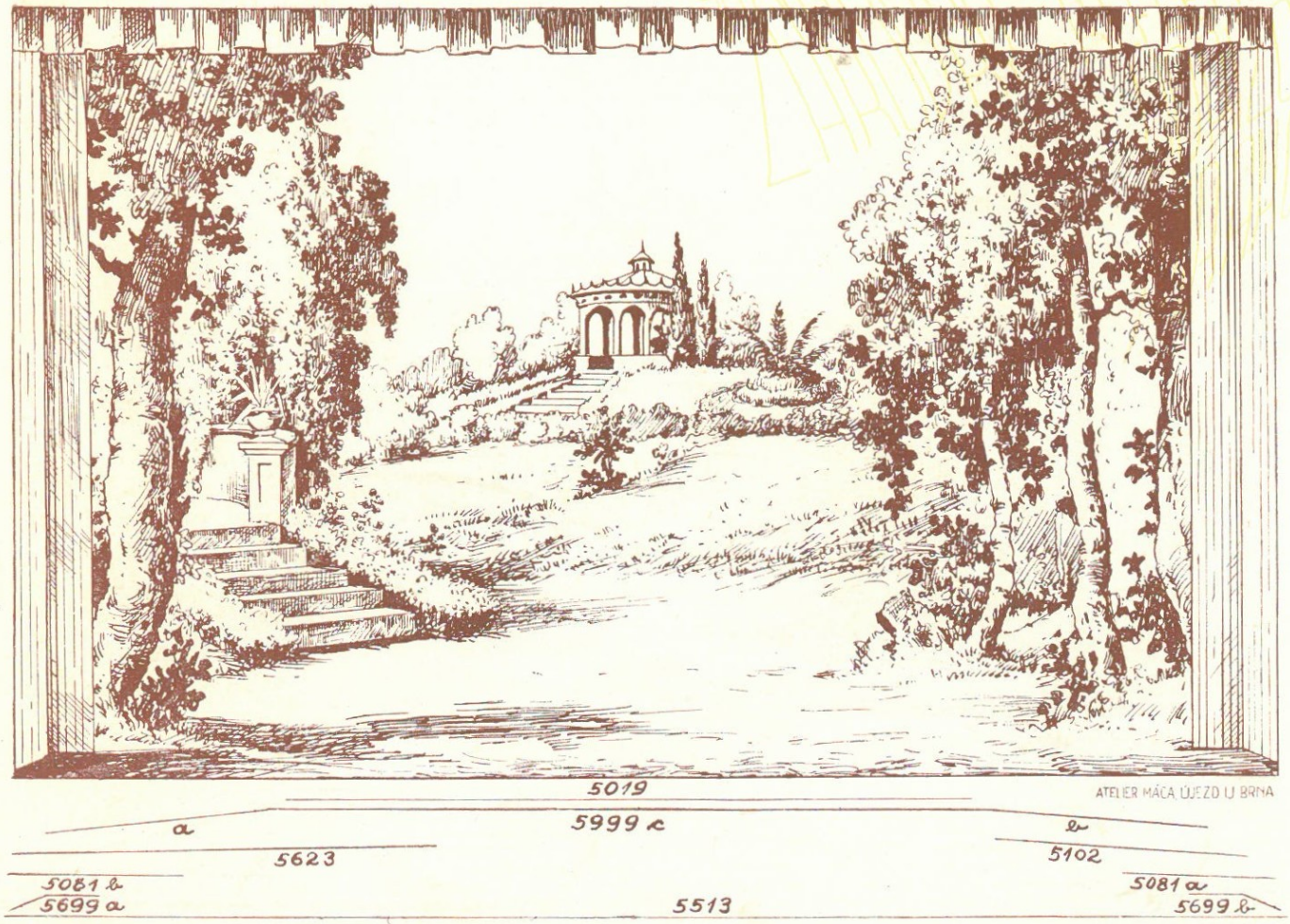

Obr. 162

Scéna obsahuje následující dekorace: Pozadí je sestaveno z universální stojky 5999 *c*, bočních dílů *a*, *b* a nadstavku parku 5019. Levým představkem a zároveň i mezistojkou, je parkové schodiště 5623 a pravým stojka bříz 5102. Dvoudílná partie stromů 5081 *a*, *b* je rozdělena, každý díl stojí na jedné straně a to díl *b* na straně levé, díl *a* na straně pravé.

Parková scéna s jezem sestává z dekorací:

Zadní třídílná stojka, jejíž střed tvoří moře 5999 *ch* s bočními díly *a*, *b* a nadstavkem parku 5019, znázorňuje parkové jezírko. V popředí scény, před zadní stojkou, jsou dvě balustrády (levá a pravá) 5280 s balustrádními sloupky 5282 a vázami 5284. Před balustrádami jako mezistojky stojí stojka tuljí 5105 vlevo, partie palem 5622 vpravo. Za zaoponními kulisami jsou postaveny vpravo stojka bříz 5102 a vlevo pravý díl dvoudílné partie stromů 5081 *b*.

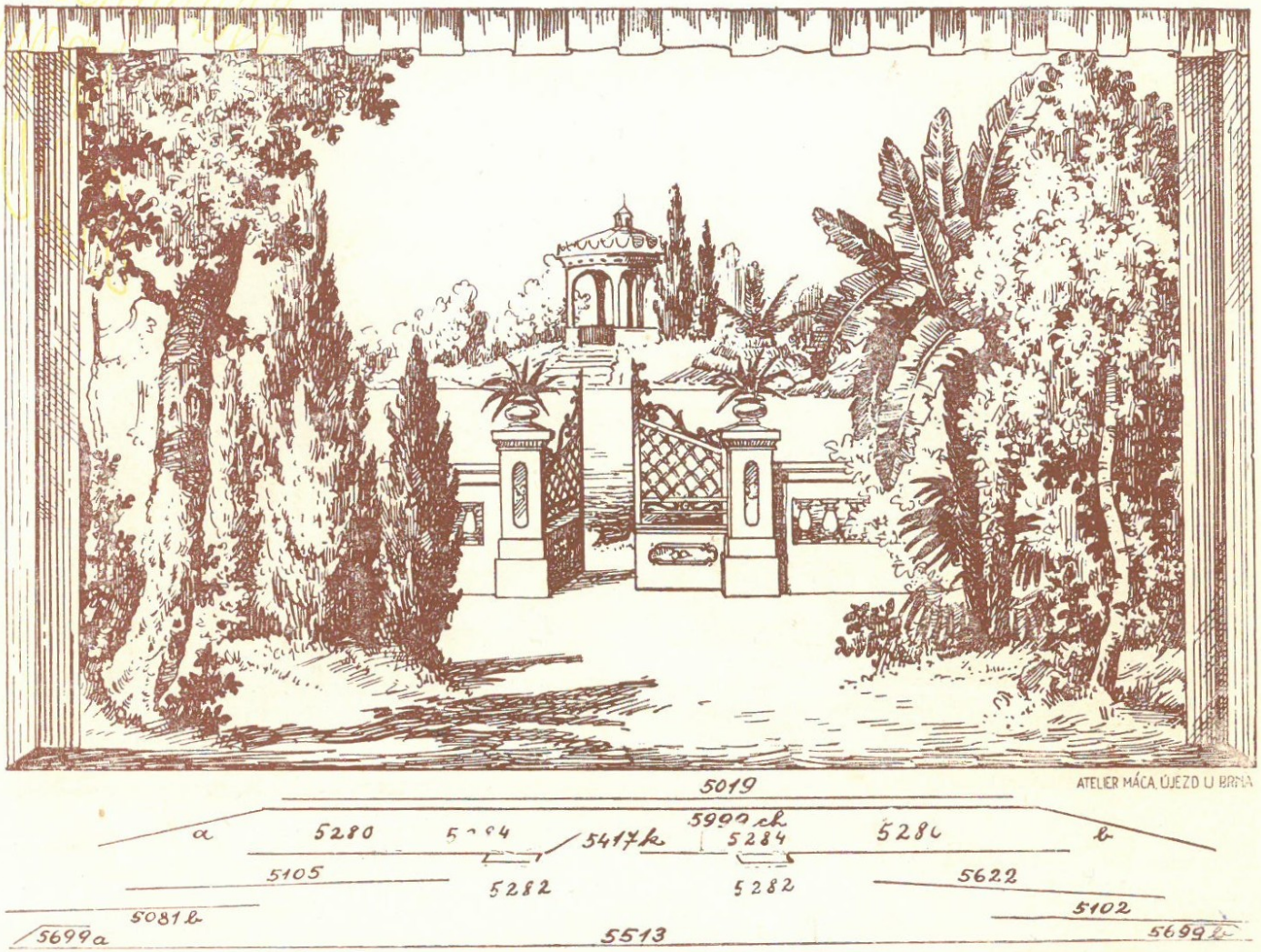

Obr. 163

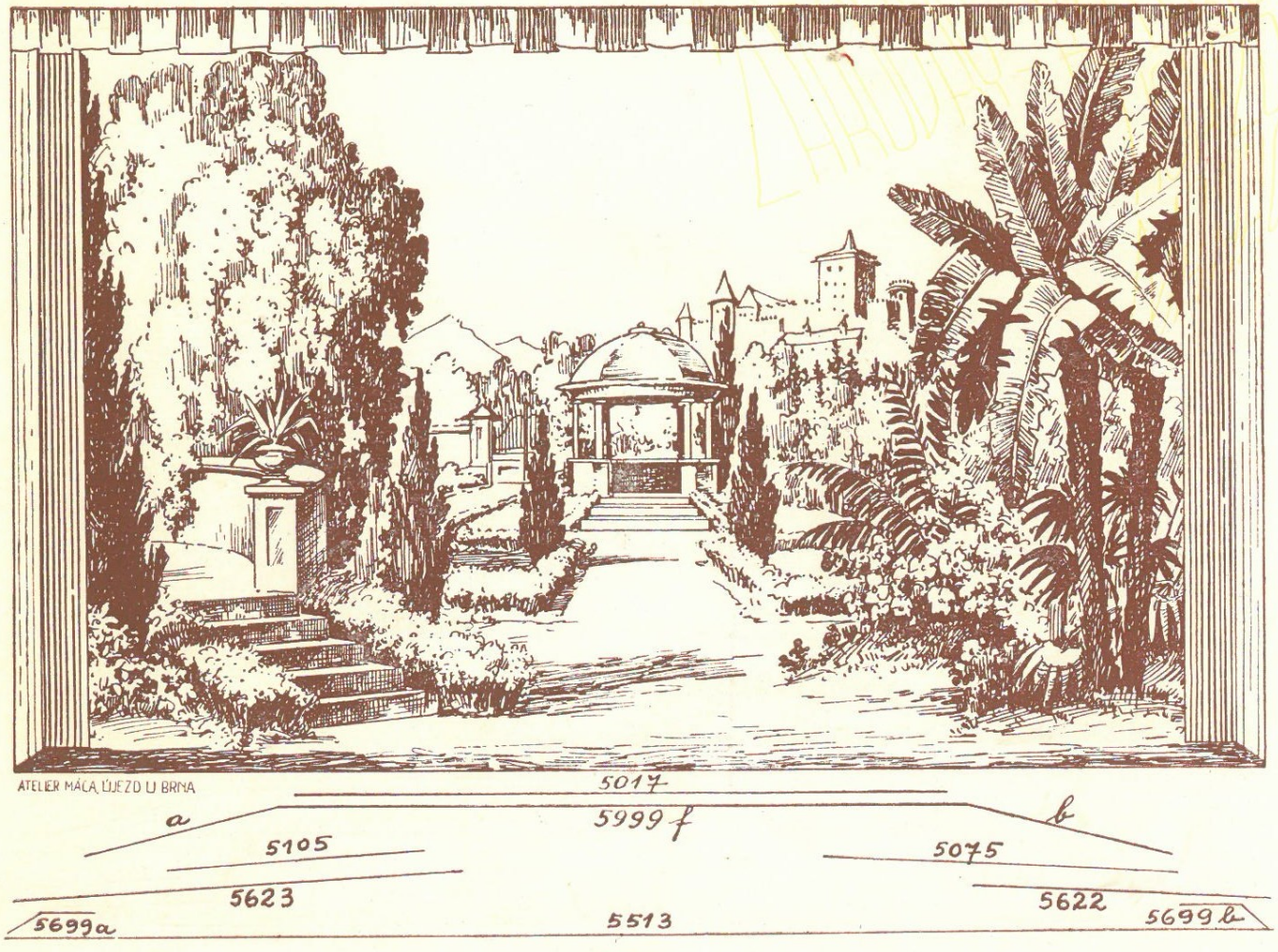

Obr. 164

Parková scéna v pozadí s hradem je sestavena následovně:
Třídílná zadní stojka má střední díl parkový 5999 *f*, boční díly *a*, *b* a nadstavek hradu 5017. Levým představkem je partie tují 5105, před kterou stojí parkové schodiště 5623, pravým představkem zadní stojky je parkový keř 5075, před nímž v těsné blízkosti zaoponní kulisy stojí partie palem 5622.

Scéna jižní přímořské krajiny je sestavena:
Z třídílné zadní stojky, jejíž střední díl je moře 5999 *ch*, má boční díly *a*, *b* a nadstavek tropické krajiny 5027. Jako mezistojky jsou vlevo stojka tuljí 5105, vpravo dvoudílná skála 5200 *a*, *b*. a těsně za zaoponními kulisami jsou umístěny na straně levé partie palem 5622, na straně pravé parkový keř kapradinový 5075.

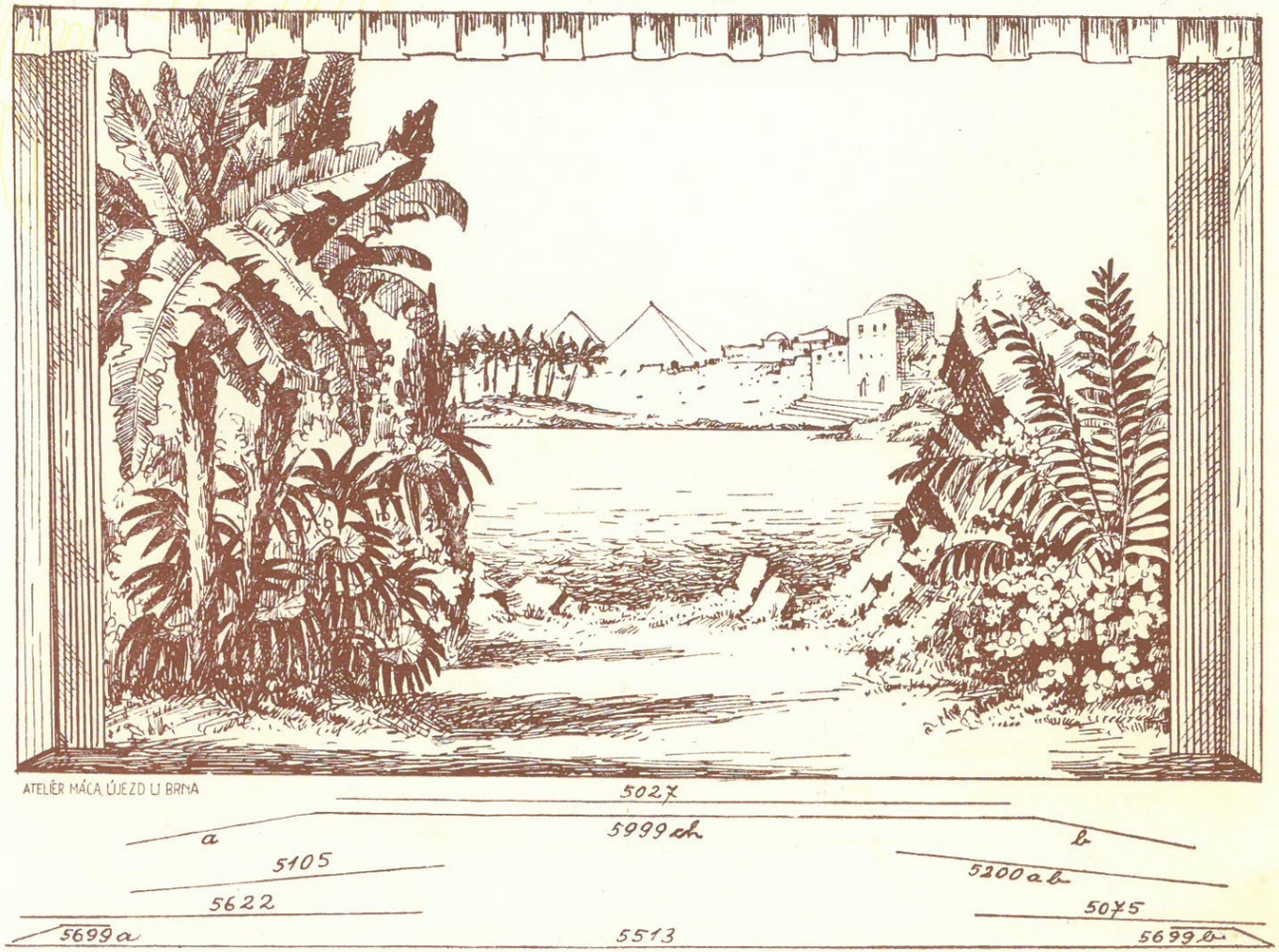

Obr. 165

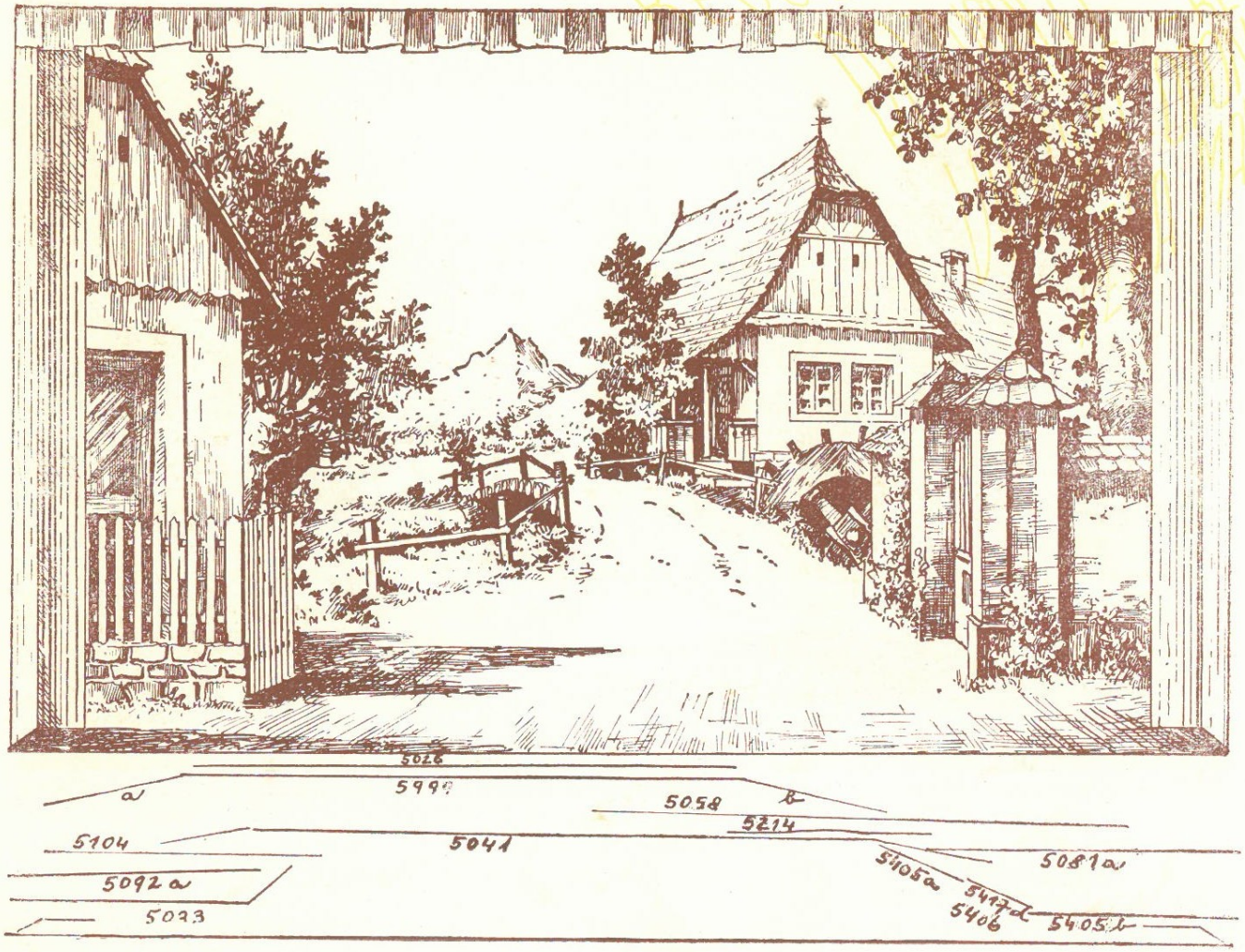

Obr. 166

Scéna s mlýnem
je sestavena z dekorací:
Jako pozadí, těsně před horizontem na levé polovině jeviště, je postavena zadní třídílná stojka 5999 *c* s bočními díly *a*, *b* a nadstavkem hornatým 5026. Vpravo, jako představek, stojí selský statek 5058, před kterým je mlýnské kolo 5214. Představkem těchto dekorací je polní cesta s mostem 5041. Přední, na straně levé, stojí stojka vrb 5104 a pravý díl oboustranného dvoudílného domu 5092 *a*, jehož představkem je zahrádka s otevíracími vrátky 5033, na straně pravé levý díl dvoudílné partie stromů 5081 *a*, dvoudílná zídka 5405 *a*, *b* s nadstavkovými sloupcovými stříškami taškovými 5406 a otevírací dřevěná vrátka 5417 *d*, znázorňují vchod do mlýnské zahrady.

Návesní scéna
je sestavena z těchto dekorací:
V pozadí stojí zadní stojka 5001 s nadstavkovým dílem 5002 a nadstavkem lesa s hradem 5014. Jako představek této stojky je kamenný most 5042, jehož levý představek je stojka stromů 5100 a pravý díl dvoudílného domu 5093 *b*. Pravý představek kamenného mostu je prkenný plot 5030, před kterým stojí nadstavkový dům 5130 s nadstavkem střechy 5135.

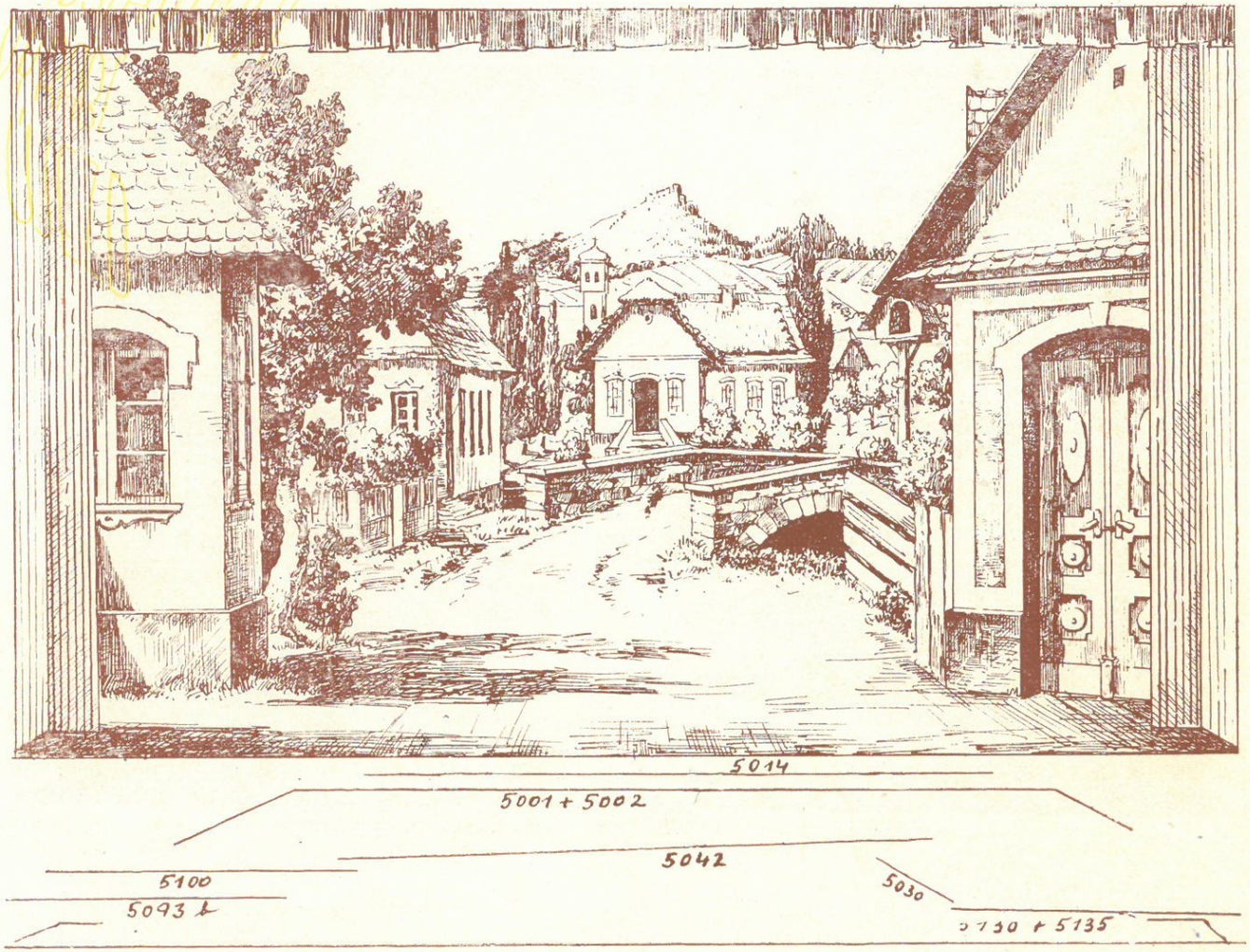

Obr. 167

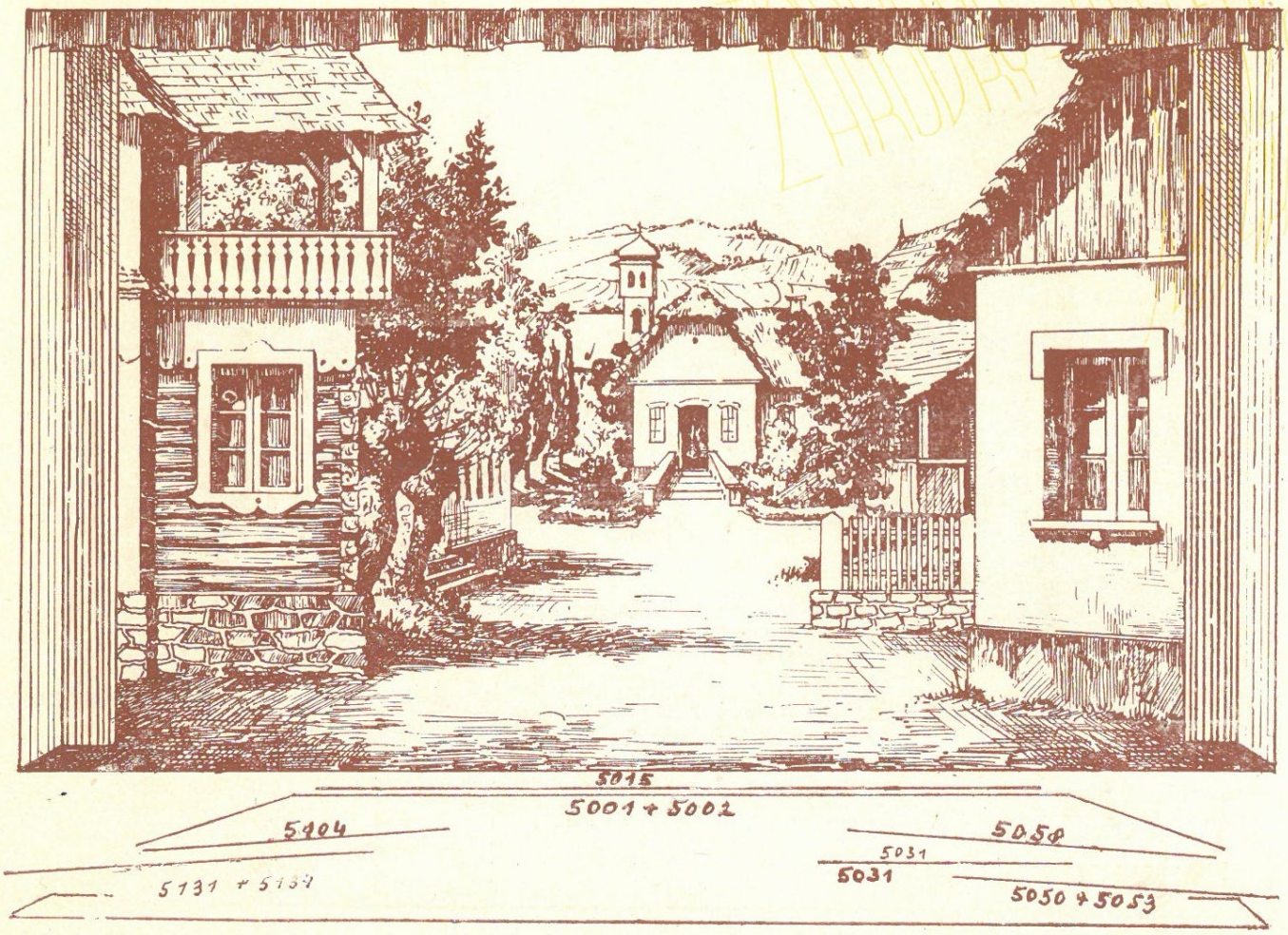

Obr. 168

Návesní scéna
je sestavena z dekorací:
Zadní stojka 5001 s nadstavkovým dílem 5002 a nadstavkem polnatým 5015 znázorňuje vzdálenější domy na návsi. Levým představkem zadní stojky 5001 je stojka vrb 5104, před kterou stojí spodní díl domu roubeného 5131 a nadstavek terasy 5134. Pravým představkem zadní stojky je selský statek 5058 a statek pro nadstavky 5050 s nadstavkem doškové střechy 5053. Mezi nimi je postaven plotek 5031.

Parková scéna
pozůstává z dekorací:
Pozadí parku znázorňuje hornatou krajinu a to: Zadní stojka 5001 s nadstavkem zámecké zahrady 5004 má nadstavek hor 5026. Na levé straně, téměř těsně u zadní stojky, stojí nadstavková vilka 5060 s nadstavkem zámečku 5061, před ní je postaven pravý díl dvoudílné partie stromů 5081 *b*. Na straně pravé, za zaoponní kulisou je stojka tuljí 5105 za níž je postaven palmový keř 5076. Lesní sufita 5702 je zavěšena od dvoudílné partie stromů ke stojce tuljí.

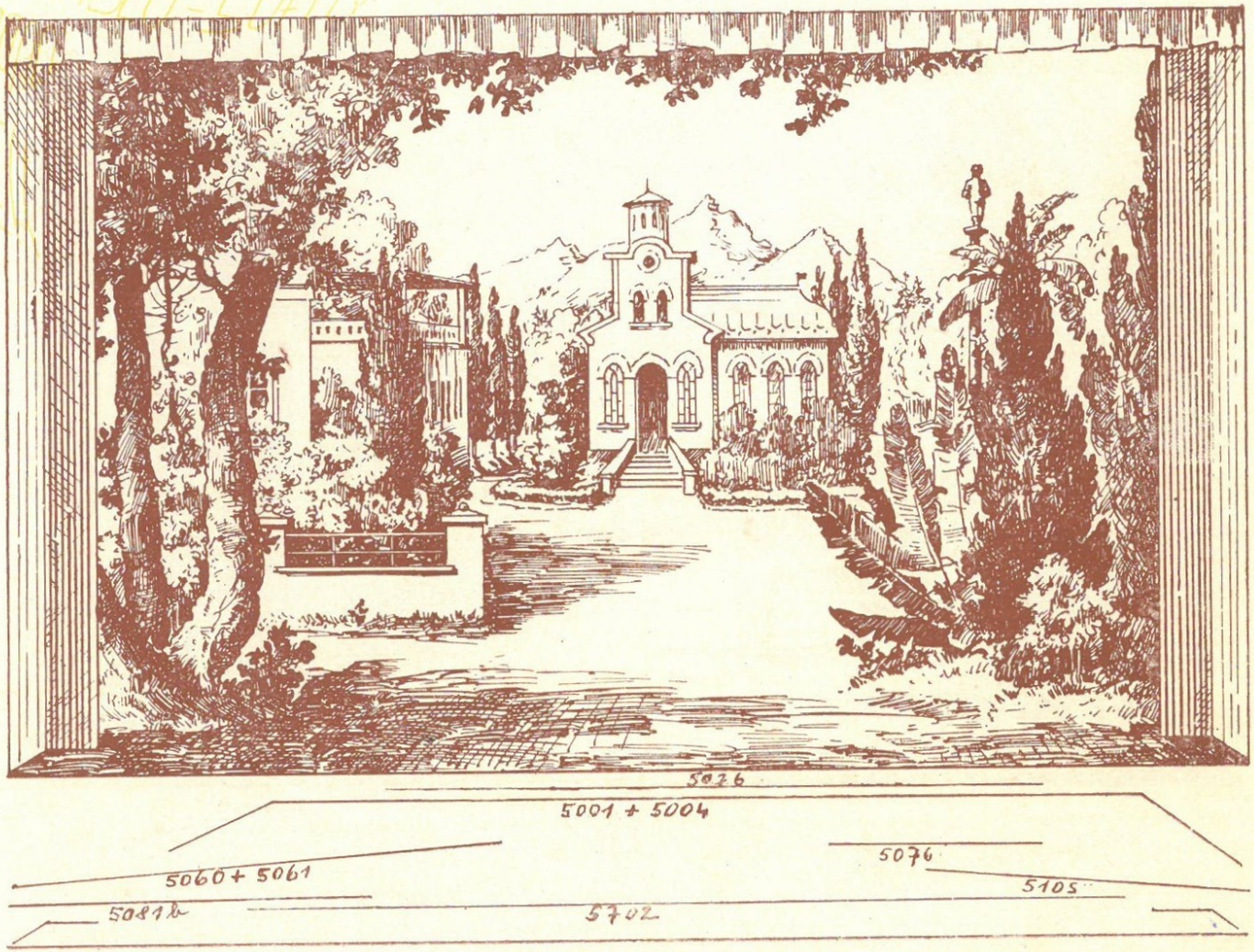

Obr. 169

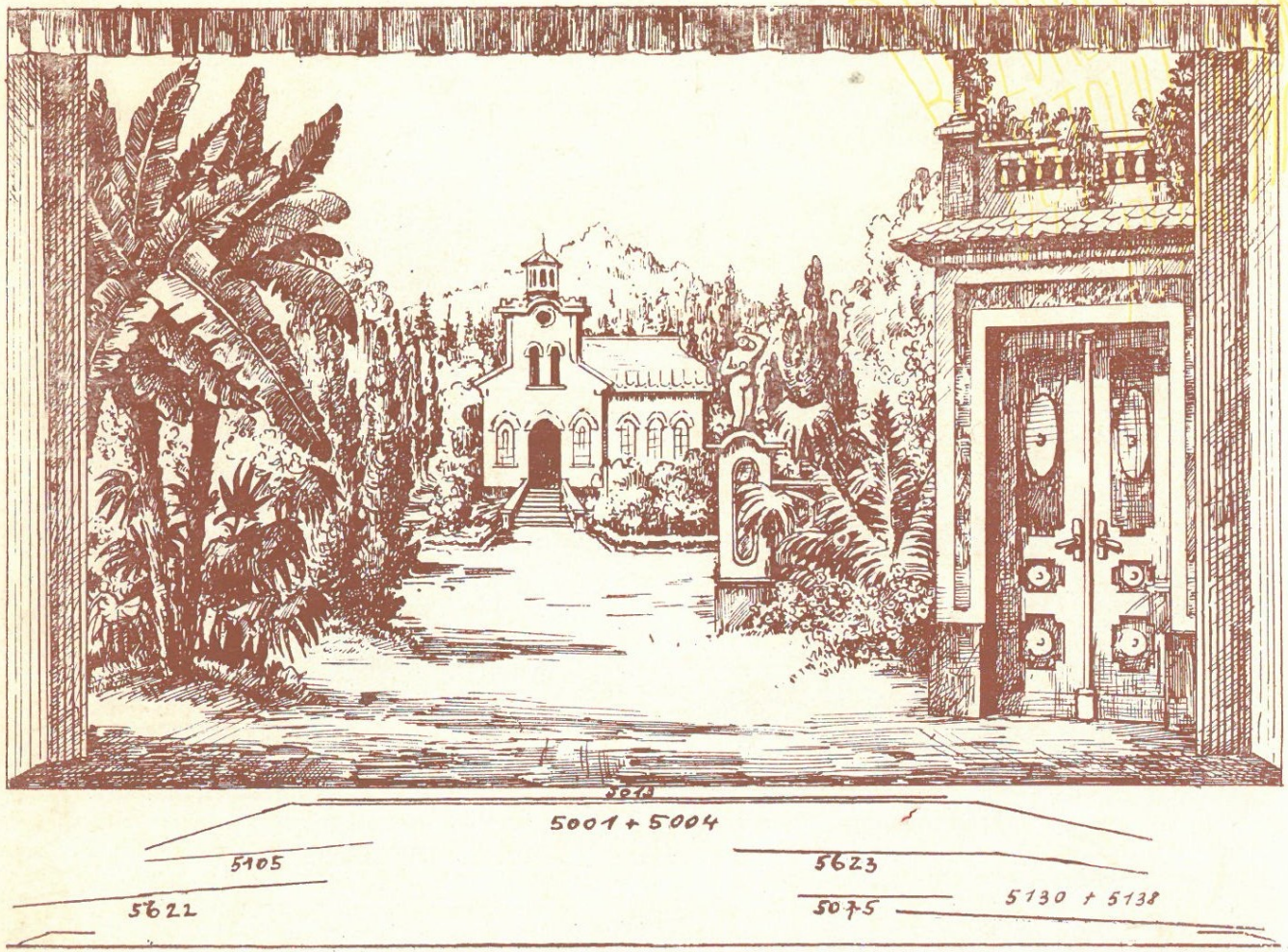

Obr. 170

Zámecký park sestává z těchto dekorací: Zadní stojka 5001 s nadstavkem zahrady 5004 a nadstavkem lesa 5013 tvoří pozadí, na levé straně těsně před touto stojkou, stojí stojka tuljí 5105, před níž je postavena partie palem 5622. Na straně druhé t. j pravé, parková mezistojka 5623, těsně za zaoponní kulisou je spodní díl nadstavkového domu 5130 s nadstavkem pavilonku 5138, za ním je postaven kapradinový keř parkový 5075.

Parková scéna s městskými domy v pozadí:

V levé polovině jeviště, těsně před horizontem, stojí zadní třídílná stojka se středním dílem města 5999 *i*, bočními díly *a*, *b*. Těsně před touto stojkou jsou levá a pravá zídka 5405 *a*, *b* s květinovými vázami 5408 *a*, *b* a s mřížovými vrátky 5417 *k*, v pravé polovině jeviště, těsně před pravou zídkou 5405 *b* je stojka bříz 5102, před níž stojí pětidílný zámeček 5095, za kterým je postavena stojka tují 5105. Ve středu jeviště, mezi horizontem a zaoponní kulisou, jsou rovné balustrády 5280 s balustrádními sloupy 5282 a vázami 5284. Za levou zaoponní kulisou stojí partie palem 5622, za pravou levý díl dvoudílné partie stromů 5081 *a* s palmovým keřem 5076.

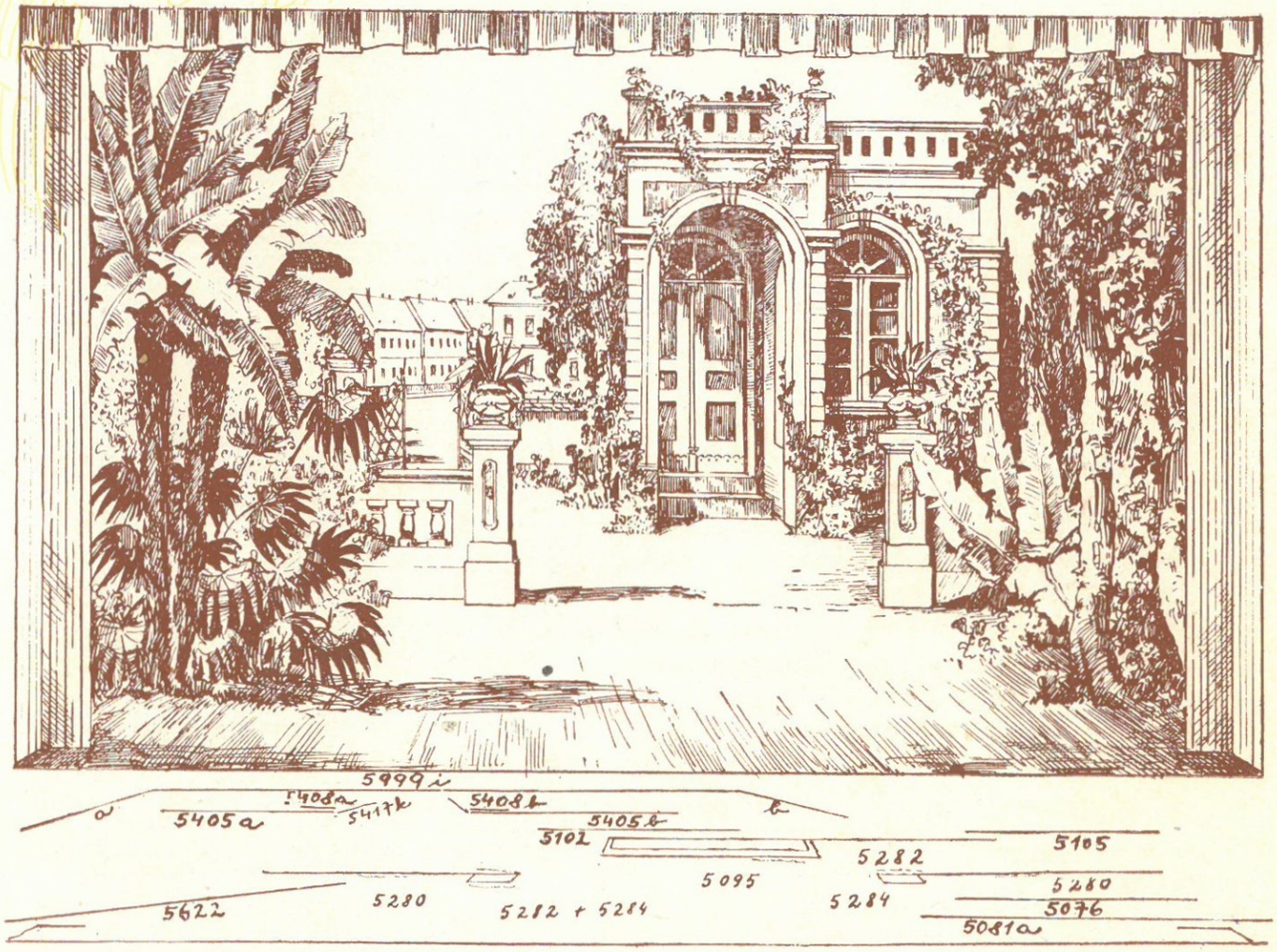

Obr. 171

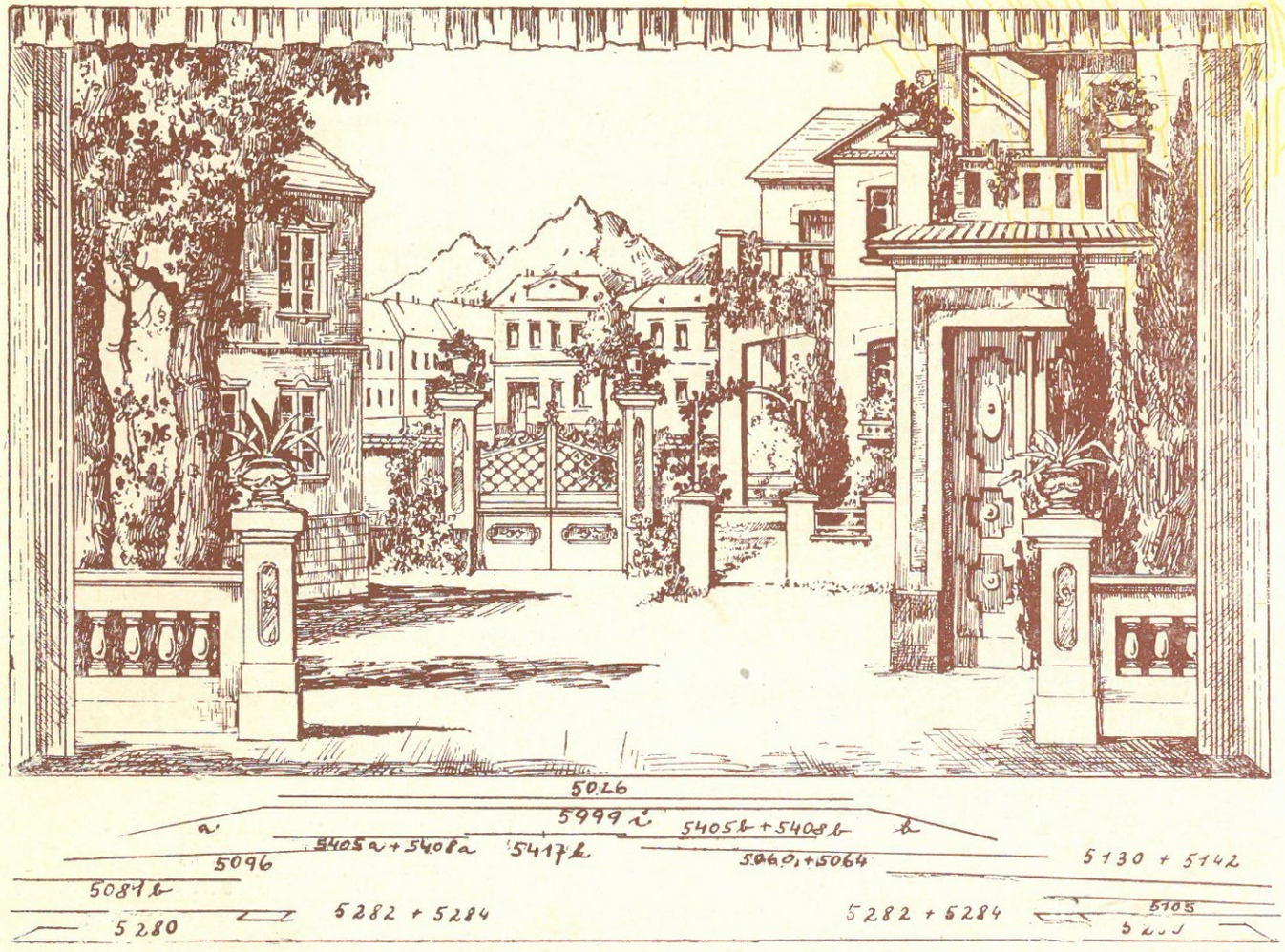

Obr. 172

Zámecké nádvoří sestavené z dekorací: Zadní třídílná stojka se středním dílem města 5999 *i*, s bočními díly *a*, *b* a nadstavkem hor 5026 znázorňuje městské pozadí. V těsné blízkosti jsou dvě zídky 5405 *a*, *b* se sloupky a vázami 5408 *a*, *b* a mřížovými vrátky 5417 *k*, jako představek. Levým představkem těchto zídek je městský dům 5096, před kterým stojí pravý díl dvoudílné partie stromů 5081 *b*. Pravým představkem zídek je nadstavková vilka 5060 s nadstavkem poschoďové vilky 5064, městský dům 5130 se spodním dílem zděným a nadstavkem terasy 5142. Těsně za zaoponními kulisami (pravou i levou) stojí rovné balustrády 5280 se sloupky 5282 a vázami 5284, za pravou balustrádou stojí stojka tuljí 5105.

Městská scéna se zámečkem:
Pozadí znázorňující městskou ulici je sestaveno ze zadní třídílné stojky, jejíž střední díl je město 5999 *i* s bočními díly *a*, *b* a *z* nadstavku lesnatého 5013. Mezistojky a zároveň představky této zadní stojky jsou na straně levé pětidílný zámeček 5095, na straně pravé městský dům 5096. Před zámečkem stojí palmový keř 5076, těsně za zaoponní kulisou kmen břízy 5084 s korunou břízy 5164, před městským domem je stojka tuljí 5105 a u této stojky je lavička.

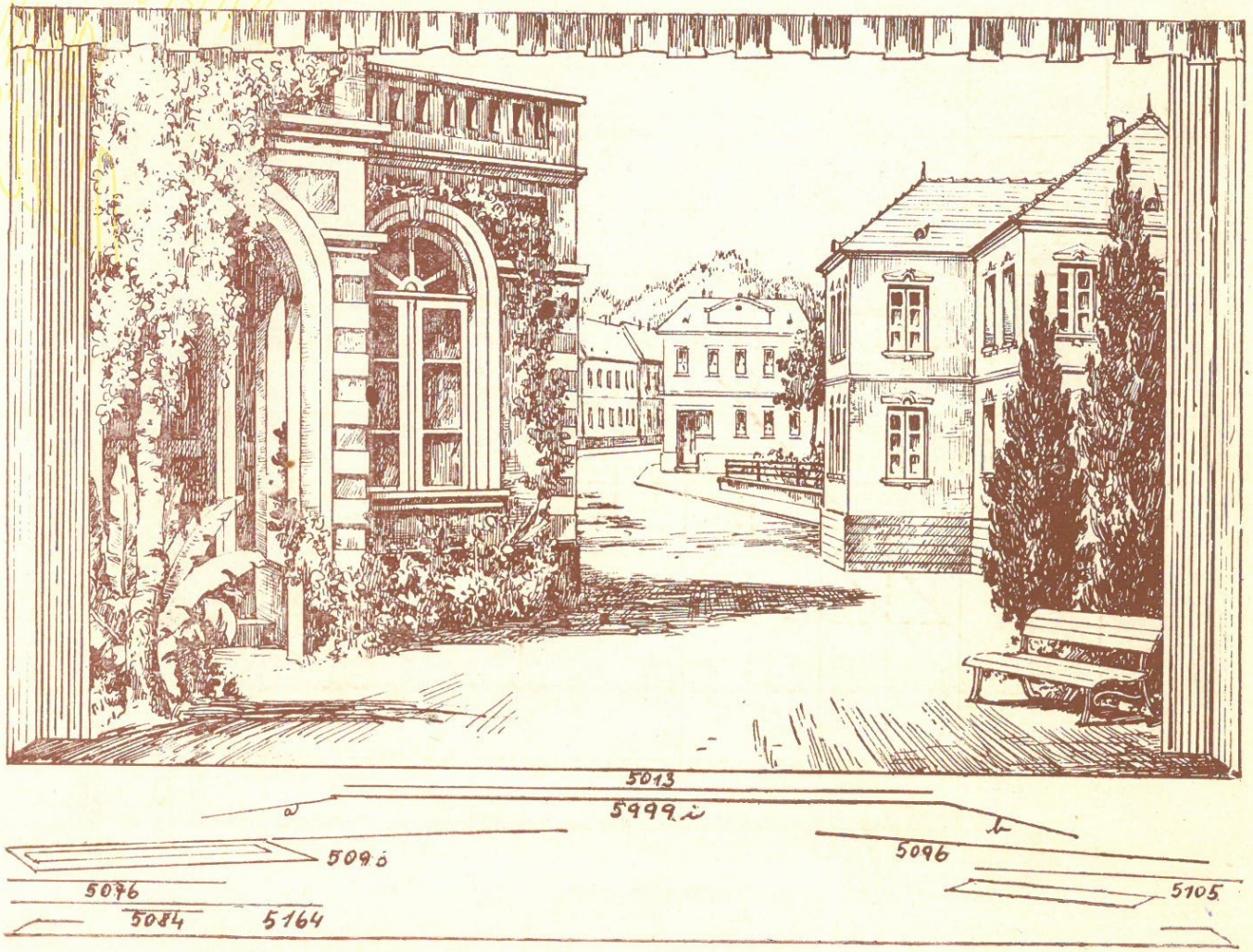

Obr. 173

Město v pozadí s továrnami a promítnutými mraky na kruhovém horizontě je sestaveno následovně:

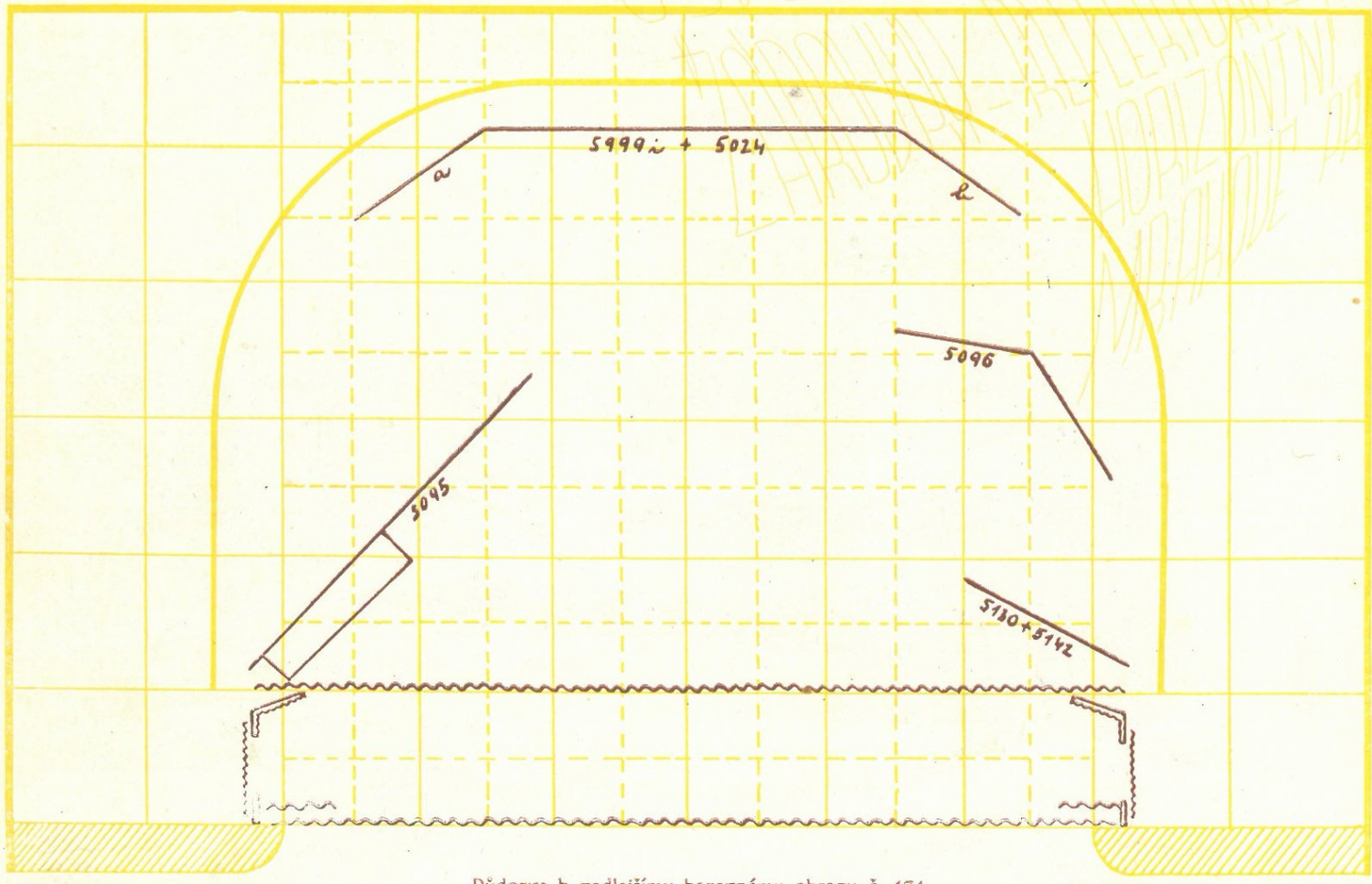

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 174

Třídílná zadní stojka se středním dílem města 5999 *i*, bočními díly *a*, *b* a nadstavkem města s nadstavkem továrních komínů 5029 tvoří pozadí. Na straně levé stojí pětidílný zámeček 5095, na straně pravé jako mezistojka je městský dům 5096, před nímž je postaven spodní díl domu 5130 s nadstavkem pavilonku 5142.

Městská vilová čtvrt s Hradčany:
Pozadí sestává ze zadní stojky 5001 s nadstavkovým dílem města 5003 a nadstavkem Hradčan 5021. Jako mezistojka levá je nadstavkový statek 5050 s nadstavkovým dílem poschodí 5052. Na protější straně je to městský dům 5096. Pravý díl, t. j. okno pětidílného zámečku 5095, stojí těsně za levou zaoponní kulisou, na straně pravé v menší vzdálenosti od zaoponní kulisy je postaven spodní díl domu 5130 s nadstavkem kaple 5137.

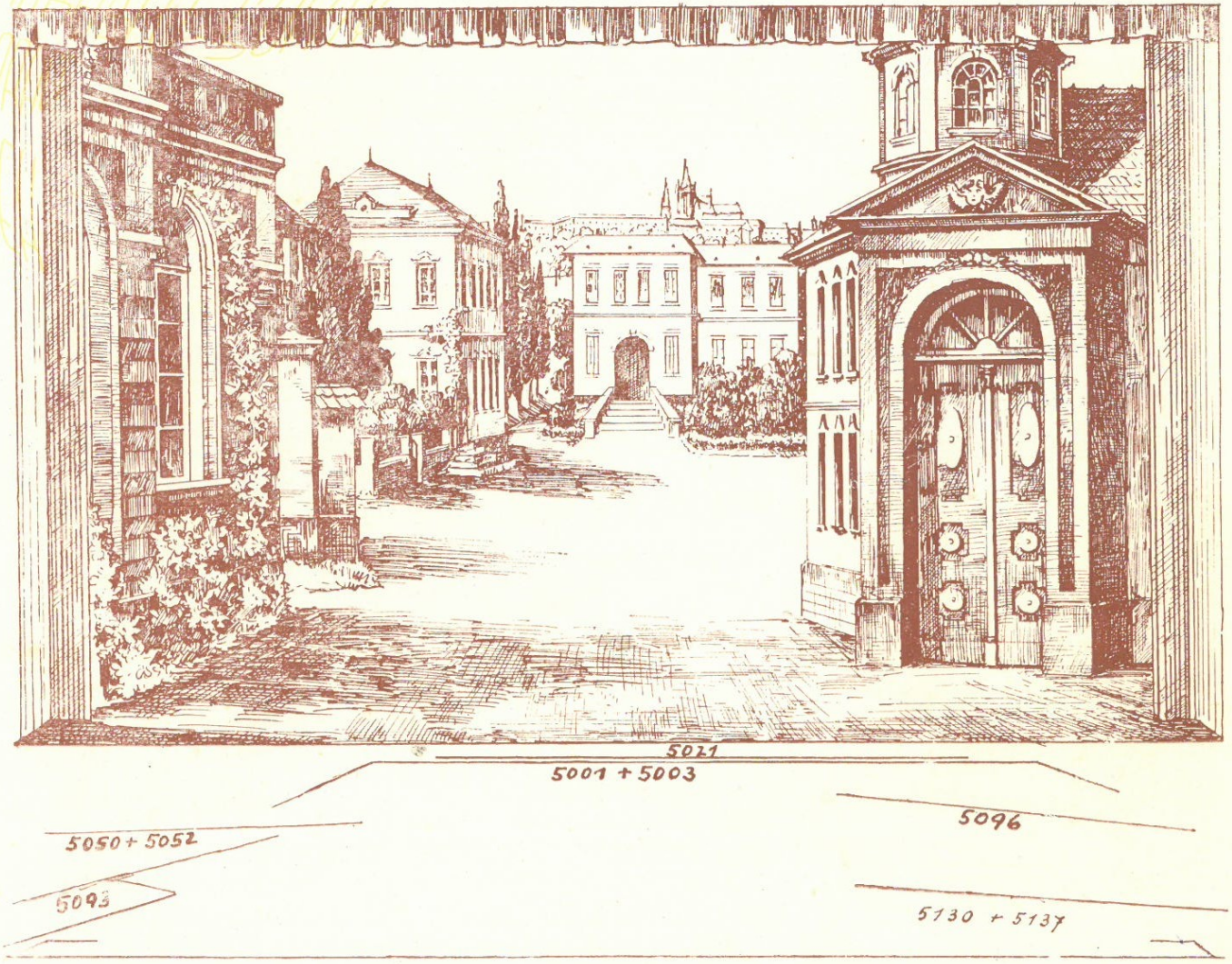

Obr. 175

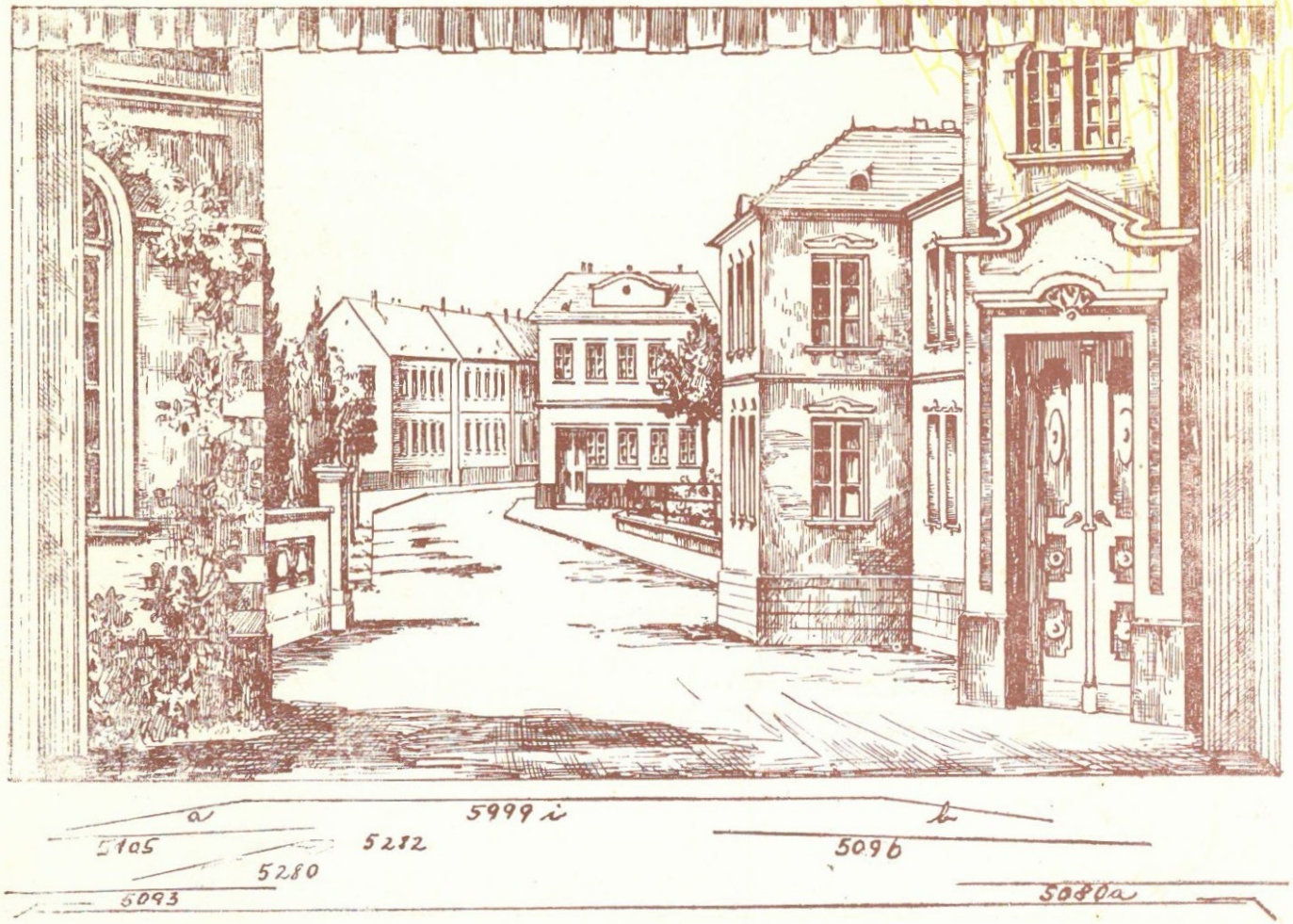

Obr. 176

Městská čtvrť pozůstává z dekorací: Zadní třídílná stojka se středním dílem města 5999 *i*, bočními díly *a*, *b* znázorňuje městskou ulici. Jejím levým představkem je stojka tuljí 5105, před kterou stojí rovná balustráda 5280 s balustrádním sloupkem 5282. Městský dům 5096 na straně pravé slouží jako mezistojka, těsně za zaoponní kulisou, před městským domem, je nadstavkový spodní díl domu 5130 s nadstavkem poschodí 5132. Na druhé straně jeviště, t. j. levé, stojí zámecké okno z pětidílného zámečku 5095.

Městská scéna
s pozadím továrních budov:
Zadní stojka 5001 s nadstavkovým dílem města 5003 a nadstavkem továrního města s továrními komíny 5029 jest postavena v pozadí, levý představek zadní stojky je městský dům 5096, pravý představek je nadstavkový statek 5050 s nadstavkovým poschodím 5052. Těsně za zaoponní kulisou vlevo stojí nadstavkový dům 5130 s nadstavkem poschodí 5132, vpravo zase levý díl pětidílného zámečku, t. j. dvéře s podloubím 5095.

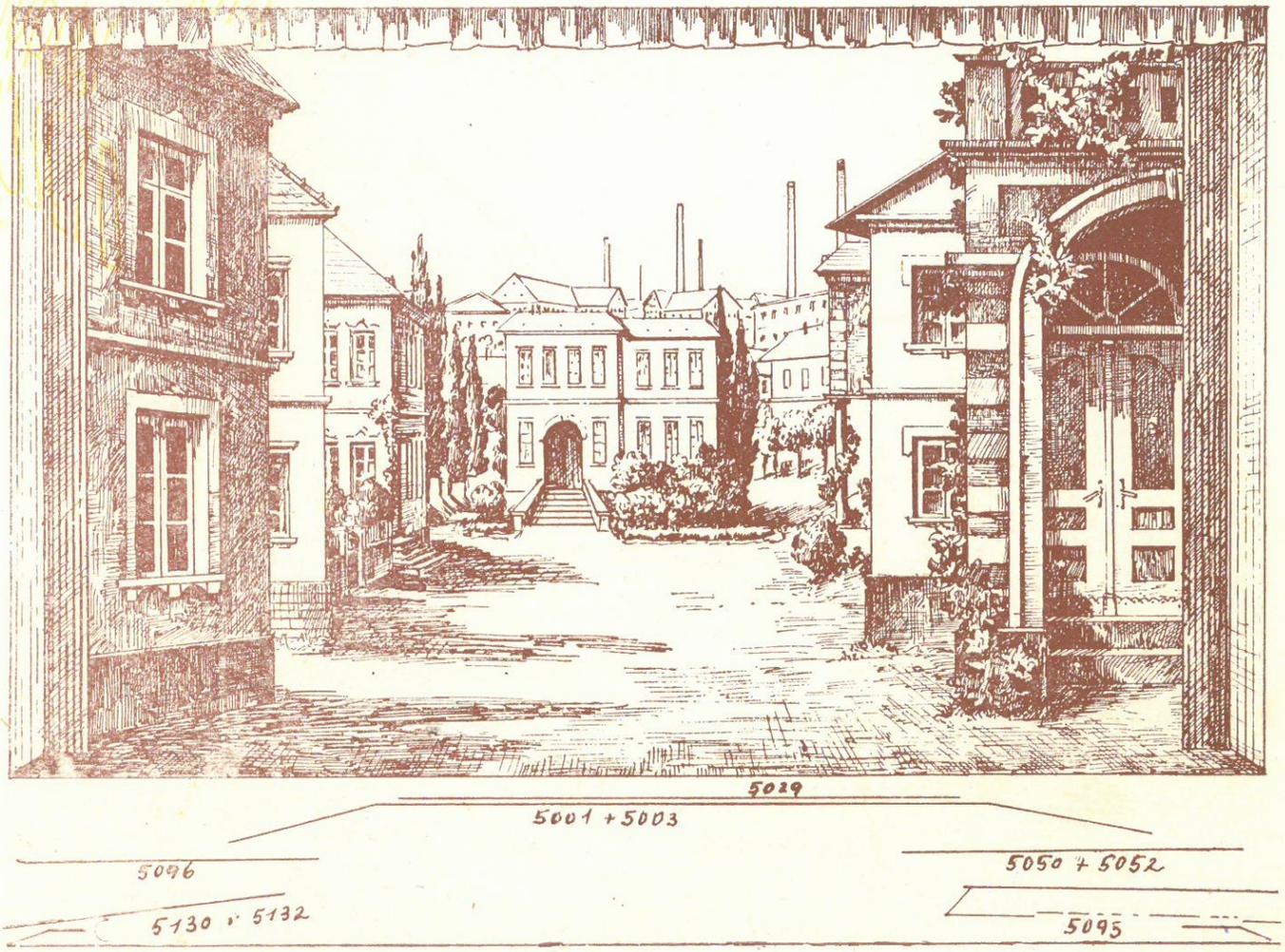

Obr. 177

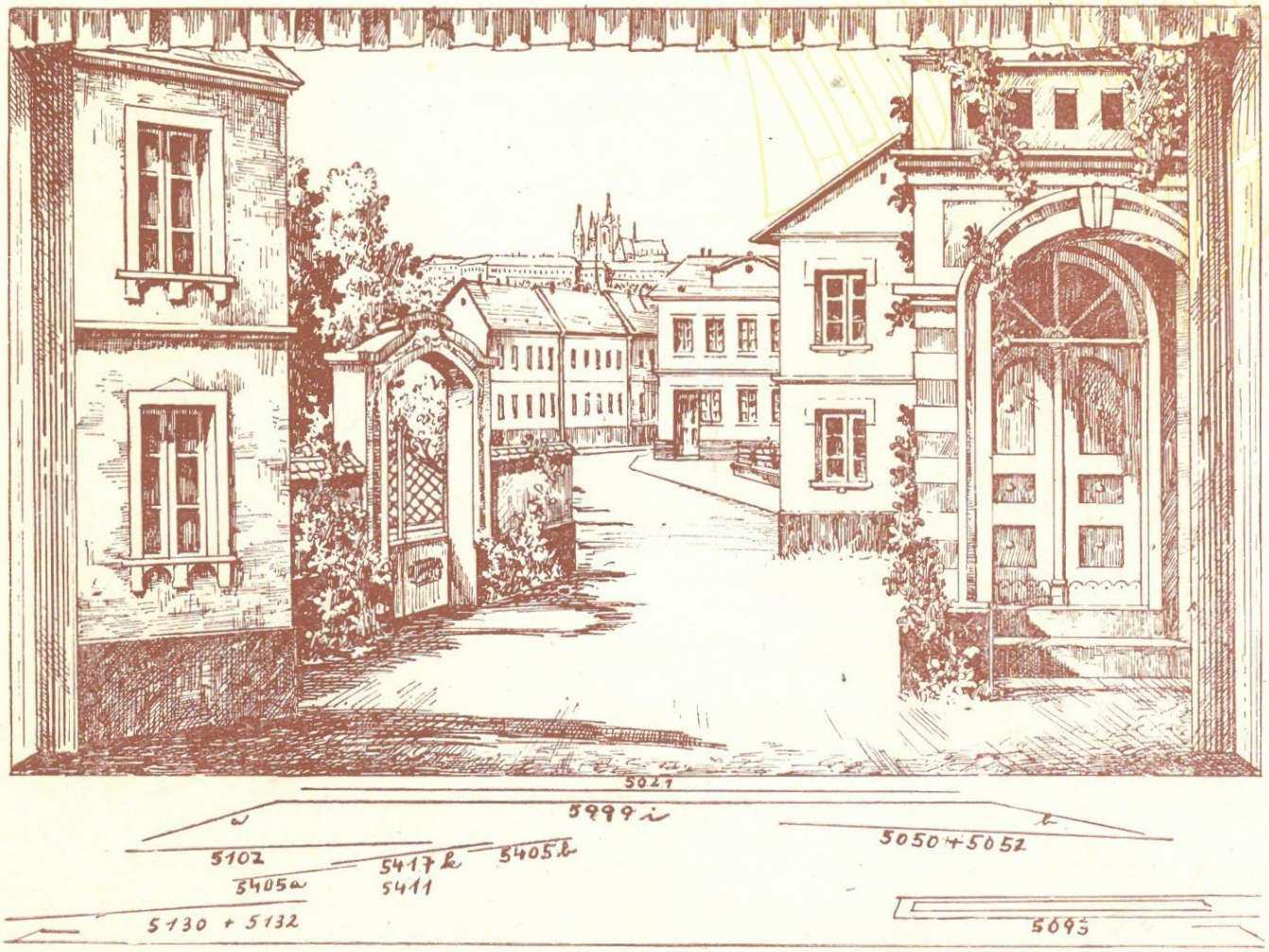

Obr. 178

Pražské ulice s pozadím Hradčan: Pozadí je sestaveno ze zadní třídílné stojky, jejíž střední díl je město 5999 *i*, bočních dílů *a*, *b* a nadstavku Hradčan 5021. Těsně před touto stojkou stojí na straně levé, jako představek, stojka bříz 5102 a dvoudílná zídka 5405 *a*, *b* s mřížovými vrátky 5417 *k* a nadstavkovými sloupky 5411. Na straně pravé nadstavkový statek 5050 s nadstavkem poschodí 5052. Za levou zaoponní kulisou je postaven spodní díl nadstavkového domu 5130 s nadstavkem poschodí 5132. Těsně za pravou zaoponní kulisou je levý díl pětidílného zámečku 5095 (dvéře s podloubím).

Scéna lázeňského města
je sestavena z dekorací:
Menší lázně v pozadí jsou znázorněny sestavením zadní stojky 5001 s nadstavkovým dílem města 5003 a nadstavkem hor 5026. Mezistojka a zároveň i představek na straně levé je stojka tuljí 5105, na straně pravé nadstavkový statek 5050 s nadstavkem poschodí 5052. Za zaoponní kulisou vlevo je postavena mezistojka parkového schodiště 5623, vpravo spodní díl domu 5130 s nadstavkem terasy 5142.

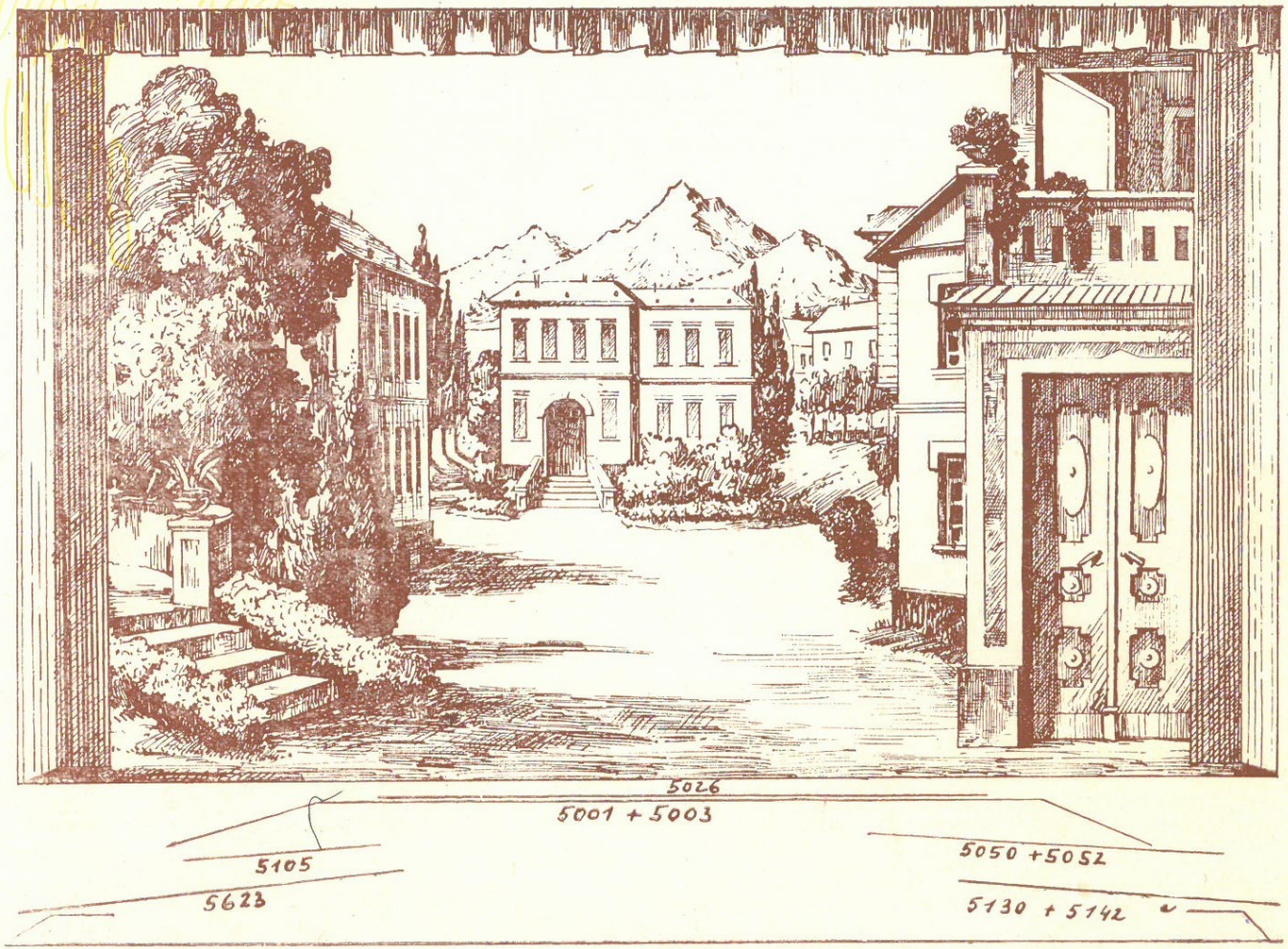

Obr. 179

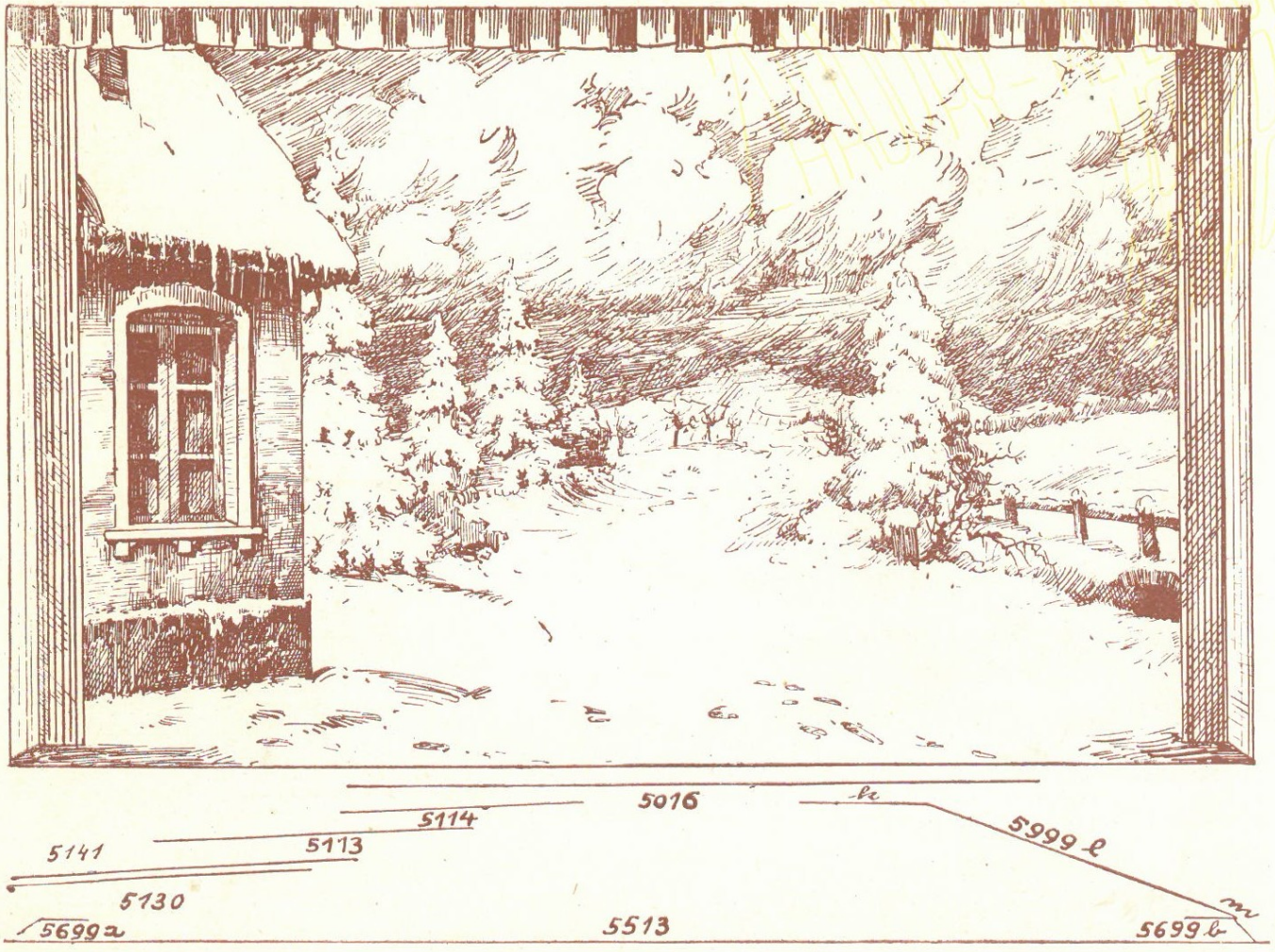

Obr. 180

Zimní krajina
je sestavena z těchto dekorací:
Těsně před horizontem je (na podiu) postaven nadstavek zimy 5016, jehož pravým představkem je zadní třídílná stojka se středním dílem zimním 5999 *l*, s bočními díly *k*, *m*, levým představkem je zimní partie smrčků 5114, mezistojka zimní partie smrků 5113 a za zaoponní kulisou vlevo, je nadstavkový spodní díl domu 5130 s nadstavkem zimní došková střechy 5141.

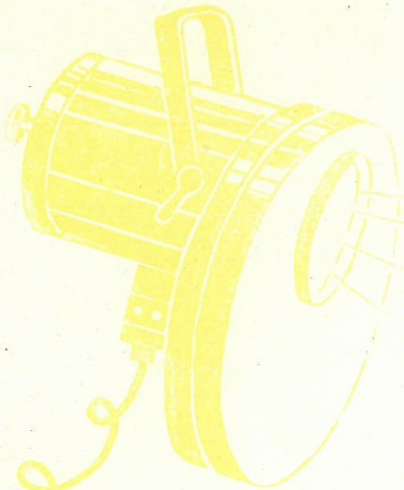

Máchův výjezd

Zimní scéna
sestává z dekorací:
Pozadí je sestaveno z třídílné zadní stojky, jejíž střední díl je zimní 5999 *l*, bočních dílů *k*, *m* a nadstavku zimního 5016. Představky této stojky jsou: vlevo zimní lesní smrčky 5114 a zimní partie smrků 5113, vpravo spodní díl nadstavkového domu 5131 s nadstavkem zimní došková střechy 5141.

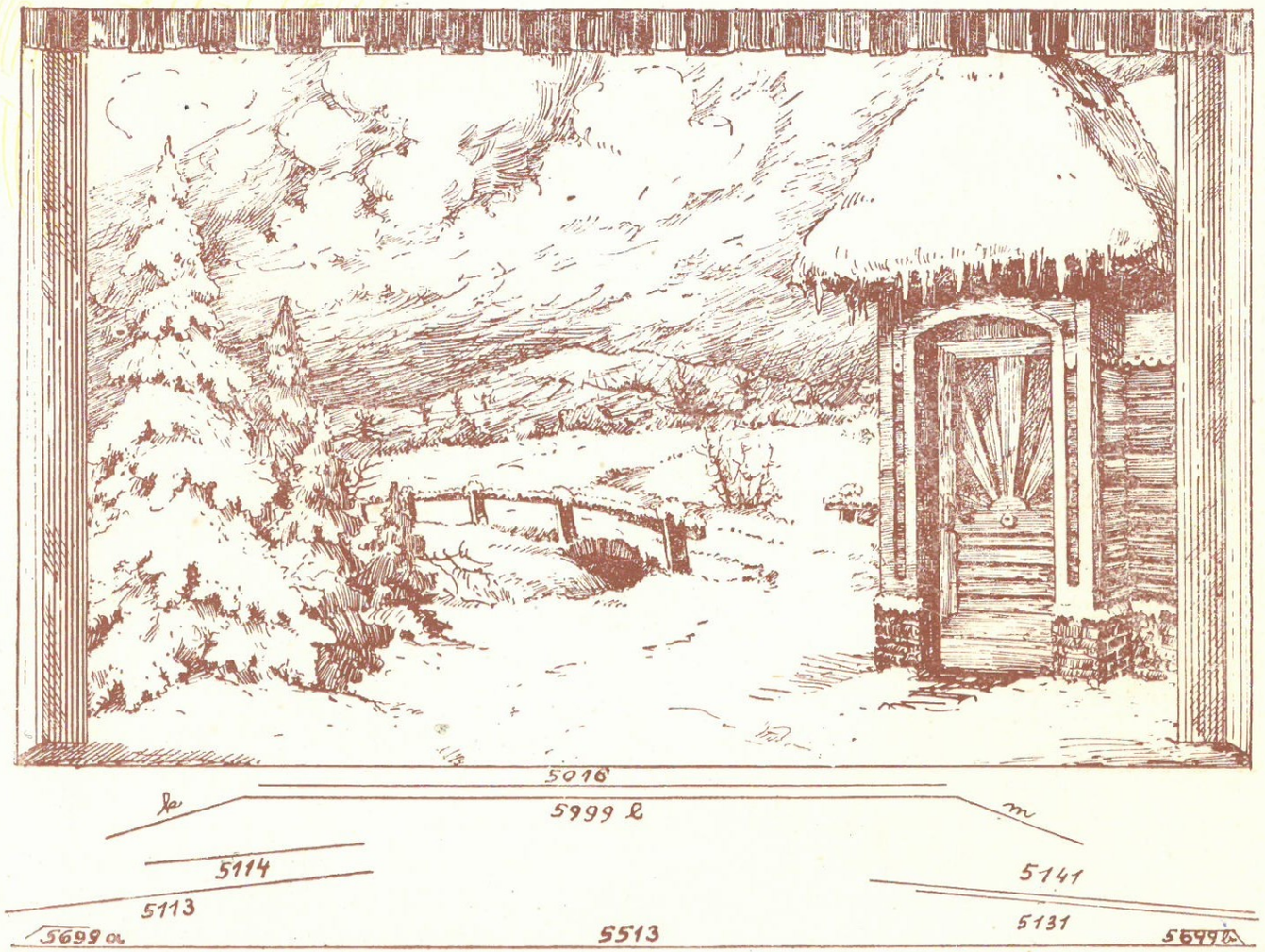

Obr. 181

Seznam exterierových dekorací:

Číslo			
5001	str.	15	spodní díl zadní stojky
5002	„	15	nadstavek návesní k zadní stojce
5003	„	15	„ města „ „
5004	„	15	„ zámec. parku „ „
5008	„	29	kašírovaný pařez
5009	„	29	„ dvojpařez
5013	„	12	nadstavek lesa
5014	„	12	„ „ s hradem
5015	„	12	„ polnatý
5016	„	12	„ zimy
5017	„	12	„ hradu
5019	„	12	„ pavilonku
5021	„	13	„ Hradčan
5024	„	13	„ polí s vesnicí
5025	„	13	„ návesní
5026	„	13	„ hor
5027	„	13	„ tropické krajiny
5029	„	13	„ továrního města
5030	„	31	dřevěný plot
5031	„	31	plotek
5032	„	29	kameny s travou
5033	„	31	zahrádka s otevíracími vrátky
5034	„	29	trs trávy
5038	„	29	nízký jetel
5040	„	29	rákosí
5041	„	16	polní cesta s mostem
5042	„	16	kamenný most
5043	„	16	most se dvěma břehy
5050	„	24	spodní díl statku
5051	„	24	nadstavek statku ke spodnímu dílu
5052	„	24	„ jednopatrového domu
5053	„	24	„ doškové střechy
5054	„	25	roubený dům
5055	„	25	„ „
5056	„	25	„ „
5057	„	24	stojka statku
5058	str.	25	stojka statku
5060	„	25	spodní díl nadstavkového domu
5061	„	25	nadstavek zámečku
5062	„	25	„ vilky s podkrovím
5063	„	25	„ myslivny
5064	„	25	„ jednoposchod. vilky
5069	„	22	parková kašna
5070	„	22	parkový záhon
5074	„	29	smrčky
5075	„	29	keř kapradinový
5076	„	29	„ palmový
5077	„	28	„ květinový
5078	„	28	„ růžový
5079	„	29	„ listnatý
5080 *ab*	„	53	dvoudíl. partie bříz se str. jehlič.
5081 *ab*	„	53	„ „ stromů listnatých
5082	„	50	dva kmeny stromů jehličnatých
5083	„	50	kmen stromu listnatého
5084	„	50	„ břízy
5085	„	50	„ stromu listnatého s listy
5086	„	50	„ lípy s otevíracím otvorem
5087	„	30	dřevěná zvonička
5088	„	30	ukřižovaný Ježíš Kristus
5089	„	30	kašírovaná boží muka
5090	„	56	dvoudílný oboustranný dům
5091	„	57	„ „ „
5092	„	55	„ „ „
5093	„	54	dvoudílný dům (zděný)
5094	„	27	„ „
5095	„	58	pětidílný zámeček
5096	„	27	městský dům
5100	„	20	partie bříz a listnatých stromů
5101	„	20	„ „ jehličnatých „
5102	„	19	„ bříz
5103	„	20	„ smrků
5104	„	19	„ vrb
5105	str.	23	partie tují
5113	„	23	„ smrků zimních
5114	„	23	„ smrčků
5130	„	54	spodní díl nadst. domu zděného
5131	„	54	„ „ „ „ roubeného
5132	„	54	nadst. jednoposch. „ zděného
5133	„	54	„ „ „ roubeného
5134	„	54	„ poschodí s terasou
5135	„	54	„ střechy břidlicové
5136	„	54	„ myslivny
5137	„	54	„ kostela
5138	„	54	„ pavilonku
5139	„	54	„ kaple
5140	„	54	„ střechy doškové
5141	„	54	„ střechy doškové zimní
5142	„	54	„ poschodí s terasou
5162	„	52	koruna stromu jehličnatého
5164	„	52	„ břízy
5165	„	52	„ stromu listnatého
5166	„	52	„ lípy
5200	„	17	dvoudílná skála
5201	„	29	různé kameny
5202	„	18	dvoudílné břehy
5214	„	31	mlýnské kolo
5215	„	31	mlýnský kámen
5216	„	31	studna (plastická)
5217	„	31	pumpa
5218	„	30	klekátko
5219	„	31	březová lavička
5220	„	30	kamenná „
5276	„	28	lán obilí s cestičkou
5280	„	30	balustráda rovná
5281	„	30	„ šikmá
5282	„	30	balustrádní sloupek
5283	„	30	amorek
5284	„	30	květinová váza

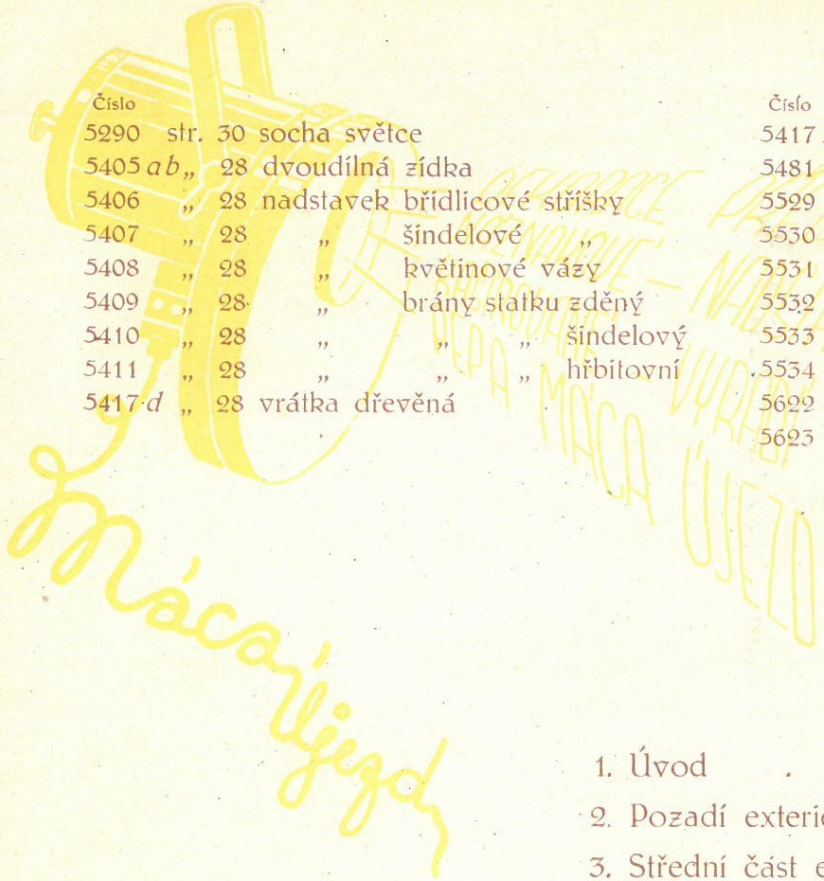

Číslo			
5290	str.	30	socha světce
5405 *a b*	„	28	dvoudílná zídka
5406	„	28	nadstavek břidlicové stříšky
5407	„	28	„ šindelové „
5408	„	28	„ květinové vázy
5409	„	28	„ brány statku zděný
5410	„	28	„ „ „ šindelový
5411	„	28	„ „ „ hřbitovní
5417 *d*	„	28	vrátka dřevěná

Číslo			
5417 *k*	str.	28	vrátka mřížová
5481	„	22	parkový altánek
5529	„	23	kmen vrby
5530	„	51	„ s otevíracím otvorem
5531	„	51	„ stromu
5532	„	51	kmeny tří stromů
5533	„	51	kmen břízy
5534	„	51	kmeny tří bříz
5622	„	21	partie palem
5623	„	21	parkové schodiště

Číslo			
5624	str.	21	parková stojka s amorkem
5702	„	52	lesní sufita
5999 *a, c, b*	„	8	universální stojka krajiny
5999 *a, d, b*	„	9	střední díl návsi
5999 *a, e, b*	„	9	„ „ „ lesa
5999 *a, f, b*	„	9	„ „ „ letohrádku
5999 *a, i, b*	„	11	„ „ „ města
5999 *a, ch, b*	„	10	„ „ „ moře
5999 *k, l, m*	„	11	universální stojka zim. krajiny

Obsah.

1. Úvod . . . . . str. 6
2. Pozadí exterieru . . . . . str. 8
3. Střední část exterieru . . . . . str. 19
4. Nutné doplňky při výpravě exterieru . . . str. 28
5. Ukázky řešení stavby zadních dvou třetin scény . str. 32
6. Popředí exterieru . . . . . str. 50
7. Ukázky možných obměn z daných kulisových typů. Výstavba celé scény . . . . . str. 59

... a nakonec ještě několik rad pro výběr, ošetřování a uskladnění dekorací.

Přednosti Mácových kulis.

Divadelní dekorace při častém přenášení značně trpí a proto musí býti brán při nákupu zvláštní zřetel na to, jak pevně a prakticky jsou zhotoveny.

Firma Pepa Máca vyrábí dekorace tak, aby se snadno nepoškodily a dlouho vydržely. Veškeré rámy dekorací jsou z prvotřídního suchého smrkového dřeva a všechny spoje latí jsou čepovány, nikoliv plátovány, jak se běžně divadelní dekorace vyrábějí. Tvarové kraje kulis, které jsou zvláště vystaveny možnosti poškození, jsou zhotoveny z překližek. Široké stojky jsou v půli sklápěcí, takže malba, která je při sklopení uvnitř, se přemísťováním nepoškozuje. To ovšem neplatí o levnějších, oboustranně malovaných dekoracích.

Ošetřování dekorací.

Divadelní dekorace je možno při vhodném zacházení dlouho udržeti v použitelném stavu. Barvě dekorací škodí příliš intensivní sluneční světlo a prach. Vyblednutí dekorací zabráníme vhodným zastíněním oken kulisárny.

Mnohem více však trpí barva kulis prachem. Proto je nutno, aby byly kulisy aspoň jednou v roce oprášeny. Oprášení provedeme tak, že položenou dekoraci posypeme vlhkými pilinami a pak je smetáčkem s kulisy odstraníme. Vlhké piliny prach pohltí. Je-li dekorace hodně stará, přetřeme nebo přestříkáme ji teplým řídkým klihovým roztokem s přídavkem fermeže. Po této proceduře malba oživne a upevní se, takže se nestírá. Klihový roztok nesmí býti silný, aby malba neztvrdla a nelámala se.

Uskladnění dekorací.

Předpokladem zdárného ošetřování kulis je vhodné skladiště - kulisárna. Má býti v bezprostřední blízkosti jeviště s podlahou na úrovni podlahy jeviště. Dekorace se staví do oddělení rozdělených příčkami asi po půl metru, takže kteroukoliv kulisu je vždycky možno vytáhnout. Přirozeně musí býti kulisárna nejméně tak vysoká, jako nejvyšší kulisa. Bylo již podotknuto, že do kulisárny nesmí svítit příliš intensivní světlo. Rovněž vlhkost kulisárny dekoracím značně škodí.

Je zřejmé, že dekorace trpí nejvíce tam, kde při zřizování jeviště nebylo pamatováno na jejich vhodné uskladnění. Je tedy ve vlastním zájmu každé korporace, která pořizuje jeviště, aby se v tomto směru zavčas poradila s odborníkem.

Takovým odborníkem je Pepa Máca.

Chcete, aby Vás technické vybavení Vašeho jeviště plně uspokojovalo?

Obraťte se s důvěrou na firmu Pepa Máca,

továrna jevištního zařízení, Újezd u Brna.

Zhotovujeme:

- **divadelní dekorace** exterierové a to: stojkové, nadstavkové a představkové, pečlivě provedené a umělecky malované, interierová vložková zařízení, kašírované a látkové dekorace
- **divadelní nábytek** - rozkládací stoly, lavice, židle, křesla, malované truhly, měnitelné skříně, poličky a klekátka, různé obrazy, kuchyňské sporáky, pokojová kamna a krby
- **kašírované divadelní rekvisity** jako talíře, hrnečky, poháry, džbány, pokrmy, ovoce a pod.
- **jevištní osvětlení** - rampy v normálním a komorovém provedení, přenosné reflektory, hledáčky, stihačky, sálové a prosceniové reflektory elektromagnetické, automatické a kasetové, horizontní lampy, spodní horizontní tělesa, scénové reflektory, projekční přístroje ku promítání obrazů, zjevů, pohyblivých mraků, vodního vlnění, deště, sněžení a pod., stojany k reflektorům jakož i reflektory pro fotografování a filmování
- **rozváděcí a regulační zařízení** - rozvodné desky, tlumiče světel odporové i transformátorové, stavědla atd.
- **příslušenství pro osvětlovací zařízení** - barevné želatiny, divadelní diapositivy, náhradní čočky a parabolická zrcadla do reflektorů, instalační materiál, přívodové a prodlužovací šňůry a kabely
- **nouzové osvětlení a signální zařízení,** orchestrové pulty s osvětlením, lampičky pro napovědu a pod.
- **opony** ve všech barvách: plyšové, rypsové, sealové a glotové. Dekorační látky.
- **kruhové horizonty** černé a bílé

Dodáváme:

- **zvuková zařízení** - mikrofony, ampliony, gramofonové desky a zvukové přístroje pro napodobování větru a deště
- **žárovky** pro divadelní účely a to normální všech velikostí, barevné do 100 W, projekční od 250 W do 5000 W, sufitové (rourové) od 250 W do 1500 W, žárovky episkop 500 W a kinožárovky od 100 W do 1000 W

Knihtiskárna
Řetický a Vencelides,
Slavkov u Brna

CENA K 200